

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY GAZETTE

Official Publication of Sant Gadge Baba Amravati University

PART – TWO

Thursday, the 15th June, 2017

NOTIFICATION

No. 40/2017

Date : 15 June, 2017

Subject : Implementation of Syllabi of Various Courses / Subjects as per Semester and Credit Grade System in the Faculty of Humanities from the session 2017-2018 and Onwards.

It is notified for general information of all concerned that, the authorities of the University has accepted of Semester & Credit Grade System syllabi of various Courses/ Subjects of B.A. Part-I Semester-I & Semester – II mentioned in column No.2 and which is to be implemented stagewise from the session 2017-2018 and onwards, with appendices as shown in column No.3 of the following table.

TABLE

Sr.No.	Course / Subjects	Appendices of the New Syllabi
1	2	3.
B.A.Part-I Semester – I & II		
1.	English	The Syllabi prescribed for the subject Compulsory English, English Literature, Functional English & Supplementary English which is appended herewith as Appendix-A
2.	Marathi	The Syllabi prescribed for the subject Compulsory Marathi, Marathi Literature, which is appended herewith as Appendix-B
3.	Hindi	The Syllabi prescribed for the subject Compulsory Hindi, Hindi Literature, & Prayojanmulak Hindi which is appended herewith as Appendix-C
4.	Sanskrit	The Syllabi prescribed for the subject Compulsory Sanskrit & Sanskrit Literature, which is appended herewith as Appendix-D
5.	Urdu	The Syllabi prescribed for the subject Compulsory Urdu & Urdu Literature, which is appended herewith as Appendix-E
6.	Persian Literature	The Syllabi prescribed for the subject Persian Literature which is appended herewith as Appendix-F
7.	Pali & Prakrit	The Syllabi prescribed for the subject Compulsory Pali & Prakrit & Pali Literature which is appended herewith as Appendix-G
8.	Music	The Syllabi prescribed for the subject Indian Music which is appended herewith as Appendix-H

Sd/-
Registrar
Sant Gadge Baba Amravati University

Appendix-A

**SYLLABUS
PRESCRIBED FOR
B. A. - Part I EXAMINATION
Semester I
Compulsory English**

TIME : 3 HOURS

MAX MARKS THEORY : 80 MARKS

MAX MARKS INTERNAL ASSESSTMENT : 20 MARKS

Prescribed Textbook : *Blooming Buds* by Board of Editors & published by Orient Blackswan.

UNIT I

PROSE -

1. Education Provides a Solid Foundation - A.P.J Abdul Kalam
2. Love Story - Maneka Gandhi
3. Speech on Indian Independence - Jawaharlal Nehru
4. Film Making - Satyajit Ray

UNIT II

POETRY -

5. In the Bazaar of Hyderabad - Sarojini Naidu
6. She Walks in Beauty - Lord Byron
7. Middle Age - Kamala Das

UNIT III

GRAMMAR -

8. Parts of Speech
9. Tenses

UNIT IV

COMMUNICATION SKILLS -

10. Unseen Passage
11. Letter Writing (Personal & Business Letters)
12. Curriculum Vitae (CV)

UNIT V

MULTIPLE CHOICE QUESTIONS -

Based on the prescribed text Unit I & II only.

INTERNAL ASSESSMENT

i) Viva- Voce

- a) Personal Interview
- b) Seminar

ii) Assignments

- a) Making Introduction
- b) Greeting People
- c) Talking about Family
- d) Describing People, Places & Animals
- e) Expressing Feelings
- f) Inviting, Suggesting, Accepting & Refusing

Recommended Books:

1. Spoken English : A Foundation Course Part 1 (With Audio CD) by Kamlesh Sadanand & Susheela Punitha (Revised Edition) Published by Orient Blackswan.
2. Spoken English : A Foundation Course Part 2 (With Audio CD) by Kamlesh Sadanand & Susheela Punitha (Revised Edition) Published by Orient Blackswan.

Compulsory English

TIME : 3 HOURS

MAX MARKS THEORY : 80 MARKS

MAX MARKS INTERNAL ASSESSMENT: 20 MARKS

MIN PASSING MARKS : 32 MARKS

MIN PASSING MARKS : 08 MARKS

Distribution of Marks

- A) Prose** i) The students will have to answer THREE out of FOUR short answer questions of 2 marks each. = 6 Marks
ii) The students will have to answer TWO out of FOUR long answer questions of 5 marks each. = 10 Marks
- B) Poetry** i) The students will have to answer TWO out of THREE short answer questions of 3 marks each. = 6 Marks
ii) The students will have to answer TWO out of THREE long answer questions of 5 marks each. = 10 Marks

- C) **Grammar** : Prescribed Text Blooming Buds by Board of Editors & published by Orient Blackswan
i) Parts of Speech = 10 Marks
ii) Tenses = 6 Marks

D) Communication Skills :

- i) Unseen passage = 6 Marks
ii) Letter Writing : The students will have to answer ONE out of TWO Letters = 5 Marks
iii) Curriculum Vitae (CV) : The students will have to answer ONE out of TWO CV = 5 Marks

E) Multiple Choice Questions (MCQ)

Based on Unit I & II : The students will have to answer SIXTEEN out of SIXTEEN MCQ's = 16 Marks

F) Internal Assessment

i) Viva- Voce = 10 Marks

a) Personal Interview = 5 Marks

b) Seminar = 5 Marks

ii) Assignments = 10 Marks

a) Making Introduction

b) Greeting People

c) Talking about Family

d) Describing People, Places & Animals

e) Expressing Feelings

f) Inviting, Suggesting, Accepting & Refusing

Note :

1. The teachers are expected to impart formal training in Grammar Composition, Making Introduction, Greeting People, Talking about Family, Describing People, Places & Animals, Expressing Feelings, Inviting, Suggesting, Accepting & Refusing, Reading & Oral Skills in the tutorial classes.
2. Internal examiner shall interview an examiner to test his or her spoken skills.
3. There shall be separate passing for theory & Internal Assessment Examination.

**SYLLABUS
PRESCRIBED FOR
B. A. – Part I EXAMINATION
Semester II
Compulsory English**

TIME : 3 HOURS

MAX MARKS THEORY : 80 MARKS

MAX MARKS INTERNAL ASSESTMENT : 20 MARKS

Prescribed Textbook : Blooming Buds by Board of Editors & published by Orient Blackswan.

UNIT I

PROSE –

1. Appro JRD - Sudha Murthy
2. Packing - Jerome K. Jerome
3. How I became a Public Speaker – G. B. Shaw
4. Values in Life - Rudyard Kipling

UNIT II

POETRY –

5. Money Madness - D.H Lawrence
6. No men are foreign - James Kirkup
7. Another's sorrow - William Blake

UNIT III

GRAMMAR –

8. Subject, Verb, Agreement
9. Verbs : Forms of to be, do, have and model auxiliaries

UNIT IV

COMMUNICATION SKILLS –

- 10 . Story building
- 11 . E-Communication : E-Mail, Fax
- 12 . Notices / Agenda / Minutes

UNIT V

MULTIPLE CHOICE QUESTIONS –

Based on the prescribed text Unit I & II only.

F) Internal Assessment

i) Viva- Voce

a) Reading Skills (Reading aloud – Individual of a passage of about 100 words from the prescribed text)

b) Group Discussion

ii) Assignments

a) Asking for & Giving Information

b) Giving Directions

c) Making Request

d) Making Offers

e) Getting & Giving Permissions

f) Talking about Past Events

Recommended Books:

1. Spoken English : A Foundation Course Part 1 (With Audio CD) by Kamlesh Sadanand & Susheela Punitha (Revised Edition) Published by Orient Blackswan.

2. Spoken English : A Foundation Course Part 2 (With Audio CD) by Kamlesh Sadanand & Susheela Punitha (Revised Edition) Published by Orient Blackswan.

Compulsory English

TIME : 3 HOURS

MAX MARKS THEORY : 80 MARKS

MAX MARKS INTERNAL ASSESSMENT: 20 MARKS

MIN PASSING MARKS : 32 MARKS

MIN PASSING MARKS : 08 MARKS

Distribution of Marks

A) Prose i) The students will have to answer THREE out of FOUR short answer questions of 2 marks each. = 6 Marks

ii) The students will have to answer TWO out of FOUR long answer questions of 5 marks each. = 10 Mark

B) Poetry i) The students will have to answer TWO out of THREE short answer questions of 3 marks each. = 6 Marks

ii) The students will have to answer TWO out of THREE long answer questions of 5 marks each. = 10 Marks

C) Grammar : Prescribed Text Blooming Buds by Board of Editors & published by Orient Blackswan

i) Subject, Verb, Agreement = 10 Marks

ii) Verbs : Forms of to be, do, have and model auxiliaries = 6 Marks

D) Communication Skills :

i) Story Building = 6 Marks

ii) . E-Communication : E-Mail, Fax : The students will have to answer ONE out of TWO = 5 Marks

iii) Notices / Agenda / Minutes : The students will have to answer ONE out of TWO = 5 Marks

E) Multiple Choice Questions (MCQ)

Based on Unit I & II : The students will have to answer SIXTEEN out of SIXTEEN MCQ's = 16 Marks

F) Internal Assessment

i) Viva- Voce

= 10 Marks

a) Reading Skills (Reading aloud – Individual of a passage of about 100 words from the prescribed text) = 5 Marks

b) Group Discussion = 5 Marks

ii) Assignments

= 10 Marks

a) Asking for & Giving Information

b) Giving Directions

c) Making Request

d) Making Offers

e) Getting & Giving Permissions

f) Talking about Past Events

Note :

1. The teachers are expected to impart formal training in Grammar Composition, Asking for & Giving Information Giving Directions, Making Request, Making Offers, Getting & Giving Permissions, Talking about Past Events, Reading & Oral Skills in the tutorial classes.

2. There shall be a batch of 10 Examinees at a time for Group Discussion.
The Examiner shall supervise & evaluate each participant examinee on the basis of his or her initiative, confidence, pronunciation, fluency, Logical Argument, Appropriate Vocabulary, Timely Response & Understanding of the topic.
3. Internal examiner shall interview an examiner to test his or her spoken skills.
4. There shall be separate passing for theory & Internal Assessment Examination.

**SYLLABUS
PRESCRIBED FOR
B. A. - Part I EXAMINATION
Semester I
English Literature**

TIME : 3 HOURS

MAX MARKS THEORY : 80 MARKS

MAX MARKS INTERNAL ASSESSTMENT: 20 MARKS

UNIT I

Text Prescribed : A Background to the study of English Literature by B.Prasad.

Chapters Prescribed :

- Chapter – I Subjective & Objective
Chapter – II Poetic Forms (All)
Chapter – III Stanza Forms (All)

UNIT II

Prescribed Text : Lovely Woods by Board of Editors & published by Orient Blackswan.

POETRY :

The following Poems are prescribed :

1. Upagupta – Rabindranath Tagore
2. After Apple –Picking - Robert Frost
3. The Chimney Sweeper - William Blake
4. Dover Beach - Matthew Arnold
5. A prayer for my Daughter - W.B Yeats

UNIT III

Prescribed Text : Lovely Woods by Board of Editors & published by Orient Blackswan.

A) Introduction to the Literary Terms -I

Following Literary Terms are prescribed :

1. Allegory	9. Folklore
2. Dramatic Monologue	10. Irony
3. Blank Verse	11. Tragedy
4. Comedy	12. Parody
5. Conceit	13. Diction
6. Style	14. Poetic Justice
7. Plot	15. Pathos
8. Setting	16. Free Verse

B) Introduction to Literary Theory - I

Following Literary Theories are prescribed :

1. Rasa Theory
2. New Criticism
3. Existentialism

UNIT IV

Prescribed Text : Lovely Woods by Board of Editors & published by Orient Blackswan

ONE ACT PLAY :

The following One Act Plays are prescribed :

1. The Proposal - Anton Chekhov
2. While the auto waits - O. Henry

UNIT- V

MULTIPLE CHOICE QUESTIONS -

Based on Unit I, II, III & IV.

English Literature

TIME : 3 HOURS

MAX MARKS THEORY : 80 MARKS

MIN PASSING MARKS : 32 MARKS

MAX MARKS INTERNAL ASSESSMENT: 20 MARKS

MIN PASSING MARKS : 08 MARKS

Distribution of Marks

Unit I : A Background to the study of English Literature

i) The students will have to answer FOUR out of SIX questions in 200 words each questions.

(Each carries FOUR marks)

= 16 Marks

Unit II : Poetry

i) The students will have to answer ONE out of THREE long answer questions of 8 marks = 8 Marks

ii) The students will have to attempt TWO out of FOUR passages for explanation with reference to the context (Each carries FOUR marks) = 8 Marks

Unit III :

A) Introduction to Literary Terms

The students will have to answer THREE out of FIVE Literary Terms

(Each carries THREE marks)

= 9 Marks

B) Introduction to Literary Theory

The students will have to answer ONE out of TWO Literary Theories

= 7 Marks

Unit IV : ONE ACT PLAY

The students will have to answer TWO out of THREE long answer questions.

(Each carries EIGHT marks)

= 16 Marks

Unit V : Multiple Choice Questions (MCQ)

The students will have to answer SIXTEEN MCQ's

(Each carries ONE mark)

= 16 Marks

Internal Assessment

i) Viva- Voce

= 10 Marks

ii) Assignments (Assignments based on prescribed syllabus)

= 10 Marks

**SYLLABUS
PRESCRIBED FOR
B. A. - Part I EXAMINATION
Semester II
English Literature**

TIME : 3 HOURS

MAX MARKS THEORY : 80 MARKS

MAX MARKS INTERNAL ASSESMENT: 20 MARKS

UNIT I

Text Prescribed : A Background to the study of English Literature by B.Prasad.

Chapter Prescribed :

CHAPTER IV: Schools and Movements

Following School & Movements are prescribed :

- The Metaphysical School of Poets
- The Classical Movement
- The Romantic Revival
- The Pre Raphaelites
- The Poet of the 1st World War
- The Poet of the 2nd World War

UNIT II

Prescribed Text : Lovely Woods by Board of Editors & published by Orient Blackswan.

POETRY :

The following Poems are prescribed :

1. The Pulley - George Herbert
2. The World is too much with us - William Wordsworth
3. Ode To Solitude - Alexander Pope
4. Father Returning Home - Dilip Chitre
5. Ozymandius - P.B Shelley

UNIT III

Prescribed Text : Lovely Woods by Board of Editors & published by Orient Blackswan.

A) Introduction to the Literary Terms - II

Following Literary Terms are prescribed :

1. Chorus
2. Prologue
3. Epilogue
4. Genre
5. Pastoral
6. Paradox
7. Melodrama
8. Imagery
25. Humour
26. Gothic Novel
27. Rhyme
28. Rhythm
29. Cadence
30. Caesura
31. Stress
32. Intonation

B) Introduction to Literary Theory

Following Literary Theories are prescribed :

1. Reader Response Theory
2. Orientalism
3. Cultural Studies

UNIT IV

Prescribed Text : Lovely Woods by Board of Editors & published by Orient Blackswan.

ONE ACT PLAY :

The following One Act Plays are prescribed :

1. Riders to the Sea - J.M Synge
2. The Dear Departed - Stanley Houghton

UNIT -V

MULTIPLE CHOICE QUESTIONS -

Based on Unit I, II, III & IV.

English Literature

TIME : 3 HOURS

MAX MARKS THEORY : 80 MARKS

MIN PASSING MARKS : 32 MARKS

MAX MARKS INTERNAL ASSESSMENT: 20 MARKS

MIN PASSING MARKS : 08 MARKS

Distribution of Marks

Unit I : A Background to the study of English Literature

i) The students will have to answer FOUR out of SIX questions in 200 words each questions.

(Each carries FOUR marks)

= 16 Marks

Unit II : Poetry

i) The students will have to answer ONE out of THREE long answer questions of 8 marks = 8 Marks

ii) The students will have to attempt TWO out of FOUR passages for explanation with reference to the context (Each carries FOUR marks) = 8 Marks

Unit III :

A) Introduction to Literary Terms-II

The students will have to answer THREE out of FIVE Literary Terms

(Each carries THREE marks)

= 9 Marks

B) Introduction to Literary Theory- II

The students will have to answer ONE out of TWO Literary Theories

= 7 Marks

Unit IV : ONE ACT PLAY

The students will have to answer TWO out of THREE long answer questions.

(Each carries EIGHT marks)

= 16 Marks

Unit V : Multiple Choice Questions (MCQ)

The students will have to answer SIXTEEN MCQ's

(Each carries ONE mark)

= 16 Marks

Internal Assessment

i) Viva- Voce

= 10 Marks

ii) Assignments (Assignments based on prescribed syllabus)

= 10 Marks

SYLLABUS PRESCRIBED FOR B.A. PART-I EXAMINATION

FUNCTIONAL ENGLISH

(OPTIONAL SUBJECT)

SEMESTER - I

Theory - 50 Marks

Practical – 30 Marks

Internal - 20 Marks

Work-load : 4 lectures and 2 Practicals per week (for batch of 10 students)

UNIT - I : Phonetics I

OBJECTIVES

1. To familiarise the learners with the functioning of English sounds through listening
2. To enable the learners to achieve accuracy in oral production by encouraging the use of a dictionary of pronunciations.
3. To enable the learners to achieve an optimum level of intelligibility and fluency in speech.

Course content :

Theory :

1. Linguistics and phonetics
2. Phonetics and Phonology
3. The Air-stream Mechanisms
4. The Organs of Speech

PRACTICALS : Intensive drilling in phonetic skills.

Books Recommended :

- 1) A Textbook of English phonetics for Indian students
By. T. Balasubramaniam (Macmillan)
- 2) An Introduction to the pronunciation of English
By. A.C. Gimson (ELBS)
- 3) A History of English Language and Elements of Phonetics.
By.Lalitha Ramamurthi (Macmillan)
- 4) Spoken English R.K.Bansal and J.B.Harrison (O.L)

UNIT - II : Phonetics II

1. The classification and description of speech sounds : Consonants
2. Consonant clusters in English.
3. The classification and description of speech sounds : a) Vowels - Pure Vowels
b) Diphthongs

PRACTICALS : Intensive drilling in phonetic skills.

Books Recommended :

- 1) A Textbook of English phonetics for Indian students
By. T. Balasubramaniam (Macmillan)
- 2) An Introduction to the pronunciation of English
By. A.C. Gimson (ELBS)
- 3) A History of English Language and Elements of Phonetics.
By.Lalitha Ramamurthi (Macmillan)
- 4) Spoken English R.K.Bansal and J.B.Harrison (O.L)

UNIT - III : Grammar

1. Parts of speech.
2. Nouns - a) Classes and gender
b) Number and case
3. Adjectives
4. Use of Articles.
5. Pronouns - Personal, Reflexive and Emphatic, Demonstrative, Indefinite, Interrogative, Distributive and Reciprocal relative.

Books Recommended :

- 1) Contemporary English Grammar structures and Composition David Green (Macmillan)
- 2) Macmillan Foundation English
- 3) Success with Grammar and Composition K.R.Narayana Swami (O.L.)
- 4) Basic English Usage M.Swan (OUP)
- 5) Macmillan Grammar, A Handbook E.A.Augustine K.V.Joseph (M)

UNIT - IV : Remedial Grammar

1. Preposition
2. Reported Speech
3. Words with more than one grammatical function and meaning.
4. Synonyms and Antonyms.
5. One word for a group of words

Books Recommended :

- 1) A Remedial English Grammar for Foreign students. F.T.Wood (Macmillan)
- 2) Creative English for Communication N.Krishnaswamy & T Sriraman (Macmillan)
- 3) Macmillan Foundation English R.K.Dwivedi & A Kumar (Macmillan)
- 4) Contemporary English Grammar structures and Composition . David Green (Macmillan)
- 5) Learners English Grammar and Composition. N.D.V.Prasad (S.Chand)

UNIT - V

Multiple choice questions (MCQs) based on Unit I,II, III & IV

INTERNAL ASSESSMENT

- i) Reading –
- ii) Assignment-

PRACTICAL

SYLLABUS PRESCRIBED FOR B.A. PART-I EXAMINATION

FUNCTIONAL ENGLISH

SEMESTER - II

Theory - 50 Marks

Practical – 30 Marks

Internal - 20 Marks

OBJECTIVES

1. To familiarise the learners with the functioning of English sounds through listening
2. To enable the learners to achieve accuracy in oral production by encouraging the use of a dictionary of pronunciations.
3. To enable the learners to achieve an optimum level of intelligibility and fluency in speech.

Course content :

Theory :

UNIT - I : Applied Phonetics I

1. Phonetic Transcription of words and International Symbols.
2. The Syllable
3. Assimilation.
4. Elision.

PRACTICALS : Practice in Phonetic Transcription of words, speaking and listening.

Books Recommended :

1. A Text Book of English Phonetics for Indian students. By T Balasubramanim (Macmillan)
2. English Phonetics for Indian students. (A Work Book By T Balasubramanim (Macmillan)
3. Better English pronunciation By.T.D.O. Connor (OUP)
4. Advanced Learners Dictionary (Fifth Edition OUP 1996) BY. Hornby A.S.
5. Exercises in spoken English CIEFL
6. Living English Speech By.Standard Allen (O.L.)
7. Course in spoken English CIEFL Hyderabad. (A set of 21 cassettes)

UNIT - II : Applied Phonetics II

1. Phonetic Transcription of sentences.
2. Word Accent
3. Accent and Rhythm in connected speech.

PRACTICALS: Practice in Phonetic Transcription of sentences, speaking and listening tasks, using a dictionary.

Books Recommended :

1. A Text Book of English Phonetics for Indian students. By T Balasubramanim (Macmillan)
2. English Phonetics for Indian students. (A Work Book By T Balasubramanim (Macmillan)
3. Better English pronunciation By.T.D.O. Connor (OUP)
4. Advanced Learners Dictionary (Fifth Edition OUP 1996) BY. Hornby A.S.
5. Exercises in spoken English CIEFL
6. Living English Speech By.Standard Allen (O.L.)
7. Course in spoken English CIEFL Hyderabad. (A set of 21 cassettes)

UNIT - III : Grammar

1. Verbs - a) Transitive and Intransitive.
b) Regular and irregular.
c) Finite and Non-finite
d) Linking Verbs.
2. Tenses
3. Auxiliaries - Model Auxiliaries.
4. Word formation. - a) Use of prefixes.
b) Use of suffixes
c) Compound words.
5. Framing Questions - Question forms and Question tags.

Books Recommended :

- 1) Contemporary English Grammar structures and Composition David Green (Macmillan)
- 2) Macmillan Foundation English
- 3) Success with Grammar and Composition K.R.Narayana Swami (O.L.)
- 4) Basic English Usage M.Swan (OUP)
- 5) Macmillan Grammar, A Handbook E.A.Augustine K.V.Joseph (M)

UNIT - IV : Remedial Grammar

1. Transformation of sentences.
2. Common Errors in English.
3. Courtesy words.
4. Greetings and Salutations.
5. The use of correlatives who and whom, much and many, still and yet, so that and so as.

Books Recommended :

- 1) A Remedial English Grammar for Foreign students. F.T.Wood (Macmillan)
- 2) Creative English for Communication N.Krishnaswamy & T Sriraman (Macmillan)
- 3) Macmillan Foundation English R.K.Dwivedi & A Kumar (Macmillan)
- 4) Contemporary English Grammar structures and Composition . David Green (Macmillan)
- 5) Learners English Grammar and Composition. N.D.V.Prasad (S.Chand)

UNIT - V

Multiple choice questions (MCQs) based on Unit I,II, III & IV

INTERNAL ASSESSMENT

- i) Viva-voce –
- ii) Assignment-

PRACTICAL

**B.A. PART-I EXAMINATION
FUNCTIONAL ENGLISH**

SEMESTER - I

(Distribution of Marks)

Time : 3 Hrs.

Theory - 50 Marks

Min.Passing Marks -20

Internal - 20 Marks

Min.Passing Marks -08

Practical -30 Marks

Min.Passing Marks -12

UNIT - I :Phonetics I

1. The examinees shall have to attempt any TWO out of FOUR answer question of FIVE Marks each 2x5= 10 Marks

UNIT - II : Phonetics II

2. The examinees shall have to attempt any TWO out of FOUR answer question of FIVE Marks each 2x5= 10 Marks

UNIT - III : Grammar

3. The examinees shall have to attempt TEN question on Grammatical exercises (one mark each) 10x1= 10 Marks

UNIT - IV : Remedial Grammar

4. The examinees shall have to attempt TEN question on Grammatical exercises (one mark each) 10x1= 10 Marks

5. **UNIT - V** **10 Marks**

Multiple choice questions (MCQs) based on Unit I,II, III & IV

INTERNAL ASSESSMENT

20 Marks

- i) Loud Reading (pronunciation, accent, intonation etc.) 10 Marks
- ii) Assignment on Linguistics topics (Language varieties, language & culture related topics, influence of mother tongue, etc.) 10 Marks

PRACTICAL

30 Marks

**B.A. PART-I EXAMINATION
FUNCTIONAL ENGLISH**

SEMESTER - II

((Distribution of Marks)

Time : 3 Hrs.

Theory - 50 Marks

Min.Passing Marks -20

Internal - 20 Marks

Min.Passing Marks -08

Practical -30 Marks

Min.Passing Marks -12

UNIT - I : Applied Phonetics I

1. The examinees shall have to attempt any TWO out of FOUR answer question of FIVE Marks each 2x5= 10 Marks

UNIT - II : Applied Phonetics II

2. The examinees shall have to attempt any TWO out of FOUR answer question of FIVE Marks each 2x5= 10Marks

UNIT - III : Grammar

3. The examinees shall have to attempt TEN question on Grammatical exercises (one mark each) 10x1= 10 Marks

UNIT - IV : Remedial Grammar

4. The examinees shall have to attempt TEN question on Grammatical exercises (one mark each) 10x1= 10 Marks

5. **UNIT - V** 10 Marks

Multiple choice questions (MCQs) based on Unit-I,II III & IV

INTERNAL ASSESSMENT 20 Marks

- i) Viva-voce (To test the examinee's ability to present himself / herself and to converse in English) – 10 Marks
ii) Assignment on Linguistics topics (Language varieties, language & culture related topics, influence of mother tongue, etc.) 10 Marks

PRACTICAL 30 Marks

SYLLABUS PRESCRIBED FOR B.A. PART-I EXAMINATION

SUPPLEMENTARY ENGLISH

SEMESTER - I

Theory - 80 Marks

Internal - 20 Marks

UNIT - I : Prose

Prescribed Text Book - '**Understanding Literature**' - Editors - M.A. Yadugiri
Barbara Naidu

(Prescribed lessons - 1, 2, 3, & 4.)

UNIT - II : Poetry

Prescribed Text Book - '**Understanding Literature**' - Editors - M.A. Yadugiri
Barbara Naidu

(Prescribed Poems - 1, 2, 3, & 4.)

UNIT - III : Novel

Prescribed Novel - '**Time Machine**' - H.G. Wells (Abridged version)

UNIT - IV : Composition

- i) Essay
ii) Precis Writing

UNIT - V

Multiple choice questions (MCQs) based on Unit-I,II & III

INTERNAL ASSESSMENT

1. Viva-voce -
2. Assignment -

SYLLABUS PRESCRIBED FOR B.A. PART-I EXAMINATION

SUPPLEMENTARY ENGLISH

SEMESTER - II

Theory - 80 Marks

Internal - 20 Marks

UNIT - I : Prose

Prescribed Text Book - '**Understanding Literature**' - Editors - M.A. Yadugiri
Barbara Naidu

(Prescribed lessons - 5, 6, 7, & 8.)

UNIT - II : Poetry

Prescribed Text Book - '**Understanding Literature**' - Editors - M.A. Yadugiri
Barbara Naidu

(Prescribed Poems - 5, 6, 7, & 8.)

UNIT - III : Novel

Prescribed Novel - 'Gora - Rabindranath Tagore(Abridged version)

UNIT - IV : Composition

- i) Essay -
- ii) Precis Writing -

UNIT - V

Multiple choice questions (MCQs) based on Unit-I,II & III

INTERNAL ASSESSMENT

1. Viva-voce -
2. Assignment -

**B.A. PART-I EXAMINATION
SUPPLEMENTARY ENGLISH
SEMESTER - I**

(Distribution of Marks)

Time : 3 Hrs.

Theory - 80 Marks

Min Passing Marks : 32

Internal - 20 Marks

Min Passing Marks : 08

UNIT - I : Prose

1. The examinees shall have to attempt any TWO out of FOUR long answer question of EIGHT Marks each from the prescribed prose. 2x8= 16 Marks

UNIT - II : Poetry

- 2.A The examinees shall have to attempt any ONE out of THREE long answer question of EIGHT Marks from the prescribed poems 1x8= 8 Marks

- 2.B The examinees shall have to attempt any TWO out of FOUR short answer question of FOUR Marks from the prescribed poems 2x4= 8 Marks

UNIT - III : Novel

- 3.A The examinees shall have to attempt any TWO out of THREE long answer question of EIGHT Marks from the prescribed Novel 2x8= 16 Marks

4. **UNIT - IV : Composition** 16 Marks

- i) The examinees will have to write a general essay of about 300 words on any one out of five topics given. 10 Marks

- ii) The examinees will have to write a precis of a passage of about 150 words. 06 Marks

5 UNIT - V

Multiple choice questions (MCQs) based on Unit-I,II & III (16x1)= 16 Marks

INTERNAL ASSESSMENT 20 Marks

1. Reading Skills - 05 Marks
2. Presentation on a topic – 05 Marks
3. Submission of Assignments on critical analysis of unseen literary piece (Prose) - 10 Marks

**B.A. PART-I EXAMINATION
SUPPLEMENTARY ENGLISH
SEMESTER - II**

(Distribution of Marks)

Time : 3 Hrs.

Theory - 80 Marks

Min Passing Marks : 32

Internal - 20 Marks

Min Passing Marks : 08

UNIT - I : Prose

1. The examinees shall have to attempt any TWO out of FOUR long answer question of EIGHT Marks each from the prescribed prose section. 2x8= 16 Marks

UNIT - II : Poetry

- 2.A The examinees shall have to attempt any ONE out of THREE long answer question of EIGHT Marks from the prescribed poems 1x8= 8 Marks

2.B The examinees shall have to attempt any TWO out of FOUR short answer question of FOUR Marks from the prescribed poems 2x4= 8 Marks

UNIT - III : Novel

3.A The examinees shall have to attempt any TWO out of THREE long answer question of EIGHT Marks from the prescribed Novel 2x8= 16 Marks

4. UNIT - IV : Composition 16 Marks

iii) The examinees will have to write a general essay of about 300 words on any one out of five topics given. 10 Marks

iv) The examinees will have to write a precis of a passage of about 150 words. 06 Marks

5 UNIT - V

Multiple choice questions (MCQs) based on Unit-I,II & III (16x1) = 16 Marks

INTERNAL ASSESSMENT 20 Marks

1. Group Discussion on the topics from prescribed texts/poems- 05 Marks
2. Poetry Recitation (Poem of student's choice, Seen or Unseen)-05 Marks
3. Submission of Assignments on critical analysis of unseen literary piece (Poem) - 10 Marks

Appendix-B

बी. ए. भाग - १ मराठी (आवश्यक)
सत्र १ ले

॥ गुण विभागणी ॥

एकूण गुण - १००
लेखी गुण - ८०
अंतर्गत मूल्यमापन - २०
वेळ - ३ तास

अभ्यासक्रमासाठी नेमलेले पाठ्यपुस्तक -- 'मृदगंध' भाग १ (विभाग 'अ', 'ब', आणि 'क' साठी)

विभाग - अ	वैचारिक	--	१६ गुण
विभाग - ब	ललित	--	१६ गुण
विभाग - क	कविता	--	१६ गुण
विभाग - ड	उपयोजित मराठी	--	१६ गुण
	वैचारिक, ललित व कविता या	--	१६ गुण
	विभागांवर वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न		

विभाग 'अ' व 'ब' यावर प्रत्येकी सोळा गुणांचा एक दीर्घोत्तरी प्रश्न	--	३२ गुण
विभाग 'क' यावर प्रत्येकी आठ गुणांचे दोन लघुत्तरी प्रश्न	--	१६ गुण
विभाग 'ड' मधील उपयोजित मराठीवर प्रत्येकी आठ गुणांचे दोन लघुत्तरी प्रश्न	--	१६ गुण
वस्तुनिष्ठ प्रश्न - उपरोक्त अभ्यासक्रमातील विभाग 'अ', 'ब' आणि 'क' यावर	--	१६ गुण
आधारित वस्तुनिष्ठ स्वरूपाचे एकूण १६ बहुपर्यायी प्रश्न		
विचारले जातील. प्रत्येक प्रश्नास एक गुण याप्रमाणे हा		
प्रश्न १६ गुणांचा असेल.		

विभाग 'ड' साठी संदर्भग्रंथ म्हणून 'उपयोजित मराठी' संपादक - केतकी मोडक व इतर, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे हा ग्रंथ असेल. या ग्रंथातील प्रकरण १५ वे 'लेखनविषयक नियम' व प्रकरण १६ वे 'मुद्रितशोधन' या प्रकरणांवर प्रत्येकी ०८ गुणांचा एक लघुत्तरी प्रश्न विचारण्यात येईल.

अंतर्गत मूल्यमापन : एकूण २० गुणांची अंतर्गत मूल्यमापन परीक्षा राहिल.

- गुण विभागणी :
- १) गृहपाठ -- १० गुण
- २) मौखिक परीक्षा -- १० गुण

लेखी परीक्षा व अंतर्गत मूल्यमापन या दोन्ही परीक्षांमध्ये स्वतंत्रपणे उत्तीर्ण होणे आवश्यक राहिल. त्यासाठी किमान गुण खालीलप्रमाणे आवश्यक असतील.

- लेखी परीक्षा -- ८० पैकी ३२ गुण आवश्यक
- अंतर्गत मूल्यमापन -- २० पैकी ०८ गुण आवश्यक

- सूचना : १) गृहपाठ हा पाठ्यपुस्तकांव्यतिरिक्त अन्य कोणत्याही भाषिक व वाङ्.मयीन कौशल्य विकसित करणाऱ्या विषयावर असावा.
- २) मौखिक परीक्षा ही गृहपाठावर आधारित असेल.

बी. ए. भाग - १ मराठी (आवश्यक)
सत्र २ रे

॥ गुण विभागणी ॥

एकूण गुण - १००
लेखी गुण - ८०
अंतर्गत मूल्यमापन - २०
वेळ - ३ तास

अभ्यासक्रमासाठी नेमलेले पाठ्यपुस्तक		--	'मृदगंध' भाग १ (विभाग 'अ', 'ब', आणि 'क' साठी)
विभाग - अ	वैचारिक	--	१६ गुण
विभाग - ब	ललित	--	१६ गुण
विभाग - क	कविता	--	१६ गुण
विभाग - ड	उपयोजित मराठी	--	१६ गुण
	वैचारिक, ललित व कविता या	--	१६ गुण
	विभागांवर वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न		

विभाग 'अ' व 'ब' यावर प्रत्येकी सोळा गुणांचा एक दीर्घोत्तरी प्रश्न	--	३२ गुण
विभाग 'क' यावर प्रत्येकी आठ गुणांचे दोन लघुत्तरी प्रश्न	--	१६ गुण
विभाग 'ड' मधील उपयोजित मराठीवर प्रत्येकी आठ गुणांचे दोन लघुत्तरी प्रश्न	--	१६ गुण
वस्तुनिष्ठ प्रश्न - उपरोक्त अभ्यासक्रमातील विभाग 'अ', 'ब' आणि 'क' यावर	--	१६ गुण
आधारित वस्तुनिष्ठ स्वरूपाचे एकूण १६ बहुपर्यायी प्रश्न		
विचारले जातील. प्रत्येक प्रश्नास एक गुण याप्रमाणे हा		
प्रश्न १६ गुणांचा असेल.		

विभाग 'ड' साठी संदर्भग्रंथ म्हणून 'उपयोजित मराठी' संपादक - केतकी मोडक व इतर, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे हा ग्रंथ असेल. या ग्रंथातील प्रकरण ३ रे 'कार्यालयीन पत्रव्यवहार' व प्रकरण ४ थे 'स्व-परिचयपत्र व नोकरीसाठी अर्जलेखन' या प्रकरणांवर प्रत्येकी ०८ गुणांचा एक लघुत्तरी प्रश्न विचारण्यात येईल.

अंतर्गत मूल्यमापन : एकूण २० गुणांची अंतर्गत मूल्यमापन परीक्षा राहिल.

- गुण विभागणी :
- १) गृहपाठ — १० गुण
- २) मौखिक परीक्षा — १० गुण

लेखी परीक्षा व अंतर्गत मूल्यमापन या दोन्ही परीक्षांमध्ये स्वतंत्रपणे उत्तीर्ण होणे आवश्यक राहिल. त्यासाठी किमान गुण खालीलप्रमाणे आवश्यक असतील.

- लेखी परीक्षा — ८० पैकी ३२ गुण आवश्यक
- अंतर्गत मूल्यमापन — २० पैकी ०८ गुण आवश्यक

- सूचना : १) गृहपाठ हा पाठ्यपुस्तकांव्यतिरिक्त अन्य कोणत्याही भाषिक व वाङ्मयीन कौशल्य विकसित करणाऱ्या विषयावर असावा.
- २) मौखिक परीक्षा ही गृहपाठावर आधारित असेल.

संपादित ग्रंथ - 'मृदगंध' भाग १

बी. ए. भाग १ - मराठी (आवश्यक)

सत्र - १

विभाग अ) वैचारिक

१)	जीवन आणि शिक्षण	विनोबा भावे
२)	ध्येयांची पराकाष्ठा	साने गुरुजी
३)	चालाल तर वाचाल	अभय बंग

विभाग ब) ललित

१)	आंगण	मधुकर केचे
२)	अन्वरशा फकीर	डॉ. मधुकर वाकोडे
३)	इर्जिक	अरुण जाखडे

विभाग क) कविता

१)	संतवाणी	अ) ज्ञानेश्वर ब) सावता माळी
२)	स्फूर्ति	केशवसत
३)	या झोपडीत माझ्या	राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज
४)	आत्ता	नामदेव ढसाळ
५)	शेतकरी राजा	शंकर बडे
६)	भंगार	अजीम नवाज राही

विभाग ड) व्यावहारिक मराठी

१)	लेखनविषयक नियम	संदर्भ ग्रंथ : 'उपयोजित मराठी' मधील प्रकरण १५ वे	संपा. केतकी मोडक व इतर, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे
२)	मुद्रितशोधन	संदर्भ ग्रंथ : 'उपयोजित मराठी' मधील प्रकरण १६ वे	

बी. ए. भाग १ मराठी (आवश्यक)

सत्र २

विभाग अ) वैचारिक

१)	तरुणांनो ! निर्भय बना, शूर बना	स्वामी विवेकानंद
२)	वैज्ञानिक दृष्टिकोन	नरेंद्र दाभोलकर
३)	स्त्री शुद्रांचा राजा छत्रपती शिवराय	चंद्रशेखर शिखरे

विभाग ब) ललित

१)	हत्तीचा दृष्टांत	केशिराज बास
२)	अल्पभूधारक	बाबाराव मुसळे
३)	वसंतवेणा	मीनल येवले

विभाग क) कविता

१)	संतवाणी	अ) नामदेव ब) जनाबाई
२)	तयास मानव म्हणावे का?	सावित्रीबाई फुले
३)	चाफा	बी
४)	गेले तुटून पंख	शिवा राऊत
५)	योद्धा	मलिका अमर शेख
६)	माय	स.ग.पाचपोळ

विभाग ड) व्यावहारिक मराठी

१)	कार्यालयीन पत्रव्यवहार	संदर्भ ग्रंथ : 'उपयोजित मराठी' मधील प्रकरण ३ रे	संपा. केतकी मोडक व इतर, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे
२)	स्व-परिचयपत्र व नोकरीसाठी अर्जलेखन	संदर्भ ग्रंथ : 'उपयोजित मराठी' मधील प्रकरण ४ रे	

बी.ए.भाग-१ मराठी वाङ्मय

सत्र १ ले

॥ गुण विभागणी ॥

एकूण गुण - १००

लेखी गुण - ८०

अंतर्गत मूल्यमापन - २०

वेळ - ३ तास

अभ्यासक्रमासाठी नेमलेले ग्रंथ -

- १) कादंबरी - तहान- लेखक सदानंद देशमुख, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे
२) अर्वाचीन मराठी कविता (संपादित) या ग्रंथातील क्रमांक एक ते सात हे कवी पहिल्या सत्रासाठी असतील.

- अ) कादंबरी - तहान ४८ गुण
ब) कविता - अर्वाचीन मराठी कविता (संपादित) ३२ गुण

८० गुण

प्रश्ननिहाय गुण विभागणी

प्रश्न - १ संदर्भासह स्पष्टीकरण - १६ गुण

- कादंबरीवर प्रत्येकी चार गुणांचे दोन संदर्भ विचारले जातील.
- अर्वाचीन मराठी कवितावर प्रत्येकी चार गुणांचे दोन संदर्भ विचारले जातील.

प्रश्न - २ तहान कादंबरीवर एक दीर्घोत्तरी प्रश्न विचारला जाईल. - १६ गुण

प्रश्न - ३ तहान या कादंबरीवर प्रत्येकी आठ गुणांचे दोन लघुत्तरी प्रश्न विचारले जातील. - १६ गुण

प्रश्न - ४ अर्वाचीन मराठी कवितावर प्रत्येकी आठ गुणांचे दोन लघुत्तरी प्रश्न विचारले जातील. - १६ गुण

प्रश्न - ५ वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न - १६ गुण

(उपरोक्त कादंबरी व कविता यावर आधारित प्रत्येकी एक गुण असे १६ वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न असतील.)

अंतर्गत मूल्यमापन :

एकूण २० गुणांची अंतर्गत मूल्यमापन परीक्षा राहिल त्याची गुण विभागणी खालीलप्रमाणे

- १) गृहपाठ — १० गुण
२) मौखिक परीक्षा — १० गुण

लेखी परीक्षा व अंतर्गत मूल्यमापन या दोन्ही परीक्षांमध्ये स्वतंत्रपणे उत्तीर्ण होणे आवश्यक राहिल. त्यासाठी किमान गुण खालीलप्रमाणे आवश्यक असतील.

- लेखी परीक्षा — ८० पैकी ३२ गुण आवश्यक
- अंतर्गत मूल्यमापन — २० पैकी ०८ गुण आवश्यक

- सूचना :** १) गृहपाठ हा पाठ्यपुस्तकांव्यतिरिक्त अन्य कोणत्याही साहित्यिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, समाज वास्तव वा समस्यांवर आधारित असावा. यामध्ये परिसरातील साहित्यिकाची मुलाखत घेऊन त्याचे शब्दांकन करणे, परिसरातील लोककलांची माहिती व विशेष नोंदवणे, परिसरातील म्हणी-वाकप्रचार यांचे संकलन करून विशेष नोंदवणे, लोकगीते, लोककथा यांचे संकलन करणे. ग्रामीण साहित्य, दलित साहित्य, स्त्रीवादी साहित्य इ. वर टिपण तयार करणे. परिसरातील वाङ्मयीन चळवळी, परिसराचा सांस्कृतिक वारसा यावर टिपण तयार करणे. परिसराच्या भाषेचे विशेष नोंदवणे. वाङ्मयीन व्यक्तिमत्त्वांचे चित्रण करणे. सांस्कृतिक कार्यक्रमांचे वृत्तांकन करणे. हस्तलिखिताचे मुद्रितशोधन करणे. लोकसांस्कृतीची माहिती नोंदवणे इ. बाबींचा समावेश असेल.
- २) गृहपाठावर आधारित मौखिक परीक्षा घेण्यात यावी.

संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती

बी.ए.भाग-१ मराठी वाङ्मय
सत्र २ रे

॥ गुण विभागणी ॥

एकूण गुण — १००
लेखी गुण — ८०
अंतर्गत मूल्यमापन — २०
वेळ - ३ तास

अभ्यासक्रमासाठी नेमलेले ग्रंथ -

- १) नाटक - आई रिटायर होतेय लेखक अशोक पाटोळे, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई
२) कविता - अर्वाचीन मराठी कविता (संपादित) या ग्रंथातील क्रमांक आठ ते चौदा हे कवी दुसऱ्या सत्रासाठी असतील.

- अ) नाटक - आई रिटायर होतेय ४८ गुण
ब) कविता - अर्वाचीन मराठी कविता (संपादित) ३२ गुण

८० गुण

प्रश्ननिहाय गुण विभागणी

- प्रश्न — १ संदर्भासह स्पष्टीकरण - १६ गुण
- नाटकावर प्रत्येकी चार गुणांचे दोन संदर्भ विचारले जातील.
 - अर्वाचीन मराठी कवितावर प्रत्येकी चार गुणांचे दोन संदर्भ विचारले जातील.
- प्रश्न — २ 'आई रिटायर होतेय' या नाटकावर एक दीर्घोत्तरी प्रश्न विचारला जाईल. - १६ गुण
- प्रश्न — ३ 'आई रिटायर होतेय' या नाटकावर प्रत्येकी आठ गुणांचे दोन लघुत्तरी प्रश्न विचारले जातील. - १६ गुण
- प्रश्न — ४ अर्वाचीन मराठी कवितावर प्रत्येकी आठ गुणांचे दोन लघुत्तरी प्रश्न विचारले जातील. - १६ गुण
- प्रश्न — ५ वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न - १६ गुण
(उपरोक्त नाटक व कविता यावर आधारित प्रत्येकी एक गुण असे १६ वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न असतील.)

अंतर्गत मूल्यमापन :

एकूण २० गुणांची अंतर्गत मूल्यमापन परीक्षा राहिल त्याची गुण विभागणी खालीलप्रमाणे

- १) गृहपाठ — १० गुण
२) मौखिक परीक्षा — १० गुण

लेखी परीक्षा व अंतर्गत मूल्यमापन या दोन्ही परीक्षांमध्ये स्वतंत्रपणे उत्तीर्ण होणे आवश्यक राहिल. त्यासाठी किमान गुण खालीलप्रमाणे आवश्यक असतील.

- लेखी परीक्षा — ८० पैकी ३२ गुण आवश्यक
- अंतर्गत मूल्यमापन — २० पैकी ०८ गुण आवश्यक

- सूचना : १) गृहपाठ हा पाठ्यपुस्तकांव्यतिरिक्त अन्य कोणत्याही साहित्यिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, समाज वास्तव वा समस्यांवर आधारित असावा. यामध्ये परिसरातील साहित्यिकाची मुलाखत घेऊन त्याचे शब्दांकन करणे, परिसरातील लोककलांची माहिती व विशेष नोंदवणे, परिसरातील म्हणी-वाक्प्रचार यांचे संकलन करून विशेष नोंदवणे, लोकगीते, लोककथा यांचे संकलन करणे. ग्रामीण साहित्य, दलित साहित्य, स्त्रीवादी साहित्य इ. वर टिपण तयार करणे. परिसरातील वाङ्मयीन चळवळी, परिसराचा सांस्कृतिक वारसा यावर टिपण तयार करणे. परिसराच्या भाषेचे विशेष नोंदवणे. वाङ्मयीन व्यक्तिमत्त्वांचे चित्रण करणे. सांस्कृतिक कार्यक्रमांचे वृत्तांकन करणे. हस्तलिखिताचे मुद्रितशोधन करणे. लोकसंस्कृतीची माहिती नोंदवणे इ. बाबींचा समावेश असेल.
- २) गृहपाठावर आधारित मौखिक परीक्षा घेण्यात यावी.

बी. ए. भाग - १ मराठी वाङ्मय

सत्र -१

- १) कादंबरी - तहान - सदानंद देशमुख, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे
२) अर्वाचीन मराठी कविता - (संपादित)

अ.क्र.	कवी/कवयित्री	कविता
१	केशवसुत	अ) तुतारी ब) नवा शिपाई क) आम्ही कोण?
२	बा.सी. मर्ढेकर	अ) भंगू दे काठीण्य माझे ब) गणपत वाणी क) ह्या गंगेमध्ये
३	बा.भ. बोरकर	अ) जीवन त्यांना कळले हो ब) मज लोभस हा इहलोक हवा क) जिने गंगौघाचे पाणी
४	कुसुमाग्रज	अ) अहिनकुल ब) हिमलाट क) आगगाडी आणि जमीन
५	इंदिरा संत	अ) मृण्मयी ब) हाकेवर आहे गाव क) झंझावात
६	नारायण सुर्वे	अ) चार शब्द ब) दोन दिवस क) कठीण होत आहे
७	विंदा करंदीकर	अ) माझ्या मना बन दगड ब) ती जनता अमर आहे क) सब घोडे बारा टक्के

बी. ए. भाग १ मराठी वाङ्मय

सत्र- २

- १) नाटक - आई रिटायर होतेय - अशोक पाटोळे, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई
२) अर्वाचीन मराठी कविता - (संपादित)

अ.क्र.	कवी/कवयित्री	कविता
८	सुरेश भट	अ) उषःकाल होता होता ब) एवढे दे पांडुरंगा क) साय
९	दिलीप चित्रे	अ) शतके ब) देवा ह्याही देशात पाऊस पाड क) हरवले जेथे ज्ञानदेव तुकाराम
१०	यशवंत मनोहर	अ) मी येतो तेव्हा ब) तडफड क) मोडलो मी नाही
११	ना.धो. महानोर	अ) या नभाने या भूईला ब) मीच माझा एककल्ली क) मोडलेल्या माणसाचे दुःख ओले झेलताना
१२	विठ्ठल वाघ	अ) मेंढरं ब) साहेबराव पाटील क) मानूस
१३	प्रभू राजगडकर	अ) मल्टी-ॲटिट्युड टॉवर्डस् आदिवासी ब) गोंगलू क) निकाल
१४	कल्पना दुधाळ	अ) चूल ब) बाय व गाय क) मायच्या पदराखालून

Appendix-C

बी.ए.प्रथम वर्ष (अनिवार्य हिन्दी)
प्रथम सत्र

कुल अंक- १००

लिखित परीक्षा - ८०

आंतरिक मूल्यांकन - २०

नियोजित पाठ्यपुस्तक 'आस्था' राघव पब्लिशर्स अॅन्ड डिस्ट्रीब्यूटर्स, नागपुर यह पुस्तक अध्ययन तथा अध्यापन के लिए निर्धारित की गई है . यह पुस्तक प्रथम एवं द्वितीय सत्र के लिए निर्धारित है
संपूर्ण पाठ्यक्रम पाँच इकाइयों में विभाजित है.

१) प्रथम इकाई - गद्यविभाग (१ से ६ पाठ)

२) द्वितीय इकाई - पद्य विभाग (१ से ६ कविताएँ)

३) तृतीय इकाई- हिन्दी भाषा एवं देवनागरी लिपि :

- हिन्दी भाषा की प्रकृति, हिन्दी भाषा का स्वरूप, मानक हिंदी वर्तनी
- देवनागरी लिपि का परिचय एवं विशेषताएँ

४) चतुर्थ इकाई (१) पदक्रम (दो), (२) पदबंध (दो) , (३) लिंग (दो), (४) वचन (दो),
(५) कारक (दो), (६) विशेषण (दो), (७) उपसर्ग (दो), (८) प्रत्यय (दो).

५)इकाई पाँच - संपूर्ण पाठ्यक्रम से वस्तुनिष्ठ / अतिलघूत्तरी प्रश्न
अंक विभाजन एवं प्रश्नपत्र का स्वरूप

समय- ३ घंटे

पूर्णांक -८०

प्रश्न क्रं.१ - अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न (एक)- प्रथम इकाई से - (1x8 = 8अंक)

आ) लघूत्तरी प्रश्न (दो) प्रथम इकाई से - (2x4 = 8अंक)

प्रश्न क्रं.२ - दो कविताओं का केन्द्रीय भाव - द्वितीय इकाईसे - (2x8 = 16 अंक)

प्रश्न क्रं.३ - दीर्घोत्तरी प्रश्न (दो)- तृतीय इकाई से - (2x8 = 16 अंक)

प्रश्न क्रं.४ - (१) पदक्रम (दो) (1x2 = 2अंक)
(२) पदबंध (दो) (1x2 = 2अंक)
(३) लिंग (दो) (1x2 = 2अंक)
(४) वचन (दो) (1x2 = 2अंक)
(५) कारक (दो) (1x2 = 2अंक)
(६) विशेषण (दो) (1x2 = 2अंक)
(७) उपसर्ग (दो) (1x2 = 2अंक)
(८) प्रत्यय (दो) (1x2 = 2अंक)

प्रश्न क्रं.५ संपूर्ण पाठ्यक्रम से (वस्तुनिष्ठ / अतिलघूत्तरी) १६ प्रश्न पूछे जायेंगे प्रत्येक प्रश्न एक अंक का होगा. (1x16 =16 अंक)

सूचना :- इकाई एक, दो, तीन एवं चार से सभी प्रश्न विकल्प के साथ पूछे जायेंगे

इकाई एक में जिन पाठों से दीर्घोत्तरी प्रश्न पूछे जायेंगे उनसे लघूत्तरी प्रश्न न पूछे जाय

आंतरिक मूल्यांकन - कुल अंक २०

(१) परिसंवाद लेखन एवं प्रस्तुतिकरण - १० अंक

(२) विभागीय कार्यक्रमों में सहभागिता - ०५ अंक

(३) विभागीय शैक्षणिक यात्रा में सहभागिता - ०५ अंक

२० अंक अंक

बी.ए.प्रथम वर्ष (अनिवार्य हिन्दी)
द्वितीय सत्र

कुल अंक - १००

लिखित परीक्षा - ८०

आंतरिकमूल्यांकन - २०

नियोजित पाठ्यपुस्तक 'आस्था' राघव पब्लिशर्स अॅन्ड डिस्ट्रीब्यूटर्स, नागपुर यह पुस्तक अध्ययन तथा अध्यापन के लिए निर्धारित की गई है . यह पुस्तक प्रथम एवं द्वितीय सत्र के लिए निर्धारित है
संपूर्ण पाठ्यक्रम पाँच इकाइयों में विभाजित है.

१) प्रथम इकाई - गद्यविभाग (७ से १२ पाठ)

२) द्वितीय इकाई - पद्य विभाग (७ से १२ कविताएँ)

- ३) तृतीय इकाई- : कार्यालयीन हिंदी
- कार्यालयीन हिंदी का महत्व
 - टिप्पण, ज्ञापन, प्रारूपण, आलेखन,
 - कार्यालयीन पत्राचार
- ४) चतुर्थ इकाई : व्यावहारिक भाषा एवं व्याकरण
तद्भव (दो) तत्सम (दो) प्रादेशिक (दो) आगत (दो),
मुहावरे (चार), कहावते (चार)
- ५) इकाई पाँच - संपूर्ण पाठ्यक्रम से वस्तुनिष्ठ / अतिलघूत्तरी प्रश्न
अंक विभाजन एवं प्रश्नपत्र का स्वरूप

समय – ३ घंटे

पूर्णांक-८०

प्रश्न क्रं.१ - अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न (एक)- प्रथम इकाई से - (1x8 = 8अंक)

आ) लघूत्तरी प्रश्न (दो) प्रथम इकाई से - (2x4 = 8अंक)

प्रश्न क्रं.२ – दो कविताओं का केन्द्रीय भाव – द्वितीय इकाईसे - (2x8 = 16अंक)

प्रश्न क्रं.३ – दीर्घोत्तरी प्रश्न (दो)- तृतीय इकाई से - (2x8 = 16अंक)

प्रश्न क्रं.४ – तद्भव (दो) (1x2 = 2 अंक)

तत्सम (दो) (1x2 = 2 अंक)

प्रादेशिक (दो) (1x2 = 2 अंक)

आगत (दो), (1x2 = 2 अंक)

मुहावरे (चार), (1x4 = 4 अंक)

कहावते (चार) (1x4 = 4 अंक)

प्रश्न क्रं.५ संपूर्ण पाठ्यक्रम से (वस्तुनिष्ठ / अतिलघूत्तरी) १६ प्रश्न पूछे जायेंगे प्रत्येक प्रश्न
एक अंक का होगा. (1x16 = 16 अंक)

सूचना :- इकाई एक, दो, तीन एवं चार से सभी प्रश्न विकल्प के साथ पूछे जायेंगे

इकाई एक में जिन पाठों से दीर्घोत्तरी प्रश्न पूछे जायेंगे उनसे लघूत्तरी प्रश्न न पूछे जाय

आंतरिक मूल्यांकन - कुल अंक २०

(१)परिसंवाद लेखन एवं प्रस्तुतिकरण – १० अंक

(२)विभागीय कार्यक्रमों में सहभागिता – ०५ अंक

(३)विभागीय शैक्षणिक यात्रा में सहभागिता – ०५ अंक

२० अंक अंक

बी.ए.प्रथम वर्ष (हिन्दी साहित्य)

प्रथम सत्र कुल अंक – १००

लिखित परीक्षा – ८०

आंतरिक मूल्यांकन – २०

नियोजित पाठ्यपुस्तक-ईकाई एक - ‘अनुगूँज’(कविताएँ) राघव पब्लिशर्स एंड डिस्ट्रीब्यूटर्स,
नागपुर.

इकाई दो - ‘चित्रलेखा’ (उपन्यास)- भगवतीचरण वर्मा

इकाई तीन - निम्नलिखित साहित्यिक विधाओं का सामान्य परिचय
उपन्यास, एकांकी, महाकाव्य, आत्मकथा.

प्रश्नपत्र का स्वरूप एवं अंक विभाजन—

समय – ३ घंटे

पूर्णांक-८०

प्रश्न क्रमांक एक (अ) प्रथम इकाई से -पाठ्यपुस्तक ‘अनुगूँज’से एक पद्यांश की सन्दर्भ सहित
व्याख्या विकल्प के साथ पूछी जायेगी. (8x1 = 8 अंक)

(आ) निर्धारित कवियों अथवा कविताओं पर आधारित एक आलोचनात्मक
प्रश्न विकल्प के साथ पूछा जायेगा (8x1 = 8 अंक)

प्रश्न क्रमांक -दो (इ) द्वितीय इकाई से - ‘चित्रलेखा’(उपन्यास) से गद्यांश की सन्दर्भ सहित
व्याख्या विकल्प के साथ पूछी जायेगी 8x1 = 8 अंक

(ई)‘चित्रलेखा’(उपन्यास)पर आधारित एक आलोचनात्मक प्रश्न विकल्प के
साथ पूछा जायेगा 8x1 = 8 अंक

प्रश्न क्रमांक तीन :- तृतीय इकाई से -निर्धारित साहित्यिक विधाओं से एक प्रश्न विकल्प के साथ पूछा जायेगा $1 \times 16 = 16$ अंक

प्रश्न क्रमांक चार :- इकाई एक और दो से कुल छः लघूत्तरी प्रश्न पूछे जायेंगे जिनमें से चार प्रश्न हल करने होंगे $4 \times 4 = 16$ अंक

प्रश्न क्रमांक पाँच :- संपूर्ण पाठ्यक्रम से एक-एक अंक के कुल सोलह वस्तुनिष्ठ / अतिलघूत्तरी प्रश्न पूछे जायेंगे प्रत्येक प्रश्न एक अंक का होगा। $1 \times 16 = 16$ अंक

सूचना - इकाई एक में जिन कविताओं से व्याख्या पूछी जायेगी उनसे प्रश्न न पूछे जाएँ.

आंतरिक मूल्यांकन - कुल अंक २०

- (१)परिसंवाद लेखन एवं प्रस्तुतीकरण - १० अंक
- (२)विभागीय कार्यक्रमों में सहभागिता - ०५ अंक
- (३)विभागीय शैक्षणिक यात्रा में सहभागिता - ०५ अंक

२० अंक अंक

बी.ए.प्रथम वर्ष (हिन्दी साहित्य)

द्वितीय सत्र

कुल अंक - १००

लिखित परीक्षा - ८०

आंतरिक मूल्यांकन - २०

नियोजित पाठ्यपुस्तक-इकाई एक - 'अनुगूँज'(कहानियों) राघव पब्लिशर्स एंड डिस्ट्रीब्यूटर्स नागपुर.

इकाई दो - 'आषाढ का एक दिन' (नाटक)- मोहन राकेश

इकाई तीन - निम्नलिखित साहित्यिक विधाओं का सामान्य परिचय

कहानी, नाटक, खण्डकाव्य, संस्मरण

प्रश्नपत्र का स्वरूप एवं अंक विभाजन—

समय - ३ घंटे

पूर्णांक-८०

प्रश्न क्रमांक एक (अ)प्रथम इकाई से -पाठ्यपुस्तक 'अनुगूँज'से एक गद्यांश (कहानी) की सन्दर्भ सहित व्याख्या विकल्प के साथ पूछी जायेगी. $(8 \times 1 = 8)$ अंक)

(आ) निर्धारित कहानियों पर आधारित एक आलोचनात्मक प्रश्न विकल्प के साथ पूछा जायेगा. $(8 \times 1 = 8)$ अंक)

प्रश्न क्रमांक -दो (इ)द्वितीय इकाई से - 'आषाढ का एक दिन' (नाटक) से गद्यांश की सन्दर्भ सहित व्याख्या विकल्प के साथ पूछी जायेगी $8 \times 1 = 8$ अंक

(ई) 'आषाढ का एक दिन' (नाटक) पर आधारित एक आलोचनात्मक प्रश्न विकल्प के साथ पूछा जायेगा $8 \times 1 = 8$ अंक

प्रश्न क्रमांक तीन :- तृतीय इकाई से -निर्धारित साहित्यिक विधाओं से एक प्रश्न विकल्प के साथ पूछा जायेगा $1 \times 16 = 16$ अंक

प्रश्न क्रमांक चार :- इकाई एक और दो से कुल छः लघूत्तरी प्रश्न पूछे जायेंगे जिनमें से चार प्रश्न हल करने होंगे $4 \times 4 = 16$ अंक

प्रश्न क्रमांक पाँच :- संपूर्ण पाठ्यक्रम से एक-एक अंक के कुल सोलह वस्तुनिष्ठ / अतिलघूत्तरी प्रश्न पूछे जायेंगे प्रत्येक प्रश्न एक अंक का होगा। $1 \times 16 = 16$ अंक

सूचना - इकाई एक में जिन कहानियों से व्याख्या पूछी जायेगी उनसे प्रश्न न पूछे जाएँ.

आंतरिक मूल्यांकन - कुल अंक २०

- (१)परिसंवाद लेखन एवं प्रस्तुतिकरण - १० अंक
(२)विभागीय कार्यक्रमों में सहभागिता - ०५ अंक
(३)विभागीय शैक्षणिक यात्रा में सहभागिता - ०५ अंक

२० अंक अंक

सहायक पुस्तके—

- १) कबीर साखी सार - डॉ.ताराचंद बाली, विनोद पुस्तक मंदिर, आगरा)
२) कबीर एक नई दृष्टि - डॉ.रघुवंश
३) कबीर - डॉ.हजारी प्रसाद द्विवेदी
४) भ्रमरगीत सार - सं.राजनाथ शर्मा (विनोद पुस्तक मंदिर आगरा)
५) सूर की काव्यकला-डॉ.मनमोहन गौतम
६) विनयपत्रिका-तुलसीदास (गीताप्रेस गोरखपुर)
७) कवितावली -तुलसीदास (गीताप्रेस गोरखपुर)
८) तुलसीदास युग और काव्य-डॉ.राजपति दीक्षित
९) बिहारी का नया मूल्यांकन-डॉ.बच्चन सिंह
१०)समस्यामूलक उपन्यासकार प्रेमचंद-डॉ.महेन्द्र भटनागर
११)प्रेमचंद एक अध्ययन- डॉ.राजेश्वर गुरु
१२)साहित्य रूप और तत्व- शिवनंदन प्रसाद
१३)साहित्य पथ - संपादक डॉ.इन्द्रपालसिंह
१४)साहित्य का साथी - (प्रकाशक, राष्ट्रभाषा प्रचार समिति, वर्धा)

बी.ए.भाग-१ (प्रयोजनमूलक हिंदी)

प्रथम सत्र

कुल अंक - १००

लिखित परीक्षा - ८०

आंतरिक मूल्यांकन - २०

इकाई - १ प्रयोजनमूलक हिंदी की अवधारणा एवं स्वरूप, व्यवहार क्षेत्र, उपादेयता, मानक भाषा से तात्पर्य, मानक भाषा के लक्षण और प्रवृत्तियाँ, मानकीकरण की प्रक्रिया, मानक हिंदी का सामान्य परिचय, हिंदी की मानक वर्णमाला और अंकलेखन, मानक वर्तनी

इकाई - २ कार्यालयीन हिंदी - संक्षेपन, पल्लवन, प्रारूपण एवं टिप्पण का सामान्य परिचय, कार्यालय आदेश- कार्यालय ज्ञापन, परिपत्र, अनुस्मारक एवं विज्ञप्ति का परिचय तथा प्रारूप लेखन, आवेदन, पदाधिकारियों से पत्र व्यवहार, व्यावसायिक पत्र, सम्पादक के नाम पत्र, निमंत्रण-पत्र

प्रश्नपत्र का स्वरूप एवं अंकविभाजन

समय ३ घंटे

कुल अंक - ८०

प्रश्न-१

इकाई एक से दो दीर्घोत्तरी प्रश्न विकल्प के साथ पूछा जायगा

(2x16 =32 अंक)

प्रश्न-२

इकाई दो से एक दीर्घोत्तरी प्रश्न विकल्प के साथ पूछा जायगा

1x16 =16 अंक

प्रश्न-३

इकाई एक एवं इकाई दो से चार लघूत्तरी प्रश्न विकल्प के साथ पूछे जायेगे

4x4 =16 अंक

प्रश्न-४

संपूर्ण पाठ्यक्रम से अतिलघूत्तरी / वस्तुनिष्ठ १६ प्रश्न पूछे जाएँगे प्रत्येक प्रश्न एक अंक का होगा

16x1 =16 अंक

आंतरिक मूल्यांकन - २० अंक

उपर्युक्त इकाईयों में दिये गये विषयों में से किसी एक विषय पर २० अंक का प्रकल्प लेखन 20x1 =20

बी.ए.भाग-१ (प्रयोजनमूलक हिंदी)
(ऐच्छिक विषय)

द्वितीय सत्र

कुल अंक - १००

लिखित परीक्षा - ८०

आंतरिक मूल्यांकन-२०

- इकाई-१ परिभाषिक शब्दावली - परिभाषा एवं स्वरूप, प्रशासनिक, व्यावसायिक एवं मानविकी क्षेत्र में प्रयुक्त पारिभाषिक शब्दावली का परिचय, पारिभाषिक शब्दावली की विशेषताएँ, आवश्यकता एवं महत्व, पारिभाषिक शब्दावली के निर्माण की समस्याएँ
- इकाई-२ अनुवाद - अनुवाद की परिभाषा, अनुवाद के प्रकार, अनुवाद का महत्व, अनुवाद की आवश्यकता, अनुवाद की समस्याएँ (हिंदी, मराठी एवं अंग्रेजी के संदर्भ में)
संचार माध्यम - अर्थ का स्वरूप, संचार माध्यमों के विविध रूप, मुद्रित माध्यम, रेडियो टेलीविजन, फिल्म, इंटरनेट का परिचय एवं इनमें प्रयुक्त हिंदी का स्वरूप

प्रश्नपत्र का स्वरूप एवं अंकविभाजन

समय - ३ घंटे

पूर्णांक-८०

प्रश्न-१

इकाई १ से दो दीर्घोत्तरी प्रश्न विकल्प के साथ पूछा जायगा $2 \times 16 = 32$

प्रश्न-२

इकाई २ से १ दीर्घोत्तरी प्रश्न विकल्प के साथ पूछा जायगा $1 \times 16 = 16$

प्रश्न-३

इकाई १ से एवं इकाई २ से चार लघुत्तरी प्रश्न विकल्प के साथ पूछे जायेंगे $4 \times 4 = 16$

प्रश्न-४

संपूर्ण पाठ्यक्रम से १६ अंको के लिए अतिलघुत्तरी / वस्तुनिष्ठ प्रश्न पूछे जायेंगे $16 \times 1 = 16$

आंतरिक मूल्यांकन - २० अंक

उपर्युक्त इकाईयों में दिये गये विषयों में से किसी एक विषय पर २० अंको का प्रकल्प लेखन $20 \times 1 = 20$

Appendix-D

वाङ्मय स्नातक (B.A.) भाग १ (सत्र - १)

संस्कृत आवश्यक

पुस्तक : **संस्कृत सोपान** - प्रथम सोपान (प्रथम विभाग), परिमल प्रकाशन, पुसद

गुण - लेखी परीक्षा	- ८०
अन्तर्गत मूल्यमापन	- २०
एकूण गुण	- १००

घटक - १ : गद्य पाठ १ व २	- १६ गुण
घटक - २ : गद्य पाठ ३ व ४	- १६ गुण
घटक - ३ : पद्य पाठ १ व २	- १६ गुण
घटक - ४ : पद्य पाठ ३ व ४	- १६ गुण
घटक - ५ : रामायण प्रश्नावली	- १६ गुण

-०-

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

लेखी परीक्षा - ८०

वेळ - ३ तास

प्रश्न १.(अ) ४ पैकी २ अनुवाद करा (५ ते ६ ओळींचे उतारे)	पूर्ण गुण - ८०
(ब) दीर्घोत्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक)	- १० गुण
प्रश्न २.(अ) ४ पैकी २ अनुवाद करा (५ ते ६ ओळींचे उतारे)	- ०६ गुण
(ब) दीर्घोत्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक)	- १० गुण
प्रश्न ३.(अ) ४ पैकी २ श्लोकांचा अनुवाद करा (४ ओळींचे)	- ०६ गुण
(ब) दीर्घोत्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक)	- १० गुण
प्रश्न ४.(अ) ४ पैकी २ श्लोकांचा अनुवाद करा (४ ओळींचे)	- ०६ गुण
(ब) दीर्घोत्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक)	- १० गुण
प्रश्न ५. २० पैकी १६ वस्तुनिष्ठ प्रश्न	- ०६ गुण
	- १६ गुण

अन्तर्गत मूल्यमापन -

१) स्वाध्याय	- १० गुण
२) मौखिक	- १० गुण

पूर्ण गुण - २०

वाङ्मय स्नातक (B.A.) भाग १ (सत्र - २)

संस्कृत आवश्यक

पुस्तक : **संस्कृत सोपान** - प्रथम सोपान (द्वितीय विभाग), परिमल प्रकाशन, पुसद

गुण - लेखी परीक्षा	- ८०
अन्तर्गत मूल्यमापन	- २०
एकूण गुण	- १००

घटक - १ : गद्य पाठ १ व २	- १६ गुण
घटक - २ : गद्य पाठ ३ व ४	- १६ गुण
घटक - ३ : पद्य पाठ १ व २	- १६ गुण
घटक - ४ : पद्य पाठ ३ व ४	- १६ गुण
घटक - ५ : महाभारत प्रश्नावली	- १६ गुण

-०-

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

लेखी परीक्षा - ८०

वेळ - ३ तास

प्रश्न १.(अ) ४ पैकी २ अनुवाद करा (५ ते ६ ओळींचे उतारे)	पूर्ण गुण - ८०
(ब) दीर्घोत्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक)	- १० गुण
प्रश्न २.(अ) ४ पैकी २ अनुवाद करा (५ ते ६ ओळींचे उतारे)	- ०६ गुण
(ब) दीर्घोत्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक)	- १० गुण
प्रश्न ३.(अ) ४ पैकी २ श्लोकांचा अनुवाद करा (४ ओळींचे)	- ०६ गुण
(ब) दीर्घोत्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक)	- १० गुण
प्रश्न ४.(अ) ४ पैकी २ श्लोकांचा अनुवाद करा (४ ओळींचे)	- ०६ गुण
(ब) दीर्घोत्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक)	- १० गुण
प्रश्न ५. २० पैकी १६ वस्तुनिष्ठ प्रश्न	- १६ गुण

अन्तर्गत मूल्यमापन -

१) स्वाध्याय	- १० गुण
२) मौखिक	- १० गुण

पूर्ण गुण - २०

वाङ्मय स्नातक (B.A.) भाग १ (सत्र - १)

संस्कृत साहित्य

पुस्तक : स्वप्नवासवदत्तम्

गुण	: लेखी परीक्षा	- ८०
	अन्तर्गत मूल्यमापन	- २०
	एकूण गुण	- १००

घटक - १ : स्वप्नवासवदत्तम् अंक १	- १६ गुण
घटक - २ : स्वप्नवासवदत्तम् अंक २ व ३	- १६ गुण
घटक - ३ : स्वप्नवासवदत्तम् अंक ४ व ५	- १६ गुण
घटक - ४ : स्वप्नवासवदत्तम् अंक ६	- १६ गुण
घटक - ५ : ५ कवींची माहिती (कालिदास, भास, बाणभट्ट, अश्वघोष व दण्डी)	- १६ गुण

-०-

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

लेखी परीक्षा - ८०

वेळ - ३ तास

सूचना : प्रश्न क्र. १ ते ४ संपूर्ण पुस्तकावर आधारित आहेत.
प्रश्न क्र. ५ पाचव्या घटकावर आधारित असेल

प्रश्न १) ८ श्लोकांपैकी ५ चा अनुवाद करा	- २० गुण
प्रश्न २) दीर्घोत्तरी प्रश्न २ पैकी १	- १२ गुण
प्रश्न ३) ६ पैकी ४ संदर्भासह स्पष्टीकरण	- २० गुण
प्रश्न ४) ५ पैकी ३ टिपा	- १२ गुण
प्रश्न ५) २० पैकी १६ वस्तुनिष्ठ प्रश्न	- १६ गुण

अन्तर्गत मूल्यमापन -

१) स्वाध्याय	- १० गुण
२) मौखिक	- १० गुण

पूर्ण गुण - ८०

पूर्ण गुण - २०

संदर्भग्रंथ सूची

स्वप्नवासवदत्तम्	- डॉ. रा. शं. वाळिंबे, चित्रशाळा प्रकाशन, पुणे
स्वप्नवासवदत्तम्	- डॉ. माधुरी कलकोटे, परिमल प्रकाशन, पुसद
कवींद्र गाथा	- डॉ. स्वानंद पुंड, ऋचा प्रकाशन, नागपूर
संस्कृत साहित्याचा सोपपत्तिक इतिहास	- डॉ. विनायक करंबळेकर
संस्कृत साहित्याचा इतिहास	- प्राचार्य नीला सोमलवार, कौमुदी प्रकाशन, पुणे

वाङ्मय स्नातक (B.A.) भाग १ (सत्र - २)

संस्कृत साहित्य

पुस्तक : नीतिशतकम्
तिलकयशोऽर्णवम्
संज्ञाप्रकरणम् (लघुसिद्धान्तकौमुदी)

गुण : लेखी परीक्षा - ८०
अन्तर्गत मूल्यमापन - २०
एकूण गुण - १००

घटक - १ : नीतिशतकम् (श्लोक क्र. १ ते १५)	- १६ गुण
घटक - २ : नीतिशतकम् (श्लोक क्र. १६ ते ३०)	- १६ गुण
घटक - ३ : नीतिशतकम् (श्लोक क्र. ३१ ते ५०)	- १६ गुण
घटक - ४ : श्रीतिलकयशोऽर्णवः (प्रथम तरंग)	- १६ गुण
घटक - ५ : संज्ञाप्रकरणम् (लघुसिद्धान्तकौमुदी)	- १६ गुण

-०-

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

लेखी परीक्षा - ८०

वेळ - ३ तास

पूर्ण गुण - ८०

प्रश्न १) ८ श्लोकांपैकी ५ चा अनुवाद करा	- २० गुण
प्रश्न २) दीर्घोत्तरी प्रश्न २ पैकी १	- १२ गुण
प्रश्न ३) ५ पैकी ३ टिपा	- २० गुण
प्रश्न ४) ६ श्लोकांपैकी ४ चा अनुवाद करा	- १२ गुण
प्रश्न ५) २० पैकी १६ वस्तुनिष्ठ प्रश्न (पाचव्या घटकावर आधारीत)	- १६ गुण

अन्तर्गत मूल्यमापन -

पूर्ण गुण - २०

१) स्वाध्याय	- १० गुण
२) मौखिक	- १० गुण

संदर्भग्रंथ सूची

नीतिशतकम्	- डॉ. माधुरी कलकोटे, परिमल प्रकाशन, पुसद
नीतिशतकम्	- डॉ. स्वानंद पुंड, ऋचा प्रकाशन, नागपूर
श्रीतिलकयशोऽर्णवः (प्रथम तरंग)	- डॉ. ऋजुता गोडबोले, परिमल प्रकाशन, पुसद
कौमुदीविहार भाग १ (संज्ञाप्रकरणम् साठी)	- प्राचार्य नीला सोमलवार, कौमुदी प्रकाशन, पुणे

Appendix-E

B.A. PART - I
URDU COMPULSORY
SEMESTER - I

Time :Three Hours

Max. Marks 80

TEXT PRESCRIBED : SHUA - E ADAB (Part - I)

Edited by : Dr. Mohd. Samiullah, Dr. Roohina Tabassum

Published by: TAFSA Computers, Amravati.

UNITWISE DUSTRIBUTION OF MARKS

UNIT I : (Prose) The following TWO Lessons from Text

تاریخ - اردو ادب اور قومی یکجہتی

There Shall be FOUR short Answer type Questions out of Eight of 4 marks each

16

UNIT - II (Poetry) The following poems from Text

دنیا - اجنتا

The examinee Shall explain FOUR Couplets out of Six of 4 marks each

16

UNIT III : (Prose) The following lessons from Text .

خطوط

There Shall be FOUR short Answer type Questions out of Six of 4 marks each

16

UNIT IV : (Prose) The following lesson from Text

پتیل کا گھنڈہ

There Shall be ONE Long Answer type Questions out of TWO of 16 marks.

16

UNIT V : Communication Skill

i) Development of Idea 8

16

II) Use of Idoms and Proverbs 8

B.A. PART - I
URDU COMPULSORY
SEMESTTER - II

Time : Three Hours

Max. Marks: 80

TEXT PRESCRIBED : SHUA - E ADAB (Part - I)

Edited by : Dr. Mohd. Samiullah, Dr. Roohina Tabassum

Published by: TAFSA Computers, Amravati.

UNITWISE DUSTRIBUTION OF MARKS

UNIT I : (Prose) The following TWO Lessons from Text

دنیا کی پہلی تہذیبیں - سائنس کا کرشمہ کمپیوٹر - سلونو

There Shall be FOUR short Answer type Questions out of Eight of 4 marks each

16

UNIT - II (Poetry) The following poems from Text

گلزار وطن - نوجوانوں سے - ایک خواب اور

The examinee Shall explain FOUR Couplets out of SIX of 4 marks each

16

UNIT III : (Prose) The following lessons from Text

مظبوط زبان - پیئے پیار

There Shall be FOUR short Answer type Questions out of SIX of 4 marks each

16

UNIT IV : (Prose) The following lesson from Text

وحید الدین سلیم

There Shall be ONE Long Answer type Questions out of TWO of 16 marks.

16

UNIT V : Communication Skill

i) An Essay on general Topic 8 marks

16

ii) Translation of a passage from English to Urdu 8 marks

B.A. PART - I
URDU LITERATURE
SEMESTTER - I

Time : Three Hours

Max. Marks 80

TEXT PRESCRIBED : 1. (PROSE) NUMAINDA MKHTSAR AFSANE

Ed. by : Taher Farooqui (Educational Book House, Aligrah)

• سنده مختصر افسانے - مرتبہ: طاہر فاروقی

2. POETRY : ADABI SIPARE (Hissa Nazm) by, Khalilul Rab Agra

ادبی سہ پارے (حصہ - نظم) خلیل الرب
غزلیات: درد - میر تقی میر - غالب - مومن - حسرت - جگر
قصیدہ: غالب
مثنوی: میر حسن
مرثیہ: انیس
قطعات: اکبر الہ آبادی

UNITWISE DUSTRIBUTION OF MARKS

UNIT I : (Prose) First Two short Stories Passages for explanation 4 marks each two out of four passages	8
UNIT II : (Prose) 3 and 4 short Stories Passages for explanation 4 marks each two out of four passages	8
UNIT III : (Poetry - Ghazals only) The examinee Shall explain FOUR Couplets out of TEN of 4 marks each	16
UNIT IV : (Poetry - Qasida- Mathanvi, Marsiya , Qitaat) The examinee Shall explain TWO Passages out of FOUR of 8 marks each	16
UNIT V : Critical Question on the Text- Prose Summary of a short story (Long answer type)	16
UNIT VI : Life and works of poets of Ghazals (Long Answer Type) ONE out of Four	16

B.A. PART - I
URDU LITERATURE
SEMESTER - II

Time : Three Hours

Max. Marks 80

TEXT PRESCRIBED : 1. (PROSE) NUMAINDA MKHTSAR AFSANE

Ed. by : Taher Farooqui (Educational Book House, Aligrah)

منتخب افسانے۔ مرتبہ: ڈاکٹر محمد سمیع اللہ، ڈاکٹر روحنیہ تبسم

2. POETRY : ADABI SIPARE (Hissa Nazm) by. Khalilul Rab Agra

ادبی سیا پارے (حصہ نظم) خلیل الرب
غزلیات : سودا - ذوق - داغ - شاد - فانی - اصغر
قصیدہ : ذوق
مثنوی : دیباچہ نسیم -
مرثیہ : مرزا دیر
رباعیات : امجد حیدر آبادی

UNITWISE DUSTRIBUTION OF MARKS

UNIT I : (Prose) First Two short Stories Passages for explanation 4 marks each two out of four passages	8
UNIT II : (Prose) 3 and 4 short Stories Passages for explanation 4 marks each two out of four passages	8
UNIT III : (Poetry - Ghazals only) The examinee Shall explain FOUR Couplets out of TEN of 4 marks each	16
UNIT IV : (Poetry - Qasida- Mathanvi Marsiya, Rubaiyyat) The examinee Shall explain TWO Passages out of FOUR of 8 marks each	16
UNIT V : Critical Question on the Text- Prose Summary of a short story (Long answer type)	16
UNIT VI : Life and works of poets of Ghazals (Long Answer Type) ONE out of Four	16

Sant Gadge Baba Amravati University Amravati
Syllabus for B.A. Examination
PERSIAN LITERATURE
Semester Pattern
(To be implemented From Session 2017-2018 onwards)
Semester I

Time: 3 hours

Total Marks : 80

Internal Assessment

Total Marks : 20

Distribution of Marks :

Unit I	Prose	16
Unit II	Poetry	16
Unit III	History Of Persian Literature	16
Unit IV	Rapid Reading	16
Unit V	Grammer	16
	Total	80

The distribution of internal assessment marks shall be as follows.

Home Assignment : 10 Marks

Two Unit Tests: 5 marks each

Unit I : Prose : Following selections from "Hadiqua-e-Farsi" Part I

Published by Advocate B. S. Taji New Town . Badnera

(۱) نصرت اہل ایمان (۲) حکایت اعرابی (۳) داستان خیر و شر

II. Poetry : Following selections from "Hadiqua-e-Farsi" Part I

قصیدہ: در بیان عورت نفس

غزلیات: امیر خسرو؛ غزل نمبر ۱ نمبر ۳، حافظ شیرازی: غزل نمبر ۱،

منظومات: پروین اعتصامی: (۱) مناظرہ نوح و سوزن (۲) شاخ بی بر

III. History of Persian Literature:

بک خراسانی

Book Recommended:

فارسی شاعری کے اسالیب کا مطالعہ

از ڈاکٹر انجم ضیاء الدین تاجی، ڈاکٹر محمد یحییٰ جمیل، اسباق پبلی کیشنز پونے

IV. Rapid Reading : Following selections from Hadiqua-e-Farsi Part I

(۱) ماجرای جوان مرد و قاضی خیانت کار

V: Grammer : بنیادی قواعد فارسی زبان

Question paper will be set on the following pattern:

Note: Questions will be asked in Persian and answers may be written either in Urdu, Hindi or English.

Q.No.1	
(A)	The students shall have to translate two passages out of three taken from نصرت اہل ایمان، حکایت اعرابی، داستان خیر و شر 16
Q.No.2	
(A)	The students shall have to translation four couplets out of seven couplets to be given from غزلیات مافقہ and غزلیات امیر خسرو 8
(B)	The students shall have to translation one sets of couplets out of three sets , each consists of four couplets from قصیدہ منظومات جدید 8
Q.No.3	Eight Multiple Choice Questions based on Unit III i.e. History of Persian Literature. 16
Q.No.4	The students shall have to translate one passage out of two from 8 (۱) ماجرای جوان مرد و قاضی خیانت کار The students shall have to answer one question out of two based on above lesson.8
Q.No.5	Questions based on grammer of Persian Language. 16

Semester II

Time: 3 hours

Total Marks : 80

Internal Assessment

Total Marks : 20

Distribution of Marks :

Unit I	Prose	16
Unit II	Poetry	16
Unit III	History Of Persian Literature	16
Unit IV	Rapid Reading	16
Unit V	Grammer	16
	Total	80

The distribution of internal assessment marks shall be as follows.

Home Assignment : 10 Marks

Two Unit Tests: 5 marks each

Unit I : Prose : Following selections from "Hadiqua-e-Farsi" Part I

Published by Advocate B. S. Taji New Town , Badnera

(۱) باز با وفا (۲) قصہ سند باد بحری (۳) مہا تما گاندھی

II. Poetry : Following selections from "Hadiqua-e-Farsi" Part I

غزلیات : امیر خسرو؛ غزل نمبر ۴ حافظ شیرازی: غزل نمبر ۲، ۳

منظومات : میرزا اسید محمود خراسانی: (۱) مرغ و تیر ملک اشعر ابہار: (۱) ضلال و دلال (۲) چشمہ و سنگ

III. History of Persian Literature: بک عراقی

Book Recommended:

فارسی شاعری کے اسالیب کا مطالعہ

از ڈاکٹر انجم ضیاء الدین تاجی، ڈاکٹر محمد یحییٰ جمیل، اسباق پبلی کیشنز، پونے

IV. Rapid Reading : Following selections from Hadiqua-e-Farsi Part I

قصہ گل خندان و درگریبان

V: Grammer :

بنیادی قواعد فارسی زبان

Question paper will be set on the following pattern:

Note: Questions will be asked in Persian and answers may be written either in Urdu, Hindi or English.

Q.No.1	
(A)	The students shall have to translate two passages out of three taken from باز با وفا. قصه سند باد. بحری. مها تما گاندھی 16
Q.No.2	
(A)	The students shall have to translation four couplets out of seven couplets to be given from غزلیات حافظ and غزلیات امیر خسرو 8
(B)	The students shall have to translation one sets of couplets out of three sets , each consists of four couplets from منظومات جدید 8
Q.No.3	Eight Multiple Choice Questions based on Unit III i.e. History of Persian Literature. 16
Q.No.4	The students shall have to translate one passage out of two from 8 (1) قصه گل خندان و درگریان The students shall have to answer one question out of two based on above lesson.8
Q.No.5	Questions based on grammer of Persian Language. 16

Appendix-G

बी.ए.भाग-१
पाली आणि प्राकृत (आवश्यक)
सेमिस्टर-१

		लेखी परीक्षा - ८०
		अंतर्गत मूल्यांकन -२०
		एकूण - १००
युनिट-१ जातक -	१) सिहचम्मजातक २) बकजातक ३) सुंसुमार जातक	१६ गुण
युनिट-२ मिलिन्द प्रश्न	१) नागसेनचा जन्म २) नागसेनीन मिलिन्दस्स पठम समागमो ३) नागसेन प्रवज्या	१६ गुण
युनिट-३ धम्मपद	१) यमकवग्गो २) अप्पमाद वग्गो ३) चित्तवग्गो	१६ गुण
युनिट-४ व्याकरण	१) पाली भाषा व विकास २) पाली वर्णमाला ३) काल, (वत्तमानकाल, अतितकाल, अनागतकाळ)	१६ गुण
युनिट-५	१) जातक २) धम्मपद	१६ गुण
अंतर्गत मूल्यमापन -		
१) स्वाध्याय-१०		
२) मौखिक - १०		
	२० गुण	

बी.ए.भाग-१
पाली (आवश्यक)
सेमिस्टर-१

प्रश्नपत्रिके चे स्वरूप

वेळ ३ तास		गुण ८०
प्रश्न १ अ) तीन उतायापैकी दोन चे अनुवाद करा ब) सामान्य प्रश्न (दोनपैकी एक)		०८ गुण ०८ गुण
प्रश्न २ अ) तीन उतायापैकी दोन चे अनुवाद करा ब) टिपा लिहा (तीन पैकी दोन)		०८ गुण ०८ गुण
प्रश्न ३ अ) चार गाथापैकी दोन गाथांचे अनुवाद करा ब) सामान्य प्रश्न (दोन पैकी एक)		०८ गुण ०८ गुण
प्रश्न-४ अ) पाली भाषेचा उगम व विकास लिहा ब) पाली भाषेतील स्वर व व्यंजन किती व कोणते लिहा क) काळ ओळखा, (पुरिस, वचन,काळ, लिंग) (कोणतेही सहा पैकी चार		०४ गुण ०४ गुण ०८ गुण
प्रश्न ५ अ) जातक या ग्रंथावरील १० वस्तुनिष्ठ प्रश्न ब) धम्मपद या ग्रंथावरील १० वस्तुनिष्ठ प्रश्न (२० प्रश्नापैकी १६ सोडवावे)		०८ गुण ०८ गुण

संदर्भ ग्रंथ

- १) जातकपालि - नालंदा प्रकाशन, इगतपुरी
- २) खुद्दकनिकाय - नालंदा प्रकाशन, इगतपुरी
- ३) मिलींद प्रश्न- भिक्खू जगदीश कश्यप
- ४) धम्मपद- डॉ.भदन्त आनंद कौसल्यायन
- ५) पाली व्याकरण- राहुल साकृत्यायन
- ६) पाली साहित्याचा इतिहास - भरतसिंह उपाध्याय
- ७) धम्मवाणी - सुगम प्रकाशन.

अंतर्गत मूल्यमापन -

- १)स्वाध्याय-१०
- २)मौखिक - १०

२० गुण

बी.ए.भाग-१
पाली आणि प्राकृत (आवश्यक)
सेमिस्टर-२

लेखी परीक्षा - ८०
अंतर्गत मूल्यांकन -२०
एकूण - १००

युनिट-१ जातक कथा -	१) सिलंविमसन जातक २) कुरुंगमिग जातक ३) कल्याण धम्मजातक	१६ गुण
युनिट-२ खुद्दकपाठ	१) सरणत्तय २) दससिक्खापद ३) महामंगलसुत्त	१६ गुण
युनिट-३ थेरीगाथा	१) पुण्णिका थेरीगाथा २) किसानगोतमी थेरीगाथा	१६ गुण
थेरीगाथा	१) राहुल थेरगाथा २) सुनित थेरगाथा	
युनिट-४ सामान्य माहिती	१) चार आर्यसत्य २) आर्य अष्टांगीक मार्ग ३) पारमिता	१६ गुण
युनिट-५	१)थेरगाथा २) थेरीगाथा ३) जातक	१६ गुण

अंतर्गत मूल्यमापन -

१) स्वाध्याय -१०

२) मौखिक - १०

२० गुण

बी.ए.भाग-१
पाली (आवश्यक)
सेमिस्टर-२

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

वेळ ३ तास		गुण ८०
प्रश्न १ अ) तीन उतायापैकी दोन चे अनुवाद करा ब) सामान्य प्रश्न (दोनपैकी एक)		०८ गुण ०८ गुण
प्रश्न २ अ) तीन उतायापैकी दोन चे अनुवाद करा ब) सामान्य प्रश्न (दोन पैकी एक)		०८ गुण ०८ गुण
प्रश्न ३ अ) चार गाथापैकी दोन गाथांचे अनुवाद करा ब) सामान्य प्रश्न (दोन पैकी एक)		०८ गुण ०८ गुण
प्रश्न-४ अ) दिर्घोत्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक) ब) टिपा लिहा (तीन पैकी दोन)		०८ गुण ०८ गुण
प्रश्न ५ अ) युनिट ५ वरील २० वस्तुनिष्ठ प्रश्न त्यापैकी १६ सोडविणे संदर्भ ग्रंथ		१६ गुण

- १) जातकपालि - नालंदा प्रकाशन, इगतपुरी
- २) थेरगाथा - नालंदा प्रकाशन, इगतपुरी
- ३) थेरीगाथा - नालंदा प्रकाशन, इगतपुरी
- ४) खुद्दकपाठ- नालंदा प्रकाशन, इगतपुरी
- ५) खुद्दकनिकाय - नालंदा प्रकाशन, इगतपुरी
- ६) पाली साहित्याचा इतिहास - भारतसिंह उपाध्याय

अंतर्गत मूल्यमापन -

१)स्वाध्याय-१०

२)मौखिक - १०

२० गुण

बी.ए.भाग-१
पाली (वाड.मय)(ऐच्छिक)
सेमिस्टर-१

वेळ ३ तास		लेखी परीक्षा - ८० अंतर्गत मूल्यांकन -२० एकूण - १००
युनिट-१ मज्झिम निकाय	१) पियजातिक सुत्त २) माधुरिय सुत्त ३) मखादेव सुत्त	१६ गुण
युनिट-२ सुत्तनिपात	१) कसिभारद्वाज सुत्त २) विजयसुत्त ३) महामंगलसुत्त	१६ गुण
युनिट-३ सामान्य माहिती	१) चार आर्य सत्य २) आर्य अष्टांगिकमार्ग ३) पारमिता	१६ गुण
युनिट-४ व्याकरण	१) पाली भाषेचा उगम व विकास २) विभक्ती (बुध्द, लता, भिख्यू, दण्डि, मुनि)	१६ गुण
युनिट-५	१) सुत्तनिपात	१६ गुण
अंतर्गत मूल्यमापन -		
१)स्वाध्याय-१०		
२)मौखिक - १०		

संदर्भ ग्रंथ

- १) मज्झिम निकाय- नालंदा संस्करण इगतपुरी
- २) सुत्तनिपात - डॉ.विमलकिर्ती
- ३) व्याकरण- भिक्षु धर्मरक्षित
- ४) व्याकरण-डॉ.विमलकिर्ती
- ५) सुत्तपिटक- भदन्त तिरस्सवंस
- ६) पालि साहित्याचा इतिहास

बी.ए.भाग-१
पाली (वाड.मय)(ऐच्छिक)
सेमिस्टर-१

वेळ ३ तास		लेखी परीक्षा - ८० अंतर्गत मूल्यांकन -२० एकूण - १००
प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप		
प्रश्न १ अ) भाषांतर करा (तीन पैकी दोन)		०८ गुण
ब) सामान्य प्रश्न (दोन पैकी एक)		०८ गुण
प्रश्न २ अ) भाषांतर करा (तीन पैकी दोन)		०८ गुण
ब) सामान्य प्रश्न (दोन पैकी एक)		०८ गुण
प्रश्न ३ अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक)		०८ गुण
ब) टिपा लिहा (तीन पैकी दोन)		०८ गुण
प्रश्न ४ अ) पालि भाषेचा उगम व विकास सांगा		०८ गुण
ब) विभक्ती प्रत्यय (कोणतेही चार)		०८ गुण
प्रश्न-५ युनिट पाच वरील २० वस्तुनिष्ठ प्रश्नापैकी १६ सोडविणे		१६ गुण
अंतर्गत मूल्यमापन -		
१)स्वाध्याय-१०		
२)मौखिक - १०		

बी.ए.भाग-१
पाली (वाड.मय)(ऐच्छिक)
सेमिस्टर-२

वेळ ३ तास		लेखी परीक्षा - ८० अंतर्गत मूल्यांकन -२० एकूण - १००
युनिट-१ जातक कथा	१) राजोवाद जातक २) कल्याणधम्म जातक ३) बकजातक	१६ गुण

युनिट-२ खुद्दकपाठ	१) सरणत्तय २) मेतसुत्त ३) रतनसुत्त	१६ गुण
युनिट-३ धम्मपद	१) पुप्फवग्गो २) पंडिवग्गो ३) बुध्दवग्गो	१६ गुण
युनिट-४ व्याकरण	१) काल १) वत्तमान काल २) अतित काल ३) अनागत काल	१६ गुण
युनिट-५	२) सन्धि १) स्वर सन्धि खुद्दनिकाय	१६ गुण

अंतर्गत मूल्यमापन -
१)स्वाध्याय-१०
२)मौखिक - १०

बी.ए.भाग-१
पाली (वाड.मय)(ऐच्छिक)
सेमिस्टर-२

वेळ ३ तास

लेखी परीक्षा - ८०
अंतर्गत मूल्यांकन -२०
एकूण - १००

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

प्रश्न १ अ) भाषांतर करा (तीन पैकी दोन)	०८ गुण
ब) सामान्य प्रश्न (दोन पैकी एक)	०८ गुण
प्रश्न २ अ) भाषांतर करा (तीन पैकी दोन)	०८ गुण
ब) टिपा लिहा (तीन पैकी दोन)	०८ गुण
प्रश्न ३ अ) (चार गाथा पैकी दोन) भाषांतर करा	०८ गुण
ब) सामान्य प्रश्न (दोन पैकी एक)	०८ गुण
प्रश्न ४ अ) काळ ओळखा (सहा पैकी चार)	०८ गुण
ब) सन्धी करा, (कोणतेही ४)	०४ गुण
क) सन्धि विग्रह करा (कोणतेही ४)	०४ गुण
प्रश्न-५ वस्तुनिष्ठ प्रश्न २० पैकी १६ सोडविणे (युनिट ५ वरील)	१६ गुण

संदर्भग्रंथ

- १) जातक कथा पालि - नालंदा संस्करण, इगतपुरी
- २) खुद्दकनिकाय पालि - नालंदा संस्करण, इगतपुरी
- ३) धम्मपद - नालंदा संस्करण, इगतपुरी
- ४) खुद्दकनिकाय - नालंदा संस्करण, इगतपुरी
- ५) व्याकरण - भिक्खु धर्मरक्षित
- ६) व्यकरण- डॉ.विमलकिर्ती
- ७) पाली साहित्याचा इतिहास - भारतसिंह उपाध्याय
- ८) सुत्तनिपात पाली नालंदा संस्करण, इगतपुरी.

Appendix-H

बी.ए.सेमिस्टर -१
(भारतीय संगीत पाठ्यक्रम)
गायन / स्वरवाद्य
प्रश्नपत्र - १ (क्रियात्मक)

पूर्णांक - ५०
बाह्य मूल्यांकन - ३०
अंतर्गत मूल्यांकन - २०
३० गुण

- १) रागज्ञान :-
अ) पाठ्यक्रमातील राग
i) यमन ii) भैरव iii) बिलावल किंवा अल्हैया बिलावल iv) भूपाली
ब) कल्याण, भैरव व बिलावल या थाटांपैकी कोणत्याही दोन थाटात १०-१० अलंकारांचे गायन
क) पाठ्यक्रमातील प्रत्येक रागात एक स्वरमालिका (सरगमगीत), एक लक्षणगीत, व एक छोटाख्याल
ड) कोणतेही एक देशभक्तिपर गीत
- २) तालज्ञान - खालील तालांची मात्रा-बोल-खंड चिन्हासह माहिती व हातावर टाळी देऊन म्हणण्याची क्षमता.
i) त्रिताल ii) केहरवा iii) दादरा iv) एकताल
- ३) 'हार्मोनियम' या वाद्याच्या सहाय्याने सप्तक व शुद्ध विकृत स्वरांची ओळख.

क्रियात्मक अंतर्गत गुण	: अ) प्रात्यक्षिक वही तयार करणे (सादरीकरण प्रमाणे)	-०५ गुण
	ब) घटक / वार्षिक चाचणी परीक्षा	- ०५ गुण
	क) घेतलेला प्रकल्प व त्याचे सादरीकरण (बॅच प्रमाणे)	-१० गुण

		एकूण २० गुण

बी.ए.सेमिस्टर -१
(भारतीय संगीत पाठ्यक्रम)
(गायन / स्वरवाद्य)
प्रश्नपत्र - २ (शास्त्र)

युनिट - १	अ) पाठ्यक्रमातील गीतप्रकार लिपिबद्ध करणे	गुण- ५०
युनिट - २	अ) पाठ्यक्रमातील रागांची शास्त्रीय माहिती (आरोह-अवरोह-पकडसहित) ब) खालील संगीतज्ञांचे जीवन व कार्य i) पं.विष्णु दिगंबर पलुस्कर ii) पं.विष्णु नारायण भातखंडे iii) तानसेन	१० गुण
युनिट - ३	अ) पाठ्यक्रमातील तालांचा सविस्तर परिचय देऊन लिपिबद्ध करणे i) त्रिताल ii) केहरवा iii) दादरा iv) एकताल ब) 'हार्मोनियम' या वाद्याचा आकृतिसह परिचय क) 'तानपूरा' या वाद्याचा आकृतिसह परिचय	१० गुण
युनिट - ४	व्याख्या- संगीत, श्रुती, स्वर - (शुद्ध-विकृत-चल-अचल), सप्तक- (मंद्र-मध्य-तार), वर्ण, अलंकार, स्थायी, अंतरा, राग, थाट व १० थाटांची नांवे, स्वर-(वादी-संवादी-अनुवादी-विवादी), आश्रयराग, वर्ज्य स्वर, आरोह-अवरोह-पकड, रागजाती-(औडव- षाडव-संपूर्ण), लय-(विलंबित-मध्य-द्रुत), ताल, मात्रा, विभाग, सम, टाळी, खाली, ठेका, आवर्तन.	१० गुण
युनिट - ५	सम्पूर्ण पाठ्यक्रमावर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न.	१० गुण
गुण विभाजन	१) अलंकार - ०५ २) स्वरमालिका - ०४ ३) लक्षणगीत - ०४ ४) छोटारख्याल - ०५ ५) देशभक्तीपर गीत - ०२ ६) तालाभ्यास - ०५ ७) हार्मोनियम वादन - ०५	

एकूण - ३०

बी.ए.सेमिस्टर -२
भारतीय संगीत
गायन / स्वरवाद्य
प्रश्नपत्र - ३ (क्रियात्मक)

पूर्णांक - ५०
बाह्य मूल्यांकन - ३०
अंतर्गत मूल्यांकन - २०
३०-गुण

- १) रागज्ञान :-
अ) पाठ्यक्रमातील राग -
i) काफ़ी ii) खमाज iii) दुर्गा
ब) 'काफ़ी व खमाज' या दोन्ही थाटात प्रत्येकी १० अलंकारांचे गायन
क) पाठ्यक्रमातील प्रत्येक रागात एक स्वरमालिका (सरगमगीत), एक लक्षणगीत, व एक छोटारख्याल गाणे आवश्यक
ड) कोणतेही एक भक्तिगीत किंवा भावगीत.
२) तालज्ञान - खालील तालांची मात्रा-बोल-चिन्हासह माहिती व हातावर टाळी देऊन मूळलय व दुगून म्हणण्याची क्षमता.
i) त्रिताल ii) केहरवा iii) दादरा iv) एकताल
३) 'हार्मोनियम' या वाद्याच्या सहाय्याने पाठ्यक्रमातील कोणत्याही एका रागाचे आरोह अवरोह - पकड वाजविणे

क्रियात्मक अंतर्गत गुण	: अ) प्रात्यक्षिक वही तयार करणे (सादरीकरणप्रमाणे)	-०५ गुण
	ब) घटक / वार्षिक चाचणी परीक्षा	- ०५ गुण
	क) घेतलेला प्रकल्प व त्याचे सादरीकरण (बॅच प्रमाणे)	-१० गुण

		एकूण २० गुण

बी.ए.सेमिस्टर -२
भारतीय संगीत
(गायन / स्वरवाद्य)

प्रश्नपत्र - ४ (शास्त्र)

गुण- ५०

युनिट - १	अ) पाठ्यक्रमातील गीतप्रकार लिपिबद्ध करणे	१० गुण
युनिट - २	अ) पाठ्यक्रमातील रागांची शास्त्रीय माहिती (आरोह-अवरोह-पकडसहित) ब) खालील संगीतज्ञांचे जीवन व कार्य - i) उ.अमीर खुस्रो ii) पं.स्वामी हरीदास iii) पं.भीमसेन जोशी	१० गुण
युनिट - ३	अ) पाठ्यक्रमातील खालील तालांचा सविस्तर परिचय देऊन मूळलय व दुगून लयीत लिपिबद्ध करणे i) त्रिताल ii)केहरवा iii) दादरा iv) एकताल ब) 'तबला' या वाद्याचा आकृतिसह परिचय क) 'पं.विष्णु नारायण भातखंडे' स्वरलिपी व ताललिपी पध्दतीचा संपूर्ण परिचय	१० गुण
युनिट - ४	अ) २२ श्रुतींवर वर्तमान ७ स्वरांची स्थाननिश्चिती (तालिका) ब) नाद, नादाचे प्रकार व गुणधर्म क) गायकांचे गुणदोष ड) भक्तिगीत व भावगीत यांचा सामान्य परिचय ई) व्याख्या- अष्टक, पूर्वांग-उत्तरांग, मीड, कण, खटका, मूर्की, आलाप, तान	१० गुण
युनिट - ५	सम्पूर्ण पाठ्यक्रमावर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न.	१० गुण
गुण विभाजन	१) अलंकार - ०५ २) स्वरमालिका - ०४ ३) लक्षणगीत - ०४ ४) छोटारख्याल - ०५ ५) भक्तीगीत / भावगीत - ०२ ६) तालाभ्यास - ०५ ७) हार्मोनियम वादन - ०५	

एकूण - ३०

संदर्भ ग्रंथ सूची

- १) हिन्दुस्थानी संगीत क्रमिक पुस्तक मालिका भाग-१ व २ - पं.वि.ना.भातखंडे, संगीत प्रकाशक कार्यालय, हाथरस
- २) शत्रु परिचय भाग-१ व २ - हरिश्चंद्र श्रीवास्तव, संगीत संदन इलाहाबाद.
- ३) सुबोध संगीत शास्त्र - तेजसिंग टाक, बेकरा, आलमी फाऊंडेशन लखनऊ
- ४) संगीतांजली भाग-१ - पं.ओंकारनाथ ठाकुर, संगीत कार्यालय, हातरस (उत्तरप्रदेश)
- ५) संगीत सरिता - रमा सराफ, विद्यानिधी प्रकाशन, दिल्ली.
- ६) अभिनव गितांजली भाग-१ भाग-४ भाग-५- पं.रामाचय झा, संगीत संदन इलाहाबाद.
- ७) भातखंडे संगीत शास्त्र-पं.वि.ना.भातखंडे, संगीत कार्यालय, हाथरस
- ८) संगीत परिभाषा- विवेचन- पं.श्रीकृष्ण नारायण रातांजनकर, आचार्य एस.एन.रातांजनकर फाऊंडेशन, मुंबई
- ९) राग विज्ञान भाग - विनायकवुवा पटवर्धन,
- १०) संगीत शास्त्र दर्पण- शांती गोवर्धन, संगीत कार्यालय, हाथरस
- ११) संगीत शास्त्र विजयिनी - पं.नारायण मंगरुळकर, स्वरसंपदा केंद्र कोष्टीपूरा मार्ग, सीताबर्डी, नागपूर.
- १२) संपूर्ण विशारद शास्त्र (तबला) - समीर जगताप, मधुराज पब्लिकेशन, पुणे.
- १३) संगीत शास्त्र विज्ञान - डॉ.सुचिता बीडकर, संस्कार प्रकाशन ६ / ४०० अभ्युदयनगर, काळा चौक मुंबई
- १४) पं.विष्णू दिगंबर पलुस्कर- वि.रा.आठवले, नॅशनल बुक ट्रस्ट इंडिया, ए ५ ग्रीन पार्क, नवी दिल्ली.
- १५) भारतीय संगीत (गायन) शास्त्र (सैध्दांतिक) - प्रा.डॉ.सौ.माणिक ना मेहरे, राघव पब्लिशर्स अॅन्ड डीस्ट्रीब्युटर नागपूर.
- १६) संगीत प्रवीण दर्शिका - पं.नारायण लक्ष्मण गुणे, साधना गुणे ५८ पुरा ठाकूर कीटगंज, इलाहाबाद. (उत्तरप्रदेश)
- १७) कहत गुनीजन- डॉ.साधना शिलेदार, विजय प्रकाशन नागपूर.
- १८) गुरतुर गा ले राग- प्रो.गुणवन्त माधवलाल व्यास, वैभव प्रकाशन, नागपूर.
- १९) वसंत सुधा - डॉ. धनश्री पांडे (मुळावकर) विद्या विकास प्रकाशन, नागपूर.
- २०) संगीत विशारद - वसंत, संगीत कार्यालय, हाथरस.
- २१) स्वकीया - पं.गुणवन्त माधवलाल व्यास, व्यासश्रुती संस्थान, रायपुर.
- २२) बंदीशाच्या बंदीशी - पं.देवीतासपंत काळे गुरुजी, प्रा.कमल भोंडे, अमरावती.
- २३) नादकमल रचनाकार- प्रा.सौ.कमल मु भोंडे- मुरलीधर अ. भोंडे, अमरावती.
- २४) संगीत समाधान- डॉ.मधु शुक्ला, पाठक पब्लिकेशन, इलाहाबाद.

NOTIFICATION

No. 47/2018

Date : 7 June, 2018

Subject : Implementation of Syllabi of Various Courses / Subjects as per Semester and Credit & Grade System in the Faculty of Humanites, from the session 2018-2019 and Onwards.

It is notified for general information of all concerned that, the authorities of the University has accepted Semester, Credit & Grade System syllabi of various Courses/ Subjects of B.A. Part-II Semester-III & Semester – IV mentioned in column No.2 and which is to be implemented stagewise from the session 2018-2019 and onwards, with appendices as shown in column No.3 of the following table.

TABLE

Sr.No.	Course / Subjects	Appendices of the New Syllabi
1	2	3.

B.A.Part-II Semester – III & IV

1. English
The Syllabi prescribed for the subject Compulsory English, English Literature, Functional English & Supplymentary English which is appended herewith as **Appendix-A**
2. Marathi
The Syllabi prescribed for the subject Compulsory Marathi , Marathi Literature, which is appended herewith as **Appendix-B**
3. Hindi
The Syllabi prescribed for the subject Compulsory Hindi, Hindi Literature, & Prayojanmulak Hindi which is appended herewith as **Appendix-C**
4. Sanskrit
The Syllabi prescribed for the subject Compulsory Sanskrit & Sanskrit Literature, which is appended herewith as **Appendix-D**
5. Urdu
The Syllabi prescribed for the subject Compulsory Urdu & Urdu Literature, which is appended herewith as **Appendix-E**
6. Persian Literature
The Syllabi prescribed for the subject Persian Literature which is appended herewith as **Appendix-F**
7. Pali & Prakrit
The Syllabi prescribed for the subject Compulsory Pali & Prakrit & Pali Literature which is appended herewith as **Appendix-G**
8. Music
The Syllabi prescribed for the subject Indian Music which is appended herewith as **Appendix-H**

Sd/-
Registrar
Sant Gadge Baba Amravati University.

**SYLLABUS
PRESCRIBED FOR
B.A – PART II EXAMINATION
SEMESTER III
COMPULSORY ENGLISH**

TIME : 3 HOURS

MAX MARKS THEORY : 80 MARKS

MAX MARKS INTERNAL ASSESSTMENT : 20 MARKS

Prescribed Textbook : Blossoming Flowers by Board of Editors, Published by Orient Blackswan.

UNIT I

PROSE –

1. India's Message to the World – Swami Vivekanand
2. The Pleasure of Ignorance – Robert Lynd
3. The Happy Prince – Oscar Wilde
4. The Three Questions – Leo Tolstoy

UNIT II

POETRY –

5. Sonnet 116 – William Shakespeare
6. Dirge – James Shirley
7. Leisure – W H Davies
8. A Baby Asleep After Pain – D.H Lawrence

UNIT III

GRAMMAR :

9. Clauses :
 - ✓ Main Clause
 - ✓ Subordinate Clause (Noun Clause , Adverb Clause , Adjective Clause)
10. Types of Sentences :
 - ✓ Assertive/ Affirmative Sentences
 - ✓ Exclamatory Sentences
 - ✓ Negative Sentences
 - ✓ Interrogative Sentences
 - ✓ Simple Sentences
 - ✓ Compound Sentences
 - ✓ Complex Sentences
 - ✓ Compound Complex Sentences

UNIT IV

COMMUNICATION SKILLS :

11. Telephone Conversation
 - ✓ Answering the Telephone and Asking for Someone
 - ✓ Taking and Leaving Messages
 - ✓ Making Enquiries on the Phone
12. Interpersonal Conversation
 - ✓ Getting People's Attention and Interrupting
 - ✓ Making Requests and Responding to Them
 - ✓ Asking for Directions and Giving Directions

UNIT V

MULTIPLE CHOICE QUESTIONS

Based on prescribed text Unit I & II only

Internal Assessment :

Viva- Voce

A) Personal Interview

B) Seminar - Presentation (Based on prescribed text : Prose & Poetry)

BA Part II
Compulsory English
Semester III
SGB Amravati University, Amravati

TIME : 3 HOURS

MAX MARKS THEORY : 80 MARKS

MIN PASSING MARKS : 32 MARKS

MAX MARKS INTERNAL ASSESSMENT: 20 MARKS

MIN PASSING MARKS : 08 MARKS

Distribution of Marks

UNIT I (16 Marks)

A) **Prose** i) The students will have to answer TWO out of THREE short answer questions of 3 marks each. = 6 Marks

ii) The students will have to answer TWO out of THREE long answer questions of 5 marks each = 10 Marks

UNIT II (16 Marks)

B) **Poetry** i) The students will have to answer TWO out of THREE short answer questions of 3 marks each. = 6 Marks

ii) The students will have to answer TWO out of THREE long answer questions of 5 marks each. = 10 Marks

UNIT III (16 Marks)

C) **Grammar** : Prescribed Text Blossoming Flowers by Board of Editors & published by Orient Blackswan

i) Clauses = 06 Marks

ii) Types of Sentences = 10 Marks

UNIT IV (16 Marks)

D) **Communication Skills** :

i) Telephonic Conversation = 8 Marks

ii) Interpersonal Conversation = 08 Marks

UNIT V (16 Marks)

E) **Multiple Choice Questions (MCQ)**

Based on Unit I & II : The students will have to answer SIXTEEN out of SIXTEEN MCQ's = 16 Marks

F) **Internal Assessment**

i) **Viva- Voce = 20 Marks**

a) Personal Interview = 10Marks

b) Seminar - Presentation = 10 Marks

Note:

1. The teachers are expected to impart formal training in Grammar Composition, Making Introduction, Greeting People, Talking about Family, Describing People, Places & Animals, Expressing Feelings, Inviting, Suggesting, Accepting & Refusing, Reading & Oral Skills in the tutorial classes.

2. Internal examiner shall interview an examinee to test his or her spoken skills.

3. There shall be separate passing for theory & Internal Assessment.

SYLLABUS
PRESCRIBED FOR
B.A - PART II EXAMINATION
SEMESTER IV
COMPULSORY ENGLISH

TIME : 3 HOURS

MAX MARKS THEORY : 80 MARKS

MAX MARKS INTERNAL ASSESSTMENT : 20 MARKS

Prescribed Textbook : Blossoming Flowers by Board of Editors, Published by Orient Blackswan.

UNIT I

PROSE -

1. [Why Are Beggars Despised](#) - George Orwell
2. On the Conduct of Life (extract) - William Hazlitt
3. The Girl - O Henry
4. The Magic Shop - H. G Wells

UNIT II

POETRY -

5. Where the mind is without fear - Rabindranath Tagore
6. A Lament - P.B Shelley
7. Love in Life - Robert Browning
8. Up - Hill : Christina Rossetti

UNIT III

GRAMMAR :

9. Transformation of Sentences :

- ✓ Interchange of Affirmative & Negative Sentences
- ✓ Interchange of Assertive & Interrogative Sentences
- ✓ Interchange of Assertive & Exclamatory Sentences
- ✓ Conversion of Simple to Compound Sentences
- ✓ Conversion of Simple to Complex Sentences
- ✓ Conversion of Complex to Simple Sentences
- ✓ Conversion of Compound to Complex Sentences
- ✓ Conversion of Complex to Compound Sentences

10. Synthesis of Sentences :

Combination of two or more simple sentences into a single simple sentence / Compound Sentence / Complex Sentence.

UNIT IV

COMMUNICATION SKILLS :

11. Interpersonal Conversation

- ✓ Congratulating and Responding to Congratulations
- ✓ Paying Compliments, Showing Appreciation, Offering Encouragement and Responding
- ✓ Asking for , Giving and Refusing Permission

12. Casual Conversation

- ✓ Talking about the Weather
- ✓ Describing Daily Routines
- ✓ Talking about Current Activities

UNIT V

MULTIPLE CHOICE QUESTIONS

Based on prescribed text Unit I & II only

Internal Assessment :

Viva- Voce

A) Personal Interview

B) Seminar - Presentation (Based on prescribed text : Prose & Poetry

**BA Part II
Compulsory English
Semester IV**

SGB Amravati University, Amravati

TIME : 3 HOURS

MAX MARKS THEORY : 80 MARKS

MIN PASSING MARKS : 32 MARKS

MAX MARKS INTERNAL ASSESSMENT: 20 MARKS

MIN PASSING MARKS : 08 MARKS

Distribution of Marks

UNIT I (16 Marks)

A) **Prose** i) The students will have to answer TWO out of THREE short answer questions of 3 marks each. = 6 Marks

ii) The students will have to answer TWO out of THREE long answer questions of 5 marks each = 10 Marks

UNIT II (16 Marks)

B) **Poetry** i) The students will have to answer TWO out of THREE short answer questions of 3 marks each. = 6 Marks

ii) The students will have to answer TWO out of THREE long answer questions of 5 marks each. = 10 Marks

UNIT III (16 Marks)

C) **Grammar** : Prescribed Text Blossoming Flowers by Board of Editors & published by Orient Blackswan

i) Transformation of Sentences= 8 Marks

ii) Synthesis of Sentences = 8 Marks

UNIT IV (16 Marks)

D) Communication Skills :

- i) Interpersonal Conversation = 8 Marks
- ii) Casual Conversation = 08 Marks

UNIT V (16 Marks)

E) Multiple Choice Questions (MCQ)

Based on Unit I & II : The students will have to answer SIXTEEN out of SIXTEEN MCQ's = 16 Marks

F) Internal Assessment

i) Viva- Voce = 20 Marks

- a) Personal Interview = 10Marks
- b) Seminar - Presentation = 10 Marks

Note:

1. The teachers are expected to impart formal training in Grammar Composition, Making Introduction, Greeting People, Talking about Family, Describing People, Places & Animals, Expressing Feelings, Inviting, Suggesting, Accepting & Refusing, Reading & Oral Skills in the tutorial classes.
2. Internal examiner shall interview an examinee to test his or her spoken skills.
3. There shall be separate passing for theory & Internal Assessment.

**SYLLABUS
PRESCRIBED FOR
B.A PART II EXAMINATION
SEMESTER III
ENGLISH LITERATURE
UNIT I**

Text Prescribed : A Background to the study of English Literature by B.Prasad.

Chapters Prescribed :

- Chapter II - The Novel
- Chapter III - The Short Story
- Chapter IV - Biography and Autobiography

UNIT II

**Prescribed Textbook : Unheard Melodies by Board of Editors, Published by Orient Blackswan
POETRY :**

The following poems are prescribed

1. Palanquin Bearers - Sarojini Naidu
2. Between These Lines - S Joseph
3. The Epileptic - Keki N Daruwalla
4. A Walk by Moonlight - Henry Derozio
5. Endless Time - Rabindranath Tagore

UNIT III

Prescribed Textbook : Unheard Melodies by Board of Editors, Published by Orient Blackswan

A)Introduction to Literary Terms - I

Following Literary Terms are prescribed

1. Point of View
2. Anticlimax
3. Climax
4. Binary Opposition
5. Euphemism
6. Subaltern
7. Oxymoron
8. Picaresque Narrative
9. Epistolary Novel
10. Bildungsroman
11. Ekphrastic Poem
12. Stream of Consciousness Narrative
13. Metafiction
14. Objective Correlative
15. Platonic Love
16. Anti-Hero

B)Introduction to Literary Theories - I

Following Literary Theories are prescribed

1. Archetypal Criticism
2. Russian Formalism
3. Structuralism
4. Narratology

UNIT IV

Prescribed Textbook : Unheard Melodies by Board of Editors, Published by Orient Blackswan

SHORT STORIES :

Following Short Stories are prescribed

1. A Cup of Tea - Katherine Mansfield
2. The Bird Comes to Yellow Sky - Stephen Crane
3. A Job Well Done - Ruskin Bond
4. The Antidote - R.K Narayan

UNIT V

MULTIPLE CHOICE QUESTIONS

Based on Unit II, III & IV.

BA Part II
English Literature
Semester III
SGB Amravati University, Amravati

TIME : 3 HOURS

MAX MARKS THEORY : 80 MARKS

MIN PASSING MARKS : 32 MARKS

MAX MARKS INTERNAL ASSESSMENT: 20 MARKS

MIN PASSING MARKS : 08 MARKS

Distribution of Marks

UNIT I (16 Marks)

Unit I : A Background to the study of English Literature

- i) The students will have to answer TWO out of FOUR long answer questions
(Each carries EIGHT marks) = 16 Marks

UNIT II (16 Marks)

Unit II : Poetry

- i) The students will have to answer ONE out of THREE long answer questions of 8 marks = 8 Marks
ii) The students will have to attempt TWO out of FOUR passages for explanation with reference to the context
(Each carries FOUR marks) = 8 Marks

UNIT III (16 Marks)

Unit III :

A) Introduction to Literary Terms

The students will have to answer TWO out of FOUR Literary Terms
(Each carries FOUR marks) = 8 Marks

B) Introduction to Literary Theory

The students will have to answer ONE out of TWO Literary Theories = 8 Marks

UNIT IV (16 Marks)

Unit IV : SHORT STORIES

The students will have to answer TWO out of THREE long answer questions.
(Each carries EIGHT marks) = 16 Marks

UNIT V (16 Marks)

Unit V : Multiple Choice Questions (MCQ)

The students will have to answer SIXTEEN MCQ's
(Each carries ONE mark) = 16 Marks

Internal Assessment

i) Viva- Voce = 10 Marks

ii) Assignments (Assignments based on prescribed syllabus) = 10 Marks

SYLLABUS
PRESCRIBED FOR
B.A PART II EXAMINATION
SEMESTER IV
ENGLISH LITERATURE
UNIT I

Text Prescribed : A Background to the study of English Literature by B.Prasad.

Chapters Prescribed :

Chapter I - The Essay

Chapter V - Criticism

Chapter VI - Style

UNIT II

Prescribed Textbook : Unheard Melodies by Board of Editors, Published by Orient Blackswan

POETRY :

The following poems are prescribed

1. Sonnet - Alice Dunbar-Nelson
2. A Noiseless Patient Spider - Walt Whitman
3. Brahma - Ralph Waldo Emerson
4. Art - Herman Melville
5. The Lonely House - Emily Dickinson

UNIT III

Prescribed Textbook : Unheard Melodies by Board of Editors, Published by Orient Blackswan

A) Introduction to Literary Terms - II

Following Literary Terms are prescribed

1. Humanism
2. Naturalism
3. Refrain
4. Motif
5. Fantasy
6. Aestheticism
7. Absurdism
8. Alienation Effect
9. Pantomime
10. Decorum
11. Pathetic Fallacy
12. Soliloquy
13. Round & Flat Characters
14. Hypertext
15. Blog
16. Affective Fallacy

B) Introduction to Literary Theories - II

Following Literary Theories are prescribed

1. Post- Colonialism
2. Post - Structuralism
3. Feminism
4. Psychoanalytic Criticism

UNIT IV

Prescribed Textbook : Unheard Melodies by Board of Editors, Published by Orient Blackswan

ESSAYS :

Following Essays are prescribed

1. Walking Tour - R.L Stevenson
2. The Worship of the Wealthy - GK Chesterton
3. On Revenge - Francis Bacon
4. On The Feeling of Immortality in Youth - William Hazlitt

UNIT V

MULTIPLE CHOICE QUESTIONS

Based on Unit II, III & IV.

**BA Part II
English Literature
Semester IV
SGB Amravati University, Amravati**

TIME : 3 HOURS

MAX MARKS THEORY : 80 MARKS

MAX MARKS INTERNAL ASSESSMENT: 20 MARKS

MIN PASSING MARKS : 32 MARKS

MIN PASSING MARKS : 08 MARKS

Distribution of Marks

UNIT I (16 Marks)

Unit I : A Background to the study of English Literature

- i) The students will have to answer TWO out of FOUR long answer questions
(Each carries EIGHT marks) = 16 Marks

UNIT II (16 Marks)

Unit II : Poetry

- i) The students will have to answer ONE out of THREE long answer questions of 8 marks = 8 Marks
ii) The students will have to attempt TWO out of FOUR passages for explanation with reference to the context
(Each carries FOUR marks) = 8 Marks

UNIT III (16 Marks)

Unit III :

A) Introduction to Literary Terms

The students will have to answer TWO out of FOUR Literary Terms
(Each carries FOUR marks) = 8 Marks

B) Introduction to Literary Theory

The students will have to answer ONE out of TWO Literary Theories = 8 Marks

UNIT IV (16 Marks)

Unit IV : ESSAYS

The students will have to answer TWO out of THREE long answer questions.
(Each carries EIGHT marks) = 16 Marks

UNIT V (16 Marks)

Unit V : Multiple Choice Questions (MCQ)

The students will have to answer SIXTEEN MCQ's
(Each carries ONE mark) = 16 Marks

Internal Assessment

i) Viva- Voce = 10 Marks

ii) Assignments (Assignments based on prescribed syllabus) = 10 Marks

**Syllabus Prescribed for B.A.Part-II Examination
Functional English
(Optional Subject)
Semester-III**

Total Marks - 100

Theory – 50

Practical – 30

Internal-20

Work-load : 4 lectures and 2 practical per week (For a batch of 10 students)

OBJECTIVES

- 1) To familiarise the learners with the functioning of English sounds through phonetic transcription and listening.
- 2) To enable the learners to achieve accuracy in oral production by encouraging the use of a dictionary of pronunciations.
- 3) To enable the learners to achieve an optimum level of intelligibility and fluency in speech.

Course contents

Theory

Unit-I

- 1) Phonetic Transcription of a given passage of about – 50 Words
- 2) Intonation Patterns in Simple sentences 10 Marks

PRACTICAL : Intensive drilling in phonetic skills.

Books Recommended :

- 1) A Textbook of English phonetics for Indian students By.T. Balasubramaniam (Macmillan)
- 2) An Introduction to the pronunciation of English By. A.C.Gimson (ELBS)
- 3) A History of English Language and Elements of Phonetics. By. Lalitha Ramamurthi (Macmillan)
- 4) Spoken English R.K.Bansal and J.B.Harrison (O.L.)

Unit-II Introduction to Broadcasting

10 Marks

- i) The concept of Mass Communication scope & Process. Its status and brief introduction to its media (Print/ Radio).
- ii) Radio News.
 - a) News sources
 - b) Writing News
 - c) Delivering the news
 - d) Anchoring Radio News.

Books Recommended :

- 1) A Textbook of English phonetics for Indian students By.T. Balasubramaniam (Macmillan)
- 2) An Introduction to the pronunciation of English By. A.C.Gimson (ELBS)
- 3) A History of English Language and Elements of Phonetics. By. Lalitha Ramamurthi (Macmillan)
- 4) Spoken English R.K.Bansal and J.B.Harrison (O.L.)

Unit-III

10 Marks

- i) Radio Reporting
 - a) Radio Reporter
 - b) Live Reporting
 - c) Radio Interview

PRACTICALS : Intensive drilling in phonetic skills.

Books Recommended :

- 1) A Textbook of English phonetics for Indian students By.T. Balasubramaniam (Macmillan)
- 2) An Introduction to the pronunciation of English By. A.C.Gimson (ELBS)
- 3) A History of English Language and Elements of Phonetics. By. Lalitha Ramamurthi (Macmillan)
- 4) Spoken English R.K.Bansal and J.B.Harrison (O.L.)

Unit-IV Features of writings

10 Marks

- a) Use of idioms & Phrases
- b) Common Errors in English

Books Recommended :

- 1) A Remedial English Grammar for Foreign students F.T.Wood (Macmillan)
- 2) Creative English for Communication N. Krishnaswamy & T Sriraman (Macmillan)
- 3) Macmillan Foundation English R.K. Dwivedi & A Kumar (Macmillan)
- 4) Contemporary English Grammar structures and Composition. David Green (Macmillan)
- 5) Learners English Grammar and Composition N.D. V. Prasad (S Chand)

Unit-V Transcoding Information

10 Marks

- a) Dialogue to Paragraph
- b) Paragraph to Dialogue
- c) Logical sequencing of sentences.

Books Recommended

- 1) Remedial English Grammar for Foreign students F.T.Wood (Macmillan)
- 2) Creative English for Communication N. Krishnaswamy & T Sriraman (Macmillan)
- 3) Macmillan Foundation English R.K. Dwivedi & A Kumar (Macmillan)
- 4) Contemporary English Grammar structures and Composition. David Green (Macmillan)
- 5) Learners English Grammar and Composition N.D. V. Prasad (S Chand)

INTERNAL ASSESSMENT

- i) Assignment – Home Assignments given in the class – 20

PRACTICAL

- ii) Reading a given Passage for testing and evaluation – 10
- iii) Introducing self and Personal Interview – 20

Syllabus Prescribed for B.A.Part-II Examination

**Functional English
(Optional Subject)
Semester-IV**

Total Marks - 100

Theory – 50

Practical – 30

Internal-20

OBJECTIVES

- 1) To familiarise the learners with the functioning of English sounds through phonetic transcription and listening.
- 2) To enable the learners to achieve accuracy in oral production by encouraging the use of a dictionary of pronunciations.
- 3) To enable the learners to achieve an optimum level of intelligibility and fluency in speech.

Course content

Theory

Unit-I

10 Marks

1. Assimilation
2. Elision
3. Phonemes & Allophones

PRACTICALS : Practice in Phonetic Transcription of words, speaking and listening.

Books Recommended :

- 1) A Textbook of English phonetics for Indian students By.T. Balasubramaniam (Macmillan)
- 2) English Phonetics for Indian students. (A Work Book By T Balasubramanim (Macmillan)
- 3) Better English pronunciation By. T.D. O Connor (OUP)
- 4) Advanced Learners Dictionary (Fifth Edition OUP 1996) BY. Hornby A.S.
- 5) Exercises in spoken English CIEFL
- 6) Living English Speech By. Standard Allen (O.L.)
- 7) Course in spoken English CIEFL Hyderabad. (A set of 21 cassettes

Unit-II Introduction to Telecasting

10 Marks

1. Types of Interview
2. Anchoring T.V.Interview
3. Writing script for T.V.News
4. Live Reporting of a programmer or show

PRACTICALS : Practice in Phonetic Transcription of sentences, speaking and listening tasks, using a dictionary

Books Recommended :

- 1) A Textbook of English phonetics for Indian students By.T. Balasubramaniam (Macmillan)
- 2) English Phonetics for Indian students. (A Work Book By T Balasubramanim (Macmillan)
- 3) Better English pronunciation By. T.D. O Connor (OUP)
- 4) Advanced Learners Dictionary (Fifth Edition OUP 1996) BY. Hornby A.S.
- 5) Exercises in spoken English CIEFL
- 6) Living English Speech By. Standard Allen (O.L.)
- 7) Course in spoken English CIEFL Hyderabad. (A set of 21 cassettes

Unit-III Aspects of Language

10 Marks

1. Language and Society
2. Dialect & Standard Language
3. Registers and style .

Books Recommended :

- 1) Contemporary English Grammar structures and Composition, David Green (Macmillan)
- 2) Macmillan Foundation English
- 3) Success with Grammar and Composition K.R.Narayana Swami (O.L.)
- 4) Basic English Usage M.Swan (OUP)
- 5) Macmillan Grammar, A Handbook E.A.Augustine K.V.Joseph (M)

Unit-IV General Language skills.

10 Marks

1. Feature writing .
2. Expansion of idea , proverbs
3. Note Taking

Books Recommended :

- 1) A Remedial English Grammar for Foreign students F.T.Wood (Macmillan)
- 2) Creative English for Communication N. Krishnaswamy & T Sriraman (Macmillan)
- 3) Macmillan Foundation English R.K. Dwivedi & A Kumar (Macmillan)
- 4) Contemporary English Grammar structures and Composition. David Green (Macmillan)
- 5) Learners English Grammar and Composition N.D. V. Prasad (S Chand)

Unit-V Business Correspondence.

10 Marks

1. Notices, Agenda, Minutes
2. Job applications letters & Preparing curriculum vitae.
3. Business letters
4. Quotations, Orders and tenders.

INTERNAL ASSESSMENT

- i) Assignment – Home Assignments given in the classroom – 20
PRACTICAL
- ii) Readings a given passage for Testing and evaluation – 10
- iii) Group Discussion on a given topic – 20

B.A.Part-II Examination
Functional English
Semester-III
(Distribution of Marks)

Theory – 50
Practical – 30
Internal-20

Min. Passing Marks – 20
Min. Passing Marks - 08
Min. Passing Marks - 12

UNIT – I

1. The examinees shall have to attempt any ONE out of TWO answer question of TEN Marks
1x10 = 10 Marks

UNIT – II Introduction to Broadcasting

2. The examinees shall have to attempt any TWO out of FOUR Short Notes of FIVE Marks each.
2x5 = 10 Marks

UNIT – III

3. The examinees shall have to attempt any Two out of FOUR short Notes of FIVE Marks each.
10x1 = 10 Marks

UNIT – IV Features of Writing

4. The examinees shall have to attempt any TEN questions on Grammatical exercises (one marks each)
10x1 = 10 Marks

Unit – V Transcoding Information

5. The examinees shall have to attempt as per the instruction given in the questions paper.

INTERNAL ASSESSMENT

- i) Assignment on Linguistics topics (Language varieties, language & culture related topics, influence of mother tongue, etc) 0 Marks
10 Marks
- ii) Loud Reading (pronunciation, accent, intonation etc.) 10 Marks

PRACTICAL

- i) Readings a given passage for Testing and evaluation – 10
- ii) Introducing Self and Personal Interview - 20

30 Marks

B.A.Part-II Examination
Functional English
Semester-IV
(Distribution of Marks)

Theory – 50
Practical – 30
Internal-20

Min. Passing Marks – 20
Min. Passing Marks - 08
Min. Passing Marks - 12

UNIT – I

1. The examinees shall have to attempt any ONE out of TWO answer question of TEN Marks.
1x10 = 10 Marks

UNIT – II Introduction to Telecasting

2. The examinees shall have to attempt any TWO out of FOUR short notes of FIVE Marks each.
2x5 = 10 Marks

UNIT – III Aspects of Language

3. The examinees shall have to attempt any ONE out of TWO of TEN Marks
10x1 = 10 Marks

UNIT – IV General Language skills.

4. The examinees shall have to attempt any TWO question (one marks each)
2x5 = 10 Marks

Unit – V Business Correspondence

Multiple choice questions (MCQs) based on Unit-I,II,III & IV

INTERNAL ASSESSMENT

- i) Assignment on Linguistics topics (Language varieties, language & culture related topics, influence of mother tongue, etc)
20 Marks

PRACTICAL

30 Marks

- ii) Loud Reading (Pronunciation, accent, intonation etc. 10
iii) Group Discussion on a given topic – 20

**S.G.B Amravati University, Amravati
B.A – Part II (Semester III & IV)
Supplementary English**

Theory : 80 Marks

Internal : 20 Marks

Prescribed Textbook :

Golden Harvest: An English Coursebook for Undergraduates by Board of Editors, Published by Orient Blackswan.

Semester III

Unit One :

1. A Real Good Smile : Bill Naughton
2. What India Inc Wants :
 - a. Our Muddled generation : Dinesh Kumar
 - b. Employers look for potential employees, not exam results : Manish Sabharwal
3. The Thief : Ruskin Bond
4. If : Rudyard Kipling
5. My Mind to Me a Kingdom Is : Edward Dyer

Unit Two :

6. An Accursed House : Emile Gaboriau
7. Freedom at Midnight : Larry Collins and Dominique Lapierre
8. Drama for a Winter Night : Langston Hughes
9. Youssuf : James Russell Lowell

From Unit Five : One - Act Play

Death Trap : Saki

Writing Skills :

Essay Writing & Fax, Email, Report Writing

**Supplementary English Examination
(Distribution of Marks)
Semester III (B.A Part II)**

Time : 3 Hrs

Theory : 80 Marks -----Minimum Passing Marks : 32 Marks

Internal : 20 Marks ----- Minimum Passing Marks : 08 Marks

- Q: 1 :** The examinee shall have to attempt any TWO out of FOUR long answer questions of EIGHT marks each from the Unit One **(2 X 8 = 16 Marks)**
- Q: 2:** The examinee shall have to attempt any TWO out of FOUR long answer questions of EIGHT marks each from the Unit Two **(2 X 8 = 16 Marks)**
- Q: 3:** The examinee shall have to attempt any ONE out of TWO long answer questions of SIXTEEN marks from the prescribed One – Act Play (Unit Five) **(1 X 16 = 16 Marks)**
- Q: 4:** SIXTEEN Multiple Choice Questions (MCQ) based on Unit One & Two **(16 X 1 = 16 Marks)**
- Q:5(A):** General Essay of about 300 words on any ONE out of THREE given topics. **(1 x 10 = 10 Marks)**
- Q:5(B): (i) :** Fax, Email (Any One) **(1 X 6 = 6 Marks)**
- OR**
- (ii) :** Report Writing

Total Marks : 80 Marks

Semester IV

Unit Three :

10. A Simple Philosophy : Seathl
11. The Last Salvation : R.P Sisodia
12. Go, Kiss the World : Subroto Bagchi
13. Flowers are Red : Harry Chopin
14. I Am Getting Old Now : Robert Kroetsch

Unit Four :

15. Mother Teresa : F.G Herod
16. My Struggle for an Education : Booker T. Washington
17. Richard Cory : Edwin Arlington Robinson
18. Father Returning Home : Dilip Chitre

From Unit Five :

A Marriage Proposal : Anton Chekov

Writing Skills :

Essay Writing & Expansion of an Idea

Internal Assessment :

- 1.Viva – Voce
2. Seminar Presentation

Supplementary English Examination

(Distribution of Marks)

Semester IV (B.A Part II)

Time : 3 Hrs

Theory : 80 Marks -----Minimum Passing Marks : 32 Marks

Internal : 20 Marks ----- Minimum Passing Marks : 08 Marks

- Q:1 :** The examinees shall have to attempt any TWO out of FOUR long answer questions of EIGHT marks each from the Unit Three. **(2 x 8 = 16 Marks)**

Q: 2: The examinees shall have to attempt any TWO out of FOUR long answer questions of EIGHT marks each from the Unit Four.	(2 x 8 = 16 Marks)
Q: 3: The examinees shall have to attempt any ONE out of TWO long answer questions of SIXTEEN marks from the prescribed One - Act Play (Unit Five).	(1 x 16 = 16 Marks)
Q: 4: SIXTEEN Multiple Choice Questions (MCQ) based on Unit Three & Four	(16 X 1 = 16 Marks)
Q: 5: A) General essay of about 300 words on any ONE out of THREE given topics.	(1 X 10 = 10 Marks)
B) Expansion of Idea ONE out of THREE	(1 X 6 = 6 Marks)

Total Marks = 80 Marks

Appendix-B

बी. ए. भाग - २ मराठी (आवश्यक)
सत्र ३ रे

॥ गुण विभागणी ॥

एकूण गुण - १००
लेखी गुण - ८०
अंतर्गत मूल्यमापन - २०
वेळ - ३ तास

<u>अभ्यासक्रमासाठी नेमलेले पाठ्यपुस्तक</u>	--	'मृदगंध' भाग २ (विभाग 'अ', 'ब', आणि 'क' साठी)
विभाग - अ	वैचारिक	-- १६ गुण
विभाग - ब	ललित	-- १६ गुण
विभाग - क	कविता	-- १६ गुण
विभाग - ड	उपयोजित मराठी	-- १६ गुण
	वैचारिक, ललित व कविता या	-- १६ गुण
	विभागांवर वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न	
विभाग 'अ' व 'ब'	यावर प्रत्येकी सोळा गुणांचा एक दीर्घोत्तरी प्रश्न	-- ३२ गुण
विभाग 'क'	यावर प्रत्येकी आठ गुणांचे दोन लघुत्तरी प्रश्न	-- १६ गुण
विभाग 'ड'	मधील उपयोजित मराठीवर प्रत्येकी आठ गुणांचे दोन लघुत्तरी प्रश्न	-- १६ गुण
वस्तुनिष्ठ प्रश्न -	उपरोक्त अभ्यासक्रमातील विभाग 'अ', 'ब' आणि 'क' यावर आधारित वस्तुनिष्ठ स्वरूपाचे एकूण १६ बहुपर्यायी प्रश्न विचारले जातील. प्रत्येक प्रश्नास एक गुण याप्रमाणे हा प्रश्न १६ गुणांचा असेल.	-- १६ गुण
विभाग 'ड' साठी	संदर्भग्रंथ म्हणून 'उपयोजित मराठी' संपादक - केतकी मोडक व इतर, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे हा ग्रंथ असेल. या ग्रंथातील प्रकरण २२ वे 'वक्तृत्व कला' व प्रकरण २३ वे 'सूत्रसंचालन' या प्रकरणांवर प्रत्येकी ०८ गुणांचा एक लघुत्तरी प्रश्न विचारण्यात येईल.	
अंतर्गत मूल्यमापन :	एकूण २० गुणांची अंतर्गत मूल्यमापन परीक्षा राहिल.	
	● गुण विभागणी :	
	१) गृहपाठ	-- १० गुण
	२) मौखिक परीक्षा	-- १० गुण
लेखी परीक्षा व अंतर्गत मूल्यमापन या दोन्ही परीक्षांमध्ये स्वतंत्रपणे उत्तीर्ण होणे आवश्यक राहिल. त्यासाठी किमान गुण खालीलप्रमाणे आवश्यक असतील.		
	● लेखी परीक्षा	-- ८० पैकी ३२ गुण आवश्यक
	● अंतर्गत मूल्यमापन	-- २० पैकी ०८ गुण आवश्यक

- सूचना : १) गृहपाठ हा पाठ्यपुस्तकांव्यतिरिक्त अन्य कोणत्याही भाषिक व वाङ्.मयीन कौशल्य विकसित करणाऱ्या विषयावर असावा.
- २) मौखिक परीक्षा ही गृहपाठावर आधारित असेल.

बी. ए. भाग - २ मराठी (आवश्यक)
सत्र ४ थे

॥ गुण विभागणी ॥

एकूण गुण - १००
लेखी गुण - ८०
अंतर्गत मूल्यमापन - २०
वेळ - ३ तास

अभ्यासक्रमासाठी नेमलेले पाठ्यपुस्तक

-- 'मृदगंध' भाग २ (विभाग 'अ', 'ब', आणि 'क' साठी)

विभाग - अ	वैचारिक	--	१६ गुण
विभाग - ब	ललित	--	१६ गुण
विभाग - क	कविता	--	१६ गुण
विभाग - ड	उपयोजित मराठी	--	१६ गुण
	वैचारिक, ललित व कविता या	--	१६ गुण
	विभागांवर वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न		

विभाग 'अ' व 'ब'	यावर प्रत्येकी सोळा गुणांचा एक दीर्घोत्तरी प्रश्न	--	३२ गुण
विभाग 'क'	यावर प्रत्येकी आठ गुणांचे दोन लघुत्तरी प्रश्न	--	१६ गुण
विभाग 'ड'	मधील उपयोजित मराठीवर प्रत्येकी आठ गुणांचे दोन लघुत्तरी प्रश्न	--	१६ गुण
वस्तुनिष्ठ प्रश्न	- उपरोक्त अभ्यासक्रमातील विभाग 'अ', 'ब' आणि 'क' यावर आधारित वस्तुनिष्ठ स्वरूपाचे एकूण १६ बहुपर्यायी प्रश्न विचारले जातील. प्रत्येक प्रश्नास एक गुण याप्रमाणे हा प्रश्न १६ गुणांचा असेल.	--	१६ गुण

विभाग 'ड' साठी संदर्भग्रंथ म्हणून 'उपयोजित मराठी' संपादक - केतकी मोडक व इतर, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे हा ग्रंथ असेल. या ग्रंथातील प्रकरण ९ वे 'माहितीपत्रक' व प्रकरण १० वे 'निमंत्रणपत्रिका व कार्यक्रमपत्रिका' या प्रकरणांवर प्रत्येकी ०८ गुणांचा एक लघुत्तरी प्रश्न विचारण्यात येईल.

अंतर्गत मूल्यमापन : एकूण २० गुणांची अंतर्गत मूल्यमापन परीक्षा राहिल.

- गुण विभागणी :
- १) गृहपाठ -- १० गुण
- २) मौखिक परीक्षा -- १० गुण

लेखी परीक्षा व अंतर्गत मूल्यमापन या दोन्ही परीक्षांमध्ये स्वतंत्रपणे उत्तीर्ण होणे आवश्यक राहिल. त्यासाठी किमान गुण खालीलप्रमाणे आवश्यक असतील.

- लेखी परीक्षा -- ८० पैकी ३२ गुण आवश्यक
- अंतर्गत मूल्यमापन -- २० पैकी ०८ गुण आवश्यक

- सूचना : १) गृहपाठ हा पाठ्यपुस्तकांव्यतिरिक्त अन्य कोणत्याही भाषिक व वाङ्.मयीन कौशल्य विकसित करणाऱ्या विषयावर असावा.
- २) मौखिक परीक्षा ही गृहपाठावर आधारित असेल.

संपादित ग्रंथ - 'मृदगंध' भाग २

बी. ए. भाग २ मराठी (आवश्यक)
सत्र ३

विभाग अ) वैचारिक

१)	शुद्ध चारित्र्याचा प्रज्ञावंत राजकारणी	तर्कतीर्थ लक्ष्मणशास्त्री जोशी
२)	मीपण स्वत्वाच्या सीमेत दरवळतं, तोपर्यंतच ते सुगंधी असतं !	आ.ह.साळुंखे
३)	भाषाभिवृद्धीची सामाजिक दृष्टी	श्री.म.माटे

विभाग ब) ललित

१)	आज्ञापत्र	रामचंद्रपंत अमात्य
२)	माझे दत्तक वडील	चिं. वि. जोशी
३)	दिवस असे होते	दया पवार

विभाग क) कविता

१)	संतवाणी	अ) चोखामेळा ब) सोयराबाई
२)	अखेर कमाई	कुसुमाग्रज
३)	पाखरे	केशव मेश्राम
४)	जातं	श्रीकांत देशमुख
५)	सात बाराची नोंद	लक्ष्मण महाडिक
६)	शांतता	सिध्दार्थ भगत

विभाग ड) व्यावहारिक मराठी

१)	वक्तृत्व कला	संदर्भ ग्रंथ : 'उपयोजित मराठी' मधील प्रकरण २२ वे	संपा. केतकी मोडक व इतर, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे
२)	सूत्रसंचालन	संदर्भ ग्रंथ : 'उपयोजित मराठी' मधील प्रकरण २३ वे	

बी. ए. भाग २ - मराठी (आवश्यक)

सत्र - ४

विभाग अ) वैचारिक

१)	स्त्री-पुरुष तुलना	ताराबाई शिंदे
२)	आरसा	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
३)	विज्ञानयुगात भारत	जयंत नारळीकर

विभाग ब) ललित

१)	गाडगेबाबांच्या कीर्तनातले तत्त्वज्ञान	प्रबोधनकार के.सी. ठाकरे
२)	स्मशानातील सोनं	अण्णा भाऊ साठे
३)	स्त्रीवादी चळवळीने आम्हाला आमच्या अस्तित्वाची जाणीव दिली	विद्युत भागवत

विभाग क) कविता

१)	संतवाणी	अ) एकनाथ ब) कान्होपात्रा
२)	सारेच दीप कसे मंदावले आता	अनिल
३)	जिवलग	शांता शेळके
४)	जागजागी	भ.मा. परसावळे
५)	पेटवू नका देश	मिर्झा रफी अहमद बेग
६)	माती	राजेश महल्ले

विभाग ड) व्यावहारिक मराठी

१)	माहितीपत्रक	संदर्भ ग्रंथ : 'उपयोजित मराठी' मधील प्रकरण ९ वे	संपा. केतकी मोडक व इतर, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे
२)	निमंत्रणपत्रिका व कार्यक्रमपत्रिका	संदर्भ ग्रंथ : 'उपयोजित मराठी' मधील प्रकरण १० वे	

संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती

बी.ए.भाग-२ मराठी वाङ्मय
सत्र ३ रे

॥ गुण विभागणी ॥

एकूण गुण - १००
लेखी गुण - ८०
अंतर्गत मूल्यमापन - २०
वेळ - ३ तास

अभ्यासक्रमासाठी नेमलेले ग्रंथ -

- १) निवडक मराठी कथा - संपादित
- २) संत तुकारामांचे निवडक अभंग - संपादक - आ.ह. साळुंखे, लोकायत प्रकाशन, सातारा.

अ) निवडक मराठी कथा	४८ गुण
ब) संत तुकारामांचे निवडक अभंग	३२ गुण

	८० गुण

प्रश्ननिहाय गुण विभागणी

- प्रश्न - १ संदर्भासह स्पष्टीकरण - १६ गुण
- निवडक मराठी कथा यावर प्रत्येकी चार गुणांचे दोन संदर्भ विचारले जातील.
 - संत तुकारामांचे निवडक अभंग यावर प्रत्येकी चार गुणांचे दोन संदर्भ विचारले जातील.
- प्रश्न - २ निवडक मराठी कथा यावर एक दीर्घांतरी प्रश्न विचारला जाईल. - १६ गुण
- प्रश्न - ३ निवडक मराठी कथा यावर प्रत्येकी आठ गुणांचे दोन लघुतरी प्रश्न विचारले जातील. - १६ गुण
- प्रश्न - ४ संत तुकारामांचे निवडक अभंग यावर प्रत्येकी आठ गुणांचे दोन लघुतरी प्रश्न विचारले जातील. - १६ गुण
- प्रश्न - ५ वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न - १६ गुण
- (उपरोक्त निवडक मराठी कथा व संत तुकारामांचे निवडक अभंग यावर आधारित प्रत्येकी एक गुण असे १६ वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न असतील.)

अंतर्गत मूल्यमापन :

एकूण २० गुणांची अंतर्गत मूल्यमापन परीक्षा राहिल त्याची गुण विभागणी खालीलप्रमाणे

- १) गृहपाठ - १० गुण
- २) मौखिक परीक्षा - १० गुण

लेखी परीक्षा व अंतर्गत मूल्यमापन या दोन्ही परीक्षांमध्ये स्वतंत्रपणे उत्तीर्ण होणे आवश्यक राहिल. त्यासाठी किमान गुण खालीलप्रमाणे आवश्यक असतील.

- लेखी परीक्षा - ८० पैकी ३२ गुण आवश्यक
- अंतर्गत मूल्यमापन - २० पैकी ०८ गुण आवश्यक

- सूचना :**
- १) गृहपाठ हा पाठ्यपुस्तकांव्यतिरिक्त अन्य कोणत्याही साहित्यिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, समाज वास्तव वा समस्यांवर आधारित असावा. यामध्ये परिसरातील साहित्यिकाची मुलाखत घेऊन त्याचे शब्दांकन करणे, परिसरातील लोककलांची माहिती व विशेष नोंदवणे, परिसरातील म्हणी-वाक्प्रचार यांचे संकलन करून विशेष नोंदवणे, लोकगीते, लोककथा यांचे संकलन करणे. ग्रामीण साहित्य, दलित साहित्य, स्त्रीवादी साहित्य इ. वर टिपण तयार करणे. परिसरातील वाङ्मयीन चळवळी, परिसराचा सांस्कृतिक वारसा यावर टिपण तयार करणे. परिसराच्या भाषेचे विशेष नोंदवणे. वाङ्मयीन व्यक्तिमत्त्वांचे चित्रण करणे. सांस्कृतिक कार्यक्रमांचे वृत्तांकन करणे. हस्तलिखिताचे मुद्रितशोधन करणे. लोकसंस्कृतीची माहिती नोंदवणे इ. बाबींचा समावेश असेल.
 - २) गृहपाठावर आधारित मौखिक परीक्षा घेण्यात यावी.

संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती

बी.ए.भाग-२ मराठी वाङ्मय
सत्र ४ थे

॥ गुण विभागणी ॥

एकूण गुण - १००
लेखी गुण - ८०
अंतर्गत मूल्यमापन - २०
वेळ - ३ तास

अभ्यासक्रमासाठी नेमलेले ग्रंथ -

- १) आत्मकथन -आठवणीचे पक्षी - लेखक प्र.ई.सोनकांबळे, चेतना प्रकाशन.
- २) लीळाचरित्रातील निवडक कथा - संपादक - राजेंद्र राऊत

अ) आत्मकथन - आठवणीचे पक्षी	४८ गुण
ब) लीळाचरित्रातील निवडक कथा	३२ गुण

	८० गुण

प्रश्ननिहाय गुण विभागणी

- प्रश्न - १ संदर्भासह स्पष्टीकरण - १६ गुण
- आठवणीचे पक्षी यावर प्रत्येकी चार गुणांचे दोन संदर्भ विचारले जातील.
 - लीळाचरित्रातील निवडक कथा यावर प्रत्येकी चार गुणांचे दोन संदर्भ विचारले जातील.
- प्रश्न - २ आठवणीचे पक्षी यावर एक दीर्घोत्तरी प्रश्न विचारला जाईल. - १६ गुण
- प्रश्न - ३ आठवणीचे पक्षी यावर प्रत्येकी आठ गुणांचे दोन लघुत्तरी प्रश्न विचारले जातील. - १६ गुण
- प्रश्न - ४ लीळाचरित्रातील निवडक कथा यावर प्रत्येकी आठ गुणांचे दोन लघुत्तरी प्रश्न विचारले जातील. - १६ गुण
- प्रश्न - ५ वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न - १६ गुण
- (उपरोक्त आठवणीचे पक्षी व लीळाचरित्रातील निवडक कथा यावर आधारित प्रत्येकी एक गुण असे १६ वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न असतील.)

अंतर्गत मूल्यमापन :

एकूण २० गुणांची अंतर्गत मूल्यमापन परीक्षा राहिल त्याची गुण विभागणी खालीलप्रमाणे

- १) गृहपाठ - १० गुण
- २) मौखिक परीक्षा - १० गुण

लेखी परीक्षा व अंतर्गत मूल्यमापन या दोन्ही परीक्षांमध्ये स्वतंत्रपणे उत्तीर्ण होणे आवश्यक राहिल. त्यासाठी किमान गुण खालीलप्रमाणे आवश्यक असतील.

- लेखी परीक्षा - ८० पैकी ३२ गुण आवश्यक
- अंतर्गत मूल्यमापन - २० पैकी ०८ गुण आवश्यक

- सूचना :** १) गृहपाठ हा पाठ्यपुस्तकांव्यतिरिक्त अन्य कोणत्याही साहित्यिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, समाज वास्तव वा समस्यांवर आधारित असावा. यामध्ये परिसरातील साहित्यिकाची मुलाखत घेऊन त्याचे शब्दांकन करणे, परिसरातील लोककलांची माहिती व विशेष नोंदवणे, परिसरातील म्हणी-वाक्प्रचार यांचे संकलन करून विशेष नोंदवणे, लोकगीते, लोककथा यांचे संकलन करणे. ग्रामीण साहित्य, दलित साहित्य, स्त्रीवादी साहित्य इ. वर टिपण तयार करणे. परिसरातील वाङ्मयीन चळवळी, परिसराचा सांस्कृतिक वारसा यावर टिपण तयार करणे. परिसराच्या भाषेचे विशेष नोंदवणे. वाङ्मयीन व्यक्तिमत्त्वांचे चित्रण करणे. सांस्कृतिक कार्यक्रमांचे वृत्तांकन करणे. हस्तलिखिताचे मुद्रितशोधन करणे. लोकसांस्कृतीची माहिती नोंदवणे इ. बाबींचा समावेश असेल.
- २) गृहपाठावर आधारित मौखिक परीक्षा घेण्यात यावी.

बी.ए.भाग २ मराठी वाङ्मय
सत्र ३

१) निवडक मराठी कथा (संपादित)

अ.क्र.	कथाकार	कथा
१	द.मा. मिरासदार	माझ्या बापाची पेंड
२	शंकर पाटील	देशी उपाय
३	व्यंकटेश माडगुळकर	रामा मैलकुली
४	उद्धव शेळके	माय
५	वामन होवाळ	मजल्याचं घर
६	गंगाधर गाडगीळ	किडलेली माणसे
७	जयंत नारळीकर	ट्रॉयचा घोडा
८	कमल देसाई	माणसाची गोष्ट
९	वा.कृ. चोरघडे	संस्कार
१०	राजन गवस	हुंदका

२) संत तुकारामांचे निवडक अभंग - संपादक - आ. ह. साळुंखे, लोकायत प्रकाशन, सातारा,

बी.ए.भाग २ मराठी वाङ्मय
सत्र ४

१) आत्मकथन - आठवणीचे पक्षी - प्र.ई.सोनकांबळे, चेतना प्रकाशन

२) लीळा चरित्रातील निवडक कथा - संपादक राजेंद्र राऊत, मेधा पब्लिशिंग हाऊस, अमरावती - ६

Appendix-C

बी.ए. द्वितीय वर्ष (अनिवार्य हिन्दी)

तृतीय सत्र

कुल अंक 100

लिखित परीक्षा 80

आंतरिक मूल्यांकन 20

नियोजित पाठ्यपुस्तक 'आभा' राघव पब्लिशर्स अँड डिस्ट्रीब्यूटर्स, नागपुर | यह पुस्तक अध्ययन तथा अध्यापन के लिए निर्धारित की गई है | यह पुस्तक तृतीय तथा चतुर्थ सत्र के लिए निर्धारित की गई है |

१. प्रथम इकाई -गद्य विभाग (1 से 6 पाठ)

२. द्वितीय इकाई -पद्य विभाग (1 से 6 कविता)

३. तृतीय इकाई -व्यावहारिक भाषा और हिन्दी

I. पल्लवन

II. संक्षेपण

४. चतुर्थ इकाई -सामान्य भाषायी ज्ञान

I. समश्रुत भिन्नार्थक शब्द

II. समानार्थी शब्दों में सूक्ष्म अंतर

III. एक शब्द और विभिन्न प्रयोग

IV. अन्वय

V. संधि

VI. समास

VII. पदान्वय

VIII. विग्रह

५. पाँचवी इकाई - संपूर्ण पाठ्यक्रम से वस्तुनिष्ठ/अति लघुत्तरी प्रश्न
अंक विभाजन एवं प्रश्नपत्र का स्वरूप (तृतीय सत्र)

समय 3 घंटे

पूर्णांक-80

प्रश्न क्र. 1अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न (एक) प्रथम इकाई से (1 x 8 = 8 अंक)

आ) लघुत्तरी प्रश्न (दो) प्रथम इकाई से (2 x 4 = 8 अंक)

प्रश्न क्र. 2) दो कविताओं का केन्द्रीय भाव द्वितीय इकाई से (2 x 8 = 16)

प्रश्न क्र. 3) अ) पल्लवन - 8 अंक

आ) संक्षेपण - 8 अंक

प्रश्न क्र. 4) सामान्य भाषायी ज्ञान

I. समश्रुत भिन्नार्थक शब्द-	2 अंक
II. समानार्थी शब्दों में सूक्ष्म अंतर-	2 अंक
III. एक शब्द और विभिन्न प्रयोग -	2 अंक
IV. अन्वय -	2 अंक
V. पदान्वय -	2 अंक
VI. संधि -	2 अंक
VII. समास-	2 अंक
VIII. विग्रह -	2 अंक

प्रश्न क्र. 5) संपूर्ण पाठ्यक्रम से (वस्तुनिष्ठ/अतिलघुत्तरी) 16 प्रश्न पूछे जायेंगे ।
प्रत्येक प्रश्न के लिए एक अंक होगा । (1 x 16 = 16 अंक)

सूचना :-1) इकाई एक, दो, तीन एवं चार से सभी प्रश्न विकल्प के साथ पूछे जायेंगे ।

2) इकाई एक में जिन पाठों से दीर्घोत्तरी प्रश्न पूछे जायेंगे उनसे लघुत्तरी प्रश्न न
पूछे जायें ।

आंतरिक मूल्यांकन :- कुल अंक 20

- I. साक्षात्कार (लेखक/पत्रकार/कृषक/ प्राध्यापक/नाटककार/पुलिस/ नेता/कामकाजी महिला)-10
अंक
- II. विभागीय गतिविधियों में सहभागिता-05 अंक
- III. भित्तीपत्रक निर्मिती- 05 अंक

बी. ए. द्वितीय वर्ष (अनिवार्य हिन्दी)

चतुर्थ सत्र

कुल अंक 100

लिखित परीक्षा 80

आंतरिक मूल्यांकन 20

नियोजित पाठ्यपुस्तक 'आभा' राघव पब्लिशर्स अँड डिस्ट्रीब्यूटर्स, नागपुर । यह
पुस्तक अध्ययन तथा अध्यापन के लिए निर्धारित की गई है । संपूर्ण पाठ्यक्रम पाँच इकाईयों
में विभाजित है ।

- 1) प्रथम इकाई-गद्य विभाग (7 से 12 पाठ)
- 2) द्वितीय इकाई-पद्य विभाग (7 से 12 कविता)
- 3) तृतीय इकाई- व्यावहारिक भाषा और हिन्दी

- I. विज्ञापन लेखन
II. वृत्तांत लेखन
4) चतुर्थ इकाई-सामान्य भाषायी ज्ञान
I. पदनाम
II. पारिभाषिक शब्दावली
III. समूहार्थक शब्द
IV. ध्वन्यात्मक शब्द
V. सम्मानसूचक शब्द
VI. अनेक शब्दों के लिए एक शब्द
VII. वाक्य परिवर्तन
VIII. हिन्दी और मराठी में प्रयुक्त समान शब्दों में अंतर
5) इकाई पाँच- संपूर्ण पाठ्यक्रम से वस्तुनिष्ठ / अतिलघुत्तरी प्रश्न

अंक विभाजन एवं प्रश्नपत्र का स्वरूप (चतुर्थ सत्र)

समय 3 घंटे

पूर्णांक-80

- प्रश्न क्र. 1अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न (एक) प्रथम इकाई से ($1 \times 8 = 8$ अंक)
आ) लघुत्तरी प्रश्न (दो) प्रथम इकाई से ($2 \times 4 = 8$ अंक)
प्रश्न क्र. 2) दो कविताओं का केन्द्रीय भाव द्वितीय इकाई से ($2 \times 8 = 16$)

प्रश्न क्र. 3) व्यावहारिक भाषा और हिन्दी

- I. विज्ञापन लेखन - 8 अंक
II. वृत्तांत लेखन - 8 अंक

प्रश्न क्र. 4) सामान्य भाषायी ज्ञान

- I. पदनाम- 2 अंक
II. पारिभाषिक शब्दावली- 2 अंक
III. समूहार्थक शब्द - 2 अंक
IV. ध्वन्यात्मक शब्द- 2 अंक
V. सम्मानसूचक शब्द- 2 अंक
VI. अनेक शब्दों के लिए एक शब्द 2 अंक
VII. वाक्य परिवर्तन 2 अंक
VIII. हिन्दी और मराठी में प्रयुक्त समान शब्दों में अंतर- 2 अंक

प्रश्न क्र. 5) संपूर्ण पाठ्यक्रम से (वस्तुनिष्ठ/अतिलघुत्तरी) 16 प्रश्न पूछे जायेंगे ।
प्रत्येक प्रश्न के लिए एक अंक होगा । ($1 \times 16 = 16$ अंक)

सूचना :-1) इकाई एक, दो, तीन एवं चार से सभी प्रश्न विकल्प के साथ पूछे जायेंगे ।

- 3) इकाई एक में जिन पाठों से दीर्घोत्तरी प्रश्न पूछे जायेंगे उनसे लघुत्तरी प्रश्न न
पूछे जायें ।

आंतरिक मूल्यांकन :- कुल अंक 20

- I. निबंध परियोजना (हिन्दी का महत्त्व/हिन्दी की दशा और दिशा/तकनीकी
हिन्दी/वैश्वीकरण और हिन्दी) - 10 अंक
II. श्रवण कौशल-05 अंक
III. आशु भाषण कौशल-05 अंक

बी.ए. द्वितीय वर्ष प्रयोजनमूलक हिन्दी

तृतीय सत्र

कुल अंक 100

लिखित परीक्षा 80

आंतरिक मूल्यांकन 20

- 1) इकाई 1 हिन्दी के प्रयोजनमूलक भाषारूप, विशेषताएँ, विविधरूप :-
 - I. वैज्ञानिक और तकनीकी हिन्दी
 - II. प्रशासनिक और कार्यालयी हिन्दी
 - III. विधि की हिन्दी
 - IV. वाणिज्य और व्यावसायिक हिन्दी
 - V. जनसंचार माध्यमों की हिन्दी
- 2) इकाई 2 जनसंचार माध्यम : स्वरूप एवं भेद
 - ❖ जनसंचार :- अर्थ, परिभाषा, जनसंचार प्रक्रिया का स्वरूप
 - ❖ जनसंचार माध्यम :- विभिन्न रूप
 - I. परंपरागत जनसंचार माध्यम
 - II. आधुनिक जनसंचार माध्यम
 - III. जनसंचार माध्यमों की भाषा

3) इकाई 3 समाचार लेखन :

सिद्धान्त और व्यवहार :- समाचार से तात्पर्य, परिभाषा

समाचार : स्वरूपगत विशेषताएँ और लक्षण, समाचार के भेद, समाचार- लेखन प्रविधि |

अंक विभाजन एवं प्रश्नपत्र का स्वरूप (तृतीय सत्र)

समय 3 घंटे

पूर्णांक-80

- प्रश्न क्र. 1 इकाई एक से (दो) दीर्घोत्तरी प्रश्न विकल्प के साथ पूछे जायेंगे | (2 × 8 = 16)
- प्रश्न क्र. 2 इकाई दो से (दो) दीर्घोत्तरी प्रश्न विकल्प के साथ पूछे जायेंगे | (2 × 8 = 16)
- प्रश्न क्र. 3 इकाई तीन से (दो) दीर्घोत्तरी प्रश्न विकल्प के साथ पूछे जायेंगे | (2 × 8 = 16)
- प्रश्न क्र. 4 इकाई एक, दो और तीन से (चार) लघुत्तरी प्रश्न विकल्प के साथ पूछे जायेंगे | (4 × 4 = 16)
- प्रश्न क्र. 5 संपूर्ण पाठ्यक्रम से वस्तुनिष्ठ/अतिलघुत्तरी) 16 प्रश्न पूछे जायेंगे | प्रत्येक प्रश्न के लिए एक अंक होगा | (1 × 16 = 16 अंक)

आंतरिक मूल्यांकन :- कुल अंक 20

- I. विभागीय गतिविधियों में सहभागिता- 05 अंक
- II. समाचार लेखन- 05 अंक
- III. जनसंचार माध्यमों में प्रकाशित विभिन्न हिन्दी समाचारों का संकलन- 05 अंक
- IV. प्रयोजनमूलक हिन्दी पर भित्तीपत्रक निर्मिती- 05 अंक

बी.ए. द्वितीय वर्ष प्रयोजनमूलक हिन्दी

चतुर्थ सत्र

कुल अंक 100

लिखित परीक्षा 80

आंतरिक मूल्यांकन 20

- 1) इकाई 1 कार्यालयी कार्यविधिकी भाषा :-
 - क) प्रशासन व्यवस्था एवं कार्यालय संगठन
 - I. केन्द्रीय शासन
 - II. राज्य शासन

2) इकाई 2 सरकारी पत्राचार : सिद्धान्त और व्यवहार

❖ सरकारी पत्राचार से तात्पर्य, सरकारी पत्राचार की सामान्य विशेषताएँ

❖ सरकारी पत्राचार :- विभिन्न रूप और स्वरूप

I. सरकारी पत्र

II. अर्धसरकारी पत्र

III. सरकारी पत्र के अन्य रूप

3) इकाई 3 विज्ञापन लेखन :- सिद्धान्त और व्यवहार

विज्ञापन :- अर्थ एवं परिभाषा, विज्ञापन की स्वरूपगत विशेषताएँ, विज्ञापन लेखक का दायित्व, विज्ञापन लेखन प्रक्रिया एवं प्रविधि, विज्ञापन संरचना और उसके अंग, विज्ञापन की भाषा, विज्ञापनीय भाषा की विशेषताएँ, विज्ञापन के प्रकार

अंक विभाजन एवं प्रश्नपत्र का स्वरूप (चतुर्थ सत्र)

समय 3 घंटे

पूर्णांक-80

प्रश्न क्र. 1 इकाई एक से (दो) दीर्घोत्तरी प्रश्न विकल्प के साथ पूछे जायेंगे | (2 x 8 =16)

प्रश्न क्र. 2 इकाई दो से (दो) दीर्घोत्तरी प्रश्न विकल्प के साथ पूछे जायेंगे | (2 x 8 =16)

प्रश्न क्र. 3 इकाई तीन से (दो) दीर्घोत्तरी प्रश्न विकल्प के साथ पूछे जायेंगे | (2 x 8 =16)

प्रश्न क्र. 4 इकाई एक, दो और तीन से चार लघुत्तरी प्रश्न विकल्प के साथ पूछे जायेंगे | (4x4=16)

प्रश्न क्र. 5) संपूर्ण पाठ्यक्रम से (वस्तुनिष्ठ/अतिलघुत्तरी) 16 प्रश्न पूछे जायेंगे | प्रत्येक प्रश्न के लिए एक अंक होगा | (1 x 16 = 16 अंक)

आंतरिक मूल्यांकन :- कुल अंक 20

I. समाचार पत्रों में प्रकाशित विज्ञापनों का संकलन - 05 अंक

II. केन्द्र तथा राज्य शासन के द्वारा प्रकाशित विज्ञापनों का संकलन - 05 अंक

III. बैंक व्यवसायिक या किसी सरकारी कर्मचारी से साक्षात्कार -10 अंक

बी.ए.द्वितीय वर्ष- तृतीय तथा चतुर्थ सत्र (प्रयोजनमूलक हिन्दी)

• संदर्भ ग्रंथ सूची -:

1. हिन्दी के प्रयोजनमूलक भाषा रूपड - .डॉ सोनटक्के माधव .
2. अनुप्रायोगिक हिन्दी- डॉ गोस्वामी कुमार कृष्ण.
3. व्यावहारिक हिन्दी और रचना- डॉगोस्वामी कुमार कृष्ण.
4. राजभाषा हिन्दी- कैलाशचंद भाटिया
5. प्रयोजनमूलक व्यावहारिक हिन्दी.डॉ.सिंहल ओमप्रकाश .
6. प्रयोजनमूलक हिन्दी- डॉ गोदरे विनोद .
7. हिन्दी में व्यावहारिक अनुवाद- डॉ रस्तोगी आलोक .
8. अनुवाद विज्ञान- डॉतिवारी भोलानाथ .
9. प्रयोजनमूलक भाषा- डॉगोदरे विनोद .
10. प्रयोजनमूलक हिन्दी के विविध आयाम- डॉ.माधव सोनटक्के
11. राजभाषा हिन्दी और राजकीय पत्र व्यवहार- डॉ घनश्याम .
12. प्रयोजनात्मक और प्रयोजनमूलक हिन्दी- डॉ रामप्रकाश .
13. व्यावसायिक हिन्दी- डॉतिवारी भोलानाथ .
14. संक्षेपण और पल्लवन- डॉ भाटिया कैलाश .
15. अनुचिंतन प्रो.शंकर बुंदेले
16. अनुसृजन-प्रो.शंकर बुंदेले
17. प्रायोगिक अनुवाद विज्ञान- डॉ सराफ मनोहर .
18. अनुवाद भाषाएँ-ई.एन.विश्वनाथ
19. अनुवाद विज्ञान- डॉ पालीवाल रीतारानी .
20. प्रयोजनी हिन्दी स्वरूप और व्यापकता- गोपाल शर्मा

बी.ए. द्वितीय वर्ष (हिन्दी साहित्य)

तृतीय सत्र

कुल अंक 100
लिखित परीक्षा 80
आंतरिक मूल्यांकन 20

नियोजित पाठ्यपुस्तक 'नटरंग' राघव पब्लिशर्स अँडडिस्ट्रीब्यूटर्स, नागपुर । यह पुस्तक अध्ययन तथा अध्यापन के लिए निर्धारित की गई है । संपूर्ण पाठ्यक्रम चार इकाइयों में विभाजित है ।

- 1) प्रथम इकाई -एकांकी संकलन 1 से 10 एकांकी
- 2) द्वितीय इकाई -हिन्दी साहित्य का इतिहास :-

- I. हिन्दी साहित्य अध्ययन की परंपरा
- II. हिन्दी साहित्य का काल विभाजन
- III. आदिकाल :- समय सीमा, नामकरण और प्रवृत्तियाँ (इन सभी का सामान्य परिचय)

- 3) तृतीय इकाई :-साहित्यकारों का परिचय

- I. आचार्य रामचंद्र शुक्ल (आलोचक)
- II. प्रेमचंद (कथाकार)
- III. रामधारी सिंह 'दिनकर' (कवि)
- IV. डॉ.शंकर शेष (नाटककार)
- V. कृष्ण सोबती (महिला लेखिका)

- 4) चतुर्थ इकाई-साहित्य शास्त्र

- I. छंद
- II. अलंकार
- III. काव्य हेतु
- IV. काव्य प्रयोजन

अंक विभाजन एवं प्रश्नपत्र का स्वरूप (तृतीय सत्र)

समय 3 घंटे

पूर्णांक-80

प्रश्न क्र. 1 अ) संदर्भ सहित व्याख्या (दो) प्रथम इकाई से । (2 × 8 = 16)

आ) दीर्घोत्तरी प्रश्न (दो) प्रथम इकाई से । (2× 8 = 16)

प्रश्न क्र. 2 अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न (एक) द्वितीय इकाई से । (1 × 8 = 8)

आ) लघुत्तरी प्रश्न (दो) द्वितीय इकाई से । (2× 4 = 8)

प्रश्न क्र. 3 अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न (एक) तृतीय इकाई से । (1 × 8 = 8)

प्रश्न क्र. 4) अ) लघुत्तरी प्रश्न (दो) चतुर्थ इकाई से । (2× 4 = 8)

प्रश्न क्र. 5) संपूर्ण पाठ्यक्रम से (वस्तुनिष्ठ/अतिलघुत्तरी) 16 प्रश्न पूछे जायेंगे । प्रत्येक प्रश्न के लिए एक अंक होगा । (1 × 16 = 16 अंक)

सूचना :-

- I. इकाई एक, दो, तीन एवं चार से सभी प्रश्न विकल्प के साथ पूछे जायेंगे ।
- II. जिन एकांकियों से संदर्भ सहित व्याख्या पूछी गई हो उनसे दीर्घोत्तरी प्रश्न न पूछे जायें ।

आंतरिक मूल्यांकन :- कुल अंक 20

- 1) वृत्तपत्रों में प्रकाशित पांच लघुकथाओं का संकलन- 10 अंक
- 2) गृहपाठ -05 अंक
- 3) समूह चर्चा - 05 अंक

बी.ए. द्वितीय वर्ष (हिन्दी साहित्य)

चतुर्थ सत्र

कुल अंक 100
लिखित परीक्षा 80
आंतरिक मूल्यांकन 20

नियोजित पाठ्यपुस्तक 'काव्यदर्पण' राघव पब्लिशर्स अँडडिस्ट्रीब्यूटर्स, नागपुर । यह पुस्तक अध्ययन तथा अध्यापन के लिए निर्धारित की गई है । संपूर्ण पाठ्यक्रम चार इकाइयों में विभाजित है ।

१) प्रथम इकाई -काव्यदर्पण से 1 से 6 कवियों की प्रथम तीन कविताएँ

2) द्वितीय इकाई -हिन्दी साहित्य का इतिहास

I. भाक्तिकाल:- उद्भव, विकास, प्रमुख धाराएँ और प्रवृत्तियाँ ।
(सामान्य परिचय)

II. रीतिकाल:- उद्भव, विकास, प्रमुख धाराएँ और प्रवृत्तियाँ ।
(सामान्य परिचय)

3) तृतीय इकाई -साहित्य शास्त्र

I. रस, अर्थ, परिभाषा और अंग

II. शब्द शक्ति

III. काव्य के लक्षण

IV. काव्य तत्त्व

अंक विभाजन एवं प्रश्नपत्र का स्वरूप (चतुर्थ सत्र)

समय 3 घंटे

पूर्णांक-80

प्रश्न क्र. 1 अ) संदर्भ सहित व्याख्या (दो) प्रथम इकाई से । (2 x 8 = 16)

आ) दीर्घोत्तरी प्रश्न (दो) प्रथम इकाई से । (2x 8 = 16)

प्रश्न क्र. 2 अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न (एक) द्वितीय इकाई से । (1 x 8 = 8)

आ) लघुत्तरी प्रश्न (दो) द्वितीय इकाई से । (2x 4 = 8)

प्रश्न क्र. 3अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न (एक) तृतीय इकाई से । (1 x 8 = 8)

आ) लघुत्तरी प्रश्न (दो) तृतीय इकाई से । (2x 4 = 8)

प्रश्न क्र. 4) संपूर्ण पाठ्यक्रम से (वस्तुनिष्ठ/अतिलघुत्तरी) 16 प्रश्न पूछे जायेंगे । प्रत्येक प्रश्न के लिए एक अंक होगा । (1x16 =16 अंक)

सूचना :-

I. इकाई एक, दो एवं तीन से सभी प्रश्न विकल्प के साथ पूछे जायेंगे ।

II. जिन कवित्तों से संदर्भ सहित व्याख्या पूछी जाये उनसे दीर्घोत्तरी प्रश्न न पूछे जायें ।

आंतरिक मूल्यांकन :- कुल अंक 20

I. निबंध परियोजना (कविता, उद्भव, विकास और प्रवृत्तियाँ) -10 अंक

II. वृत्तपत्रों में प्रकाशित पाँच लघुकथाओं का संकलन - 05 अंक

III. मराठी के भक्तकवियों की पाँच रचनाओं का संकलन - 05 अंक

बी.ए.द्वितीय वर्ष- तृतीय तथा चतुर्थ सत्र (हिन्दी साहित्य)

• संदर्भ ग्रंथ सूची -:

1. हिन्दी साहित्य का इतिहास शुक्ल रामचंद्र आचार्य -
2. हिन्दी साहित्य का इतिहास -डॉ जैसवाल अमरप्रसाद.
3. हिन्दी साहित्य की प्रवृत्तियाँ- जयकिसन प्रसाद
4. हिन्दी साहित्य का इतिहास-डॉ. विजयपाल सिंह
5. हिन्दी भाषा स्वरूप और विकास- डॉ भाटिया कैलाशचंद्र.
6. हिन्दी उद्भव विकास और रूप- डॉ बाहरी हरदेव .
7. नाटक और रंगमंच की भूमिका -डॉ लाल लक्ष्मीनारायण.
8. हिन्दी नाटककार- डॉ. नलिन जयनाथ -
9. आलोचना के बदलते मानदंड और हिन्दी साहित्य डॉ. सिंह शिवचरण-
10. आधुनिक समीक्षा- डॉमिश्र स्वरूप भगवत.
11. हिन्दी नाटक रंग शिल्प दर्शन- डॉ गौतम विकल.
12. नयी समीक्षा के प्रतिमान- डॉ जैन निर्मला .
13. महाकवि जायसी और उनका काव्य- डॉ अहमद इकबाल .
14. कबीर एक अनुशीलन- डॉ वर्मा रामकुमार .
15. सूरदास और उनका काव्य- डॉ शर्मा मुंशीराम .
16. बिहारी काव्य का मूल्यांकन . डॉ किशोरीलाल
17. घनानंद और स्वछंद काव्यधारा .डॉ मनोहरलाल .
18. गोस्वामी तुलसीदास- आचार्य रामचंद्र शुक्ल
19. प्रेमचंद्र एक अध्ययन- डॉ गुरु राजेश्वर .
20. प्रसादोत्तर नाटक एवं लक्ष्मीनारायण मिश्र -डॉ गौतम विकल .
21. भारतीय काव्यशास्त्र के सिद्धांत डॉ. झारी कृष्णदेव .

22. रस सिद्धांत और सौन्दर्य शास्त्र- निर्मला जैन
23. नई कहानी का स्वरूप विवेचन- डॉ रश्मि इन्दु .
24. नई कहानी संदर्भ और प्रकृति- देवी शंकर अवस्थी
25. समकालीन हिन्दी कहानी- डॉ पुष्प .पाल सिंह
26. संत कबीर और महात्मा बसवेश्वर के साहित्य में सामाजिक चेतना- डॉ गाजले संतोषकुमार .
27. समय के हस्ताक्षर एवं मध्यकाल के अनमोल रतन- डॉ ज्योति व्यास
28. हिन्दी निर्गुण संत काव्य- डॉ शुक्ल रमा .
29. संत कबीर और संत तुकड़ोजी के हिन्दी साहित्य का तुलनात्मक अध्ययन- डॉ जगताप संगीता .
30. हिन्दी एकांकी और एकांकीकार .सूदडाँ रमा
31. नागार्जुन के उपन्यासों का तात्त्विक मूल्यांकन- डॉ मेंडे .सी यादव .
32. डॉअध्ययन तुलनात्मक का नाटकों के मतकरी रत्नाकर और शेष शंकर .- डॉ.रवीन्द्र शिरसाट
33. महाराष्ट्र की हिन्दी सन्त काव्य परंपरा और सन्त तुकड़ोजी काव्य डॉ-प्रवीण देशमुख
34. स्वातंत्र्योत्तर हिन्दी उपन्यासोंमें जातीय चित्रण- डॉ. गजानन वानखडे

Appendix-D

वाङ्.मय स्नातक भाग-२
संस्कृत आवश्यक

सत्र - ३

पुस्तक - संस्कृत सोपान - भाग-२ (प्रथम विभाग)
परिमल प्रकाशन, पुसद .

वेळ ३ तास

गुण - लेखी परीक्षा - ८०

अंतर्गत मूल्यमापन - २०

एकूण गुण - १००

घटक - १ गद्य - पाठ १ व २	-	१६ गुण
घटक - २ गद्य - पाठ ३ व ४	-	१६ गुण
घटक - ३ गद्य - पाठ १ व २	-	१६ गुण
घटक - ४ पद्य - पाठ ३ व ४	-	१६ गुण
घटक - ५ संस्कृत काव्यांवर आधारित प्रश्नावली - १६ गुण		

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

लेखी परीक्षा

गुण - ८०

प्रश्न १ ला	अ) ४ पैकी २ गद्य उताऱ्यांचा अनुवाद (५ ते ६ ओळींचे उतारे)	१० गुण
प्रश्न २ रा	ब) दीर्घात्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक) अ) ४ पैकी २ गद्य उताऱ्यांचा अनुवाद (५ ते ६ ओळींचे उतारे)	०६ गुण १० गुण
प्रश्न ३ रा	ब) प्रश्न दोन पैकी एक अ) ४ पैकी २ श्लोकांचा अनुवाद (४ ओळींचे श्लोक)	०६ गुण १० गुण
प्रश्न ४ था	ब) प्रश्न (दोन पैकी एक) अ) ४ पैकी २ श्लोकांचा अनुवाद (४ ओळींचे)	०६ गुण १० गुण
प्रश्न ५ वा	ब) प्रश्न (दोन पैकी एक) घटक ५ वर आधारित २० पैकी १६	०६ गुण १६ गुण
वस्तुनिष्ठ प्रश्नांची उत्तरे		
अन्तर्गत मूल्यमापन—		
१) स्वाध्याय		१० गुण
२) मौखिक		१० गुण

वाङ्.मय स्नातक भाग-२

सत्र - ४

पुस्तक - संस्कृत सोपान - भाग-२ (द्वितीय विभाग)
परिमल प्रकाशन, पुसद .

वेळ ३ तास

गुण - लेखी परीक्षा - ८०

अंतर्गत मूल्यमापन - २०

एकूण गुण - १००

घटक - १ गद्य - पाठ १ व २	-	१६ गुण
घटक - २ गद्य - पाठ ३ व ४	-	१६ गुण
घटक - ३ गद्य - पाठ १ व २	-	१६ गुण
घटक - ४ पद्य - पाठ ३ व ४	-	१६ गुण
घटक - ५ संस्कृत काव्यांवर आधारित प्रश्नावली - १६ गुण		

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप		लेखी परीक्षा गुण - ८०
प्रश्न १ ला	अ) ४ पैकी २ चा अनुवाद (५ ते ६ ओळींचे उतारे)	१० गुण
	ब) प्रश्न (दोन पैकी एक)	०६ गुण
प्रश्न २ रा	अ) ४ पैकी २ चा अनुवाद (५ ते ६ ओळींचे उतारे)	१० गुण
	ब) प्रश्न दोन पैकी एक	०६ गुण
प्रश्न ३ रा	अ) ४ पैकी २ श्लोकांचा अनुवाद (४ ओळींचे श्लोक)	१० गुण
	ब) प्रश्न (दोन पैकी एक)	०६ गुण
प्रश्न ४ था	अ) ४ पैकी २ श्लोकांचा अनुवाद (४ ओळींचे)	१० गुण
	ब) प्रश्न (दोन पैकी एक)	०६ गुण
प्रश्न ५ वा	वस्तुनिष्ठ प्रश्न २० पैकी १६	१६ गुण
अन्तर्गत मूल्यमापन—		
१) स्वाध्याय		१० गुण
२) मौखिक		१० गुण

वाङ्.मय स्नातक भाग-२

**सत्र - ३
संस्कृत साहित्य**

पुस्तक - १) मालविकाग्नि मित्रम् (नाटक)		
२) लघुसिद्धान्त कौमुदी (स्वरसंचिन प्रकरणम्)		
वेळ ३ तास		गुण - लेखी परीक्षा - ८० अंतर्गत मूल्यमापन - २० एकूण गुण - १००
घटक - १ - मालविकाग्नि मित्रम् अंक १ व २		
घटक - २ - मालविकाग्नि मित्रम् अंक ३ व ४		
घटक - ३ - मालविकाग्नि मित्रम् अंक ५ व ६		
घटक - ४ - लघुसिद्धान्त कौमुदी स्वरसंधी प्रकरण.		
घटक - ५ - कवींची माहिती - (१) भवभुती (२) भारवि (३) माघ, (४) भर्तृहरि, (५) जयदेव		

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

लेखी परीक्षा ८० गुण		वेळ ३ तास
सूचना - प्रश्न १ ते ३ संपूर्ण मालविकाग्निमित्रम् नाटकावर आधारित		
प्रश्न ५ वा कवीवर आधारित.		
प्रश्न १ ला ८ पैकी ५ श्लोकांचा अनुवाद करा		२० गुण
प्रश्न २ रा दीर्घांतरी प्रश्न २ पैकी १		१२ गुण
प्रश्न ३ रा संदर्भासह स्पष्टीकरण ६ पैकी ४		२० गुण
प्रश्न ४ था ५ पैकी ३ सुत्रांचे उदाहरणासह स्पष्टीकरण		१२ गुण
प्रश्न ५ वा २० पैकी १६ वस्तुनिष्ठ प्रश्न कवींच्या माहिती वर आधारित		१६ गुण

अन्तर्गत मूल्यमापन—

१) स्वाध्याय		१० गुण
२) मौखिक		१० गुण
संदर्भ ग्रंथ १) मालविकाग्निमित्रम् - डॉ.रमाशंकर पाण्डेय, (हिन्दी) संस्कृत प्रतिष्ठान चौखम्बा प्रकाशन, वाराणसी.		
२) मालविकाग्नि मित्रम् - डॉ.एम.आर.काळे (इंग्लिश)		
३) मालविकाग्नि मित्रम् - मंगरूळकर, हातवळणे व केळकर - देशमुख प्रकाशन, बुधवार पुणे		
४) लघुसिद्धान्त कौमुदी - प्राचार्या डॉ.निला सोमलवार, कौमुदी प्रकाशन.		
५) संस्कृत साहित्याचा सोपपतिक इतिहास , डॉ.विनायक वामन करंबेळकर श्री शारदा प्रकाशन, नागपूर		
६) संस्कृत कवींचा इतिहास- प्राचार्या डॉ.निला सोमलवार, कौमुदी प्रकाशन.		

वाङ्.मय स्नातक भाग-२

सत्र - ४

संस्कृत साहित्य

पुस्तक - १) श्री मयूर कविकृत सूर्यशतकम् २) काव्य प्रकाश (प्रथमोल्लास)	गुण - लेखी परीक्षा - ८० गुण - लेखी परीक्षा - ८० एकूण गुण - १००
घटक - १ - सूर्यशतकम् श्लोक १ ते २५	
घटक - २ - सूर्यशतकम् श्लोक २६ ते ५०	
घटक - ३ - सूर्यशतकम् श्लोक ५१ ते ७५	
घटक - ४ - सूर्यशतकम् श्लोक ७६ ते समाप्तीपर्यंत	
घटक - ५ कविंची माहिती - (१) कालीदास (२) बाणभट्ट (३) अश्वघोष (४) शुद्रक (५) श्रीहर्ष	

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

प्रश्न १ ला ८ पैकी ५ श्लोकांचा अनुवाद करा	२० गुण
प्रश्न २ रा दीर्घोत्तरी प्रश्न २ पैकी १	१२ गुण
प्रश्न ३ रा ८ पैकी ५ श्लोकांचा अनुवाद करा	२० गुण
प्रश्न ४ था टिपा लिहा ५ पैकी ३	१२ गुण
प्रश्न ५ वा वस्तुनिष्ठ प्रश्न २० पैकी १६	१६ गुण
अन्तर्गत मूल्यमापन—	
१) स्वाध्याय	१० गुण
२) मौखिक	१० गुण

संदर्भ ग्रंथ सूची

- १) श्री मयूर कविकृत सूर्यशतकम् - डॉ.माणिक पाटील, नचिकेत प्रकाशन, नागपूर.
- २) काव्य प्रकाश - प्राचार्य डॉ.निला सोमलवार, कौमुदी प्रकाशन.
- ३) काव्य प्रकाश - डॉ.सत्यव्रत सिंग - चौखम्बा विद्याभवन वारणसी- चौखम्बा विद्याभवन
- ४) संस्कृत साहित्याचा सोपपत्तिक इतिहास- डॉ.विनायक वामन करंबळेकर श्री शारदा प्रकाशन, नागपूर
- ५) संस्कृत साहित्य का इतिहास - डॉ.बळदेव उपाध्याय, चौखम्बा प्रकाशन,

B.A. PART - II
URDU COMPULSORY
SEMESTER - III

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

TEXT PRESCRIBED : SHUA - E ADAB (Part - II)

Edited by : Dr. Mohd. Samiullah, Dr. Roohina Tabassum

Published by: TAFSA Computers, Amravati.

UNITWISE DISTRIBUTION OF MARKS

UNIT I : (Prose) The following TWO Lessons from Text

ماہ لیا آلودگی۔ مذہب اور سیاست

There Shall be FOUR short Answer type Questions out of Eight of 4 marks each

16

UNIT - II (Poetry) The following poems from Text

غزل: سراج اور نگ آبادی - میر تقی میر - غالب

The examinee Shall explain FOUR Couplets out of Eight of 4 marks each

16

UNIT III : (Prose) The following lessons from Text

اردو کا ارتقاء - - - - - چھینک کی۔

There Shall be FOUR short Answer type Questions out of Eight of 4 marks each

16

UNIT IV : (Prose) The following lesson from Text

لال باغ

There Shall be ONE Long Answer type Questions out of TWO of 16 marks.

16

UNIT V : Communication Skill

i) An Essay on general Topic 8 marks

16

ii) Translation of a passage from English to Urdu 8 mark

Internal Assessment based on Syllabus

i) Oral Test carrying 10 marks

ii) Written Test carrying 10 marks

B.A. PART - II
URDU COMPULSORY
SEMESTER - IV

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

TEXT PRESCRIBED : SHUA - E ADAB (Part - II)

Edited by : Dr. Mohd. Samiullah, Dr. Roohina Tabassum

Published by: TAFSA Computers, Amravati.

UNITWISE DUSTRIBUTION OF MARKS

UNIT I : (Prose) The following TWO Lessons from Text

ذرائع ابلاغ کی اہمیت۔ تعصب

There Shall be FOUR short Answer type Questions out of Eight of 4 marks each

16

UNIT - II (Poetry) The following poems from Text

غزل: حسرت موہانی۔ جگر مراد آبادی۔ جاوید اختر

The examinee Shall explain FOUR Couplets out of Eight of 4 marks each

16

UNIT III : (Prose) The following lessons from Text

تلمیحات

There Shall be FOUR short Answer type Questions out of Eight of 4 marks each

16

UNIT IV : (Prose) The following lesson from Text

سیر فرنگ (رومتہ الکبریٰ)

There Shall be ONE Long Answer type Questions out of TWO of 16 marks.

16

UNIT V : Communication Skill

i) An Essay on general Topic 8 marks

16

ii) Translation of a passage from English to Urdu 8 mark

Internal Assesment based on Syllabus

i) Oral Test carrying 10 marks

ii) Written Test carrying 10 marks

B.A. PART - II
URDU LITERATURE
SEMESTER - III

Time : Three Hours

Max. Marks 80

TEXT PRESCRIBED : 1. (PROSE) IBNUL WAQAT

by : Nazeer Ahmad (Educational Book House, Aligrah)

ابن الوقت: ڈپٹی • احمد - (ایجوکیشنل • ہاؤس، علی گڑھ)

2. POETRY : MUSADASE HALI (First Part) by. Khwaja Altaf Husain Hali

مدرس حالی: خواجہ الطاف حسین حالی (پہلا حصہ)

3. History of Urdu Literature (from 1857 to 1914)

UNITWISE DUSTRIBUTION OF MARKS

UNIT I : (Prose) Passages for explanation from Novel IBNUL WAQAT 8 marks each two out of four passages	16
UNIT II : (Poetry) Poetry Passages for explanation 4 marks each Four out of Eight passages	16
UNIT III : (Prose) The examinee Shall Write a Character from Novel One out of Three of 8 marks	8
UNIT IV : (Poetry) The examinee Shall Anwer a ONE Question out of TWO of 8 marks	8
UNIT V : Life and works of poet and Novelist (Long Answer Type)	16
UNIT VI : A long answer question on History of Urdu Literature.	16

Internal Assesment based on Syllabus

- Oral Test carrying 10 marks
- Written Test carrying 10 marks

B.A. PART - II
URDU LITERATURE
SEMESTER - IV

Time : Three Hours

Max. Marks 80

TEXT PRESCRIBED : 1. (PROSE) UMRAO JAN ADA

by : Mrza Hadi Ruswa (Educational Book House, Aligrah)

امراؤ جان ادا : مرزا ہادی رسوا - (ایجوکیشنل ہاؤس، علی گڑھ)

2. POETRY : MUSADASE HALI (Second Part) by. Khwaja Altaf Husain Hali

مسدس حالی : خواجہ الطاف حسین حالی (دوسرا حصہ)

3. History of Urdu Literature (from 1857 to 1914)

UNITWISE DUSTRIBUTION OF MARKS

UNIT I : (Prose) Passages for explanation from Novel UMRAO JAN ADA 8 marks each two out of four passages	16
UNIT II : (Poetry) Poetry Passages for explanation 4 marks each Four out of Eight passages	16
UNIT III : (Prose) The examinee Shall Write a Character from Novel One out of Three of 8 marks	8
UNIT IV : (Poetry) The examinee Shall Anwer a ONE Question out of TWO of 8 marks	8
UNIT V : Life and works of poet and Novelist (Long Answer Type)	16
UNIT VI : A long answer question on History of Urdu Literature.	16

Internal Assesment based on Syllabus

- Oral Test carrying 10 marks
- Written Test carrying 10 marks

Semester III

B.A.PART - II
PERSIAN LITERATURE

Time: 3 hours

Total Marks : 80

Internal Assesment

Total Marks : 20

Distribution of Marks :

Unit I	Prose	16
Unit II	Poetry	16
Unit III	History Of Persian Literature	16
Unit IV	Rapid Reading	16
Unit V	Grammer	16
	Total	80

The distribution of internal assessment marks shall be as follows.

Home Assignment : 10 Marks

Two Unit Tests: 5 marks each

Unit I : Prose : Following selections from "Hadiqua-e-Farsi" Part II

Published by Advocate B. S. Taji New Town , Badnera

انتخاب از چہار مقالہ

II. Poetry : Following selections from "Hadiqua-e-Farsi" Part I

قصیدہ: منوچہری دامغانی

غزلیات: عربی شیرازی غزل نمبر ۱، ۲، ۳، ۴

منظومات: محمود خاں افتخار: زارع نسیم شمال: خطاب بیدرنگیان

III. History of Persian Literature: سبک ہندی

Book Recommended:

فارسی شاعری کے اسالیب کا مطالعہ

از ڈاکٹر انجم ضیاء الدین تاجی، ڈاکٹر محمد یحییٰ جمیل، اسحاق بیلی کیشتر، پونے

IV. Rapid Reading : Following selections from Hadiqua-e-Farsi Part I

ذکر خواجہ نظام الملک ابوعلی حسن طوسی

V: Grammer : بنیادی قواعد زبان فارسی (فعل مجہول)

Question paper will be set on the following pattern:

Note: Questions will be asked in Persian and answers may be written either in Urdu, Hindi or English.

Q.No.1		
(A)	The students shall have to translate two passages out of three taken from انتخاب از چهارمقاله	16
Q.No.2		
(A)	The students shall have to translation four couplets out of seven couplets to be given from غزلیات عربی شیرازی	8
(B)	The students shall have to translation one sets of couplets out of three sets , each consists of four couplets from قصیده منوچهری، منظومات جدید زارع، خطاب به فرنگیان	8
Q.No.3	16 Multiple Choice Questions based on Unit III i.e. History of Persian Literature.	16
Q.No.4	The students shall have to translate one passage out of two from ذکر خواجه نظام الملک ابوالحسن طوسی	8
	The students shall have to answer one question out of two based on above lesson.	8
Q.No.5	Questions based on grammer of Persian Language.	16

Semester IV

Time: 3 hours

B.A.PART - II
PERSIAN LITERATURE

Total Marks : 80

Internal Assesment

Total Marks : 20

Distribution of Marks :

Unit I	Prose	16
Unit II	Poetry	16
Unit III	History Of Persian Literature	16
Unit IV	Rapid Reading	16
Unit V	Grammer	16

Published By Advocate B.S. Taji New Town, Badnera

داستانہای کوتاه از محمد مجازی (۱) شکار (۲) مریم و گل (۳) ماه من

II. Poetry : Following selections from "Hadiqua-e-Farsi" Part II

مثنوی: رزم و ستم و اسفندیار
غزلیات: نظیری نیشاپوری - غزل نمبر ۳۱، ۳۲، ۳۳
منظومات: لادتی: (۱) دختران نیراوشیج: (۱) منت دونان (۲) گل زودرس

III. History of Persian Literature: بک دور بازگشت

Book Recommended:

فارسی شاعری کے اسالیب کا مطالعہ
از ڈاکٹر انجم ضیاء الدین تاجی، ڈاکٹر محمد یحییٰ جمیل، اسحاق بیلی کیشور، پونے

IV. Rapid Reading : Following selections from Hadiqua-e-Farsi Part II

سیاحت نامہ ابراہیم بیگ

V. Grammar : قواعد فارسی زبان، مفر داور مرکب جملے

صنائع بدائع

Question paper will be set on the following pattern:

Note: Questions will be asked in Persian and answers may be written either in Urdu, Hindi or English.

Q.No.1	
(A)	The students shall have to translate two passages out of three taken from داستانہای کوتاه از محمد مجازی: شکار، مریم و گل، ماه من 16
Q.No.2	
(A)	The students shall have to translation four couplets out of seven couplets to be given from غزلیات نظیری نیشاپوری 8
(B)	The students shall have to translation one sets of couplets out of three sets , each consists of four couplets from مثنوی، منظومات جدید 8
Q.No.3	16 Multiple Choice Questions based on Unit III i.e. History of Persian Literature. 16
Q.No.4	A. The students shall have to translate one passage out of two from سیاحت نامہ ابراہیم بیگ 8 B. The students shall have to answer one question out of two based on above lesson. 8
Q.No.5	A. Questions based on grammar of Persian Language. 8 B. Students have to define four rhetorics out of seven 8

Appendix-G

बी.ए.भाग-२
पाली आणि प्राकृत (आवश्यक)
सेमिस्टर-३

वेळ ३ तास		लेखी परीक्षा - ८० अंतर्गत मूल्यमापन -२० एकूण - १००
युनिट-१	मज्झिमनिकाय १) मखादेव सुत्त २) वासेट्ठ सुत्त	१६ गुण
युनिट-२	धम्मपद १) सहस्स वग्ग २) तव्हा वग्गो	१६ गुण
युनिट-३	थेरीगाथा १) पटाचारा थेरी २) रोहिणी थेरी	१६ गुण
युनिट-४	सुत्तनिपात १) मेत्तसुत्त २) पराभवसुत्त	१६ गुण
युनिट-५	१ ते ४ युनिटवरील वस्तुनिष्ठ प्रश्न	१६ गुण

संदर्भ ग्रंथ

- १) मज्झिमनिकायपालि - नालंदा संस्करण, इगतपुरी
- २) थेरीगाथा - डॉ.विमलकिर्ती
- ३) सुत्तनिपात - डॉ. भिक्खू धर्मरक्षित
- ४) धम्मपद - डॉ.आर.जे.वानखडे
- ५) पालि गज्जो पज्जो संग्रहो - डॉ. बंडू शालीक मानवटकर

अंतर्गत मूल्यमापन -

- १) स्वाध्याय-१०
- २) मौखिक - १०

२० गुण

बी.ए.भाग-२
पाली व प्राकृत (आवश्यक)
सेमिस्टर-३

वेळ ३ तास	प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	८० गुण
प्रश्न-१	अ) भाषांतर करा (कोणतेही एक) ब) सामान्य प्रश्न सोडवा (दोन पैकी एक)	०८ गुण ०८ गुण
प्रश्न-२	अ) संदर्भासह स्पष्टीकरण करा (दोन गाथांचे) ब) सामान्य प्रश्न सोडवा (दोन पैकी एक)	०८ गुण ०८ गुण
प्रश्न -३	अ) सामान्य प्रश्न सोडवा (दोन पैकी एक) ब) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)	०८ गुण ०८ गुण
प्रश्न -४	अ, ब - व्याकरण विषयक रूपे लिहा (कोणतेही आठ)	१६ गुण
प्रश्न -५	वस्तुनिष्ठ प्रश्न सोडवा. (बारा पैकी आठ)	१६ गुण

बी.ए.भाग-२
पाली आणि प्राकृत (आवश्यक)
सेमिस्टर-४

वेळ ३ तास		लेखी परीक्षा - ८० अंतर्गत मूल्यमापन -२० एकूण - १००
युनिट-१	जातक १) जिज्झजातक २) मणिचोर जातक	१६ गुण
युनिट-२	धम्मपद १) मग्गवग्गो २) पण्डितवग्गो	१६ गुण
युनिट-३	थेरगाथा १) मिगजाल थेर २) सोपाक थेर	१६ गुण
युनिट-४	चरियापिटक १) सिविराज चरिय २) अकित्ती चरिय	१६ गुण
युनिट-५	१ ते ४ युनिट वरील वस्तुनिष्ठ प्रश्न	१६ गुण

संदर्भ ग्रंथ

१) जातक	-	नालंदा संस्करण इगतपुरी
२) थेरगाथा	-	डॉ. विमलकिर्ती
३) पालि व्याकरण	-	प्रा.शेषराव मेश्राम
४) धम्मपद	-	डॉ.भदन्त आनंद कौसल्यायन
५) चरियापिटक	-	डॉ.शेषराव मेश्राम
६) पालि गज्जो पज्जो संग्रहो -	-	डॉ.बंडू शालीक मानवटकर

अंतर्गत मूल्यमापन -

- ३) स्वाध्याय-१०
४) मौखिक - १०

२० गुण

बी.ए.भाग-२
पाली व प्राकृत (आवश्यक)
सेमिस्टर-४

वेळ ३ तास		८० गुण
	प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	
प्रश्न-१	अ) भाषांतर करा (दोन पैकी एक) ब) सामान्य प्रश्न (दोन पैकी एक)	०८ गुण ०८ गुण
प्रश्न-२	अ) संदर्भासह स्पष्टीकरण करा (दोन गाथा सोडवा ब) सामान्य प्रश्न सोडवा (दोन पैकी एक)	०८ गुण ०८ गुण
प्रश्न -३	अ) सामान्य प्रश्न सोडवा (दोन पैकी एक) ब) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)	०८ गुण ०८ गुण
प्रश्न -४	अ, ब - व्याकरण विषयक रूपे लिहा (कोणतेही आठ)	१६ गुण
प्रश्न -५	वस्तुनिष्ठ प्रश्न सोडवा. (१२ पैकी ८)	१६ गुण

बी.ए.भाग-२
पाली आणि प्राकृत (ऐच्छिक)
सेमिस्टर-३

वेळ ३ तास		लेखी परीक्षा - ८० अंतर्गत मूल्यमापन -२० एकूण - १००
युनिट-१	विनयपिटक १) अजपाल जातक २) मुचलिन्द कथा	१६ गुण
युनिट-२	धम्मपद १) पुष्पवग्ग २) बुध्द वग्ग	१६ गुण
युनिट-३	सुत्तनिपात १) धनियसुत्त २) कसिभारद्वाज सुत्त	१६ गुण
युनिट-४	संधी, संधीचे प्रकार	१६ गुण
युनिट-५	१ ते ४ युनिट वरील वस्तुनिष्ठ प्रश्न	१६ गुण
संदर्भ ग्रंथ		
१) विनयपिटक	- नालंदा संस्करण	
२) सुत्तनिपात	- डॉ. विमलकिर्ती	
३) पाली महाव्याकरण	- भिक्षु जगदीश काश्यप	
४) पाली वाङ्मय	- डॉ.रजनी बी गेडाम	
५) पाली व्याकरण	- डॉ. शेषराव मेश्राम	
६) धम्मपद	- डॉ. भदन्त आनंद कौसल्यायन	
अंतर्गत मूल्यमापन -		
७) स्वाध्याय-१०		
८) मौखिक - १०		

	२० गुण	

बी.ए.भाग-२
पाली व प्राकृत (ऐच्छिक)
सेमिस्टर-३

वेळ ३ तास		८० गुण
	प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	
प्रश्न-१	अ) भाषांतर करा (दोन पैकी एक) ब) सामान्य प्रश्न सोडवा (दोन पैकी एक)	०८ गुण ०८ गुण
प्रश्न-२	अ) संदर्भासह स्पष्टीकरण करा (चार पैकी दोन गाथा) ब) सामान्य प्रश्न सोडवा (दोन पैकी एक)	०८ गुण ०८ गुण
प्रश्न -३	अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न सोडवा (दोन पैकी एक) ब) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)	१० गुण ०६ गुण
प्रश्न -४	अ व ब - व्याकरण विषयक रूपे लिहा (कोणतेही आठ)	१६ गुण
प्रश्न -५	वस्तुनिष्ठ प्रश्न सोडवा. (१२ पैकी ८)	१६ गुण

बी.ए.भाग-२
पाली आणि प्राकृत (ऐच्छिक)
सेमिस्टर-४

वेळ ३ तास		लेखी परीक्षा - ८० अंतर्गत मूल्यमापन -२० एकूण - १००
युनिट-१	मज्झिमनिकाय १) मधुर सुत्त २) जीवकसुत्त	१६ गुण
युनिट-२	सुत्तनिपात १) राहुलसुत्त २) धम्मिकसुत्त	१६ गुण
युनिट-३	थेरगाथा १) सुनित थेर २) अग्गिक भारद्वाज थेर	१६ गुण
युनिट-४	सामान्य माहिती १) प्रथम संगिती २) द्वितीय संगिती ३) तृतीय संगिती	१६ गुण
युनिट-५	जातक, सुत्तनिपात, मज्झिमनिकाय या ग्रंथावरील वस्तुनिष्ठ प्रश्न	१६ गुण

संदर्भ ग्रंथ

- १) सुत्तनिपात - डॉ.विमलकीर्ती
 २) मञ्जिमनिकाय - द्वारिकादास शास्त्री
 ३) सुत्तनिपात - डॉ.सविता मेंडे
 ४) पाली वाङ्मय - डॉ.रजनी बी गोडाम
 ५) पालि साहित्याचा इतिहास - डॉ. मालती साकरे

अंतर्गत मूल्यमापन -

- ६) स्वाध्याय-१०
 ७) मौखिक - १०

२० गुण

बी.ए.भाग-२
 पाली व प्राकृत (ऐच्छिक)
 सेमिस्टर-४

वेळ ३ तास	प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	८० गुण
प्रश्न-१	अ) भाषांतर करा (दोन पैकी एक) ब) सामान्य प्रश्न सोडवा (दोन पैकी एक)	०८ गुण ०८ गुण
प्रश्न-२	अ) संदर्भासह स्पष्टीकरण करा (दोन गाथांचे) ब) सामान्य प्रश्न सोडवा (दोन पैकी एक)	०८ गुण ०८ गुण
प्रश्न -३	अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न सोडवा (दोन पैकी एक) ब) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)	१० गुण ०६ गुण
प्रश्न -४	अ व ब - व्याकरण विषयक रूपे लिहा (कोणतेही आठ)	१६ गुण
प्रश्न -५	वस्तुनिष्ठ प्रश्न सोडवा. (१२ पैकी ८)	१६ गुण

Appendix-H

बी.ए.सेमिस्टर -३
 भारतीय संगीत पाठ्यक्रम
 गायन / स्वरवाद्य
 प्रश्नपत्र - ५ (क्रियात्मक)

पूर्णांक - ५०
 बाह्य मूल्यांकन - ३०
 अंतर्गत मूल्यांकन - २०

रागज्ञान

गुण- ३०

- अ) पाठ्यक्रमातील राग -
 i) आसावरी ii) भैरवी iii) वृंदावनी सारंग iv) बिहाग v) मालकंस vi) देस
 ब) वरील पैकी तीन रागात स्वरमालिका (सरगम गीत)
 क) वरील पैकी दोन रागात लक्षणगीते (लक्षणगीते व सरगम गीते यांचे राग वेगवेगळे असावे)
 ड) वरील पैकी सर्व रागात- छोटेख्याल.
 इ) वरील पैकी कोणत्याही दोन रागात २ छोटेख्याल- आलाप.तानांसह.
 फ) खालील पैकी कोणत्याही एका रागात - विलंबित ख्यालाची बंदिश. आवश्यक
 i) यमन, ii) भैरव, iii) भूपाली
 ह) विलंबित ख्यालाचे राग सोडून कोणत्याही एका रागात तराना
 ल) कोणतेही एक लोकगीत
 १) तालज्ञान- खालील तालांची मात्रा-बोल-खंड चिन्हासह माहिती व हातावर टाळी देवून मूळलय व दूगुन लयीमध्ये म्हणण्याची क्षमता
 i) रुपक ii) तीव्रा iii) झपताल iv) सूलताल v) चौताल
 २) 'हार्मोनियम' या वाद्यावर पाठ्यक्रमातील कोणत्याही एका रागात सरगमगीत वाजविणे.

क्रियात्मक अंतर्गत गुण :	अ) प्रात्यक्षिक वही तयार करणे (सादरीकरणप्रमाणे)	-०५ गुण
	ब) घटक / वार्षिक चाचणी परीक्षा	- ०५ गुण
	क) घेतलेला प्रकल्प व त्याचे सादरीकरण (बॅच प्रमाणे)	-१० गुण

एकूण २० गुण

बी.ए.सेमिस्टर -३
भारतीय संगीत पाठ्यक्रम
गायन / स्वरवाद्य

प्रश्नपत्र -६(शास्त्र)

गुण - ५०

- युनिट १ - पाठ्यक्रमातील गीतप्रकार स्वरलिपीबद्ध करणे. १० गुण
युनिट २ - अ) पाठ्यक्रमातील रागांची शास्त्रीय माहिती (आरोह-अवरोह-पकडसहित)लिहा १० गुण
ब) खालील संगीतज्ञांचे जीवन व कार्य लिहा-
i)सदारंग - अदारंग
ii)बैजू - बख्यू
iii)बाबा अल्लाउद्दीन खॉं
iv)उस्ताद अब्दुल करीम खॉं
युनिट ३ -- अ) पाठ्यक्रमातील तालांचा सविस्तर परिचय देऊन मुळलयव दूगुन लयीत लिपीबद्ध करणे
i)त्रिताल ii) केहरवा iii) दादरा iv) एकताल v) रुपक vi) तीव्रा vii) झपताल
viii)सूलताल ix) चौताल १० गुण
ब) 'पं.विष्णु दिगंबर पलुस्कर' ह्यांच्या स्वरलिपी व ताललिपी पध्दतीचे अध्ययन
क) 'व्हायोलीन' या वाद्याचाआकृतिसह परिचय.
युनिट ४ - अ) खालील राग प्रकारांची विस्तृत माहिती लिहा
पूर्वांगवादी-उत्तरांगवादी राग, संधीप्रकाश राग, अर्धदर्शक स्वर, परमेलप्रवेशक राग,
ब) 'तराना व लोकगीत' या गीतप्रकारांची विस्तृत माहिती १० गुण
युनिट ५ - संपूर्ण पाठ्यक्रमावर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न १० गुण

गुण विभाजन	१) स्वरमालिका	-०४
	२) लक्षणगीत	- ०४
	३) छोटाख्याल	- ०५
	४) विलंबित ख्याल	-०५
	५) लोकगीत	- ०२
	६) तालाभ्यास	- ०५
	७) हार्मोनियम वादन	- ०५

एकूण - ३०

बी.ए.सेमिस्टर -४
भारतीय संगीत पाठ्यक्रम
गायन / स्वरवाद्य

प्रश्नपत्र - ७ (क्रियात्मक)

पूर्णांक - ५०

बाह्य मूल्यांकन - ३०

अंतर्गत मूल्यांकन - २०

३० गुण

१) रागज्ञान

पाठ्यक्रमातील राग -

i) बागेश्री ii) भिमपलासी iii) कामोद iv) केदार v) तिलककामोद

अ) वरील पैकी कोणत्याही दोन रागात सरगमगीत व सर्व रागात छोटेख्याल व (दोन छोटेख्याल आलाप-तानांसह)

ब) पाठ्यक्रमातील वरील पैकी कोणत्याही एका रागात विलंबित ख्यालाची बंदिश

क) बिहाग आणि मालकंस या रागापैकी कोणताही एक विलंबित ख्याल आलाप-तानांसह

ड) पाठ्यक्रमातील कोणत्याही एका रागात धृपद दुगुन चौगुन सह (विलंबित ख्यालाचे राग सोडून)

इ) गझल (कोणतीही एक)

२) तालज्ञान - खालील तालांची मात्रा-बोल-चिन्हांसह माहिती व हातावर टाळी देवून मूळलय व दुगुन, चौगुन म्हणण्याची क्षमता i)त्रिताल, ii) केहरवा, iii)दादरा, iv)एकताल, v)रुपक, vi)तीव्रा, vii)झपताल, viii)सूलताल, ix)चौताल.

३) 'हार्मोनियम' या वाद्यावर राष्ट्रगीत वाजविणे.

क्रियात्मक अंतर्गत गुण : अ) प्रात्यक्षिक वही तयार करणे (सादरीकरणप्रमाणे)

-०५ गुण

ब) घटक / वार्षिक चाचणी परीक्षा

- ०५ गुण

क) घेतलेला प्रकल्प व त्याचे सादरीकरण

-१० गुण

(बॅच प्रमाणे)

एकूण २० गुण

बी.ए.सेमिस्टर -४
भारतीय संगीत पाठ्यक्रम
गायन / स्वरवाद्य
प्रश्नपत्र -८(शास्त्र)

युनिट १ – पाठ्यक्रमातील गीतप्रकार लिपीबद्ध करणे	गुण – ५०
युनिट २ - अ) पाठ्यक्रमातील रागांची शास्त्रीय माहिती (आरोह-अवरोह-पकडसहित) लिहा ब) रागसमयसिद्धान्त – विस्तृत अध्ययन (आकृतिसह)	१० गुण
क) खालील संगीतज्ञांचे जीवन व कार्य – i)गोपालनायक ii)मोगूबाई कुर्डीकर iii) डॉ.एन.राजम iv)पं.रामाश्रयज्ञा (रामरंग)	१० गुण
युनिट ३ –अ) पाठ्यक्रमातील तालांचा सविस्तर परिचय देऊन मूळलय व दुगून , चौगून सह लिपीबद्ध करणे	१० गुण
i)त्रिताल ii) केहरवा iii) दादरा iv) एकताल v) रुपक vi) तीव्रा vii)झपताल viii) सूलताल ix) चौताल. ब) ‘सितार’ या वाद्याचा आकृतिसह परिचय क) ‘पखवाज’ या वाद्याचा आकृतिसह परिचय	१० गुण
युनिट ४ -- अ) भारतीय वाद्य व वर्गीकरणाचा संक्षिप्त अभ्यास ब) मोगलकाळ ते आधुनिक कालखंडातील संगीताचा संक्षिप्त इतिहास क) आविर्भाव- तिरोभाव, नायकी- गायकी, वाग्येयकार, गमक, अतित-अनाघात वतिहाई ह्यांची परिभाषा ड) धृपद व गझल या गीतप्रकारांची माहिती	१० गुण
युनिट ५ -- संपूर्ण पाठ्यक्रमावर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न. गुण विभाजन	१० गुण
१) स्वरमालिका -०३	
२) छोटारख्याल - ०४	
३) विलंबित ख्याल -०५	
४) घृपद -०५	
५) गझल -०३	
६) तालाभ्यास - ०५	
७) हार्मोनियम वादन - ०५	

एकूण – ३०

संदर्भ ग्रंथ सूची

- १) हिन्दुस्थानी संगीत क्रमिक पुस्तक मालिका भाग-५ – पं.वि.ना.भातखंडे, संगीत प्रकाशक कार्यालय, हाथरस
- २) अनुपरागविलस भाग-२ – गंधर्व कुमार , मौज प्रकाशन, मुंबई
- ३) स्वकीया – पं.गुणवंत माधवलाल व्यास , व्यासश्रुती संस्थान,रायपुर.
- ४) शास्त्रीय संगीत के प्रचलीत राग - संस्कार प्रकाशन, ६ / ४०० अभ्युदयनगर, काळा चौक मुंबई
- ५) भावगीतांचे नोटेशन- अशोक सहस्त्रबुध्दे , मनोरमा प्रकाशन, दादर, मुंबई
- ६) संगीत शास्त्र विजयिनी- पं.नारायण मंगरुळकर,
- ७) २२ प्रृति – डॉ.विध्याधर गोपाळ ओक, संस्कार प्रकाशन, मुंबई
- ८) मालनीया गुंद लावोरी – डॉ.विकास कशाळकर, संस्कार प्रकाशन, मुंबई
- ९) रागरचनांजली - आश्वीनी भिडे देशपांडे - राजहंस प्रकाशन, पुणे
- १०) हिन्दुस्थानी म्युझिक - अशोक रानडे , नॅशनल बुक ट्रस्ट, नवी दिल्ली.
- ११) पं.वि.ना.भातखंडे यांचे संगीतशास्त्र आणि बंदिशीची मिमांसा – डॉ.भोजराज चौधरी, मेघा पब्लिकेशन, अमरावती.
- १२) कहत गुनीजन –डॉ.साधना शिलेदार, विजय प्रकाशन, नागपूर.
- १३) भारतीय संगीत (गायन) शास्त्र (सैध्दातिक) – प्रा.सौ.मानिक मेहरे, राघव पब्लिशर्स अॅन्ड डीस्ट्रीब्युटर नागपूर.
- १४) बंदिशीच्या बंदिशी – पं.देवीदासपंत काळे गुरुजी प्रा.सौ.कमल भोंडे, अमरावती.
- १५) नादकमल रचनाकार- प्रा.सौ.कमल मु भोंडे- मुरलीधर अ. भोंडे, अमरावती.
- १६) भारतीय संगीतातील दोन सदारंग - अदारंग, डॉ.स्मिता पतंजलि मादुस्कर, सुतीती पब्लिशर्स,पुणे
- १७) सदारंगाच्या बंदिशी एक अध्ययन- प्रा.डॉ.सौ.वर्षा ध कुळकर्णी, प्रा.धनंजय कुळकर्णी, यवतमाळ.
- १८) संगीतकार उस्ताद अब्दुल करीम खॉ. – डॉ.जयंत खोत, के एल.पचौरी प्रकाशन, गाझियाबाद.
- १९) अभिनव गितांजलि भाग-१,४ व ५ – पं.रामाश्रय ज्ञा, संगीत सदन इलाहाबाद

NOTIFICATION

No. 64/2019

Date : 4/7/ 2019

Subject : Implementation of Syllabi of Various Courses / Subjects as per Semester and Credit & Grade System in the Faculty of Humanites, from the session 2019-2020 and Onwards.

It is notified for general information of all concerned that, the authorities of the University has accepted Semester, Credit & Grade System syllabi of various Courses/ Subjects of B.A. Part-III Semester-V & Semester ó VI mentioned in column No.2 and which is to be implemented stagewise from the session 2019-2020 and onwards, with appendices as shown in column No.3 of the following table.

TABLE

Sr.No. Course / Subjects		Appendices of the New Syllabi
1	2	3.

B.A.Part-III Semester – V & VI

1. English
The Syllabi prescribed for the subject Compulsory English, English Literature, Functional English & Supplymentary English which is appended herewith as **Appendix-A**
2. Marathi
The Syllabi prescribed for the subject Compulsory Marathi , Marathi Literature, which is appended herewith as **Appendix-B**
3. Hindi
The Syllabi prescribed for the subject Compulsory Hindi, Hindi Literature, & Prayojanmulak Hindi which is appended herewith as **Appendix-C**
4. Sanskrit
The Syllabi prescribed for the subject Compulsory Sanskrit & Sanskrit Literature, which is appended herewith as **Appendix-D**
5. Urdu
The Syllabi prescribed for the subject Compulsory Urdu & Urdu Literature, which is appended herewith as **Appendix-E**
6. Persian Literature
The Syllabi prescribed for the subject Persian Literature which is appended herewith as **Appendix-F**
7. Pali & Prakrit
The Syllabi prescribed for the subject Compulsory Pali & Prakrit & Pali Literature which is appended herewith as **Appendix-G**
8. Music
The Syllabi prescribed for the subject Indian Music which is appended herewith as **Appendix-H**

Sd/-
Registrar
Sant Gadge Baba Amravati University

**SYLLABUS
PRESCRIBED FOR
B.A - PART III EXAMINATION
SEMESTER V
COMPULSORY ENGLISH**

TIME : 3 HOURS

**MAXIMUM MARKS THEORY : 80 MARKS
MAXIMUM MARKS INTERNAL ASSESSTMENT: 20 MARKS**

Prescribed Textbook: Sands of Time by Board of Editors, Published by Orient Blackswan.

UNIT I

SHORT STORIES

1. The Open Window - Saki
2. The Three Hermits ó Leo Tolstoy

UNIT II

ESSAYS

1. What is Swaraj? - M K Gandhi
2. A Letter to his Son ó Lord Chesterton

UNIT III

POETRY -

1. Bangle Sellers -Sarojini Naidu
2. The Mountain and the Squirrel ó Ralph Waldo Emerson

UNIT IV

WRITING SKILLS

1. Précis Writing
2. Developing a Thought

UNIT V

MULTIPLE CHOICE QUESTIONS

Based on prescribed text Unit I, II & III

Internal Assessment :

Viva- Voce

A) Personal Interview

B) Seminar - Presentation (Based on prescribed Text : Short Stories, Essays & Poetry)

**BA Part III
Compulsory English
Semester V
SGB Amravati University, Amravati**

TIME : 3 HOURS

**MAX MARKS THEORY : 80 MARKS
MAX MARKS INTERNAL ASSESSMENT: 20 MARKS**

**MIN PASSING MARKS : 32 MARKS
MIN PASSING MARKS : 08 MARKS**

Distribution of Marks

UNIT I (16 Marks)

A) SHORT STORIES

- i) The students shall have to answer TWO out of THREE questions in Two or Three sentences of 3 marks each. = 6 Marks
- ii) The students shall have to answer TWO out of THREE questions in about 100 words of 5 marks each = 10 Marks

UNIT II (16 Marks)

B) ESSAYS

- i) The students shall have to answer TWO out of THREE questions in Two or Three sentences of 3 marks each. = 6 Marks
- ii) The students shall have to answer TWO out of THREE questions in about 100 words of 5 marks each = 10 Marks

UNIT III (16 Marks)

- C) **POETRY:** Prescribed Text Sands of Time by Board of Editors & published by Orient Blackswan
i) The students shall have to answer TWO out of THREE questions in Two or Three sentences of 3 marks each. = 6 Marks
ii) The students shall have to answer TWO out of THREE questions in about 100 words of 5 marks each = 10 Marks

UNIT IV (16 Marks)

WRITING SKILLS

1. Précis Writing : i) The students shall have to write a précis of the given paragraph with suitable title for 08 marks
2. Developing a Thought: i) The students shall have to develop a thought , choosing one of the two in about 250 words for 08 marks

UNIT V (16 Marks)

E) Multiple Choice Questions (MCQ)

Based on Unit I, II & III: The students shall have to attempt multiple choice questions= 16 Marks

F) Internal Assessment

i) Viva- Voce = 20 Marks

- a) Personal Interview = 10Marks
- b) Seminar - Presentation = 10 Marks

**SYLLABUS
PRESCRIBED FOR
BA – PART III EXAMINATION
SEMESTER VI
COMPULSORY ENGLISH**

TIME : 3 HOURS

**MAXIMUM MARKS THEORY : 80 MARKS
MAXIMU MARKS INTERNAL ASSESSTMENT: 20 MARKS**

Prescribed Textbook: Sands of Time by Board of Editors, Published by Orient Blackswan.

UNIT I

SHORT STORIES:

1. Quality ó John Galsworthy
2. Miss Brill ó Catherine Mansfield

UNIT II

ESSAYS:

1. My Financial Career -Stephen Leacock
2. Socrates and the Schoolmaster ó FL Brayne

UNIT III

POETRY:

1. The Solitary Reaper- William Wordsworth
2. Stay Calm -Grenville Kleiser

UNIT IV

WRITING SKILLS:

1. Report Writing : i) The students shall have to write a Report on the given topic in about 250 words for 08 marks
2. Essay : i) The students shall have to write an essay , choosing from the four given topics in about 250 words for 08 marks

UNIT V

MULTIPLE CHOICE QUESTIONS

Based on Prescribed Text : Unit I, II & III

Internal Assessment :

Viva- Voce

A) Personal Interview

B) Seminar - Presentation (Based on Prescribed Text : Short Stories, Essay & Poetry)

BA Part III
Compulsory English
Semester VI
SGB Amravati University, Amravati

TIME : 3 HOURS

MAX MARKS THEORY : 80 MARKS
MAX MARKS INTERNAL ASSESSMENT: 20 MARKS

MIN PASSING MARKS : 32 MARKS
MIN PASSING MARKS : 08 MARKS

Distribution of Marks

UNIT I (16 Marks)

A) SHORT STORIES

- i) The students shall have to answer TWO out of THREE questions in Two or Three sentences of 3 marks each. = 6 Marks
- ii) The students shall have to answer TWO out of THREE questions in about 100 words of 5 marks each = 10 Marks

UNIT II (16 Marks)

B) ESSAYS

- i) The students shall have to answer TWO out of THREE questions in Two or Three sentences of 3 marks each. = 6 Marks
- ii) The students shall have to answer TWO out of THREE questions in about 100 words of 5 marks each = 10 Marks

UNIT III (16 Marks)

C) POETRY: Prescribed Text Sands of Time by Board of Editors & published by Orient Blackswan

- i) The students shall have to answer TWO out of THREE questions in Two or Three sentences of 3 marks each. = 6 Marks
- ii) The students shall have to answer TWO out of THREE questions in about 100 words of 5 marks each = 10 Marks

UNIT IV (16 Marks)

WRITING SKILLS

1. Report Writing : i) The students shall have to write a Report on the given topic in about 250 words for 08 marks
2. Essay : i) The students shall have to write an essay, choosing from the four given topics in about 250 words for 08 marks

UNIT V (16 Marks)

E) Multiple Choice Questions (MCQ)

Based on Unit I, II & III: The students shall have to attempt multiple choice questions= 16 Marks

F) Internal Assessment

i) Viva- Voce = 20 Marks

- a) Personal Interview = 10Marks
- b) Seminar - Presentation = 10 Marks

SYLLABUS
PRESCRIBED FOR
B.A PART III EXAMINATION
SEMESTER V
ENGLISH LITERATURE
UNIT I

Text Prescribed : A Background to the study of English Literature by B.Prasad. (Section II DRAMA)

Chapters Prescribed :

Chapter II - 1)Tragedy and Comedy

Chapter III - 1) Dramatic Irony

Chapter VI – 2) Shakespearean Tragedy 3) Shakespeare’s English Historical Plays

UNIT II

Prescribed Textbook: Magic Casements by Board of Editors, Published by Orient Blackswan

POETRY:

The following poems are prescribed

1. Ode on a Grecian Urn- John Keats
2. Kubla Khan- S.T. Coleridge
3. Snake- D.H. Lawrence
4. A Prayer for My Daughter – W.B.Yeats
5. Alexander’s Feast (Extract) – John Dryden

UNIT III

Prescribed Textbook : Magic Casements by Board of Editors, Published by Orient Blackswan

A) Introduction to Literary Terms

Following Literary Terms are prescribed

1. Archetype
2. Ballad
3. Bathos
4. Burlesque
5. Carpe-Diem
6. Character
7. Negative Capability
8. Chronicle Plays
9. Anachronism
10. Angry Young Men
11. Kitchen Sink Drama
12. Genteel Comedy
13. Domestic Tragedy
14. Bread and Puppet Theatre
15. Medievalism
16. Metatheatre

B) Introduction to Literary Theories

Following Literary Theories are prescribed

1. Theory of the Sublime
2. New Historicism
3. Subaltern Studies

UNIT IV

Prescribed Textbook: Macbeth (The Philip Weller Text): William Shakespeare Published by Orient Blackswan

UNIT V

MULTIPLE CHOICE QUESTIONS

Based on Unit II, III & IV.

BA Part III
English Literature
Semester V
SGB Amravati University, Amravati

TIME: 3 HOURS

MAX MARKS THEORY: 80 MARKS

MAX MARKS INTERNAL ASSESSMENT: 20 MARKS

MIN PASSING MARKS: 32 MARKS

MIN PASSING MARKS: 08 MARKS

Distribution of Marks

UNIT I (16 Marks)

Unit I : A Background to the study of English Literature

i) The students shall have to answer TWO out of FOUR long answer questions
(Each carries EIGHT marks) = 16 Marks

UNIT II (16 Marks)

Unit II : Poetry

i) The students shall have to answer ONE out of THREE long answer questions of 8 marks = 8 Marks
ii) The students shall have to attempt TWO out of FOUR passages for explanation with reference to the context
(Each carries FOUR marks) = 8 Marks

UNIT III (16 Marks)

Unit III :

A) Introduction to Literary Terms

The students shall have to answer TWO out of FOUR Literary Terms
(Each carries FOUR marks) = 8 Marks

B) Introduction to Literary Theory

The students shall have to answer ONE out of TWO Literary Theories = 8 Marks

UNIT IV (16 Marks)

Unit IV : Macbeth

The students shall have to answer TWO out of THREE long answer questions.
(Each carries EIGHT marks) = 16 Marks

UNIT V (16 Marks)

Unit V : Multiple Choice Questions (MCQ)

The students shall have to attempt SIXTEEN Multiple Choice Questions
(Each carries ONE mark) = 16 Marks

Internal Assessment

i) Viva- Voce = 10 Marks

ii) Assignments (Assignments based on prescribed syllabus) = 10 Marks

**SYLLABUS
PRESCRIBED FOR
B.A PART III EXAMINATION
SEMESTER VI
ENGLISH LITERATURE
UNIT I**

Text Prescribed : A Background to the study of English Literature by B.Prasad. (Section II DRAMA)

Chapters Prescribed :

Chapter II - 2) Tragi-comedy

Chapter III - 2) Soliloquy and Aside

Chapter VI - 1) Shakespearean Comedy 3) Shakespearean Romance

UNIT II

Prescribed Textbook: Magic Casements by Board of Editors, Published by Orient Blackswan

POETRY:

The following poems are prescribed

1. Ulysses: Alfred Tennyson
2. Tiger and the Deer - Aurbindo
3. La Belle Dame Sans Merci - John Keats
4. Song of Myself- (Section I) Walt Whitman
5. Death Be Not Proud - John Donne

UNIT III

Prescribed Textbook : Magic Casements by Board of Editors, Published by Orient Blackswan

A) Introduction to Literary Terms

Following Literary Terms are prescribed

1. Renaissance
2. Reformation
3. Restoration
4. Empathy & Sympathy
5. Enlightenment
6. Dialect
7. Jargon
8. Fable
9. Fairy Tale
10. Myth
11. Protagonist
12. Leitmotif
13. Hamartia
14. Muse
15. Dilemma
16. Peripeteia

B) Introduction to Literary Theories

Following Literary Theories are prescribed

1. Eco-Criticism
2. Queer Theory
3. Marxist Criticism

UNIT IV

Prescribed Textbook : Twelfth Night (Philip Weller Text) : William Shakespeare, Published by Orient Blackswan

UNIT V

MULTIPLE CHOICE QUESTIONS

Based on Unit II, III & IV.

**BA Part III
English Literature
Semester VI**

SGB Amravati University, Amravati

TIME: 3 HOURS

MAX MARKS THEORY: 80 MARKS

MAX MARKS INTERNAL ASSESSMENT: 20 MARKS

MIN PASSING MARKS: 32 MARKS

MIN PASSING MARKS: 08 MARKS

Distribution of Marks

UNIT I (16 Marks)

Unit I: A Background to the study of English Literature

i) The students shall have to answer TWO out of FOUR long answer questions
(Each carries EIGHT marks) = 16 Marks

UNIT II (16 Marks)

Unit II: Poetry

i) The students shall have to answer ONE out of THREE long answer questions of 8 marks = 8 Marks
ii) The students shall have to attempt TWO out of FOUR passages for explanation with reference to the context
(Each carries FOUR marks) = 8 Marks

UNIT III (16 Marks)

Unit III:

A) Introduction to Literary Terms

The students shall have to answer TWO out of FOUR Literary Terms
(Each carries FOUR marks) = 8 Marks

B) Introduction to Literary Theory

The students shall have to answer ONE out of TWO Literary Theories = 8 Marks

UNIT IV (16 Marks)

Unit IV : Twelfth Night

The students shall have to answer TWO out of THREE long answer questions.
(Each carries EIGHT marks) = 16 Marks

UNIT V (16 Marks)

Unit V : Multiple Choice Questions (MCQ)

The students shall have to attempt SIXTEEN Multiple Choice Questions
(Each carries ONE mark) = 16 Marks

Internal Assessment

i) **Viva- Voce = 10 Marks**

ii) **Assignments** (Assignments based on prescribed syllabus) = 10 Marks

**SYLLABUS
PRESCRIBED FOR
B.A. PART III EXAMINATION
SUBJECT : FUNCTIONAL ENGLISH
(Optional Subject)
Semester- V**

Total Marks- 100

Theory-50

Internal- 20

Practical- 30

Work-load: 4 Lectures and 2 Practical per week (For a batch of 10 students)

OBJECTIVES:

1. To generate awareness among learners of issues that deserves reporting in print and to stimulate them to respond to their environment in print.\
2. To familiarize learners with different aspects of print journalism, its formats and its avenues.
3. To introduce the learners the fundamentals of Radio and T. V.

Course Contents:

Theory

Unit- I Print Journalism

- a. An Introduction to Print Media
- b. Print Media and Communication.

Books Recommended:

1. Ahuja, B. N. and S.S. Chhabra: Reporting (Surjeet Publications)

Unit- II Communication and Investigative Journalism

- a. Definition of Communication.
- b. Scope of Communication, its purpose and its forms.
- c. Investigative Journalism-Interview as an Instrument of News Gathering.

Books Recommended:

1. Ahuja, B. N. and S.S. Chhabra: Reporting (Surjeet Publications)
2. Krishna, Mohan and Meera Banerjee: Developing Communication Skills (Macmillan)

Unit- III News Reporting:

- a. Areas in News Reporting
- b. Prioritizing Issues and Aspects
- c. Reporting Obituaries, Weather, Sports, Science, Business, Art and Culture, Education, Fashion, Community Services, etc.

Practicals: Practice in writing reports in newspaper on Obituaries, Weather, Sports, Science, Business, Art and Culture, Education, Fashion, Community Services, etc.

Books Recommended:

- a. Campbell, Laurence R. And R. E. Wolseley : How to report and write the News. (Prentice Hall New York)

Unit – IV T. V. and Radio News Bulletins:

- a. Sources of News Stories.
- b. Factors determining News- worthiness.
- c. Elements in News Bulletin.
- d. Preparing a News Script.

Practicals: Practice in preparing News Script on current affairs.

Books Recommended:

- a. Campbell, Laurence R. And R. E. Wolseley : How to report and write the News. (Prentice Hall New York)
- b. Kaushik, Sharad: Script to Screen (An Introduction to T. V. Journalism) (Macmillan)
- c. Krishna, Mohan and Meera Banerjee: Developing Communication Skills (Macmillan)

Unit – V Multiple Choice Questions (MCQs) based on Unit – I, II, III & IV.

INTERNAL ASSESSMENT: (20 Marks)

- i. Writing Newspaper Report as the Assignments on any FOUR topics amongst- Obituaries, Weather, Sports, Science, Business, Art and Culture, Education, Fashion, Community Services, etc. 10 Marks
- ii. Writing News Scripts at least TWO based on current affairs. 10 Marks

PRACTICAL: (30 Marks)

- i. **Group Discussion** on a given topic (Maximum 5 students a group). 10 Marks
 - ii. Giving **Presentation** on one News Script prepared by the student as an assignment during the semester. 10 Marks
 - iii. **Viva Voce** on the topic of presentation given by the student. 10 Marks
- Note:** Student will have to pass separately in theory, Internal Assessment and Practical Examinations.

**SYLLABUS
PRESCRIBED FOR
B.A. PART III EXAMINATION
SUBJECT : FUNCTIONAL ENGLISH
(Optional Subject)
Semester- V
(Distribution of Marks)**

Time: 3 Hrs.

Total Marks- 100

Min. Passing Marks 40

Theory-50

Min. Passing Marks 20

Internal- 20

Min. Passing Marks 08

Practical -30

Min. Passing Marks 12

Unit- I Print Journalism

1. The examinees shall have to attempt any **ONE** out of **TWO** questions of **TEN** marks each.
1*10= 10 Marks

Unit- II Communication and Investigative Journalism

1. The examinees shall have to attempt any **ONE** out of **TWO** questions of **TEN** marks each.
1*10= 10 Marks

Unit- III News Reporting

1. The examinees shall have to attempt any **ONE** out of **TWO** questions of **TEN** marks each.
1*10= 10 Marks

Unit – IV T. V. and Radio News Bulletins

1. The examinees shall have to attempt any **TWO** out of **FOUR** questions of **FIVE** marks each.
2*5= 10 Marks

Unit – V Multiple Choice Questions (MCQs) based on Unit – I, II, III &IV.

1. The examinees shall have to attempt **TEN** questions of **ONE** mark each.
(There will be no internal choice) **1*10= 10 Marks**

**SYLLABUS
PRESCRIBED FOR
B.A. PART III EXAMINATION
SUBJECT : FUNCTIONAL ENGLISH
(Optional Subject)
Semester- VI**

Total Marks- 100

Theory-50

Internal- 20

Practical- 30

Work-load: 4 Lectures and 2 Practical per week (For a batch of 10 students)

OBJECTIVES:

1. To give training in News Reading, Announcing, Making of Commentary and Comparing
2. To give training in Broadcasting (T. V., Radio)
3. To give training in preparing commentaries on current affairs.
4. To provide theoretical information to learners about the economic environment and role of entrepreneur in economic development.

Course Contents:

Theory

Unit- I Current Affairs

- a. Preparing Commentaries and features on current affairs for T. V. and Radio

Assignments: Practice in writing Commentaries and feature on current affairs.

Books Recommended:

1. Dhande, A. K., Committee Report: Development of Radio and T.V.
2. Sheerfield: Effective Features Writing.

Unit- II Creative Writing:

- a. Developing a story with the help of an idea given
- b. Writing a travelogue.

Assignments: Writing practice in developing stories with the help of an idea given and travelogue.

Books Recommended:

1. Macmillan Foundation English, R. K. Dwivedi and A. Kumar (Macmillan)
2. Krishna, Mohan and Meera Banerjee: Developing Communication Skills (Macmillan)
3. Creative English for Communication N. Krishnaswamy and T. Sriraman (Macmillan)

Unit- III : Writing Review:

- a. Writing review of a book.
- b. Writing review of a film.
- c. Writing middles/ editorials.

Assignments: Practice in writing reviews of books and films. Writing middles/ editorials on various topics of social, educational, political, sports, cultural, etc. relevance.

Books Recommended:

1. Krishna, Mohan and Meera Banerjee: Developing Communication Skills (Macmillan)
2. Creative English for Communication N. Krishnaswamy and T. Sriraman (Macmillan)
3. Sheerfield: Effective Features Writing

Unit – IV : Entrepreneurship and Economic Development

- a. Definition of Entrepreneurship.
- b. Need for Entrepreneurship.
- c. Role of Entrepreneur, difference between Entrepreneur and self-employed person.
- d. Linkage between Entrepreneur and Economic Development.

Books Recommended:

1. Gupta, C. B. And N. P. Srinivasan : entrepreneurial Development (S. Chand and Sons, New Delhi)
1. Pareekh, Udai: Developing Entrepreneurship (Aapga Publications)

Unit – V Multiple Choice Questions (MCQs) based on Unit – I, II, III & IV.

INTERNAL ASSESSMENT: (20 Marks)

- i. **Assignment/s:** Writing Commentary or feature on any ONE topic based on current affairs 5 Marks
- ii. **Assignment/s:** Developing any ONE story with the help of idea of a student's choice 5 Marks
- iii. **Assignment/s:** Writing ONE review of book/film 5 Marks
- iv. **Assignment/s:** Writing middles/editorials on any ONE topic based on current affairs 5 Marks

PRACTICAL: (30 Marks) Job Training Report on Conversational English

- a. The students will be required to submit a project Report on Job Training Programme 20 Marks
 - b. Viva-Voce 10 Marks
- Minimum Passing Marks- Project Report --- 07 Marks Viva-voce -- 05 Marks

Job Training Report:

On the Job Training Report and apprenticeship Training in Teaching conversational English each student is expected to work as tutor/announcer/News Reader/ Commentator for one month at any one of the All India Radio Centres/T. V. Centres/Schools during the vacation. A Project Report under the supervision of a recognised University/college teacher should be submitted after the completion of the training.

Course Contents:

- i. Identifying areas for developing Entrepreneurship.
- ii. Potential for setting up conversational English classes.
- iii. Developing a detailed project report for implementation of programmes on Radio/T.V. centre or stating conversational English channel.
- iv. Oral communication:
 - a. Verbal and non verbal communication.
 - b. Meetings, Group discussions, etc.

Practical:

Student will be required to submit a project report or programme development plan/report on situations in conversational English.

Books Recommended:

1. Radio programme production- Manual of Training ó By Richard Aspinall
2. Latest Annual Report of Minister of Information and Broadcasting Govt. Of India.
3. Current English for Language skills- By M. L. Tickoo & A. E. Subramanian (Macmillan)
4. Speaking English Effectively- By Krishnaswami and T. Sriraman (Macmillan)
5. Developing Communication Skills- By Krishna Mohan & Meera Banerjee (Macmillan)

Note: Student will have to pass separately in theory, Internal Assessment and Practical Examinations.

**SYLLABUS
PRESCRIBED FOR
B.A. PART III EXAMINATION
SUBJECT : FUNCTIONAL ENGLISH
(Optional Subject)
Semester- VI
(Distribution of Marks)**

Time: 3 Hrs.

Total Marks- 100

Min. Passing Marks 40

Theory-50

Min. Passing Marks 20

Internal- 20

Min. Passing Marks 08

Practical –30

a. Project Report -20

Min. Passing Marks 07

b. Viva-Voce -10

Min. Passing Marks 05

Unit- I Current Affairs

1. The examinees shall have to attempt any **TWO** out of FOUR questions of FIVE marks each.
2*5= 10 Marks

Unit- II Creative Writing

1. The examinees shall have to attempt any **ONE** out of TWO questions of TEN marks each.
1*10= 10 Marks

Unit- III : Writing Review

1. The examinees shall have to attempt any **ONE** out of **TWO** questions of **TEN** marks each.
1*10= 10 Marks

Unit – IV : Entrepreneurship and Economic Development

1. The examinees shall have to attempt any **TWO** out of **TWO** questions of **TEN** marks each.
1*10= 10 Marks

Unit – V Multiple Choice Questions (MCQs) based on Unit – I, II, III &IV.

1. The examinees shall have to attempt **TEN** questions of one mark each.
(There will be no internal choice) **1*10= 10 Marks**

B.A – Part III (Semester VI) – Supplementary English

Theory : 80 Marks

Internal : 20 Marks

Prescribed Textbook :

Semester V

Unit -I : Prose

Prescribed Text Book – *Language Through Context* by Board of Editors, Published by Orient Blackswan
(Prscribed Prose Lessons – 1,2,3,4,5)

Unit – II : Poetry

Prescribed Text Book – *Language Through Context*
(Prscribed Poems – 1,2,3,4,5)

Unit-III : Novel

Prescribed Novel – *Far from the Madding Crowd (Abridged Version)*

Unit-IV : Composition

- i) Essay
ii) Precis Writing

Unit-V : Multiple choice Questions (MCQS) based on Unit I,II, & III

Internal Assessment

- 1) Viva Voce
2) Assignment

**Supplementary English Examination
(Distribution of Marks)
Semester V (B.A Part III)**

Time : 3 Hrs

Theory : 80 Marks ----- Minimum Passing Marks : 32 Marks

Internal : 20 Marks ----- Minimum Passing Marks : 08 Marks

Unit-I : PROSE

Q : 1 : The examinee shall have to attempt any **TWO** out of **FOUR**
long answer questions of **EIGHT** marks each from the Prescribed Prose **(2 X 8 = 16Marks)**

Unit-II : POETRY

Q: 2: A) The examinees shall have to attempt any **One** out of **Three** long answer
questions of **EIGHT** marks from the Prescribed Poems **(1 X 8 = 8 Marks)**

Q: 2 : B) The examinee shall have to attempt any **Two** out of **Four** Short
answer questions of **Four** marks from the prescribed Poems **(2 X 4 = 08 Marks)**

Unit III : Novel

Q: 3 : A) The examinee shall have to attempt any **Two** out of **Three** Long
answer questions of **Eight** marks from the prescribed Novel **(2 X 8 = 16 Marks)**

Unit IV : Composition

Q: 4 : i) The examinees will have to write a general essay of about 300
words on any **ONE** out of **FIVE** topics given **(1x10 =10 Marks)**

ii)The examinees will have to write a **Precis** of a **Passage** of about 150
words. **(1x6=06 Marks)**

Unit V : Composition

Q.5 Multiple choice Question (MCQS) based on Unit-I,II &III (16x1=16 Marks)

Internal Assessment

- 1) Reading Skills – 05 Marks
2) Presentation on a topic – 05 Marks
3) Submission of Assignment on Critical Analysis of Unseen literary Piece (Prose) - 10 Marks

B.A – Part III (Semester VI) – Supplementary English

Theory : 80 Marks

Internal : 20 Marks

Prescribed Textbook :

Semester VI

Unit -I : Prose

Prescribed Text Book – *Language Through Context* by Board of Editors, Published by Orient Blackswan
(Prescribed Prose Lessons – 6,7,8,9,10)

Unit – II : Poetry

Prescribed Text Book – Language Through Context
(Prescribed Poems – 6,7,8,9,10)

Unit-III : Novel

Prescribed Novel – *OLIVER TWIST (Abridged Version)*

Unit-IV : Composition

iii) Essay

iv) Precis Writing

Unit-V : Multiple choice Questions (MCQS) based on Unit I,II, & III

Internal Assessment

3) Viva Voce

4) Assignment

**Supplementary English Examination
(Distribution of Marks)
Semester VI (B.A Part III)**

Time : 3 Hrs

Theory : 80 Marks -----Minimum Passing Marks : 32 Marks

Internal : 20 Marks ----- Minimum Passing Marks : 08 Marks

Unit-I : PROSE

Q : 1 : The examinee shall have to attempt any TWO out of FOUR
long answer questions of EIGHT marks each from the Prescribed Prose **(2 X 8 = 16Marks)**

Unit-II : POETRY

Q : 2: A) The examinees shall have to attempt any One out of Three long answer
questions of EIGHT marks from the Prescribed Poems **(1 X 8 = 8 Marks)**

Q : 2 : B) The examinees shall have to attempt any Two out of Four Short
answer questions of Four marks from the prescribed Poems **(2 X 4 = 08 Marks)**

Unit III : Novel

Q : 3 : A) The examinee shall have to attempt any Two out of Three Long
answer questions of Eight marks from the prescribed Novel **(2 X 8 = 16 Marks)**

Unit IV : Composition

Q : 4 : i) The examinees will have to write a general essay of about 300
words on any ONE out of FIVE topics given **(1x10 = 10 Marks)**

ii)The examinees will have to write a Precis of a Passage of about 150
words. **(1x6=06 Marks)**

Unit V : Composition

Q.5 Multiple choice Question (MCQS) based on Unit-I,II &III (16x1=16 Marks)

Internal Assessment

1) Reading Skills – 05 Marks

2) Presentation on a topic – 05 Marks

3) Submission of Assignment on Critical Analysis of Unseen literary Piece (Prose) - 10 Marks

Appendix-B

संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती

बी. ए. भाग - ३ मराठी (आवश्यक)
सत्र ५ रे

॥ गुण विभागणी ॥

एकूण गुण ० १००
लेखी गुण ० ८०
अंतर्गत मूल्यमापन ० २०
वेळ - ३ तास

अभ्यासक्रमासाठी नेमलेले पाठ्यपुस्तक

	--	'मृदगंध' भाग ३ (विभाग 'अ', 'ब', आणि 'क' साठी)
विभाग - अ	वैचारिक	-- १६ गुण
विभाग - ब	ललित	-- १६ गुण
विभाग - क	कविता	-- १६ गुण
विभाग - ड	उपयोजित मराठी	-- १६ गुण
	वैचारिक, ललित व कविता या	-- १६ गुण
	विभागांवर वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न	

विभाग 'अ' व 'ब' यावर प्रत्येकी सोळा गुणांचा एक दीर्घोत्तरी प्रश्न	--	३२ गुण
विभाग 'क' यावर प्रत्येकी आठ गुणांचे दोन लघुत्तरी प्रश्न	--	१६ गुण
विभाग 'ड' मधील उपयोजित मराठीवर प्रत्येकी आठ गुणांचे दोन लघुत्तरी प्रश्न	--	१६ गुण
वस्तुनिष्ठ प्रश्न - उपरोक्त अभ्यासक्रमातील विभाग 'अ', 'ब' आणि 'क' यावर	--	१६ गुण
आधारित वस्तुनिष्ठ स्वरूपाचे एकूण १६ बहुपर्यायी प्रश्न		
विचारले जातील. प्रत्येक प्रश्नास एक गुण याप्रमाणे हा		
प्रश्न १६ गुणांचा असेल.		

विभाग 'ड' साठी संदर्भग्रंथ म्हणून 'उपयोजित मराठी' संपादक - केतकी मोडक व इतर, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे हा ग्रंथ असेल. या ग्रंथातील प्रकरण १२ वे 'अहवाल लेखन' व प्रकरण १७ वे 'प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन-वृत्तलेखन' या प्रकरणांवर प्रत्येकी ०८ गुणांचा एक लघुत्तरी प्रश्न विचारण्यात येईल.

अंतर्गत मूल्यमापन : एकूण २० गुणांची अंतर्गत मूल्यमापन परीक्षा राहिल.

- गुण विभागणी :
- १) गृहपाठ ० १० गुण
- २) मौखिक परीक्षा -- १० गुण

लेखी परीक्षा व अंतर्गत मूल्यमापन या दोन्ही परीक्षांमध्ये स्वतंत्रपणे उत्तीर्ण होणे आवश्यक राहिल. त्यासाठी किमान गुण खालीलप्रमाणे आवश्यक असतील.

- लेखी परीक्षा ० ८० पैकी ३२ गुण आवश्यक
- अंतर्गत मूल्यमापन -- २० पैकी ०८ गुण आवश्यक

- सूचना : १) गृहपाठ हा पाठ्यपुस्तकांव्यतिरिक्त अन्य कोणत्याही भाषिक व वाङ्मयीन कौशल्य विकसित करणाऱ्या विषयावर असावा.
- २) मौखिक परीक्षा ही गृहपाठावर आधारित असेल.

संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती

बी. ए. भाग - ३ मराठी (आवश्यक)

सत्र ६ वे

॥ गुण विभागणी ॥

एकूण गुण ० १००

लेखी गुण ० ८०

अंतर्गत मूल्यमापन ० २०

वेळ - ३ तास

अभ्यासक्रमासाठी नेमलेले पाठ्यपुस्तक

-- 'मृदगंध' भाग ३ (विभाग 'अ', 'ब', आणि 'क' साठी)

विभाग - अ	वैचारिक	--	१६ गुण
विभाग - ब	ललित	--	१६ गुण
विभाग - क	कविता	--	१६ गुण
विभाग - ड	उपयोजित मराठी	--	१६ गुण
	वैचारिक, ललित व कविता या	--	१६ गुण
	विभागांवर वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न		

विभाग 'अ' व 'ब' यावर प्रत्येकी सोळा गुणांचा एक दीर्घोत्तरी प्रश्न	--	३२ गुण
विभाग 'क' यावर प्रत्येकी आठ गुणांचे दोन लघुत्तरी प्रश्न	--	१६ गुण
विभाग 'ड' मधील उपयोजित मराठीवर प्रत्येकी आठ गुणांचे दोन लघुत्तरी प्रश्न	--	१६ गुण

वस्तुनिष्ठ प्रश्न - उपरोक्त अभ्यासक्रमातील विभाग 'अ', 'ब' आणि 'क' यावर -- १६ गुण
आधारित वस्तुनिष्ठ स्वरूपाचे एकूण १६ बहुपर्यायी प्रश्न
विचारले जातील. प्रत्येक प्रश्नास एक गुण याप्रमाणे हा
प्रश्न १६ गुणांचा असेल.

विभाग 'ड' साठी संदर्भग्रंथ म्हणून 'उपयोजित मराठी' संपादक - केतकी मोडक व इतर, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे हा ग्रंथ असेल. या ग्रंथातील प्रकरण ६ वे 'जाहीर निवेदन' व प्रकरण ८ वे 'जाहिरात लेखन' या प्रकरणांवर प्रत्येकी ०८ गुणांचा एक लघुत्तरी प्रश्न विचारण्यात येईल.

अंतर्गत मूल्यमापन : एकूण २० गुणांची अंतर्गत मूल्यमापन परीक्षा राहिल.

- गुण विभागणी :
- १) गृहपाठ ० १० गुण
- २) मौखिक परीक्षा -- १० गुण

लेखी परीक्षा व अंतर्गत मूल्यमापन या दोन्ही परीक्षांमध्ये स्वतंत्रपणे उत्तीर्ण होणे आवश्यक राहिल. त्यासाठी किमान गुण खालीलप्रमाणे आवश्यक असतील.

- लेखी परीक्षा ० ८० पैकी ३२ गुण आवश्यक
- अंतर्गत मूल्यमापन -- २० पैकी ०८ गुण आवश्यक

सूचना : १) गृहपाठ हा पाठ्यपुस्तकांव्यतिरिक्त अन्य कोणत्याही भाषिक व वाङ्मयीन कौशल्य विकसित करणाऱ्या विषयावर असावा.
२) मौखिक परीक्षा ही गृहपाठावर आधारित असेल.

संपादित ग्रंथ - 'मृदगंध' भाग ३

बी. ए. भाग ३ मराठी (आवश्यक)
सत्र ५

विभाग अ) वैचारिक

१)	शेतकऱ्याचा असूड	म. फुले
२)	मंत्रबळ नव्हे यंत्रबळ	वि.दा.सावरकर
२)	बुध्दी : माणसाची खरी शक्ती	दादा धर्माधिकारी

विभाग ब) ललित

१)	लोकजीवनातील वृक्षपूजा	द.ता.भोसले
२)	पाणी	भास्कर चंदनशीव
३)	दहा पैशाचा तमाशा	मुकुंद टाकसाळे

विभाग क) कविता

१)	संतवाणी	अ) तुकाराम ब) रामदास
२)	औदुंबर	बालकवी
३)	गाव	ग्रेस
४)	जीवनाचा शोध घेताना	वाहरु सोनवणे
५)	खूणच पुसली मानवतेची	सुखदेव ढाणके
६)	दातासाठी हत्तीला मारण्याचे गणित	लोकनाथ यशवंत

विभाग ड) व्यावहारिक मराठी

१)	अहवाल लेखन	संदर्भ ग्रंथ : 'उपयोजित मराठी' मधील प्रकरण १२ वे	संपा. केतकी मोडक व इतर, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे
२)	प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन - वृत्तलेखन	संदर्भ ग्रंथ : 'उपयोजित मराठी' मधील प्रकरण १७ वे मधील 'बातमी लिहावी कशी' हा घटक	

बी. ए. भाग ३ मराठी (आवश्यक)

सत्र ६

विभाग अ) वैचारिक

१)	डॉ. पंजाबराव	वि. भि. कोलते
२)	राजर्षी शाहू : वसा आणि वारसा	गोविंद पानसरे
३)	स्वराज्य संकल्पिका राष्ट्रमाता जिजाऊ	अशोक राणा

विभाग ब) ललित

१)	मरणाहून आपेश वोखटे	भाऊसाहेबांची बखर
२)	अरणी	मारुती चितमपल्ली
३)	ढग	सखा कलाल

विभाग क) कविता

१)	संतवाणी	अ) शेख महंमद ब) फादर स्टिफन्स
२)	पोरसवदा होतीस	बा.सी. मर्ढेकर
३)	विझता विझता स्वतःला	नारायण सुर्वे
४)	बैलाचा मृत्यू	वसंत आबाजी डहाके
५)	काय कराल?	नारायण कुळकर्णी कवठेकर
६)	शेतकरी	बबन सराडकर

विभाग ड) व्यावहारिक मराठी

१)	जाहीर निवेदन	संदर्भ ग्रंथ : 'उपयोजित मराठी' मधील प्रकरण ६ वे	संपा. केतकी मोडक व इतर, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे
२)	जाहिरात लेखन	संदर्भ ग्रंथ : 'उपयोजित मराठी' मधील प्रकरण ८ वे	

संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती

बी.ए.भाग-३ मराठी वाङ्मय
सत्र ५ वे

॥ गुण विभागणी ॥

एकूण गुण ० १००
लेखी गुण ० ८०
अंतर्गत मूल्यमापन ० २०
वेळ - ३ तास

अभ्यासक्रमासाठी नेमलेले ग्रंथ -

- १) मिरासदारी - लेखक - द.मा.मिरासदार, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे.
- २) साहित्य विचार - संपादक - डॉ.दत्तात्रय पुंडे, डॉ.स्नेहल तावरे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
 - १) प्रकरण १ - साहित्याचे स्वरूप
 - २) प्रकरण २ - साहित्याचे प्रयोजन
 - ३) प्रकरण ३ - साहित्याची निर्मितीप्रक्रिया

अ) मिरासदारी	४८ गुण
ब) साहित्य विचार	३२ गुण

८० गुण

प्रश्ननिहाय गुण विभागणी

प्रश्न ० १ संदर्भासह स्पष्टीकरण	- ०८ गुण
● मिरासदारी यावर प्रत्येकी चार गुणांचे दोन संदर्भ विचारले जातील.	
प्रश्न ० २ मिरासदारी यावर एक दीर्घोत्तरी प्रश्न विचारला जाईल.	- १६ गुण
प्रश्न ० ३ मिरासदारी यावर प्रत्येकी आठ गुणांचे दोन लघुत्तरी प्रश्न विचारले जातील.	- १६ गुण
प्रश्न ० ४ साहित्य विचार यावर एक दीर्घोत्तरी प्रश्न विचारला जाईल.	- १६ गुण
प्रश्न ० ५ साहित्य विचार यावर एक लघुत्तरी प्रश्न विचारला जाईल.	- ०८ गुण
प्रश्न ० ६ वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न	- १६ गुण
(उपरोक्त मिरासदारी व साहित्य विचार यावर आधारित प्रत्येकी एक गुण असे १६ वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न असतील.)	

अंतर्गत मूल्यमापन :

एकूण २० गुणांची अंतर्गत मूल्यमापन परीक्षा राहिल त्याची गुण विभागणी खालीलप्रमाणे

१) गृहपाठ	० १० गुण
२) मौखिक परीक्षा	० १० गुण

लेखी परीक्षा व अंतर्गत मूल्यमापन या दोन्ही परीक्षांमध्ये स्वतंत्रपणे उत्तीर्ण होणे आवश्यक राहिल. त्यासाठी किमान गुण खालीलप्रमाणे आवश्यक असतील.

- लेखी परीक्षा ० ८० पैकी ३२ गुण आवश्यक
- अंतर्गत मूल्यमापन - २० पैकी ०८ गुण आवश्यक

सूचना : १) गृहपाठ हा पाठ्यपुस्तकांव्यतिरिक्त अन्य कोणत्याही साहित्यिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, समाज वास्तव वा समस्यांवर आधारित असावा. यामध्ये परिसरातील साहित्यिकाची मुलाखत घेऊन त्याचे शब्दांकन करणे, परिसरातील लोककलांची माहिती व विशेष नोंदवणे, परिसरातील म्हणी-वाक्यप्रचार यांचे संकलन करणे विशेष नोंदवणे, लोकगीते, लोककथा यांचे संकलन करणे. ग्रामीण साहित्य, दलित साहित्य, स्त्रीवादी साहित्य इ. वर टिपण तयार करणे. परिसरातील वाङ्मयीन चळवळी, परिसराचा सांस्कृतिक वारसा यावर टिपण तयार करणे. परिसराच्या भाषेचे विशेष नोंदवणे. वाङ्मयीन व्यक्तिमत्त्वांचे चित्रण करणे. सांस्कृतिक कार्यक्रमांचे वृत्तांकन करणे. हस्तलिखिताचे मुद्रितशोधन करणे. लोकसंस्कृतीची माहिती नोंदवणे इ. बाबींचा समावेश असेल.

२) गृहपाठावर आधारित मौखिक परीक्षा घेण्यात यावी.

बी.ए.भाग-३ मराठी वाङ्मय
सत्र ५ वे

- १) मिरासदारी - द.मा.मिरासदार, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे
२) साहित्य विचार - संपादक, दत्तात्रय पुंडे, स्नेहल तावरे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
२) प्रकरण १ - साहित्याचे स्वरूप
२) प्रकरण २ - साहित्याचे प्रयोजन
३) प्रकरण ३ - साहित्याची निर्मितीप्रक्रिया

संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती

बी.ए.भाग-३ मराठी वाङ्मय
सत्र ६ वे

॥ गुण विभागणी ॥

एकूण गुण ० १००
लेखी गुण ० ८०
अंतर्गत मूल्यमापन ० २०
वेळ - ३ तास

अभ्यासक्रमासाठी नेमलेले ग्रंथ -

- १) एक होता कार्दर ० अनुवाद - वीणा गवाणकर, राजहंस प्रकाशन, पुणे.
२) भाषाविज्ञान परिचय - संपादक ० डॉ.मालशे, डॉ. पुंडे, डॉ.अंजली सोमण, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे.
१) प्रकरण १ - भाषेचे स्वरूप आणि उपयोग
२) प्रकरण २ - स्वनविज्ञान
३) प्रकरण ३ - स्वनिम विचार

अ) एक होता कार्दर	४८ गुण
ब) भाषाविज्ञान परिचय	३२ गुण

	८० गुण

प्रश्ननिहाय गुण विभागणी

प्रश्न ० १ संदर्भासह स्पष्टीकरण	- ०८ गुण
• एक होता कार्दर यावर प्रत्येकी चार गुणांचे दोन संदर्भ विचारले जातील.	
प्रश्न ० २ एक होता कार्दर यावर एक दीर्घोत्तरी प्रश्न विचारला जाईल.	- १६ गुण
प्रश्न ० ३ एक होता कार्दर यावर प्रत्येकी आठ गुणांचे दोन लघुत्तरी प्रश्न विचारले जातील.	- १६ गुण
प्रश्न ० ४ भाषाविज्ञान परिचय यावर एक दीर्घोत्तरी प्रश्न विचारला जाईल.	- १६ गुण
प्रश्न ० ५ भाषाविज्ञान परिचय यावर एक लघुत्तरी प्रश्न विचारला जाईल.	- ०८ गुण
प्रश्न ० ६ वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न	- १६ गुण
(उपरोक्त एक होता कार्दर व भाषाविज्ञान परिचय यावर आधारित प्रत्येकी एक गुण असे १६ वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न असतील.)	

अंतर्गत मूल्यमापन :

एकूण २० गुणांची अंतर्गत मूल्यमापन परीक्षा राहिल त्याची गुण विभागणी खालीलप्रमाणे	
१) गृहपाठ	० १० गुण
२) मौखिक परीक्षा	० १० गुण

लेखी परीक्षा व अंतर्गत मूल्यमापन या दोन्ही परीक्षांमध्ये स्वतंत्रपणे उत्तीर्ण होणे आवश्यक राहिल. त्यासाठी किमान गुण खालीलप्रमाणे आवश्यक असतील.

- लेखी परीक्षा ० ८० पैकी ३२ गुण आवश्यक
- अंतर्गत मूल्यमापन -- २० पैकी ०८ गुण आवश्यक

- सूचना : १) गृहपाठ हा पाठ्यपुस्तकांव्यतिरिक्त अन्य कोणत्याही साहित्यिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, समाज वास्तव वा समस्यांवर आधारित असावा. यामध्ये परिसरातील साहित्यिकाची मुलाखत घेऊन त्याचे शब्दांकन करणे, परिसरातील लोककलांची माहिती व विशेष नोंदवणे, परिसरातील म्हणी-वाक्यप्रचार यांचे संकलन करून विशेष नोंदवणे, लोकगीते, लोककथा यांचे संकलन करणे. ग्रामीण साहित्य, दलित साहित्य, स्त्रीवादी साहित्य इ. वर टिपण तयार करणे. परिसरातील वाङ्मयीन चळवळी, परिसराचा सांस्कृतिक वारसा यावर टिपण तयार करणे. परिसराच्या भाषेचे विशेष नोंदवणे. वाङ्मयीन व्यक्तिमत्त्वांचे चित्रण करणे. सांस्कृतिक कार्यक्रमांचे वृत्तांकन करणे. हस्तलिखिताचे मुद्रितशोधन करणे. लोकसंस्कृतीची माहिती नोंदवणे इ. बाबींचा समावेश असेल.
- २) गृहपाठावर आधारित मौखिक परीक्षा घेण्यात यावी.

बी.ए.भाग-३ मराठी वाङ्मय
सत्र ६ वे

- १) एक होता कार्दर - वीना गवाणकर, राजहंस प्रकाशन, पुणे
- २) भाषाविज्ञान परिचर - संपादक, डॉ. मालशे, डॉ. पुंडे, डॉ.अंजली सोमण, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे
- १) प्रकरण १ - भाषेचे स्वरूप आणि उपयोग
- २) प्रकरण २ - स्वयविज्ञान
- ३) प्रकरण ३ - स्वनिम विचार

Appendix-C

बी.ए.तृतीय वर्ष (अनिवार्य हिन्दी)

षष्ठ सत्र

कुल अंक ० १००

लिखित परीक्षा ० ८०

आंतरिक मूल्यांकन -२०

नियोजित पाठ्यपुस्तक **काव्यादर्श** राघव पब्लिशर्स, नागपूर यह पुस्तक अध्ययन तथा अध्यापन के लिए निर्धारित की गई है संपूर्ण पाठ्यक्रम पाँच इकाइयों में विभाजित है

प्रथम इकाई - गद्य विभाग (७ से १२ पाठ)

द्वितीय इकाई पद्य विभाग (७ से १२ कविताएँ)

तृतीय इकाई - प्रयोजनमूलक हिंदी - अर्थ, परिभाषा, स्वरूप, व्याप्ति, एवं विशेषताएँ

पत्राचार - अर्थ, स्वरूप, विशेषताएँ

व्यावसायिक पत्र

चतुर्थ इकाई - निबंध - सामाजिक, पर्यावरण, वैचारिक, मीडिया, साहित्यिक निबंध पूछे जायेंगे,

हिंदी की संवैधानिक स्थिति.

पंचम इकाई - सम्पूर्ण पाठ्यक्रम से वस्तुनिष्ठ / अतिलघुत्तरी प्रश्न पूछे जायेंगे

बी.ए.तृतीय वर्ष (अनिवार्य हिन्दी)

अंक विभाजन एवं प्रश्नपत्र का स्वरूप (षष्ठ सत्र)

समय - ३ घंटे

पूर्णांक - ८०

प्रश्न क्र.१ अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न (एक) प्रथम इकाई से (1x 8 = 8 अंक)

आ) लघुत्तरी प्रश्न (दो) प्रथम इकाई से (2x 4 = 08 अंक)

प्रश्न क्र.२ दो कविताओं का केंद्रीय भाव द्वितीय इकाई से (2x 8 = 16 अंक)

प्रश्न क्र.३ तृतीय इकाई से दो दीर्घोत्तरी प्रश्न (2x 8 = 16 अंक)

प्रश्न क्र.४ चतुर्थ इकाई से दो दीर्घोत्तरी प्रश्न (2x 8 = 16 अंक)

प्रश्न क्र.५ संपूर्ण पाठ्यक्रम से (वस्तुनिष्ठ / अतिलघुत्तरी) १६ प्रश्न पूछे जायेंगे प्रत्येक प्रश्न के लिए एक अंक होगा (1x16 = 16 अंक)

सूचना - १) इकाई एक, दो, तीन एवं चार से सभी प्रश्न विकल्प के साथ पूछे जायेंगे

२) इकाई एक से जिन पाठों से दीर्घोत्तरी प्रश्न पूछे जायेंगे, उनसे लघुत्तरी प्रश्न न पूछे जाए

आंतरिक मूल्यांकन - २० अंक

१) किसी एक जनसंचार माध्यम पर वृत्तांत लेखन १० अंक

२) विभागीय गतिविधियों में सहभागिता - ०५ अंक

३) भित्तिपत्रक की निर्मिती ० ०५ अंक

बी.ए.तृतीय वर्ष (अनिवार्य हिन्दी)

पंचम सत्र

कुल अंक – १००

लिखित परीक्षा ० ८०

आंतरिक मूल्यांकन -२०

नियोजित पाठ्यपुस्तक **काव्यादर्श** ० राघव पब्लिशर्स, नागपूर यह पुस्तक अध्ययन तथा अध्यापन के लिए निर्धारित की गई है यह पुस्तक पंचम तथा षष्ठ सत्र के लिए निर्धारित की गई है

प्रथम इकाई ० गद्य विभाग (१ से ६ पाठ)

द्वितीय इकाई पद्य विभाग (१ से ६ पाठ)

तृतीय इकाई ० *जनसंचार की अवधारणा, अर्थ, परिभाषा एवं महत्व,

*जनसंचार माध्यमों का विकास,

*जनसंचार माध्यमों के विविध रूप

अ) दृकश्राव्य आ) श्राव्य माध्यम

इ) दृश्य माध्यम ई) नव इलेक्ट्रॉनिक जनसंचार माध्यम

चतुर्थ इकाई - अनुवाद - अर्थ, परिभाषा, विशेषताएँ और प्रकार

जनसंचार माध्यमों में हिंदी का प्रयोग

माध्यमोपयोगी लेखन : स्वरूप एवं प्रकार

अ) उद्घोषणा लेखन आ) संवाद लेखन

इ) साक्षात्कार लेखन ई) कहानी लेखन

पंचम इकाई - सम्पूर्ण पाठ्यक्रम से वस्तुनिष्ठ / अतिलघुत्तरी प्रश्न पूछे जायेंगे

बी.ए.तृतीय वर्ष (अनिवार्य हिन्दी)

अंक विभाजन एवं प्रश्नपत्र का स्वरूप (पंचम सत्र)

समय – ३ घंटे

पूर्णांक – ८०

प्रश्न क्र.१ अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न (एक) प्रथम इकाई से

(1x 8 = 8 अंक)

आ) लघुत्तरी प्रश्न (दो) प्रथम इकाई से

(2x 4 = 8 अंक)

प्रश्न क्र.२ दो कविताओं का केंद्रीय भाव द्वितीय इकाई से

(2x 8 = 16 अंक)

प्रश्न क्र.३ तृतीय इकाई से दो दीर्घोत्तरी प्रश्न

(2x 8 = 16 अंक)

प्रश्न क्र.४ चतुर्थ इकाई पर दो दीर्घोत्तरी प्रश्न

(2x 8 = 16 अंक)

प्रश्न क्र.५ सम्पूर्ण पाठ्यक्रम से (वस्तुनिष्ठ / अतिलघुत्तरी) १६ प्रश्न पूछे जायेंगे प्रत्येक प्रश्न के लिए एक अंक होगा (1x16 = 16 अंक)

सूचना – १) इकाई एक, दो, तीन एवं चार से सभी प्रश्न विकल्प के साथ पूछे जायेंगे

२)इकाई एक से जिन पाठों पर दीर्घोत्तरी प्रश्न पूछे जायेंगे, उनसे लघुत्तरी प्रश्न न पूछे जाए

आंतरिक मूल्यांकन – २० अंक

१) किसी १० मराठी मुहावरों / लोकोक्तियों का हिंदी अनुवाद १० अंक

२) विभागीय गतिविधियों में सहभागिता - ०५ अंक

३) भिन्तीपत्रक ० ०५ अंक

बी.ए.तृतीय वर्ष (हिन्दी साहित्य)

पंचम सत्र

कुल अंक – १००

लिखित परीक्षा ० ८०

आंतरिक मूल्यांकन -२०

प्रथम इकाई ० खण्डकाव्य ० ऋषभ ० मैथिलीशरण गुप्त लोकभारती प्रकाशन १५ ए महात्मा गांधी मार्ग
इलाहाबाद-१

द्वितीय इकाई ० गद्य गौरव ० - राघव पब्लिशर्स , नागपूर द्वारा सम्पादित संग्रह से १ से ०६ पाठ

तृतीय इकाई - आधुनिक हिन्दी साहित्य का इतिहास

- १) हिन्दी का नवजागरण काल
- २) आधुनिक हिन्दी खड़ी बोली गद्य का उद्भव तथा विकास.
- ३) हिन्दी खड़ी बोली-काव्य-उद्भव तथा विकास
- ४) भारतेन्दु युग की विशेषताएँ
- ५) द्विवेदी युग की विशेषताएँ
- ६)

चतुर्थ इकाई ० प्रथम, द्वितीय, एवं तृतीय इकाई से लघुत्तरी प्रश्न पूछे जायेंगे

पंचम इकाई - सम्पूर्ण पाठ्यक्रम से वस्तुनिष्ठ / अतिलघुत्तरी प्रश्न पूछे जायेंगे.

अंक विभाजन एवं प्रश्नपत्र का स्वरूप (पंचम सत्र)

समय ३ घंटे

पूर्णांक ८०

प्रश्न क्र.अ) संदर्भ सहित व्याख्या (एक) प्रथम इकाई से (1x 8 = 8 अंक)
आ) दीर्घोत्तरी प्रश्न (एक) प्रथम इकाई से (1x 8 = 8 अंक)

प्रश्न क्र.२ अ) संदर्भ सहित व्याख्या (एक) द्वितीय इकाई से (1x 8 = 8 अंक)
आ) दीर्घोत्तरी प्रश्न (एक) प्रथम इकाई से (1x 8 = 8 अंक)

प्रश्न क्र.३ आधुनिक हिन्दी साहित्य का इतिहास (दो) दीर्घोत्तरी प्रश्न (2x 8 = 16 अंक)

प्रश्न क्र.४ इकाई एक, दो, एवं तीन से (चार) लघुत्तरी प्रश्न पुछे जायेंगे (4x 4 = 16 अंक)

प्रश्न क्र.५ सम्पूर्ण पाठ्यक्रम से (वस्तुनिष्ठ / अतिलघुत्तरी १६ प्रश्न पूछे जायेंगे प्रत्येक प्रश्न के लिए एक अंक होगा. (1x 16 = 16 अंक)

सूचना – इकाई एक, दो, तीन एवं चार से सभी प्रश्न विकल्प के साथ पूछे जायेंगे

आंतरिक मूल्यांकन – २० अंक

- १) निबंध परियोजना (आधुनिक हिन्दी का उद्भव और विकास ० १० अंक
- २) विभागीय गतिविधियों में सहभागिता ० ०५ अंक
- ३) साहित्यिक विधाओं पर भित्तिपत्रक ० ०५ अंक

बी.ए.तृतीय वर्ष (हिन्दी साहित्य)

षष्ठ सत्र

कुल अंक – १००

लिखित परीक्षा ० ८०

आंतरिक मूल्यांकन -२०

प्रथम इकाई – तीन दीर्घ कविताएँ

मोचीराम ० धूमिल,
सरोजस्मृति ० निराला,
कविता की मौत, डॉ.धर्मवीर भारती

द्वितीय इकाई – गद्य गौरव - राघव पब्लिशर्स , नागपूर द्वारा सम्पादित संग्रह ०७ से १२ पाठ

तृतीय इकाई - आधुनिक हिन्दी साहित्य का इतिहास

- १) छायावाद २) प्रगतीवाद
३) प्रयोगवाद ४) नई कविता (केवल विशेषताएँ पुछी जाय)

चतुर्थ इकाई – प्रथम, द्वितीय, एवं तृतीय इकाई से लघुत्तरी प्रश्न पूछे जायेंगे

पंचम इकाई - सम्पूर्ण पाठ्यक्रम से वस्तुनिष्ठ / अतिलघुत्तरी प्रश्न पूछे जायेंगे.

अंक विभाजन एवं प्रश्नपत्र का स्वरूप (षष्ठ सत्र)

समय ३ घंटे

पूर्णांक ८०

प्रश्न क्र.१ अ) संदर्भ सहित व्याख्या (एक) प्रथम इकाई से (1x 8 = 8 अंक)
आ) दीर्घोत्तरी प्रश्न (एक) प्रथम इकाई से (1x 8 = 8 अंक)

प्रश्न क्र.२ अ) संदर्भ सहित व्याख्या (एक) द्वितीय इकाई से (1x 8 = 8 अंक)
आ) दीर्घोत्तरी प्रश्न (एक) प्रथम इकाई से (1x 8 = 8 अंक)

प्रश्न क्र.३ आधुनिक हिन्दी साहित्य का इतिहास (दो) दीर्घोत्तरी प्रश्न (2x 8 = 16 अंक)

प्रश्न क्र.४ इकाई एक, दो, एवं तीन से (चार) लघुत्तरी प्रश्न पुछे जायेंगे (4x 4 = 16 अंक)

प्रश्न क्र.५ सम्पूर्ण पाठ्यक्रम से (वस्तुनिष्ठ / अतिलघुत्तरी) १६ प्रश्न पूछे जायेंगे प्रत्येक प्रश्न के लिए एक अंक होगा. (1x 16 = 16 अंक)

सूचना – इकाई एक, दो, तीन एवं चार से सभी प्रश्न विकल्प के साथ पूछे जायेंगे

आंतरिक मूल्यांकन – २० अंक

- १)किसी एक काव्यधारा पर निबंध परियोजना ० १० अंक
२) विभागीय गतिविधियों में सहभागिता ० ०५ अंक
३)साहित्यिक विधाओं पर भित्तिपत्रक ० ०५ अंक

बी.ए.तृतीय वर्ष (हिन्दी साहित्य)

प्रयोजनमूलक हिन्दी

पंचम सत्र

कुल अंक – १००

लिखित परीक्षा ० ८०

आंतरिक मूल्यांकन -२०

इकाई – १ प्रयोजनमूलक हिंदी : प्रयुक्ति

- १) प्रयुक्ति का अर्थ , उसके सामान्य लक्षण, अनुवाद के संदर्भ में उनकी प्रासंगिकता, हिंदी की प्रयुक्ती का चयन और विश्लेषण.
- २) हिन्दी की प्रयोजनमूलक प्रयुक्तियाँ
- ३) भाषा प्रयुक्ति की विशेषताएँ
- ४) भाषा प्रयुक्ति के प्रकार - साहित्यिक - वाणिज्यिक, कार्यालयीन, राजभाषा, विज्ञापन, विधि एवं कानूनी एवं तकनीकी भाषा प्रयुक्ती .

इकाई – २ राजभाषा हिंदी

- १) राजभाषा की संवैधानिक स्थिती.
- २) राजभाषा का क्रमिक विकास
- ३) राजभाषा का स्वरूप
- ४) राजभाषा और अनुवाद

इकाई – ३ कम्प्यूटर और हिंदी

- १) संगणक का सामान्य परिचय, रुपरेखा
- २) कम्प्यूटर में हिंदी का प्रयोग तथा क्षेत्र
- ३) इटरनेट- संपर्क उपकरणों का परिचय, मितव्ययिता के सुत्र - वेब पब्लिशिंग
- ४) आज के कम्प्यूटर युग में दवनागरी की सार्थकता

इकाई – ४ प्रथम, द्वितीय एवं तृतीय इकाई से लघुत्तरी प्रश्न पूछे जायेंगे

इकाई – ५ संपूर्ण पाठ्यक्रम से वस्तुनिष्ठ / अतिलघुत्तरी प्रश्न पूछे जायेंगे.

अंक विभाजन एवं प्रश्नपत्र का स्वरूप (पंचम सत्र)

समय ३ घंटे

पूर्णांक ८०

प्रश्न -१	प्रथम इकाई से विकल्प के साथ एक दीर्घोत्तरी प्रश्न पूछे जायेंगे (16x1 = 16 अंक)
प्रश्न -२	द्वितीय इकाई से विकल्प के साथ एक दीर्घोत्तरी प्रश्न पूछे जायेंगे (16x1 = 16 अंक)
प्रश्न -३	तृतीय इकाई से विकल्प के साथ एक दीर्घोत्तरी प्रश्न पूछे जायेंगे (16x1 = 16 अंक)
प्रश्न -४	प्रथम, द्वितीय, तृतीय इकाई से विकल्प के साथ चार लघुत्तरी प्रश्न पूछे जायेंगे(4x4 = 16 अंक)
प्रश्न-५	पुरे पाठ्यक्रम पर वस्तुनिष्ठ / अतिलघुत्तरी प्रश्न पूछे जायेंगे 1x16 = 16 अंक)

आंतरिक मूल्यांकन – २० अंक

- १) विभागीय गतिविधियो मे सहभागिता ० १० अंक
- २) परिसंवाद ० १० अंक

बी.ए.तृतीय वर्ष (हिन्दी साहित्य)

प्रयोजनमूलक हिन्दी

षष्ठ सत्र

कुल अंक ० १००

लिखित परीक्षा ० ८०

आंतरिक मूल्यांकन -२०

इकाई-१ – जनसंचार के माध्यम में प्रयुक्त हिंदी

- १) जनसंचार की विशेषताएँ
- २) जनसंचार माध्यमों की उपयोगिता
- ३) जनसंचार माध्यम और समाचार लेखन
- ४) विभिन्न जनसंचार माध्यमों का स्वरूप - मुद्रण- श्रव्य, दृश्य श्रव्य.

इकाई – २ शीर्षक की संरचना, लीड, इंट्रो एव शीर्षक - संपादन

संपादकीय - लेखन ० पृष्ठ सज्जा - साक्षात्कार
पत्रकार एवं प्रेस प्रबंधन
प्रमुख प्रेस कानून एवं आचार संहिता

इकाई – ३ अ) प्रयोजनमूलक हिंदी प्रयुक्ति के माध्यम

- १) खड़ी बोली, २) हिंदुस्थानी ३) मानक भाषा ४) संपर्क भाषा ५) राष्ट्रभाषा ६) राजभाषा ७) त्रिभाषा सुत्र ८) राज्यभाषा
- आ) कार्यालयीन हिंदी ०
प्रारूपण, संक्षेपण, पल्लवन एवं टिप्पण

इकाई – ४ प्रथम, द्वितीय एवं तृतीय इकाई से लघुतरी प्रश्न पूछे जायेंगे

इकाई – ५ संपूर्ण पाठ्यक्रम से वस्तुनिष्ठ / अतिलघुतरी प्रश्न पूछे जायेंगे.

अंक विभाजन एवं प्रश्नपत्र का स्वरूप (षष्ठ सत्र)

समय ३ घंटे

पूर्णांक ८०

प्रश्न -१	प्रथम इकाई से विकल्प के साथ एक दीर्घोत्तरी प्रश्न पूछे जायेंगे (16x1 = 16 अंक)
प्रश्न -२	द्वितीय इकाई से विकल्प के साथ एक दीर्घोत्तरी प्रश्न पूछे जायेंगे (16x1 = 16 अंक)
प्रश्न -३	तृतीय इकाई से विकल्प के साथ एक दीर्घोत्तरी प्रश्न पूछे जायेंगे (16x1 = 16 अंक)
प्रश्न -४	प्रथम, द्वितीय, तृतीय इकाई से विकल्प के साथ चार लघुतरी प्रश्न पूछे जायेंगे(4x4 = 16 अंक)
प्रश्न-५	पुरे पाठ्यक्रम पर वस्तुनिष्ठ / अतिलघुतरी प्रश्न पूछे जायेंगे 1x16 = 16 अंक)

आंतरिक मूल्यांकन – २० अंक

- १) विभागीय गतिविधियों में सहभागिता ० १० अंक
- २) परिसंवाद ० १० अंक

वाङ्.मय स्नातक भाग-३
संस्कृत आवश्यक

सत्र - ५

पुस्तक - संस्कृत सोपान - भाग-३ (प्रथम विभाग)
परिमल प्रकाशन, पुसद.

वेळ ३ तास
गुण - लेखी परीक्षा ० ८०
अंतर्गत मूल्यमापन ० २०
एकूण गुण - १००

घटक ० १ गद्य - पाठ १ व २ - १६ गुण
घटक ० २ गद्य - पाठ ३ व ४ - १६ गुण
घटक ० ३ गद्य - पाठ १ व २ - १६ गुण
घटक ० ४ पद्य - पाठ ३ व ४ - १६ गुण
घटक ० ५ संस्कृत नाटकावर आधारित प्रश्नावली ० १६ गुण

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

लेखी परीक्षा गुण ० ८०

प्रश्न १ ला अ) ४ पैकी २ गद्य उताऱ्यांचा अनुवाद (५ ते ६ ओळींचे उताऱे) १० गुण
ब) प्रश्न (दोन पैकी एक) ०६ गुण
प्रश्न २ रा अ) ४ पैकी २ गद्य उताऱ्यांचा अनुवाद (५ ते ६ ओळींचे उताऱे) १० गुण
ब) प्रश्न दोन पैकी एक ०६ गुण
प्रश्न ३ रा अ) ४ पैकी २ पद्य श्लोकांचा अनुवाद (४ ओळींचे) १० गुण
ब) प्रश्न (दोन पैकी एक) ०६ गुण
प्रश्न ४ था अ) ४ पैकी २ पद्य श्लोकांचा अनुवाद (४ ओळींचे) १० गुण
ब) प्रश्न (दोन पैकी एक) ०६ गुण
प्रश्न ५ वा घटक ५ वर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न २० पैकी १६ १६ गुण

अन्तर्गत मूल्यमापन

१) स्वाध्याय १० गुण
२) मौखिक १० गुण

वाङ्.मय स्नातक भाग-३
संस्कृत आवश्यक

सत्र - ६

पुस्तक - संस्कृत सोपान - भाग-३ (द्वितीय विभाग)
परिमल प्रकाशन, पुसद.

वेळ ३ तास
गुण - लेखी परीक्षा ० ८०
अंतर्गत मूल्यमापन ० २०
एकूण गुण - १००

घटक ० १ गद्य - पाठ १ व २ - १६ गुण
घटक ० २ गद्य - पाठ ३ व ४ - १६ गुण
घटक ० ३ गद्य - पाठ १ व २ - १६ गुण
घटक ० ४ पद्य - पाठ ३ व ४ - १६ गुण
घटक ० ५ संस्कृत नाटकावर आधारित प्रश्नावली ० १६ गुण

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

लेखी परीक्षा गुण ० ८०

प्रश्न १ ला अ) ४ पैकी २ चा अनुवाद (५ ते ६ ओळींचे उताऱे) १० गुण
ब) प्रश्न (दोन पैकी एक) ०६ गुण
प्रश्न २ रा अ) ४ पैकी २ चा अनुवाद (५ ते ६ ओळींचे उताऱे) १० गुण
ब) प्रश्न दोन पैकी एक ०६ गुण
प्रश्न ३ रा अ) ४ पैकी २ श्लोकांचा अनुवाद (४ ओळींचे) १० गुण
ब) प्रश्न (दोन पैकी एक) ०६ गुण
प्रश्न ४ था अ) ४ पैकी २ श्लोकांचा अनुवाद (४ ओळींचे) १० गुण
ब) प्रश्न (दोन पैकी एक) ०६ गुण
प्रश्न ५ वा घटक ५ वर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न २० पैकी १६ १६ गुण

अन्तर्गत मूल्यमापन—

१) स्वाध्याय	१० गुण
२) मौखिक	१० गुण

वाङ्.मय स्नातक भाग-३

सत्र - ५
संस्कृत साहित्य

पुस्तक ० १) अभिज्ञान शाकुन्तलम्
लघुसिद्धान्त कौमुदी (व्यंजन संधी प्रकरणम्)

वेळ ३ तास

गुण - लेखी परीक्षा - ८०

अंतर्गत मूल्यमापन ० २०
एकूण गुण - १००

घटक- १ -	अभिज्ञान शाकुन्तलम् - अंक १ ते ३	१६ गुण
घटक- २ -	अभिज्ञान शाकुन्तलम् - अंक ४ ते ५	१६ गुण
घटक- ३ -	अभिज्ञान शाकुन्तलम् - अंक ६ ते ७	१६ गुण
घटक- ४ -	लघुसिद्धान्त कौमुदी -व्यंजन संधी	१६ गुण
घटक- ५ -	अभिज्ञान शाकुन्तलम् वर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न.	१६ गुण

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

प्रश्न १ ला	८ श्लोकांपैकी ५ चा अनुवाद करा	१६ गुण
प्रश्न २ रा	दीर्घोत्तरी प्रश्न २ पैकी १	१६ गुण
प्रश्न ३ रा	टिपा ६ पैकी ४	१६ गुण
प्रश्न ४ था	सूत्राचे स्पष्टीकरण ५ पैकी ३	१६ गुण
प्रश्न ५ वा	२० पैकी १६ वस्तुनिष्ठ प्रश्न	१६ गुण

अन्तर्गत मूल्यमापन—

१) स्वाध्याय	१० गुण
२) मौखिक	१० गुण

संदर्भ ग्रंथ

- १) अभिज्ञान शाकुन्तलम् ० डॉ.रा.शं.वाळिंबे , जोशी आणि लोखंडे प्रकाशन, टिळक रस्ता पुणे
- २) अभिज्ञान शाकुन्तलम् ० प्राचार्य डॉ.निला सोमलवार कौमुदी प्रकाशन.
- ३) अभिज्ञान शाकुन्तलम् ० डॉ.माधुरी कलकोटे, परिमल प्रकाशन.
- ४) लघुसिद्धान्त कौमुदी ० प्राचार्या डॉ.निला सोमलवार कौमुदी प्रकाशन.टिळक रस्ता पुणे.

वाङ्.मय स्नातक भाग-३

सत्र - ६
संस्कृत साहित्य

पुस्तक ० १) हर्षचरितसार ० (प्रथम व द्वितीय उच्छवास)
काव्यप्रकाश (उल्लास १०)

वेळ ३ तास

गुण - लेखी परीक्षा - ८०

अंतर्गत मूल्यमापन ० २०
एकूण गुण - १००

घटक- १ -	हर्षचरितसार पहिला उच्छवास	१६ गुण
घटक- २ -	हर्षचरितसार दुसरा उच्छवास	१६ गुण
घटक- ३ -	काव्यप्रकाश (उल्लास दहा मधील पुढील अलंकार - उपमा, उत्प्रेक्षा, रूपक,निदर्शना, श्लेष, दिपक अलंकार, भ्रान्तीमान, उत्तर	१६ गुण
घटक- ४ -	ग्रंथाचा परिचय- १) रामायण २) महाभारत ३)रघुवंशम् ४) मृच्छकटिक ५) उत्तर रामचरित	१६ गुण
घटक- ५ -	वरील ग्रंथावर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न	१६ गुण

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

प्रश्न १ ला	तीन उता-यापैकी दोन उता-यांचा अनुवाद करा	१६ गुण
प्रश्न २ रा	अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न दोन पैकी एक ब) टिपा लिहा तीन पैकी एक	१० गुण ०६ गुण
प्रश्न ३ रा	सहा पैकी चार अलंकाराचे व्याख्या उदाहणासह स्पष्टीकरण	१६ गुण
प्रश्न ४ था	खालील पैकी कोणत्याही दोन ग्रंथाचा परिचय लिहा	१६ गुण
प्रश्न ५ वा	२० पैकी १६ वस्तुनिष्ठ प्रश्न (घटक ४) वर आधारित.	१६ गुण

अन्तर्गत मूल्यमापन—

३) स्वाध्याय	१० गुण
४) मौखिक	१० गुण

संदर्भ ग्रंथ

- १) हर्षचरितसार, प्राचार्य निला सोमलवार, कौमुदी प्रकाशन.
- २) हर्षचरितसार, डॉ.माधुरी कलकोटे, परिमल प्रकाशन
- ३) संस्कृत साहित्याचा सोपपात्तिक इतिहास- डॉ.विनायक वामन करंबेळकर श्री शारदा प्रकाशन, नागपूर.

Appendix-E

B.A. PART - III
URDU COMPULSORY
SEMESTER - V

Time: Three Hours Max. Marks: 80

TEXT PRESCRIBED : SHUA - E ADAB (Part - III)
Edited by : Dr. Mohd. Samiullah, Dr. Roohina Tabassum
Published by: TAFSA Computers, Amravati.

UNITWISE DUSTRICTION OF MARKS

UNIT I : (Prose) The following TWO Lessons from Text
ہندوستان میں عورت کی سماجی حیثیت - لیزر شعائیں -

There Shall be FOUR short Answer type Questions out of Eight of 4 marks each 16

UNIT - II (Poetry) The following poems from Text
قصیدہ: ذوق مرثیہ: غالب مثنوی: مرزا شوق

The examinee Shall explain FOUR Couplets out of Eight of 4 marks each 16

UNIT III : (Prose) The following lessons from Text
لکھنؤ میں فنون ادبیہ کی ترقی

There Shall be FOUR short Answer type Questions out of Eight of 4 marks each 16

UNIT IV : (Prose) The following lesson from Text
پنچھو ہینتو ہینتو

There Shall be ONE Long Answer type Questions out of TWO of 16 marks. 16

UNIT V : Communication Skill 16

- i) An Essay on general Topic 8 marks
- ii) Translation of a passage from English to Urdu 8 mark

Internal Assesment based on Syllabus

- i) Oral Test carrying 10 marks
- ii) Written Test carrying 10 marks

B.A. PART - III
URDU COMPULSORY
SEMESTER - III

Max. Marks : 80

Time : Three Hours

TEXT PRESCRIBED : SHUA - E ADAB (Part - III)

Edited by : Dr. Mohd. Samiullah, Dr. Roohina Tabassum

Published by: TAFSA Computers, Amravati.

UNITWISE DUSTRICTION OF MARKS

UNIT I : (Prose) The following TWO Lessons from Text

سائبر اسپیس
مسلمانوں کی تعلیم

There Shall be FOUR short Answer type Questions out of Eight of 4 marks each 16

UNIT - II (Poetry) The following poems from Text

چاند تاروں کا بند (مخدوم نجی الدین) قطععات : اقبال رباعیات : جوش

The examinee Shall explain FOUR Couplets out of Eight of 4 marks each 16

UNIT III : (Prose) The following lessons from Text

حکایہ : جہد و تہیک

There Shall be FOUR short Answer type Questions out of Eight of 4 marks each 16

UNIT IV : (Prosa) The following lesson from Text

اعتراض - مرید پور کا پیر

There Shall be ONE Long Answer type Questions out of TWO of 16 marks. 16

UNIT V : Communication Skill

i) An Essay on general Topic 8 marks

ii) Translation of a passage from English to Urdu 8 mark

16

Internal Assesment based on Syllabus

i) Oral Test carrying 10 marks

ii) Written Test carrying 10 marks

B.A. PART - III
URDU LITERATURE
SEMESTER - V

Time : Three Hours

Max. Marks 80

TEXT PRESCRIBED : 1. (PROSE) HAMARI SHAIRI (PART - I)

by : Syed. Masood Hasan Rizvi Adeeb (Educational Book House, Aligrah)

امراؤ جان ادا : مرزا ہادی رسوا - (ایجوکیشنل ہاؤس، علی گڑھ)

2. POETRY : BAL E JIBRIL (GHAZALIYAT) by. Dr. Mohd. Iqbal

مسدس حالی : خواجہ الطاف حسین حالی (دوسرا حصہ)

3. Rhetovics :

UNITWISE DUSTRIBUTION OF MARKS

UNIT I : (Prose) Passages for explanation from HAMARI SHAIRI (PART - I) 8 marks each two out of four passages	16
UNIT II : (Poetry) Poetry Couplets for explanation 2 marks each Eight out of Fifteen Couplets	16
UNIT III : Critical questions on the Text prescribed (i.e. Hamari Shari and Bal e Jibril) Short Answer type Question One out of Two of 8 marks	8
UNIT IV : Life and works of the author (Long answer type question) one out of two	16
UNIT V : Essay on Literary Topic (Long Answer type question)	16
UNIT VI : Rhetovics : (Short Answer type).	8

Internal Assesment based on Syllabus

- Oral Test carrying 10 marks
- Written Test carrying 10 marks

B.A. PART - III
URDU LITERATURE
SEMESTTER - III

Time : Three Hours

Max. Marks 80

TEXT PRESCRIBED : 1. (PROSE) HAMARI SHAIRI (PART - II)

by : Syed. Masood Hasan Rizvi Adeeb (Educational Book House, Aligrah)

ہماری شاعری - سید مسعود حسن رضوی ادیب - (ایجوکیشنل ہاؤس علی گڑھ)

2. POETRY : MUNKHAB MANZOMAT E IQBAL by. Dr. Mohd. Samiullah

مکتب منظومات اقبال - مرتبہ - ڈاکٹر محمد سمیع اللہ

3. Rhetovics :

مناہجہ بلاغی : - تلمیح - قص - تشبیہ - استعارہ - تلمیح - تضاد - حسن تعلیل ایہام - لفظ و شکر - مراد و الٹیر - مبالغہ

UNITWISE DUSTRIBUTION OF MARKS

UNIT I : (Prose) Passages for explanation from HAMARI SHAIRI (PART - II) 8 marks each two out of 16
four passages

16

UNIT II : (Poetry) Poetry Couplets for explanation 2 marks each Eight out of Fifteen Couplets

8

UNIT III : Critical questions on the Text prescribed (i.e. Hamari Shari and Manzomat e Iqbal) Short Answer
type Question One out of Two of 8 marks

16

UNIT IV : Life and works of the author (Long answer type question) one out of two

16

UNIT V : Essay on Literary Topic (Long Answer type question)

8

UNIT VI : Rhetovics : (Short Answer type).

Internal Assesment based on Syllabus

i) Oral Test carrying 10 marks

ii) Written Test carrying 10 marks

Semester V

PERSIAN LITERATURE

Time: 3 hours

Total Marks : 80

Internal Assessment

Total Marks : 20

Distribution of Marks :

Unit I	Prose	16
Unit II	Poetry	16
Unit III	History Of Persian Literature	16
Unit IV	Lives of Authors	16
Unit V	Forms of Poetry	16
	Total	80

The distribution of internal assessment marks shall be as follows.

Home Assignment : 10 Marks

Two Unit Tests: 5 marks each

Unit I : Prose : Following selections from "Hadiqua-e-Farsi" Part III

Published by Advocate B. S. Taji New Town , Badnera

(۱) اصحابِ فیل (۲) ادہم پیند دوز (۳) ادب

II. Poetry : Following selections from "Hadiqua-e-Farsi" Part I

قصیدہ: ظہیر فارابی

غزلیات: مرزا غالب دہلوی

منظومات: محمود خان افشار: عفت، ایرج مرزا: برای لوح مرزا خود

III. History of Persian Literature:

سبک دور مشروطہ

Book Recommended:

فارسی شاعری کے اسالیب کا مطالعہ

از ڈاکٹر انجم نسیا، الدین تاجی، ڈاکٹر محمد یحییٰ جمیل، اسحاق پتلی کیشور، پونے

IV. Lives of Authors

V: Forms of Poetry اسنات سخن: قصیدہ، مثنوی، غزل، قطعه، رباعی وغیرہ

Question paper will be set on the following pattern:

Note: Questions will be asked in Persian and answers may be written either in Urdu, Hindi or English.

8

Q.No.1		
(A)	The students shall have to translate two passages out of three taken from اصحاب فیل، اذہم پیسہ دوز، ادب	16
Q.No.2		
(A)	The students shall have to translation four couplets out of seven couplets to be given from غزلیات مرزا غالب	8
(B)	The students shall have to translation one sets of couplets out of three sets , each consists of four couplets from قصیدہ، منظومات جدید	8
Q.No.3	16 Multiple Choice Questions based on Unit III i.e. History of Persian Literature.	16
Q.No.4	Write life and literary contribution of any one of the four authors and poets.	
Q.No.5	Two short notes out of four.	16

☆☆☆☆☆

Semester VI

Time: 3 hours

Total Marks : 80

Internal Assesment

Total Marks : 20

Distribution of Marks :

Unit I	Prose	16
Unit II	Poetry	16
Unit III	History Of Persian Literature	16
Unit IV	Essay in Persian	16
Unit V	Scansion	16
	Total	80

The distribution of internal assessment marks shall be as follows.

Home Assignment : 10 Marks

Two Unit Tests: 5 marks each

Unit I : Prose : Following selections from "Hadiqua-e-Farsi" Part III

Published by Advocate B. S. Taji New Town , Badnera

(۱) اذان مغرب (۲) بالاتر از عشق (۳) زبان شعر

II. Poetry : Following selections from "Hadiqua-e-Farsi" Part III

رباعیات: خیام، سرمد
غزلیات: ابوطالب کلیم
منظومات: اقبال، نعت دین و آدمیت

III. History of Persian Literature: سبک پس از دور مشروطہ

Book Recommended:

فارسی شاعری کے اسالیب کا مطالعہ
از ڈاکٹر انجم ضیاء الدین تاجی، ڈاکٹر محمد یحییٰ جمیل، اسباق بیلی کیشن، پونے

IV. Essay in Persian

V: Scansion بحر رجز، بحر متدارک، بحر رمل، بحر ہزج، بحر متقارب،

Question paper will be set on the following pattern:

Note: Questions will be asked in Persian and answers may be written either in Urdu, Hindi or English.

Q.No.1	
(A)	The students shall have to translate two passages out of three taken from اذان مغرب، بالاترا از عشق، زبان شعر 16
Q.No.2	
(A)	The students shall have to translation four couplets out of seven couplets to be given from غزلیات ابوطالب کلیم 8
(B)	The students shall have to translation one sets of couplets out of three sets . each consists of four couplets from رباعیات، منظومات جدید 8
Q.No.3	16 Multiple Choice Questions based on Unit III i.e. History of Persian Literature. 16
Q.No.4	One essay in Persian out of four topics 16
Q.No.5	Scansion of four couplets out of six 16

बी.ए.भाग-३
पाली आणि प्राकृत (आवश्यक)
सेमिस्टर-५

वेळ : ३ तास

लेखी परीक्षा – ८०

अंतर्गत मूल्यमापन ० २०

एकूण १००

युनिट-१	महासतिपट्टान सुत्त		
	१) एवं मे सुत्त		
	२) कायानुपस्सना		१६ गुण
	३) वेदनानुपस्सना		
युनिट-२	महासतिपट्टान सुत्त		
	१) चित्तानुपस्सना		१६ गुण
	२) धम्मनुपस्सना		
युनिट-३	चरियपिटक	१) दानपारमीता (१ ते ५)	१६ गुण
युनिट-४	पाली साहित्यकार	१) राहुल सांकृत्यायन २) अनागरिक धम्मपाल ३) आचार्य बुध्दघोष	१६ गुण
युनिट-५	वस्तुनिष्ठ प्रश्न	युनिट १ ते ५ वर	१६ गुण

अंतर्गत मूल्यमापन

- १) स्वाध्याय : १० गुण
- २) मौखिक : १० गुण

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

वेळ ३ तास		८० गुण
प्रश्न-१	अ) सामान्य प्रश्न सोडवा (दोन पैकी एक) ब) भाषांतर करा (कोणतेही एक)	०६ गुण १० गुण
प्रश्न-२	अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न सोडवा (दोन पैकी एक) ब) लघुत्तरी प्रश्न सोडवा (दोन पैकी एक)	१० गुण ०६ गुण
प्रश्न-३	सामान्य प्रश्न सोडवा (कोणतेही दोन)	१६ गुण
प्रश्न-४	कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा	१६ गुण
प्रश्न-५	वस्तुनिष्ठ प्रश्न सोडवा (कोणतेही आठ)	१६ गुण

संदर्भ ग्रंथ

- १) महासतिपट्टान सुत्त (ना.स.)
- २) चरियापिटक : शेषराव मेश्राम
- ३) पाली साहित्याचा इतिहास : राहुल सांकृत्यायन

बी.ए.भाग-३
पाली आणि प्राकृत (आवश्यक)
सेमिस्टर-६

वेळ : ३ तास

लेखी परीक्षा - ८०

अंतर्गत मूल्यमापन ० २०

एकूण १००

युनिट-१	जातक : १) उच्छुंग जातक २)राजोवाद जातक	१६ गुण
युनिट-२	मज्झिमनिकाय : १) अस्सलायन सुत्त सुत्तनिपात : जरा सुत्त	१६ गुण
युनिट-३	शिलपारमिता : १ ते ५	१६ गुण
युनिट-४	पाली साहित्यकार व पाली निबंध १) डॉ.भिक्षु जगदीश काश्यप २)डॉ.भदन्त आनंद कौसल्यायन ३)धम्मनंद कोसंबी	१६ गुण
युनिट-५	युनिट १ ते ४ वर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न	

अंतर्गत मूल्यमापन

- १) स्वाध्याय : १० गुण
- २) मौखिक : १० गुण

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

वेळ ३ तास		८० गुण
प्रश्न-१	अ) भाषांतर करा (कोणतेही एक) ब) सामान्य प्रश्न सोडवा (दोन पैकी एक)	१० गुण ०६ गुण
प्रश्न-२	अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न सोडवा (दोन पैकी एक) ब) लघुत्तरी प्रश्न सोडवा (दोन पैकी एक)	१० गुण ०६ गुण
प्रश्न-३	सामान्य प्रश्न सोडवा (कोणतेही दोन)	१६ गुण
प्रश्न-४	अ) कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (दीर्घोत्तरी) ब) पाली निबंध (कोणताही एक)	१० गुण ०६ गुण
प्रश्न-५	वस्तुनिष्ठ प्रश्न सोडवा (कोणतेही आठ)	१६ गुण

संदर्भ ग्रंथ

- १) जातक (नालंदा संस्कारक नालंदा)
- २) मज्झिमनिकाय : द्वारकादास शास्त्री
- ३) सुत्तनिपात : डॉ. सविता कांबळे
- ४) चरियापिटक : (नालंदा संस्कारक नालंदा)
- ५) पाली साहित्याचा इतिहास : भरतसिंह उपाध्याय
- ६) पाली साहित्याचा इतिहास : भिक्षु धर्मरक्षित

बी.ए.भाग-३
पाली आणि प्राकृत वाङ्मय (ऐच्छिक)
सेमिस्टर-५

वेळ : ३ तास

लेखी परीक्षा - ८०

अंतर्गत मूल्यमापन ० २०

एकूण १००

युनिट-१	महापरिनिब्वान सुत्त	प्रथम भाणवार	१६ गुण
युनिट-२	महापरिनिब्वान सुत्त	द्वितीय भाणवार	१६ गुण
युनिट-३	थेरीगाथा	सुजाता थेरी अनुपमा थेरी	१६ गुण
युनिट-४	१) पाली व्याकरण	२) पाली निवडक निबंध	१६ गुण
युनिट-५	१ ते ४ युनिट वरील वस्तुनिष्ठ प्रश्न		१६ गुण

अंतर्गत मूल्यमापन

१) स्वाध्याय : १० गुण

२) मौखिक : १० गुण

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

युनिट-१	भाषांतर करा कोणतेही एक सामान्य प्रश्न	१० गुण ०६ गुण
युनिट-२	सामान्य प्रश्न सोडवा (कोणतेही दोन)	१६ गुण
युनिट-३	सारांशात्मक प्रश्न (कोणतेही दोन)	१६ गुण
युनिट-४	सामान्य प्रश्न सोडवा कोणताही एक पाली निबंध लिहा	०८ गुण ०८ गुण
युनिट-५	वस्तुनिष्ठ प्रश्न सोडवा (कोणतेही आठ)	१६ गुण

संदर्भ ग्रंथ

- १) दीघनिकाय ० नालंदा संस्करण
- २) महापरिनिब्वान सुत्त ० भिक्खु धर्मरक्षित
- ३) थेरीगाथा ० डॉ.विमलकीर्ती
- ४) पाली व्याकरण ० डॉ.विमलकीर्ती

बी.ए.भाग-३
पाली आणि प्राकृत वाङ्मय (ऐच्छिक)
सेमिस्टर-६

वेळ : ३ तास

लेखी परीक्षा - ८०

अंतर्गत मूल्यमापन ० २०

एकूण १००

युनिट-१	महापरिनिब्वान सुत्त	तृतीय भाणवार	१६ गुण
युनिट-२	महापरिनिब्वान सुत्त	चतुर्थ भाणवार	१६ गुण
युनिट-३	सुत्तनिपात	धनीय सुत्त कसिभारद्वाज सुत्त	१६ गुण
युनिट-४	बौद्ध विद्यापीठे	तक्षशिला विद्यापीठ, नालंदा विद्यापीठ	१६ गुण
युनिट-५	१ ते ४ युनिट वरील वस्तुनिष्ठ प्रश्न		१६ गुण

अंतर्गत मूल्यमापन

३) स्वाध्याय : १० गुण

४) मौखिक : १० गुण

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

युनिट-१	कोणतेही एक भाषांतर करा सामान्य प्रश्न	०८ गुण ०८ गुण
युनिट-२	दीर्घोत्तरी प्रश्न लघुत्तरी प्रश्न	१० गुण ०६ गुण
युनिट-३	सामान्य प्रश्न सोडवा (कोणतेही दोन)	१६ गुण
युनिट-४	दीर्घोत्तरी प्रश्न (कोणतेही एक)	१६ गुण
युनिट-५	वस्तुनिष्ठ प्रश्न सोडवा (कोणतेही आठ)	१६ गुण

संदर्भ ग्रंथ

- १) दीघनिकाय ० नालंदा संस्करण
- २) महापरिनिब्वान सुत्त ० भिक्षु धर्मरक्षित
- ३) सुत्तनिपात - डॉ.भिक्षु धर्मरक्षित
- ४) सुत्तनिपात ० डॉ.विमलकीर्ती
- ५) प्राचीन भारतातील प्रमुख बौद्ध विद्यापीठे ० डॉ.मानिक गजभिये

Appendix-H

बी.ए.सेमिस्टर -५
भारतीय संगीत पाठ्यक्रम

गायन / स्वरवाद्य प्रश्नपत्र - ९ (क्रियात्मक)

पूर्णांक - ५०
बाह्य मूल्यांकन - ३०
अंतर्गत मूल्यांकन ० २०
गुण- ३०

- १) रागज्ञान
पाठ्यक्रमातील राग-
i)जौनपुरी ii) हमीर iii) चंद्रकौंस iv) हंसध्वनी, v)रागेश्री vi) मारुबिहाग
अ) पाठ्यक्रमातील कोणत्याही एका रागात विलंबित ख्यालाची बंदिश
ब) पाठ्यक्रमातील कोणत्याही चार रागांमध्ये आलाप-तानांसह छोटेख्याल.
क) बागेश्री, भिमपलासी, कामोद, केदार पैकी कोणत्याही एका रागात आलाप-तानांसह विलंबित ख्याल.
ड) पाठ्यक्रमातील कोणत्याही एका रागात धमार-मूळलय व दुगून सह
इ) एक नाट्यगीत
- २) तालज्ञान ० खालील तालांची मात्रा व बोल चिन्हांसह माहिती व हातावर टाळी देवून मूळलय व दुगून म्हणण्याची क्षमता
i)तिलवाडा ii) धमार आडाचौताल iv) दीपचंदी v) झुमरा
- ३)अ) ऱ्हार्मोनिअम व वाद्यावर कुठलाही एक गीतप्रकार किंवा एक छोटाख्याल वाजविता येणे
ब) तानपूराची साथ करणे.

क्रियात्मक अंतर्गत गुण : अ) प्रात्यक्षिक वही तयार करणे (सादरीकरणप्रमाणे)	-०५ गुण
ब) घटक / वार्षिक चाचणी परीक्षा	- ०५ गुण
क) घेतलेला प्रकल्प व त्याचे सादरीकरण (बॅच प्रमाणे)	-१० गुण

एकूण २० गुण

बी.ए.सेमिस्टर -५
भारतीय संगीत पाठ्यक्रम

गायन / स्वरवाद्य प्रश्नपत्र – १० (शास्त्र)

गुण-५०

युनिट १	० पाठ्यक्रमातील गीतप्रकार लिपीबद्ध करणे	१० गुण
युनिट २	अ) पाठ्यक्रमातील रागांची शास्त्रीय माहिती व तुलनात्मक अध्ययन ब) रागवर्गीकरणाच्या पध्दती सांगून थाट-राग वर्गीकरण, शुद्ध-छायालग-संकीर्ण राग वर्गीकरणाचे अध्ययन क) भारतीय संगीतात एका सप्तकातून ३२ थाटांची निर्मिती ड) एका थाटातून ४८४ रागांची निर्मिती-विस्तृत अध्ययन	१० गुण
युनिट ३	० अ) पाठ्यक्रमातील तालांची सविस्तर माहिती व मूळलयीसह दुगून लिहीण्याची क्षमता i)तिलवाडा ii) धमारiii)आडाचौतालiv)दीपचंदी v)झुमरा ब) -सारंगी० या वाद्याचा आकृतिसह परिचय क) -सरोद० या वाद्याचा आकृतिसह परिचय	१० गुण
युनिट ४	अ) स्वरान्तर Interval (टोन, मेजर टोन, माईनर टोन, सेमीटोन) स्केल-नॅचरल स्केल, डायटोनिक स्केल, टेम्पर्ड स्केल, अनुनाद(Resonance), डोल(Beat), प्रतिध्वनी (Echo), उपस्वर (स्वयंभू स्वरOver tone) या सर्व प्रमुख स्वर संवादाचा अभ्यास ब) गांधर्व गान, मार्गी-देशी आणि ग्राम मूर्च्छना यांचा संक्षिप्त परिचय क) निबध्द-अनिबध्द गान	१०गुण
युनिट ५	संपूर्ण पाठ्यक्रमावर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न.	१० गुण

गुण विभाजन	१) विलंबित ख्याल	-०५
	२) छोटाख्याल	-०५
	३) धमार	-०४
	४) नाट्यगीत	-०३
	५) तालाभ्यास	-०५
	६) हार्मोनियम वादन	-०४
	७) तानपूरा वादन	-०४

एकूण ० ३०

बी.ए.सेमिस्टर -६
भारतीय संगीत पाठ्यक्रम
गायन / स्वरवाद्य
प्रश्नपत्र – ११ (क्रियात्मक)

पूर्णांक - ५०
बाह्य मूल्यांकन - ३०
अंतर्गत मूल्यांकन ० २०
गुण- ३०

- १) रागज्ञान
पाठ्यक्रमातील राग ०
i) तोडी ii) शंकरा iii) जयजयवंती iv) पुरिया v) पुरिया धनाश्री vi) वसंत vii) कलावती viii) बहार
अ) वरील पैकी कोणत्याही चार रागात छोटेख्याल आलाप तानांसह
ब) पाठ्यक्रमातील वरिल कोणत्याही एका रागात विलंबित ख्याल.
क) जौनपुरी, हमीर, चंद्रकौंस, हंसध्वनी, रागेश्री, मारुबिहाग, या रागापैकी कोणत्याही एक रागात विलंबित ख्याल आलाप-तानांसह
ड) कोणत्याही एका रागात चतुरंग
इ) कोणताही एक उपशास्त्रीय गीतप्रकार
- २) तालज्ञान ० खालील तालांची मात्रा-बोल-चिन्हांसह माहिती व हातावर टाळी देवून मूळलय व दुगून, तिगून, चौगून म्हणण्याची क्षमता i) त्रिताल, ii)एकताल, iii) दादरा, iv)केहरवा, v)झपताल vi)चौताल vii)धमारviii)तिलवाडाix) रुपक x) तीव्रा xi) सुलताल xii) आडाचौताल xiii) दीपचंदी xiv) झुमरा

- ३) अ) -हार्मोनियम या वाद्यावर कोणत्याही एका विलंबित ख्यालाची बंदिश
ब) तानपूराची साथ करणे

क्रियात्मक अंतर्गत गुण : अ) प्रात्यक्षिक वही तयार करणे (सादरीकरणप्रमाणे)	-०५ गुण
ब) घटक / वार्षिक चाचणी परीक्षा	- ०५ गुण
क) घेतलेला प्रकल्प व त्याचे सादरीकरण (बॅच प्रमाणे)	-१० गुण

एकूण २० गुण

बी.ए.सेमिस्टर -६

भारतीय संगीत पाठ्यक्रम

गायन / स्वरवाद्य प्रश्नपत्र -१२(शास्त्र)

गुण ० ५०

युनिट १ ० पाठ्यक्रमातील गीतप्रकार लिपीबद्ध करणे	१० गुण
युनिट २ - अ) पाठ्यक्रमातील रागांची शास्त्रीय माहिती (आरोह-अवरोह-पकडसहित) व तुलनात्मक अध्ययन ब) गणीतीय पध्दतीनुसार तारेची लांबी व आंदोलन संख्या काढणे क) पं.व्यंकटमखी यांच्या गणितीय पध्दतीने ७२ थाटांच्या निर्मितीचा सिध्दांत ड) धृपदाच्या बाणी ० विस्तृत अध्ययन	१० गुण
युनिट ३ ०अ) पाठ्यक्रमातील सर्व तालांचा सविस्तर परिचय देऊन मूळलय व दुगून , तिगुन व चौगून सह लिपीबद्ध करणे i) त्रिताल, ii) एकताल, iii) दादरा, iv)केहरवा, v) झपताल vi) चौताल, vii) धमाल viii)तिलवाडा ix) रुपक x) तीव्रा xi) सुलताल xii) आडाचौताल xiii)दीपचंदी xiv) झुमरा ब) -न्बासरी या वाद्यांचा आकृतिसह परिचय क) -स्वरमंडल या वाद्यांचा आकृतिसह परिचय	१० गुण
युनिट ४ -- अ) रविन्द्र संगीत, नाट्यसंगीत व लोकसंगीत यांचे विस्तृत अध्ययन ब) उपशास्त्रीय गीत प्रकारांची माहिती लिहा क) संगीतातील घराणी, ह्याची परिभाषा देवून ग्वाल्हेर, आग्रा, किराना, जयपूर, दिल्ली पतियाळा या घराण्यांची संक्षिप्त माहिती लिहा	१० गुण
युनिट ५ -- संपूर्ण पाठ्यक्रमावर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न.	१० गुण
गुण विभाजन	
१) विलंबित ख्याल	- ०५
२) छोटारख्याल	- ०५
३) चतुरंग	- ०४
४) उपशास्त्रीय गीत प्रकार	- ०३
५) तालाभ्यास	- ०५
६) हार्मोनियम वादन	- ०४
७) तानपूरा वादन	- ०४

एकूण ० ३०

संदर्भ ग्रंथ सुची

- १) हिन्दुस्थानी संगीत क्रमिक पुस्तक मालिका भाग-२ ३, ४ ० पं.वि.ना.भातखंडे, संगीत प्रकाशक कार्यालय, हाथरस
- २) संगीत शास्त्र विजयिनी ० पं.नारायण मंगरुळकर, स्वरसंपता केंद्र कोष्टीपूरा मार्ग, सीताबर्डी, नागपूर.
- ३) संपूर्ण विशारद तबला - समीर जगताप, मधुराज पब्लिकेशन, पुणे.
- ४) पं.विष्णू दिगंबर पलुस्कर, वि.रा.आठवले, नैशनल ट्रस्ट नवी दिल्ली
- ५) मालनी गुंदलावोरी- विकास कशाळकर, संस्कार, प्रकाशन, मुंबई
- ६) राग रचनाजंली - आश्वीनी भिडे, देशपांडे, राजहंस प्रकाशन, पुणे.
- ७) हिन्दुस्थानी संगीत - अशोक रानडे, नॅशनल बुक ट्रस्ट, नवी दिल्ली.
- ८) पं.वि.ना.भातखंडे यांचे संगीतशास्त्र आणि बंदिशीची मिमांसा ० डॉ.भोजराज चौधरी, मेघा प्रकाशन, अमरावती.
- ९) कहत गुनीजन- डॉ.साधना शिलेदार, विजया प्रकाशन, नागपूर.
- १०) थोर संगीतकारांची परंपरा- बी.आर.देवधर, पाप्युलर प्रकाशन, मुंबई
- ११) बंदिशीच्या बंदिशी- पं.देवीदासपंत काळे गुरुजी, प्रा.सौ.कमल मु.भोंडे
- १२) नांदकमल रचनाकार- प्रा.सौ.कमल मु भोंडे, मुरलीधर अ भोंडे
- १३) संगीतार्चना ० डॉ.अर्चना अंभोरे, अमेय पब्लिकेशन, अकोला.
- १४) ग्वाल्हेर घराण्याचे शिलेदार पं.राजाभैय्या तथा पं.बाळासाहेब पुंछवाले ० प्रा.राजेन्द्र देशमुख,
- १५) अभिनव गितांजलि भाग-१ , ४ व ५ ० पं.रामाश्रय झा , संगीत सदन इलाहाबाद.
- १६) अनुपरागविलास भाग-२, कुमार गंधर्व, मौज प्रकाशन, मुंबई
- १७) संगीत चिंतन, डॉ.भोजराज चौधरी, नभ प्रकाशन, अमरावती

NOTIFICATION

No. 61/2017

Date : 29 June, 2017

Subject : Implementation of New Syllabi of Various Course/Subjects as per semester and credit & Grade System in the Faculty of Commerce & Management from the session 2017-2018 & onwards.

It is notified for general information of all concerned that, the authorities of the University has accepted Semester & Credit & Grade System syllabi of various Course/ Subjects of **B.Com. Part-I, Semester- I & Semester - II** mentioned in column No.2 and which is to be implemented stagewise from the session 2017-2018 and onwards with appendices as shown in column No.3 of the following table.

TABLE

Sr.No.	Course / Subjects	Appendices of the new syllabi.
1	2	3
<u>B.Com. Semester- I & II</u>		
1.	Compulsory English	The Syllabi prescribed for the subject Compulsory English which is appended herewith as Appendix - A
2.	Supplementary English	The Syllabi prescribed for the subject Supplementary English which is appended herewith as Appendix - B
3.	Hindi	The Syllabi prescribed for the subject Hindi which is appended herewith as Appendix - C
4.	Sanskrit	The Syllabi prescribed for the subject Sanskrit which is appended herewith as Appendix - D
5.	Marathi	The Syllabi prescribed for the subject Marathi which is appended herewith as Appendix - E
6.	Urdu	The Syllabi prescribed for the subject Urdu which is appended herewith as Appendix - F
7.	Pali	The Syllabi prescribed for the subject Pali which is appended herewith as Appendix - G
8.	Computer Fundamental Operating System- I & II	The Syllabi prescribed for the subject Computer and Fundamental and Operating System- I & II which is appended herewith as Appendix - H
9.	Principles of Economics	The Syllabi prescribed for the subject Principles of Economics which is appended herewith as Appendix - I
10.	Business Economics	The Syllabi prescribed for the subject Business of Economics which is appended herewith as Appendix - J
11.	Advanced Accountancy	The Syllabi prescribed for the subject Advanced Accountancy which is appended herewith as Appendix - K
12.	Financial Accounting	The Syllabi prescribed for the subject Financial Accounting which is appended herewith as Appendix - L
13.	Principles of Business organization	The Syllabi prescribed for the subject Principles of Business organization which is appended herewith as Appendix - M
14.	Principles of Business Management	The Syllabi prescribed for the subject Principles Management of Business Management which is appended herewith as Appendix - N

Sd/-
Registrar
Sant Gadge Baba Amravati University
Amravati.

Compulsory English
B. Com. I
Semester I

Theory :- 80 Marks

Time :- 3 Hours

Text Prescribed for study : A S OF LETTES

As per model curriculum of the U.G.C. for B.Com. Part- I and published by Raghav Publisher and Distributors, Mahal, Nagpur.

Unit I : POSE

1. The Eyes are not Here	□	Ruskin Bond
2. The Romance of a Busy Broker	□	O. Henry

Unit II

: POSE

3. Bores	□	E. Lucas
4. The Lost Child	□	Mulk Raj Anand

Unit III : POET

1. The World is too Much with us	□	William Wordsworth
2. Once Upon a time	□	Gabriel Okara
3. If	□	Rudyard Kipling

Unit IV : GRAMMAR strictly based on the prescribed text

- Change the Narration
- Articles
- Synonyms & Antonyms
- Tense Forms

Unit V : BUSINESS CORRESPONDENCE AND WRITING SKILLS

As given in the prescribed text.

- Letter Writing (Formal & Informal)
 - Formal Applications for Job/Complaint/Order
 - Informal/ Personal Letters
- Resume Writing

Distribution of Marks 80 : 20

A Theory 80 Marks

Textual Components :

Que. 1 POSE

Any two long answer questions to be attempted out of four each carrying eight marks. 2×8=16 Marks

Que. 2- POET

Any Four short answer questions to be attempted out of Six each carrying four marks. 4×4=16 Marks

Que. 3 GRAMMAR TEXTUAL

a Change the narration	Two questions carrying two marks each	Articles	2×2 = 4 Marks
b Articles	Four questions carrying one mark each		4×1 = 4 Marks
c Synonyms & Antonyms	Four questions carrying one mark each		4×1 = 4 Marks
d Tense Forms	Four questions carrying one mark each		4×1 = 4 Marks

Que. 4 BUSINESS CORRESPONDENCE AND WRITING SKILLS

a Letter Writing

i Formal Letter	Application for Job/Complaint/Order	Any one out of two	5×1 = 5 Marks
ii Informal Letters/Personal Letters		Any one out of two	5×1 = 5 Marks

b Resume Writing

**3 Marks
20 Marks**

B Internal Assessment

i Class Test	□	10 Marks.
ii Home Assignment	□	10 Marks.

B.Com. I
Semester II
Compulsory English

Theory :- 80 Marks

Time :- 3 Hours

Text Prescribed for study : AIDS OF LETTERS

As per model curriculum of the U.G.C. for B.Com. Part- I and published by Raghav Publisher and Distributors, Mahal, Nagpur.

Unit I : PROSE

- Each is Great in His Own Place Swami Vivekananda
- The Postmaster Rabindranath Tagore

Unit II : PROSE

- How I Became a Public Speaker George Bernard Shaw
- Prospects of Democracy in India Dr. B.R. Ambedkar

Unit III : POETRY

- Success is Counted Sweetest Emily Dickinson
- Laugh and Be Merry John Masefield
- The Impossible Dream Joe Darion

Unit IV : GRAMMAR (strictly based on the prescribed text)

- Change the voice
- Idioms & Phrases
- One word Substitute
- Prepositions

Unit V : BUSINESS CORRESPONDENCE AND WRITING SKILLS

- E- mail
- Newspaper Reports

Distribution of Marks : 80 : 20 Marks

Textual Components :

Que. 1 PROSE

Any two long answer questions to be attempted out of four each carrying eight marks .

28 16 Marks

Que. 2- POETRY

Any Four short answer questions to be attempted out of Six each carrying four marks.

44 16 Marks

Que. 3 MULTIPLE CHOICE QUESTIONS

10 questions from Prose and six questions from Poetry, each carrying one mark.

16 16 Marks

Que. 4 GRAMMAR TEXTUAL

- Change the voice
Four questions carrying one marks each
- Idioms & Phrases
Four questions carrying one mark each
- One word Substitute
Four questions carrying one mark each
- Preposition
Four questions carrying one mark each

41 4 Marks

41 4 Marks

41 4 Marks

41 4 Marks

Que. 5- BUSINESS CORRESPONDENCE AND WRITING SKILLS

- E- Mail
Any one out of two
- Newspaper Reports
Any one out of two

61 6 Marks

101 10 Marks

Internal Assessment

20 Marks

- Class Test 10 Marks.
- Home Assignment 10 Marks.

Appendix- B

**B.Com. I
Semester I
Supplementary English**

Theory :- 80 Marks

Time :- 3 Hours

Text Prescribed :

Practical English Prose and Verse edited by G.E.B. COE Orient Longman.

Unit I : PROSE

The following prose lessons are prescribed for study.

1.	A Slip of Tongue		J.E.B. Gray
2.	Socrates and the School Master		F. Brayne

Unit II : PROSE

3.	Good Manners		J.C. Hill
4.	The Bottle Imp		R. Stevenson

Unit III : POETRY

The following poems are prescribed for study.

1.	The Daffodils		William Wordsworth
2.	Break Break Break		Alfred Tennyson
3.	The Wild Swans		B. Keats
4.	All in June		H. Davies

- Unit IV :**
- a) Comprehension of an Unseen Passage
 - b) Precis Writing

Unit V : COMPOSITION :-

An essay of about 300 words on Social, Economic, Commercial and Information Technology Issues.

Distribution of Marks

A) Theory 80 Marks

Que. 1: PROSE

Any two long answer questions to be attempted out of four each carrying eight marks

2x8=16 Marks

Que. 2 : POETRY

Any four short answer questions to be attempted out of Six each carrying four marks.

4x4=16 Marks

Que. 3: MULTIPLE CHOICE QUESTIONS

Eight Multiple Choice questions based on Prose, each carrying one mark

: 8 Marks

Eight Multiple Choice questions based on Poetry, each carrying one mark

: 8 Marks

Que. 4: a) Comprehension of an Unseen Passage

: 8 Marks

b) Precis Writing

: 8 Marks

Que. 5: An essay of about 300 words to be attempted out of the five given topics.

: 16 Marks

B) Internal Assessment

20 Marks

i) Class Test 10 Marks

ii) Home Assignment 10 Marks

**B.Com. I
Semester II
Supplementary English**

Theory :- 80 Marks

Time :- 3 Hours

Text Prescribed :

Practical English Prose and Verse edited by G.E.B. COE Orient Longman.

Unit I : PROSE

The following prose lessons are prescribed for study.

1.	Playing the English Gentleman		Mahatma Gandhi
2.	The Home Coming		Rabindranath Tagore

Unit II : PROSE

3.	The Miracle of Radio		H. Shipp
4.	Robin		Jim Corbett

Unit III : POET

The following poems are prescribed for study.

1. Adlestrop	☐	Edward Thomas
2. The Soldier	☐	Rupert Brooke
3. To the Indian who Died in South Africa	☐	T.S. Eliot
4. That hitsun	☐	Philip Larkin

Unit IV : a) Comprehension of an Unseen Passage
b) Precis writing

Unit V : COMPOSITION :-

An essay of about 400 words on Social, Economic, Commercial and Information Technology Issues.

Distribution of Marks

A) Theory 80 Marks

ue. 1 : POSE

Any two long answer questions to be attempted out of four each carrying eight marks

2x8=16 Marks

ue. 2 POET

Any four short answer questions to be attempted out of Six each carrying four marks.

4x4=16 Marks

ue. :

Eight Multiple Choice questions based on Prose, each carrying one mark

: 8 Marks

Eight Multiple Choice questions based on Poetry, each carrying one mark

: 8 Marks

ue. :

a) Comprehension of an Unseen Passage

: 8 Marks

b) Precis writing

: 8 Marks

ue. :

An essay of about 400 words to be attempted out of the five given topics.

: 16 Marks

B) Internal Assessment

20 Marks

i) Class Test	☐	10 Marks
ii) Home Assignment	☐	10 Marks

□□□□□

Appendix- C

		हिन्दी अनिवार्य बी.कॉम. प्रथम वर्ष प्रथम सत्र		
समय - ३ घण्टे)				(पूर्णांक - ८०
पाठ्य पुस्तक - □ गुंजन □	सम्पादक	-	डॉ.अरुण घोगरे	
		-	डॉ.तीर्थराज राय	
	प्रकाशक	-	राघव पब्लिशर्स एंड डिस्ट्रिब्यूटर्स, नागपुर	
पाठ्यपुस्तक का इकाईयों में अंक विभाजन एवं प्रश्नों का स्वरूप निम्नानुसार है -				
इकाई एक	-	गद्य खण्ड - (प्रथम सात पाठों से)		
		अ) दीघात्तरी प्रश्न (एक)	---	(०८ अंक)
		ब) लघुत्तरी प्रश्न (चार)	---	(१ अंक)
इकाई दो	-	पद्य खण्ड - (प्रथम छः कविताओं से)		
		अ) दो कविताओं के केनीय भाव	---	(१ अंक)
इकाई तीन	-	व्यावहारिक भाषा एवं व्याकरण		
		१) संधि विग्रह (दो)	---	(०२ अंक)
		२) शब्द शुद्धि (दो)	---	(०२ अंक)
		३) एकार्थक शब्द (दो)	---	(०२ अंक)
		४) अनेक शब्दों के लिए एक शब्द (दो)	---	(०२ अंक)
		५) विराम चिन्ह (दो)	---	(०२ अंक)
		६) हिन्दी के संख्यावाचक शब्दोंकी मानक वर्तनी (दो)	---	(०२ अंक)
इकाई चार -	पत्र लेखन (एक)		---	(०८ अंक)
		व्यावसायिक अथवा कार्यालयीन पत्र (शब्द सीमा लगभग १५० शब्द)		
इकाई पाँच -	वस्तुनिष्ठ प्रश्न		---	(२० अंक)
		(प्रत्येक प्रश्न पर एक अंक)		

- सूचना - १. प्रथम चार इकाईयों से विकल्प के साथ प्रश्न पूछे जायेंगे
 २. वस्तुनिष्ठ प्रश्न इकाई एक और दो से ही पूछे जायेंगे
 ३. दीघात्तरी प्रश्न का उत्तर लगभग ५० पंक्तियों में अपेक्षित है
 ४. लघुत्तरी प्रश्न का उत्तर लगभग २५ पंक्तियों में अपेक्षित है
 ५. जिन पाठों से दीघात्तरी प्रश्न पूछे जायेंगे, उनमें से लघुत्तरी प्रश्न न पूछे जायेंगे
 पत्र लेखन - शब्द सीमा लगभग १५० शब्द
- आन्तरिक मूल्यांकन - (२० अंक)
१.	गृहपाठ	-	(१० अंक)
२.	इकाई मूल्यांकन	-	(१० अंक)

		हिन्दी अनिवार्य बी.कॉम. प्रथम वर्ष द्वितीय सत्र		
समय - ३ घण्टे)				(पूर्णांक - ८०
पाठ्य पुस्तक - ठगुंजनठ	सम्पादक	-	डॉ.अरुण घोगरे	
		-	डॉ.तीर्थराज राय	
	प्रकाशक	-	राघव पब्लिशर्स एंड डिस्ट्रिब्यूटर्स, नागपुर	
पाठ्यपुस्तक का इकाईयों में अंक विभाजन एवं प्रश्नों का स्वरूप निम्नानुसार है -				
इकाई एक	-	गद्य खण्ड - (पाठ आठ से चौदह तक)		
		अ) दीघात्तरी प्रश्न (एक)	---	(०८ अंक)
		ब) लघुत्तरी प्रश्न (चार)	---	(१ अंक)
इकाई दो	-	पद्य खण्ड - (सात से बारह कविताओं से)		
		अ) दो कविताओं के केनीय भाव	---	(१ अंक)
इकाई तीन	-	व्यावहारिक भाषा एवं व्याकरण		
		१) देवनागरी लिपि	---	(० अंक)

(सामान्य परिचय, मानक वर्णमाला, विशेषताएँ, वर्तनी का मानक रूप)

२)	पदनाम (तीन)	---	(०३ अंक)
३)	परिभाषिक प्रशासनिक शब्दावली	---	(०३ अंक)
इकाई चार -	निबंध (एक : व्यावसायिक विषयों पर)	---	(०८ अंक)
इकाई पाँच -	वस्तुनिष्ठ प्रश्न (२०)	---	(२० अंक)
	(प्रत्येक प्रश्न पर एक अंक)		

सूचना -	१.	प्रथम चार इकाईयों से विकल्प के साथ प्रश्न पूछे जायेंगे	
	२.	वस्तुनिष्ठ प्रश्न इकाई एक और दो से ही पूछे जायेंगे	
	३.	दीघात्तरी प्रश्न का उत्तर लगभग ५० पंक्तियों में अपेक्षित है	
	४.	लघूत्तरी प्रश्न का उत्तर लगभग २५ पंक्तियों में अपेक्षित है	
	५.	जिन पाठों से दीघात्तरी प्रश्न पूछे जायेंगे, उनमें से लघूत्तरी प्रश्न न पूछे जायें	
	.	निबंध लेखन - शब्द सीमा लगभग ५०० शब्द	
आन्तरिक मूल्यांकन -	(२० अंक)		
	१.	गृहपाठ	- (१० अंक)
	२.	इकाई मूल्यांकन	- (१० अंक)

Appendix- D

वाणिज्य स्नातक भाग- १

(सत्र - १)

संस्कृत आवश्यक

पुस्तक : गीर्वाणसारथिः - भाग १ (प्रथम विभाग),

मुख्य संपादक - डॉ. भगवान पंडा,

सह संपादक - डॉ. रुपाली कविार, अथर्व प्रकाशन, जळगाव

गुण - लेखी परीक्षा - ८०

अन्तर्गत मूल्यमापन - २०

एकूण गुण - १००

घटक □ १ : गद्य पाठ १ व २	- १ गुण
घटक □ २ : गद्य पाठ ३ व ४	- १ गुण
घटक □ ३ : पद्य पाठ १ व २	- १ गुण
घटक □ ४ : पद्य पाठ ३ व ४	- १ गुण
घटक □ ५ : प्रश्नावली भाग १	- १ गुण

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

लेखी परीक्षा - ८०

वेळ - ३ तास

पूर्ण गुण - ८०

प्रश्न १.(अ) ४ पैकी २ अनुवाद करा (५ ते ओळ चे उतारे)	- १० गुण
(ब) दीघात्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक)	- ० गुण
प्रश्न २.(अ) ४ पैकी २ अनुवाद करा (५ ते ओळ चे उतारे)	- १० गुण
(ब) दीघात्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक)	- ० गुण
प्रश्न ३.(अ) ४ पैकी २ श्लोकांचा अनुवाद करा (४ ओळ चे)	- १० गुण
(ब) दीघात्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक)	- ० गुण
प्रश्न ४.(अ) ४ पैकी २ श्लोकांचा अनुवाद करा (४ ओळ चे)	- १० गुण
(ब) दीघात्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक)	- ० गुण
प्रश्न ५. २० पैकी १ वस्तुनिष्ठ प्रश्न	- १ गुण

अन्तर्गत मूल्यमापन -

पूर्ण गुण - २०

१) स्वाध्याय	- १० गुण
२) मौखिक	- १० गुण

वाणिज्य स्नातक भाग- १

(सत्र - २)

संस्कृत आवश्यक

पुस्तक : गीर्वाणसारथिः - भाग १ (द्वितीय विभाग)

मुख्य संपादक - डॉ. भगवान पंडा,

सह संपादक - डॉ. रुपाली कविार, अथर्व प्रकाशन, जळगाव

गुण - लेखी परीक्षा - ८०

अन्तर्गत मूल्यमापन - २०

एकूण गुण - १००

घटक □ १ : गद्य पाठ १ व २	- १ गुण
घटक □ २ : गद्य पाठ ३ व ४	- १ गुण
घटक □ ३ : पद्य पाठ १ व २	- १ गुण
घटक □ ४ : पद्य पाठ ३ व ४	- १ गुण
घटक □ ५ : प्रश्नावली भाग २	- १ गुण

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

लेखी परीक्षा	- ८०	
वेळ - ३ तास		पूर्ण गुण - ८०
प्रश्न १.(अ) ४ पैकी २ अनुवाद करा (५ ते ओळ चे उतारे)	- १० गुण	
(1) दीघात्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक)	- ० गुण	
प्रश्न २.(अ) ४ पैकी २ अनुवाद करा (५ ते ओळ चे उतारे)	- १० गुण	
(1) दीघात्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक)	- ० गुण	
प्रश्न ३.(अ) ४ पैकी २ श्लोकांचा अनुवाद करा (४ ओळ चे)	- १० गुण	
(1) दीघात्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक)	- ० गुण	
प्रश्न ४.(अ) ४ पैकी २ श्लोकांचा अनुवाद करा (४ ओळ चे)	- १० गुण	
(1) दीघात्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक)	- ० गुण	
प्रश्न ५. २० पैकी १ वस्तुनिष्ठ प्रश्न	- १ गुण	
अन्तर्गत मूल्यमापन -		पूर्ण गुण - २०
१) स्वाध्याय	- १० गुण	
२) मौखिक	- १० गुण	

गीर्वाणसारथि: (भाग - १)

अनुक्रमणिका

पहिलेसत्र

गद्य विभाग

- १) सर्वधर्मपरिषदि विवेकानन्दः
- २) स्वामिभिः
- ३) प्रतिमागृहवर्णनम्
- ४) लक्ष्मीमदः

पद्य विभाग

१) कर्मयोगः

- २) हंसविलापः
- ३) दिलीपसिंहसंवादः
- ४) सुभाषितानि

प्रश्नावली भाग - १

दुसरेसत्र

गद्य विभाग

- १) वानरयूथकथा
- २) दिलीपभरतसंवादः
- ३) समस्यायाः परिहाराय.....
- ४) विनयाधिकरणम्

पद्य विभाग

- १) अयं मे हस्तो भगवान्
- २) विदुरोपदेशः
- ३) वैद्यकीयसुभाषितानि
- ४) उ त्वतरणम्

प्रश्नावली भाग - २

Appendix- E

मराठी (आवश्यक) बी. कॉम. भाग-१

पुस्तकाचे नाव : अनुबंध भाग □ १

संपादक : डॉ. अशोक नामदेव पळवेकर, डॉ. पंडित गोबरा राठोड, डॉ. अनंत सिरसाट

प्रकाशकाचे नाव : राघव पब्लिशर्स अॅण्ड डिस्ट्रिब्यूटर्स , नागपूर

सत्र □ १

अनुक्रमणिका

घटक : अ - वैचारिक

१) नवीन ग्रथांची आवश्यकता	:	लोकहितवादी
२) शेती सुधारण्याचे उपाय	:	जोतीराव ँले
३) भारतीय लोकशाहीचे भवितव्य काय	:	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
४) भाषा आणि लोकजीवन	:	डॉ. कुसुमावती देशपांडे

घटक : ब - ललित

५) वेणु	:	बाबा पद्मनजी
६) इहलोकचा स्वर्ग	:	हरी नारायण आपटे
७) सांजवात	:	आनंदीबाई शिक
८) युवा कोण	:	बाबा आमटे
९) कवितेचा जन्म	:	बाबुराव बागूल
१०) लाट	:	हमीद दलवाई

घटक : क □ कविता

१) संतवाणी	:	ाने ार / जनाबाई / तुकाराम
१०) स्वर्ग, पृथ्वी आणि मनुष्य	:	केशवसुत
११) धर्मांतर म्हणजे देशांतर नव्हे	:	लक्ष्मीबाई टिळक
१२) हिरीताचं देणं घेणं	:	बहिणाबाई चौधरी
१३) शीगवाला	:	नारायण सुव
१४) निर ा	:	तुळशीराम काजे
१५) मनातल्या मनात मी	:	सुरेश भट
१) वटहुकूम	:	ीपाद भालचं जोशी.

घटक : ड - उपयोजित लेखन

१) प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन	:	संतोष शेणई
२) अपठित उतारा - प्रश्नोत्तरे	:	
३) सारांश लेखन - १/३ शब्दांत सारांश	:	

मराठी (आवश्यक)

बी.कॉम. प्रथम वर्ष

प्रथम सत्र

वेळ : ३ तास

एकूण गुण : ८०

सूक्ष्म वाचनाकरिता पाठ्यपुस्तक : अनुबंध भाग □ १

प्रकाशकाचे नाव : राघव पब्लिशर्स अॅण्ड डिस्ट्रिब्यूटर्स, नागपूर, हे पुस्तक अभ्यासक्रमासाठी राहिल.

उपयोजित लेखन (प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन आणि अपठित उतारा - प्रश्नोत्तरे व सारांश लेखन)

प्रश्न विभागणी :

प्रश्न :१) वैचारिक विभाग	:	दीघात्तरी एक प्रश्न □ १० गुण
प्रश्न :२) वैचारिक विभाग	:	लघूत्तरी एक प्रश्न - ० गुण
प्रश्न :३) ललित विभाग	:	दीघात्तरी एक प्रश्न □ १० गुण
प्रश्न :४) ललित विभाग	:	लघूत्तरी एक प्रश्न □ ० गुण
प्रश्न :५) कविता विभाग	:	दीघात्तरी एक प्रश्न □ १० गुण
प्रश्न :) कविता विभाग	:	लघूत्तरी एक प्रश्न - ० गुण
प्रश्न :७) प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन	:	दीघात्तरी एक प्रश्न □ १० गुण
प्रश्न :८) अपठित उतारा - प्रश्नोत्तरे व	:	लघूत्तरी एक प्रश्न □ ० गुण

सारांश लेखन

(वरील सर्व प्रश्नांना अंतर्गत पर्याय राहतील.)

प्रश्न :९) वस्तुनिष्ठ प्रश्न (प्रत्येकी एक गुण) - १ गुण

(पाठ्यपुस्तकातील विभाग अ,ब,क,ड यावर प्रत्येकी चार गुणांचे चार वस्तुनिष्ठ प्रश्न विचारले जातील.)

अंतर्गत मूल्यमापन :

१)घटक चाचणी (Class Test)	:	एक □ १० गुण
२)स्वाध्याय (Home - Assignment)	:	एक □ १० गुण

मराठी (आवश्यक) बी. कॉम. - भाग - १

पुस्तकाचे नाव : अनुबंध भाग □ १

संपादक : डॉ. अशोक नामदेव पळवेकर, डॉ. पंडित गोबरा राटोड, डॉ. अनंत सिरसाट

प्रकाशकाचे नाव : राघव पब्लिशर्स अॅण्ड डिस्ट्रिब्युटर्स , नागपूर

सत्र □ २

अनुक्रमणिका

घटक : अ - वैचारिक

१) स्वातंत्र्य : संकल्पना आणि व्यवहार	:	डॉ. आ. ह. साळुंखे
२) प्रशासक नेता	:	प्रा. सुरेश व्दादशीवार
३) सारे युग वाट पाहाते आहे	:	डॉ. प्रल्हाद लुलेकर
४) ती मीच आहे	:	मलाला

घटक : ब - ललित

५) गोदो	:	नामदेव कांबळे
६) अवधूत	:	रमेश अंधारे
७) दिंडी गेली पुं	:	किशोर सानप
८) महालूट	:	सदानंद देशमुख
९) जन्मचिंतन	:	अनंत नानोटी
१०) पीळ	:	ऐ. र्थ पाटेकर

घटक : क □ कविता

११) माय	:	स. ग. पाचपोळ
१२) सावज	:	नारायण कुळकण कवठेकर
१३) अद्याप	:	प्रभा गणोरकर
१४) जखम	:	उषाकिरण आत्राम
१५) देणं	:	जयराम खेडेकर
१६) कबीर	:	लोकनाथ यशवंत
१७) ते आले, त्यानंतरची गोष्ट	:	प्रभू राजगडकर
१८) दरवेशी	:	अजीम नवाज राही
१९) यापुं मा णी ल ई	:	सिध्दार्थ भगत
२०) अभंग	:	वीरा राटोड

घटक : ड - उपयोजित लेखन

१) कार्यालयीन पत्रव्यवहार स्वरूप वैशिष्ट्ये आणि प्रकार	:	डॉ. कल्याणी दिवेकर
२) आशयलेखन व भाषांतर	:	

मराठी (आवश्यक)

बी.कॉम. प्रथम वर्ष

द्वितीय सत्र

वेळ : ३ तास

एकूण गुण : ८०

सूक्ष्म वाचनाकरिता पाठ्यपुस्तक : अनुबंध भाग □ १

प्रकाशकाचे नाव : राघव पब्लिशर्स अॅण्ड डिस्ट्रिब्युटर्स, नागपूर, हे पुस्तक अभ्यासक्रमासाठी राहिल.

उपयोजित लेखन (कार्यालयीन पत्रव्यवहार : स्वरूप, वैशिष्ट्ये आणि प्रकार. तसेच आशयलेखन व भाषांतर)

प्रश्न विभागणी :

प्रश्न :१) वैचारिक विभाग	:	दीघात्तरी एक प्रश्न □ १० गुण
प्रश्न :२) वैचारिक विभाग	:	लघूत्तरी एक प्रश्न - ० गुण
प्रश्न :३) ललित विभाग	:	दीघात्तरी एक प्रश्न □ १० गुण
प्रश्न :४) ललित विभाग	:	लघूत्तरी एक प्रश्न □ ० गुण
प्रश्न :५) कविता विभाग	:	दीघात्तरी एक प्रश्न □ १० गुण
प्रश्न : ६) कविता विभाग	:	लघूत्तरी एक प्रश्न - ० गुण
प्रश्न :७) कार्यालयीन पत्रव्यवहार	:	दीघात्तरी एक प्रश्न □ १० गुण

(स्वरूप, वैशिष्ट्ये आणि प्रकार)

प्रश्न :८) आशयलेखन व भाषांतर	:	लघूत्तरी एक प्रश्न □ ० गुण
------------------------------	---	----------------------------

(वरील सर्व प्रश्नांना अंतर्गत पर्याय राहतील.)

प्रश्न :९) वस्तुनिष्ठ प्रश्न (प्रत्येकी एक गुण)	:	- १ गुण
--	---	---------

(पाठ्यपुस्तकातील विभाग अ,ब,क,ड यावर प्रत्येकी चार गुणांचे चार वस्तुनिष्ठ प्रश्न विचारले जातील.)

अंतर्गत मूल्यमापन :

१) वर्ग चाचणी (Class Test)	:	एक □ १० गुण
२) स्वाध्याय (Home - Assignment): एक	:	□ १० गुण

Appendix-F

B.Com. PART - I URDU COMPULSORY SEMESTTER - I		B.Com. PART - I URDU COMPULSORY SEMESTTER - II	
Time : Three Hours	Max. Marks 80	Time : Three Hours	Max. Marks 80
TEXT PRESCRIBED : SHUA - E ADAB (Part - I)		TEXT PRESCRIBED : SHUA - E ADAB (Part - I)	
Edited by : Dr. Mohd. Samiullah, Dr. Roohina Tabassum		Edited by : Dr. Mohd. Samiullah, Dr. Roohina Tabassum	
Published by: TAFSA Computers, Amravati.		Published by: TAFSA Computers, Amravati.	
UNITWISE DUSTRIBUTION OF MARKS		UNITWISE DUSTRIBUTION OF MARKS	
UNIT I : (Prose) The following ONE Lesson from Text		UNIT I : (Prose) The following TWO Lessons from Text	
	تاریخ		دیباکی پہلی جلد میں - سائنس کا گھر کبھی
There Shall be FOUR short Answer type Questions out of Six of 4 marks each	16	There Shall be FOUR short Answer type Questions out of Eight of 4 marks each	16
UNIT - II (Prose) The following ONE Lesson from Text		UNIT - II (Prose) The following ONE Lesson from Text	
	اردو ادب اور قومی یکجہتی		سٹونو
There Shall be FOUR short Answer type Questions out of Six of 4 marks each	16	There Shall be FOUR short Answer type Questions out of Six of 4 marks each	16
UNIT III : (Prose) The following lessons from Text		UNIT III : (Prose) The following lessons from Text	
	ذرائع انبار کی اہمیت		صحافتی ذرائع انبار
There Shall be FOUR short Answer type Questions out of Six of 4 marks each	16	There Shall be FOUR short Answer type Questions out of Six of 4 marks each	16
UNIT IV : (Prose) The following lesson from Text		UNIT IV : (Prose) The following lesson from Text	
	انبار کے سہ پہر طرے		انبار کے تحریری طرے
There Shall be FOUR Short Answer type Questions out of Six of 4 marks.	16	There Shall be FOUR Short Answer type Questions out of Six of 4 marks.	16
UNIT V : Communication Skill		UNIT V : Communication Skill	
i) Application letters 8	16	i) Reporting of any function, events 8 marks	16
ii) Commercial letters 8		ii) An Essay on General Topic 8 marks	

Appendix- G

		पाली (आवश्यक) बी.कॉम. प्रथम वर्ष प्रथम सत्र		
वेळ : ३ तास				गुण : ८०
	गज्जो विभागो			
Unit I :	जातक कथा	--	बकजातक सिलविमंसनजातक	१ गुण
Unit II :	महावग्ग	--	धम्मच कपवत्तनसुत्त	०८ गुण
	ख कपाठ	--	सरणत्तय दससि खापद	०८ गुण १ गुण
		पज्जो विभागो		
Unit III :	धम्मपद	--	यमकवग्गो अप्पमादवग्गो	१ गुण
Unit IV :	थेरीगाथा	--	अम्बपाली थेरी पुण्णिका थेरी	१ गुण
Unit V :	व्याकरण			
	१) पाली वर्णमाला व वर्णपरिवर्तन			१ गुण
	२) काळ			
	अन्तर्गत मुल्यमापन			
	१) वर्ग चाचणी	: एक		१० गुण
	२) स्वाध्याय	: गृहपाठ		१० गुण

		पाली (आवश्यक) बी.कॉम. प्रथम वर्ष प्रथम सत्र		
वेळ : ३ तास				गुण : ८०
प्रश्न १	अ,ब,क-गद्य पाठावरील मुळ पाली उतान्याचे तीन पैकी दोनचे मराठी भाषांतर करा.			१ गुण
प्रश्न २	पद्य पाठावरील मुळ पाली गाथांचे चार पैकी दोन गाथांचे ससंदर्भ भाषांतर करा			१ गुण
प्रश्न ३	(अ) गद्य पाठावरील दिघात्तरी प्रश्न दोन पैकी एक सोडवा		१० गुण	
	(ब) पद्य पाठावरील लघुत्तरी प्रश्न दोन पैकी एक सोडवा		० गुण	
प्रश्न ४	खालील प्रश्नांची योग्य पर्याय निवडुन उत्तरे लिहा (प्रत्येक प्रश्नाला एक गुण)			१ गुण
प्रश्न ५	व्याकरण सोडवा			१ गुण
	१) पाली वर्णमाला लिहा			
	२) स्वाध्याय			
	अन्तर्गत मुल्यमापन			
	१) वर्ग चाचणी			१० गुण
	२) स्वाध्याय			१० गुण

पाठ्य ग्रंथ

□ बुध्दवाणी □

संपादक -

डॉ.रेखा जे. वानखडे

प्रकाशक -

सुगम प्रकाशन - ग्रीन पार्क कॉलनी, शंकर नगर, अमरावती.

पाली (आवश्यक)
बी.कॉम. प्रथम वर्ष
द्वितीय सत्र

वेळ : ३ तास गुण : ८०

गज्जो विभागो

Unit I :

जातक कथा -- गिज जातक १ गुण
कल्याणधम्मजातक

Unit II :

माज्जिम निकाय -- पियजातिकसुत्त १ गुण
मखादेवसुत्त

पज्जो विभागो

Unit III :

धम्मपद -- तन्हावग्गो १ गुण
बुध्दवग्गो

Unit IV :

थेरीगाथा -- सुनित थेर १ गुण
आनंद थेर

Unit V :

व्याकरण १) सन्धि १ गुण
स्वर सन्धी, व्यंजन सन्धी
२) क्रियापद
भू, गम, पठ, चज, चर

अन्तर्गत मुल्यमापन

१) वर्ग चाचणी १० गुण
२) स्वाध्याय १० गुण

पाली (आवश्यक)
बी.कॉम. प्रथम वर्ष
द्वितीय सत्र

वेळ : ३ तास गुण : ८०

प्रश्न १ गद्य पाठावरील मुळ पाली उतान्याचे तीन पैकी दोनचे मराठी भाषांतर करा. १ गुण

प्रश्न २ पद्य पाठावरील मुळ पाली गाथांचे चार पैकी दोन गाथांचे ससंदर्भ भाषांतर करा १ गुण

प्रश्न ३ (अ) गद्य पाठावरील दिघात्तरी प्रश्न दोन पैकी एक सोडवा १० गुण
(ब) पद्य पाठावरील लघुत्तरी प्रश्न दोन पैकी एक सोडवा ० गुण

प्रश्न ४ खालील प्रश्नांची योग्य पर्याय निवडून उत्तरे लिहा १ गुण
(प्रत्येक प्रश्नाला एक गुण)

प्रश्न ५ व्याकरण सोडवा
१) संधी विग्रह करा (कोणतेही चार) ०८ गुण
२) क्रियापद ०८ गुण
भू, गम, पठ, चज, चर

अन्तर्गत मुल्यमापन

१) घटक चाचणी १० गुण
२) स्वाध्याय १० गुण

पाठ्य ग्रंथ

बुध्दवाणी

संपादक - डॉ.रेखा जे. वानखडे

प्रकाशक - सुगम प्रकाशन - ग्रीन पार्क कॉलनी, शंकर नगर, अमरावती.

B.Com. Part - I
Semester I

Appendix- H

COMPUTER FUNDAMENTAL AND OPERATING SYSTEM -I

Time : 3 Hours

Theory : Marks 60

Practical: Marks 40

Objective: The objectives of this course are to impart basic knowledge about Computer, Word Processing.

Unit-I

Fundamentals of Computer: Introduction to Computer- Definition, Evolution, Characteristics, Generations, Types & Applications of Digital Computer.

Unit-II

Computer Organization: Block Diagram of Computer, Input Unit, Output Unit.

CPU: Memory Unit, Arithmetic Logic Unit, Control Unit.

Computer Software: Concept of Software and Hardware.

Types of Software: System Software, Application Software, and Firmware.

Unit-III

Memory organization of Computer:

Primary Memory: Concept, Types: RAM, SRAM, DRAM.

Read-Only Memory: PROM, EPROM, EEPROM.

Secondary Memory: Concept, Types: Hard Disk, Optical Disk, Pen Drive, Memory Card, Data Card, Blue Ray Disc.

Unit-IV:

Input/Output Devices of Computer System:

Input Devices: Keyboard, MICR, OCR, Bar Coding, Mouse.

Output Devices: Printers, Types of Printers: Dot Matrix Printer, Laser Printer, and Inkjet Printer.

Monitor: CRT, LCD, LED.

Unit-V:

Word Processing Working with Text (MS-WORD 2007)

Concept of word processing, MS-Word Screen Components, Working with Ribbon, Creating, Opening, Saving and Printing a Document.

Formatting Document: Paragraph Format, Aligning Text and Paragraph, Line Spacing, Bullets and Numbering, Border and Shading, Header & Footer, Multiple Columns, Change Case, Subscript, Superscript.

BOOKS RECOMMENDED :

1. Fundamentals of Computers by Rajarman PHI
2. Computer Fundamentals-B.Ram and E
3. Introduction to IBMPC & Applications-Tanali.
4. MS-OFFICE PHI
5. MS-OFFICE BPB
6. MS-OFFICE TMH
7. Seats : Systems Analysis & Design Macmillan India, New Delhi.
8. Basics of Computer and Business Mathematics, By Dr. Rajiv Ashtikar, Dr. Santosh Sadar and Prof. Vilas Chopade : Payal Prakashan, Nagpur.
9. Computer Fundamentals & Operating System : Supriya Bhagade-Pimpalpure & Co. Pub.,Nagpur.
10. संगणक मूलतत्वे आणि चलन प्रणाली -Prof. S.M. Golte, Pimpalpure & Co. Publishers, Nagpur.

Practicals based on Microsoft Word 2007.

Note : B.Com. Sem. I & II Practical Batch will be of 20 students.

SCHEME

Year	Paper	Total Marks		Min. Passing Marks	
		T	P	T	P
B.COM.Sem.I	Computer Fundamentals & Operating System-I	60	40	24	16

Division of Marks for Practical

Record preparation	10 Marks
Practical	15 Marks
Description	10 Marks
viva	05 Marks

TOTAL 40 Marks

Use Answer Book for practical provided by the University

B.Com. Part - I

Semester II

COMPUTER FUNDAMENTAL AND OPERATING SYSTEM -II

Time : 3 Hours

Theory : Marks 60

Practical : Marks 40

Objective: The objectives of this course are to impart basic knowledge about Computer, MS-Word Processing 2007 and MS-PowerPoint 2007.

Unit-I :Operating System:

Operating System Basics: Introduction, Main Functions, Structure, Types of Operating System.

Concepts of Popular Operating Systems: MS DOS, MS WINDOWS, MS WINDOWS NT, UNIX, LINUX, MACINTOSH.

Windows 7: Introduction, Features, Types and Elements of Windows.

Windows Screen : Desktop, Computer, Documents, Recycle Bin, Internet Explorer, Task Bar, Properties, Management of the Files & Folders.

Unit-II :Operating System Advance

Program and Features: Installing and uninstalling various programs, Accessories.

Functions of operating system- Memory management, CPU Management, File Management, I/O Device Management, Data Management, Security.

Unit-III :Modern communications Concepts only

Communications: FAX, Voice mail, and information services-E-Mail, Group Communication: Tele conferencing, Video conferencing, File exchange-Bandwidth-Modem-Network Topologies:

Network types LAN, MAN, WAN and their Architecture, Dial up access.

Unit-IV :Word Processing working with Table and Graphics: MS-WORD 2007

Working with Tables>Create, Add Rows & Columns, Convert Table to Text, Using Graphics & Objects Insert Clip Arts, Links, Shapes, Text Boxes, WordArt, Drop Cap, Procedure and Application of Mail Merge

Unit-V :PowerPoint Presentation:

Working with MS-PowerPoint 2007 : Concept of Presentation, MS-PowerPoint Screen, Creating, Opening and Saving Presentations, Inserting Text, Clips & WordArt to Slides, Working with Different Slide Views, Background features, Gallery, Color Layout, Slide Effects, Slide Show and Printing.

BOOKS RECOMMENDED :

1. Fundamentals of Computers by Rajarman PHI
2. Computer Fundamentals-B.Ram E
3. Introduction to IBMPC & Applications-Talib.
4. MS-OFFICE PHI
5. MS-OFFICE BPB
6. MS-OFFICE TMH
7. Gates : Systems Analysis & Design Macmillan India, New Delhi.
8. Basics of Computer and Business Mathematics, By Dr. Rajiv Ashtikar, Dr. Santosh Sadar and Prof. Vilas Chopade : Payal Prakashan, Nagpur.
9. Computer Fundamentals & Operating System : Supriya Bhagade-Pimpalpure & Co. Pub.,Nagpur.
10. संगणक मूलतत्वे आणि चलन प्रणाली -Prof. S.M. Golte, Pimpalpure & Co. Publishers, Nagpur.

Practicals based on Microsoft Word 2007 & Microsoft Power Point 2007

Note : B.Com. Sem. I & II Practical Batch will be of 20 students.

SCHEME

Year	Paper	Total Marks		Min. Passing Marks	
		T	P	T	P
B.COM.Sem.I	Computer Fundamentals & Operating System-I	60	40	24	16

Division of Marks for Practical

Record preparation	10 Marks
Practical	15 Marks
Discription	10 Marks
viva	05 Marks

TOTAL 40 Marks

Use Answer Book for practical provided by the University

B.Com. Part - I

Semester I

PRINCIPLES OF ECONOMICS

Time : 3 Hours

Marks : 80

Unit-I : INTRODUCTION :

- 1.1 Definition of Economics : Adam Smith, Marshall & Robbins.
- 1.2 Definition of J. S. Mehta, Amartya Sen & Mahanobis.
- 1.3 Economic Laws : Nature, Characteristics, Limitation & Importance.
- 1.4 Micro Economics-Meaning, Scope, Merits & Demerits, Importance.
- 1.5 Macro Economics-Meaning, Scope, Merits & Demerits, Importance.

Unit-II : UTILITY APPROACH :

- 2.1 Meaning and Definition.
- 2.2 Marginal diminishing Utility Theory.
- 2.3 Equi Marginal Utility Theory.
- 2.4 Demand : Meaning, Definition, Change in Demand.
- 2.5 Law of Demand & its Exceptions.

Unit-III : ELASTICITY OF DEMAND :

- 3.1 Concept and Types.
- 3.2 Measurements.
- 3.3 Determinants and Importance.
- 3.4 Indifference Curve : Meaning, Definition & Rate of Marginal Substitute. (MRS)
- 3.5 Characteristics of Indifference Curve.

Unit-IV : PRODUCTION FUNCTION :

- 4.1 Meaning and Definition.
- 4.2 Law of Variable proportion.
- 4.3 Isoquants : Concept & Characteristics.
- 4.4 Internal economies & diseconomies.
- 4.5 External economies & diseconomies.

Unit-V : COST AND REVENUE :

- 5.1 Meaning & Types of Cost.
- 5.2 Short run Cost Curve.
- 5.3 Long run Cost Curve.
- 5.4 Meaning & Types of revenue.
- 5.5 Total, Average & Marginal revenue Curve.

BOOKS RECOMMENDED :

1. Ahuja H. S. : Business Economics : S.Chand & Co.New Delhi.
2. Business Economics : Pimpalkar, Bapat, Joshi, Orient-Longmans.
3. Proustoyianni A Modern Micro Economics:Macmillan New Delhi.
४. अर्थशास्त्राचे सिध्दांत प्रा. जी.एन्. तामरे, पिंपळापूर प्रकाशन.
५. व्यावसायिक अर्थशास्त्र डॉ.रा.य.माहारे,अंशुल पब्लिकेशन, नागपूर.
अर्थशास्त्रके सिध्दांत प्रा. जोशी, सिंग, गीवास्तव, जयपूर.
७. आधुनिक सुक्ष्मअर्थशास्त्र प्रा.के.पी.एम्.सुंदरम्.
८. व्यवसायिक अर्थशास्त्र प्रा.एच.आर.तिवारी, डॉ.के.के.पाटील, डॉ. पी. पी.तायवाडे आणि वाय.पी.सिंग - अद्वैत प्रकाशन, अकोला.
9. Business Economics : Dr.Sudhir Bodhankar, Dr, Medha Kanetkar, Shri Sainath Prakashan, Nagpur.
10. Business Economics : Dr. (Mrs.) Pushpa Tayade-Shree MangeshPrakashan, Ramdaspath, Nagpur-10.
11. Business Economics (English Edition) : Dr.G.N. Kamare-Pimpalapur & Co.Publishers, Nagpur.
१२. व्यावसायिक अर्थशास्त्र (मराठी आवृत्ती) :डॉ.जी.एन्. तामरे-Pimpalapur & Co. Publishers, Nagpur.

B.Com. Part - I
Semester II
BUSINESS ECONOMICS

Time : 3 Hours

Marks : 80

Unit-I : BUSINESS AND MANAGERIAL ECONOMICS :

- 1.1 Meaning and characteristics of Business Economics.
- 1.2 Meaning, Definition and characteristics managerial Economics.
- 1.3 Nature and Scope of Managerial Economics.
- 1.4 Objectives and Importance of managerial Economics.
- 1.5 Relation of managerial Economics with Business Economics and Business Management.

Unit-II: MARKET STRUCTURE :

- 2.1 Meaning and classification of Markets.
- 2.2 Working of Price Mechanism.
- 2.3 Monopoly : Meaning and Characteristics.
- 2.4 Price determination under monopoly
- 2.5 Price discrimination under monopoly.

Unit-III: MARKET STRUCTURE :

- 3.1 Monopolistic competition : Meaning and Characteristics.
- 3.2 Price determination in monopolistic competition.
- 3.3 Oligopoly : Meaning and Characteristics.
- 3.4 Price determination under Oligopoly.
- 3.5 Perfect competition : Meaning, Characteristics and determination.

Unit-IV: FACTORS PRICING :

- 4.1 Nature of demand & supply of factors inputs.
- 4.2 Marginal productivity theory.
- 4.3 FACTORS : Meaning & Types.
- 4.4 Determination of wages and Exploitation of Labour.
- 4.5 RENT : Concept, Ricardian and modern theories of Rent, Quasi Rent.

Unit-V : FACTORS PRICING :

- 5.1 INTEREST : Concept and time preference.
- 5.2 Loanable funds and Liquidity preference theory of Interest.
- 5.3 PROFIT : Meaning and Definition.
- 5.4 Dynamic & Risk bearing theory of Profit.
- 5.5 Innovation theory of Profit.

BOOKS RECOMMENDED :

1. Ahuja H.D. : Business Economics : S.Chand & Co.New Delhi.
2. Business Economics : Pimpalkar, Bapat, Joshi, Orient-Longmans.
3. Houthsoyianni A Modern Micro Economics:Macmillan New Delhi.
4. अर्थशास्त्राचे सिध्दांत प्रा. जी.एन्. तामरे, पिंपळापूरे प्रकाशन.
5. व्यावसायिक अर्थशास्त्र डॉ.रा.य.माहोरे,अंशुल पब्लिकेशन, नागपूर.
6. अर्थशास्त्रके सिध्दांत प्रा. जोशी, सिंग, गीवास्तव, जयपूर.
7. आधुनिक सुक्ष्मअर्थशास्त्र प्रा.के.पी.एम्.सुंदरम्.
8. व्यवसायिक अर्थशास्त्र प्रा.एच.आर.तिवारी, डॉ.के.के.पाटील, डॉ.बी.बी.तायवाडे आणि वाय.पी.सिंग -अद्वैत प्रकाशन, अकोला.
9. Business Economics : Dr.Sudhir Bodhankar, Dr, Medha Banetkar, Shri Sainath Prakashan, Nagpur.
10. Business Economics : Dr. Mrs.Pushpa T
11. ayade-Shree Mangesh Prakashan, Ramdaspath, Nagpur-10.
12. Business Economics (English Edition) Dr.G.N.Bamare-Pimpalapur & Co. Publishers, Nagpur.
13. व्यावसायिक अर्थशास्त्र (मराठी आवृत्ती) :डॉ.जी.एन. तामरे-Pimpalapur & Co. Publishers, Nagpur.

**B.Com. Part - I
Semester I
ADVANCED ACCOUNTANCY**

Time : 3 Hours

Marks : 80

Objectives : To impart basic Accounting knowledge as applicable to business.

Unit-I 1.1 Meaning, definition, scope, need and development of Book keeping & Accounting. Objectives, principles Concepts and conventions of Accounting. Branch Accounts.

1.2 **Accounting Transactions :**

Classification of Accounts, Rules of debit and credit, Journal & ledger, Rules regarding posting and balancing of ledger Account and Trial Balance.

1.3 **Rectification of errors :**

Types of errors, Rectification entries and suspense Account.

Unit-II 2.1 **Sub- subsidiary Book :**

Sub-sidiary Book, Purchases Book, Purchases Return Book, Sales Book, Sales Return Book.

2.2 **Cash Book :**

Single column/Simple Cash Book, Double column Cash Book, Triple column Cash Book and petty Cash Book.

Unit-III Final Accounts of individual, Manufacturing Account, Trading Account, Profit & Loss Accounts, Balance Sheet with Adjustment.

Unit-IV 4.1 **Depreciation Methods :**

Concepts of depreciation, Different methods of depreciation.

Problem on :

I Straight line Method.

II Reducing Balance Method.

Unit-V **Bank Reconciliation statement :**

Meaning, Importance and need, Cause of difference between cash book and pass book. Preparation of all types of Bank Reconciliation statement.

BOOKS RECOMMENDED

- Anthony, R. N. and Reece, J. S. : Accounting Principles Richard Irwin Inc.
- Gupta, R. and Radhaswamy, M : Financial Accounting Sultanchand and Sons, New Delhi.
- Monga J. R. Ahuja Girish, and Sehgal Ashok : Financial Accounting Mayur Paper Back, Noida.
- Shukla, M. C., Grewal T S., and Gupta, S. C. : Advanced Accounts S. Chand & Co. New Delhi.
- Compendium of Statement and Standards of Accounting The Institute of Chartered Accountants of India, New Delhi.
- Agarwala A. N., Agarwala N. : Higher Sciences of Accountancy Kitab Mahal, Allahabad. Hindi and English
- Ashok Banerjee : Financial Accounting Excel Books, New Delhi-110028.
- Vinayakam, P. Mani, Nagarajan : Principles of Accountancy Eurasia Publishing House Pvt. Ltd., New Delhi-110 055.
- R.R. Gupta : Advanced Accountancy.
- Jain, Narang Ayanipulli Advanced Accountancy.
- William Pickles : Accountancy.
- A. Mukherjee, M.Hanif : Modern Accountancy Tata McGraw Hill Publishing Co. Ltd.
- P.C. Tulsian : Accountancy Tata McGraw Hill Publishing Co. Ltd.
- Monga, Gandhi, Madu : Advanced Accounts National Publishing House.
- S. Chakravorti : Advanced Accounting.
- Fundamentals of Accounting : R. Gupta & N. Gupta, Sultanchand & Sons.
- fundamentals of Accounting : T.P Ghosh, Sultanchand & Sons.
- Financial Accounting : Payal Prakashan, Nagpur.
- Financial Accounting : R. Mohota, Rashi publication, Arni, Distt. Kavayitri.

- Financial Accounting : Dr. Gajanan Patil, Dr. Shakil Sattar, Dr. Anil Bhawsar, Dr. Dattatraya Gujrathi-Das Ganu Prakashan, Nagpur.
- Financial Accounting : Dr. □anetkar Medha, Dr. Baheti D.R. □ Shri Sainath Prakashan, Nagpur.
- Financial Accounting : □N. Chopde, D.H. Choudhary, Dr. Raju, □ Rathi, Sheth Publishers Pvt. □td, Mumbai-31.

हिंदी

रूपराम गुप्त, विद्यासरन गुप्त : एडवांसड एकाउन्टेसी आगरा बुक स्टोअर्स

डॉ. एस.एम.शु ला : अडव्हान्स अकौन्टन्सी.

स सेना, वैश्य : उच्च लेखाकर्म

डॉ.एम.पी.खंडेलवाल : उच्चतर लेखाकर्म.

ए.एन.अग्रवाल : उच्चतर लेखावि ान.

जे.के.अग्रवाल : बृहत लेखाकर्म.

गुप्ता, अग्रवाल : एडवान्सड एकाउन्ट्स एस.चान्द.

मराठी

डॉ.शु ल, डोंगरे, मोहता : लेखा तत्व आणि व्यवहार पिंपळापुरे अॅण्ड कं. पलिशर्स, नागपुर.

प्रा. अरविंद शेंडे, प्रा. अब्दुल बारी : वित्तीय लेखांकन भाग-१ अनुराधा प्रकाशन, नागपुर.

प्रा. अरविंद शेंडे, प्रा. अब्दुल बारी : आ थक लेखांकन भाग-१ अनुराधा प्रकाशन, नागपुर.

गजानन पाटील, भरत मेघे, विकास चोपडे : आ थक लेखांकन दत्त सन्स, सदर, नागपुर.

प्रा.भ.नी. गग, प्रा.वि.द. पें ारकर, ज.अ. पाध्ये : उच्च लेखाकर्म मंगेश प्रकाशन.

प्रा. लांजेवार, गुल्हाने, कडु : लेखाकर्म भाग-१ संगम प्रकाशन.

नाथ, लांजेवार, भागवत : उच्च लेखाकर्म भाग-१ : महाराष्ट्र राज्य ग्रंथ नि मती मंडळ.

प्रा.ए.एस. उखळकर : उच्च लेखाकर्म भाग-१ विद्या प्रकाशन.

रोडे, स्मार्थ, ांबारे : प्रथम वर्ष जमाखर्च □ खंड १ एस.चांद कं. लि.

Appendix- L

B.Com. Part - I Semester □ II

FINANCIAL ACCOUNTING

Time : 3 Hours

Marks : 80

Objective : To develop conceptual understanding of fundamentals of financial accounting system and to impart skills in accounting for various kinds of business transaction.

Unit-I Accounts of Non-trading Institutions

Unit-II Special Accounting Areas : Accounts of Co-operative societies.

Unit-III Accounting for Agriculture Farms.

Unit-IV Hire purchases & Instalment purchase Accounts.

Unit-V Insolvency Account of and Individuals : □aws of insolvency- Provisions for preferential creditors, Meaning of insolvency, Procedure of insolvency, Problems on Insolvency Accounts.

BOOKS □ECOMMENDED

Anthony, R. N. and Reece, J. S. : Accounting Principles □Richard Irwin Inc.

Gupta, R. □ and Radhaswamy, M : Financial Accounting □Sultan Chand and Sons, New Delhi.

Monga J. R. Ahuja Girish, and Sehgal Ashok : Financial Accounting □Mayur Paper Back, Noida.

Shukla, M. C., Grewal T S., and Gupta, S. C. : Advanced Accounts □S. Chand & Co. New Delhi.

Compendium of Statement and Standards of Accounting □The Institute of Chartered Accountants of India, New Delhi.

Agarwala A. N., Agarwala □. N. : Higher Sciences of Accountancy □□itab Mahal,

Allahabad. □Hindi and English □

Ashok Banerjee : Financial Accounting □E □cel Books, New Delhi-110028.

N. □inayakam, P. □ Mani, □. □ Nagarajan : Principles of Accountancy □Eurasia

Publishing House □Pvt. □□td., New Delhi-110 055.

R.R. Gupta : Advanced Accountancy.

Jain, Narang □alyanipulli □ Advanced Accountancy.

□ illiam Pickles : Accountancy.

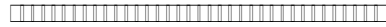
- A. Mukherjee, M.Hanif : Modern Accountancy □Tata McGraw Hill Publishing Co. □td.
 P.C. Tulsian : Accountancy□Tata McGraw Hill Publishing Co. □td.
 Monga, Gandhi, □adu : Advanced Accounts□National Publishing House.
 S. Chakravorti : Advanced Accounting.
 Fundamentals of Accounting : R.□ Gupta & □□. Gupta, Sultanchand & Sons.
 fundamentals of Accounting : T.P Ghosh, Sultanchand & Sons.
 Financial Accounting : Payal Prakashan, Nagpur.
 Financial Accounting : □R. Mohota, Rashi publication, Arni, Distt. □avatmal.
 Financial Accounting : Dr. Gajanan Patil, Dr. Shakil Sattar, Dr. Anil Bhawsar, Dr.
 Dattatraya Gujrathi-Das Ganu Prakashan, Nagpur.
 Financial Accounting : Dr. □anetkar Medha, Dr. Baheti D.R. □Shri Sainath Prakashan,
 Nagpur.
 Financial Accounting : □N. Chopde, D.H. Choudhary, Dr. Raju, □ Rathi, Sheth
 Publishers Pvt. □td, Mumbai-31

हिंदी

- रूपराम गुप्त, विद्यासरन गुप्त : एडवांस्ड एकाउन्टेसी आगरा बुक स्टोअर्स
 डॉ. एस.एम.शु ला : अडव्हान्स अकौन्टन्सी.
 स सेना, वैश्य : उच्च लेखाकर्म
 डॉ.एम.पी.खंडेलवाल : उच्चतर लेखाकर्म.
 ए.एन.अग्रवाल : उच्चतर लेखावि ान.
 जे.के.अग्रवाल : बृहत लेखाकर्म.
 गुप्ता, अग्रवाल : एडवान्सड एकाउन्ट्स एस.चान्द.

मराठी

- डॉ.शु ल, डॉंगरे, मोहता : लेखा तत्व आणि व्यवहार पिंपळापुरे अॅण्ड कं. पब्लीशर्स, नागपुर.
 प्रा. अरविंद शेंडे, प्रा. अब्दुल बारी : वित्तिय लेखांकन भाग-१ अनुराधा प्रकाशन, नागपुर.
 प्रा. अरविंद शेंडे, प्रा. अब्दुल बारी : आ थक लेखांकन भाग-१ अनुराधा प्रकाशन, नागपुर.
 गजानन पाटील, भरत मेघे, विकास चोपडे : आ थक लेखांकन दत्त सन्स, सदर, नागपुर.
 प्रा.भ.नी. गग, प्रा.वि.द. पें ारकर, ज.अ. पाध्ये : उच्च लेखाकर्म मंगेश प्रकाशन.
 प्रा. लांजेवार, गुल्हाने, कडु : लेखाकर्म भाग-१ संगम प्रकाशन.
 नाथ, लांजेवार, भागवत : उच्च लेखाकर्म भाग-१ : महाराष्ट्र राज्य ग्रंथ नि मती मंडळ.
 प्रा.ए.एस. उखळकर : उच्च लेखाकर्म भाग-१ विद्या प्राकाशन.
 रोडे, स्मार्थ, ेन्बारे : प्रथम वर्ष जमाखर्च □ खंड १ एस.चांद कं. लि.

Appendix- M

B.Com. Part - I

Semester □I

P□INCIPLES OF BUSINESS O□GANI□ATION

Unit □1 Commerce and Industry

- 1.1 Commerce and Industry - Meaning, Scope and Evolution
- 1.2 Industrial Revolution- Its Effects
- 1.3 Emergence of Indian MNC
- 1.4 Recent Trends in Business □ orld
- 1.5 Indian Business in New Millennium.

Unit □2 Business

- 2.1 Business Sectors and Its Form
- 2.2 Forms of Business Organization
- 2.3 Unorganised Business-Mom and Pop Stores, Peddlers and Hawkers, Market Traders and Street Traders
- 2.4 E-Commerce and Online Trade
- 2.5 E- Tailers, Cashless Transaction

Unit □Merger and Ac□uisition

- 3.1 Mergers and Ac□uisition- Meaning and Mergers In India
- 3.2 Networking of Business
- 3.3 Franchising ,Dealership, Business Outlets
- 3.4 BPO□ and □PO□
- 3.5 Patents , Trademarks, Copyrights

NOTIFICATION

No. 41 /2018

Date : 7 June, 2018

Subject : Implementation of New Syllabi of Various Course/Subjects as per semester and credit & Grade System in the Faculty of Commerce & Management from the session 2018-2019 & onwards.

It is notified for general information of all concerned that, the authorities of the University has accepted Semester & Credit & Grade System syllabi of various Course/ Subjects of **B.Com. Part-II, Semester- III & IV** mentioned in column No.2 and which is to be implemented stagewise from the session 2018-2019 and onwards with appendices as shown in column No.3 of the following table.

TABLE

Sr.No.	Course / Subjects	Appendices of the new syllabi.
1	2	3
<u>B.Com. Semester- III</u>		
1.	Compulsory English	The Syllabi prescribed for the subject Compulsory English which is appended herewith as Appendix - A
2.	Supplementary English	The Syllabi prescribed for the subject Supplementary English which is appended herewith as Appendix - B
3.	Marathi	The Syllabi prescribed for the subject Hindi which is appended herewith as Appendix - C
4.	Hindi	The Syllabi prescribed for the subject Sanskrit which is appended herewith as Appendix - D
5.	Sanskrit	The Syllabi prescribed for the subject Marathi which is appended herewith as Appendix - E
6.	Pali	The Syllabi prescribed for the subject Urdu which is appended herewith as Appendix - F
7.	Urdu	The Syllabi prescribed for the subject Pali which is appended herewith as Appendix - G
8.	Company Account	The Syllabi prescribed for the subject Company Account which is appended herewith as Appendix - H
9.	Business Mathematics	The Syllabi prescribed for the subject Business Mathematics which is appended herewith as Appendix - I
10.	Auditing	The Syllabi prescribed for the subject Auditing which is appended herewith as Appendix - J
11.	Monetary System	The Syllabi prescribed for the subject Monetary System which is appended herewith as Appendix - K
12.	Information Technology & Business Data Processing - I	The Syllabi prescribed for the subject Information Technology & Business Data Processing - I which is appended herewith as Appendix - L
<u>B.Com. Semester- IV</u>		
1.	Compulsory English	The Syllabi prescribed for the subject Compulsory English which is appended herewith as Appendix - M
2.	Supplementary English	The Syllabi prescribed for the subject Supplementary English which is appended herewith as Appendix - O
3.	Marathi	The Syllabi prescribed for the subject Hindi which is appended herewith as Appendix - P
4.	Hindi	The Syllabi prescribed for the subject Sanskrit which is appended herewith as Appendix - Q
5.	Sanskrit	The Syllabi prescribed for the subject Marathi which is appended herewith as Appendix - R

6.	Pali	The Syllabi prescribed for the subject Urdu which is appended herewith as Appendix - S
7.	Urdu	The Syllabi prescribed for the subject Pali which is appended herewith as Appendix - T
8.	Corporate Accounting	The Syllabi prescribed for the subject Corporate Accounting which is appended herewith as Appendix - U
9.	Business Statistics	The Syllabi prescribed for the subject Business Statistics which is appended herewith as Appendix - V
10.	Income Tax	The Syllabi prescribed for the subject Income Tax which is appended herewith as Appendix - □
11.	Indian Financial System	The Syllabi prescribed for the subject Indian Financial System which is appended herewith as Appendix - X
12.	Information Technology & Business Data Processing - II	The Syllabi prescribed for the subject Information Technology & Business Data Processing - I which is appended herewith as Appendix - Y
-

Sd/-
Registrar
Sant Gadge Baba Amravati University
Amravati.

**B.Com Part-II
SEMESTER-III
ENGLISH (COMPULSORY)**

Marks :- 40

Time :- 2 Hours

**I) Text Prescribed -
Impressions**

An Anthology of Prose and Poetry Published by Anagav Publishers & Distributors,
Nagpur.

Unit- I :- Prose

- 1 Travel by Train - J.P.Priestley
- 2 Two Gentlemen of Verona - A.J.Cronin
- 3 Go, Miss the World :- Subroto Chakrabarti
- 4 The Struggle for an Education Up from Slavery : An Autobiography by Booker T. Washington

Unit-II :- Poetry

- 1 Here the mind is without Fear - Rabindranath Tagore
- 2 Stopping by Woods on a Snowy Evening - Robert Frost
- 3 Leisure - W.H.Davies
- 4 The Daffodils - William Wordsworth

Unit-III :- Communication skills

2) Book Prescribed :-

Synergy

Communication in English and Study Skills Ed.by Orient Black Swan.

Following chapters from Communication Skills are prescribed :-

- 1 An Introduction to Communication.
- 2 Notices, Agendas and Minutes.
- 3 Presentations.

DISTRIBUTION OF MARKS

1) Impressions :-

Unit – I – Prose :

Any 3 out of 4 questions..... [12 Marks]

[4 Marks each]

Unit-II- Poetry :-

Any 3 out of 4 questions..... [12 Marks]

[4 Marks each]

2) Unit-III Communication skills

SYNERGY :-

Any 2 out of 3 questions..... [08 Marks]

[4 Marks each]

8 Multiple Choice questions on Unit I & II [8 Marks]

Internal Assessment :- (10 Marks)

1 Home Assignment [05 Marks]

2 Unit Test [05 Marks]

Bom Part-II
SEMESTER-III
SUPPLEMENTARY ENGLISH

Marks :- 40

Time :- 2 Hours

I) Text Prescribed -

Footprints

□ A Supplementary English Coursebook for Undergraduates □ Published by □aghav Publishers & Distributors, Nagpur.

Unit- I :- Prose

1 □ Tolerance	-	E.M. □orster
2 □ n Shaking Hands	-	A.G. Gardiner
3 □ f Travel	-	□rancis □acon
4 □ n knowledge and □ isdom	-	□ertrand □ussell.

Unit-II :- Poetry

1 □ The Solitary □eaper	-	□ illiam □ ordsworth
2 □ The □oad not Taken	-	□obert □rost
3 □ I Too	-	□angston Hughes
4 □ Teacher	-	□akshman Hirulkar

Unit – III - Short Stories :-

1 □ The Cabuliwallah	-	□abindranath Tagore
2 □ Monday Morning	-	Mark Twain
3 □ Drought	-	Sharadchandra Chatterjee

DISTRIBUTION OF MARKS

1) Footprints :-

Unit – I – Prose :

Any 3 out of 4 □uestions..... □12 Marks□
□4 Marks each□

Unit-II- Poetry :-

Any 3 out of 4 □uestions..... □12 Marks□
□4 Marks each□

Unit- III- Short Stories :-

Any 2 out of 3 □uestions..... □8 Marks□
□4 Marks each□

8 Multiple Choice □uestions on Unit I & III □8 Marks □

Internal Assessment :-

(10 Marks)

1 □ Unit Test	□5 Marks□
2 □ Home Assignment	□5 Marks□

□□□□□

बी.कॉम. भाग २
विषय -- मराठी
सत्र तिसरे

लेखी परीक्षा ४० गुण

अंतर्गत मूल्यमापन १० गुण

नेमलेले पाठ पुस्तक अनुबंध भाग-२ सत्र ३ रे

अनुक्रमणिका

विभाग अ : वचारिक

१)	या अंधारातून वाट सापडत नाही	रा.ग. जाधव	संध्यासमयीच्या गुजगोष्टी
२)	अद्भूतरम्य आणि रू तदायक जीवन:	डॉ.वि.भि.कोलते	
३)	राष्टसंत तुकडोजी : एक विचार	डॉ.अरविंद देशमुख	

विभाग ब : ललित

१)	एक पाटलेला तंत्र ।	स्टीव्ह जॉब	
२)	डेबूचा गाडगेबाबा होतांना.....	डॉ.वि ल वाघ	
३)	पारख	नरें इंगळे	

विभाग क : कविता

१)	सोहळा	मधुकर केचे	पुनवेचा थेंब
२)	मोडलेल्या माणसांचे...	ना.धों. महानोर	पान ङड
३)	जगणे कठीण आहे	अशोक थोरात	
४)	वाटा	शशिकांत हिंगोणेकर	युध्द सुरु आहे
५)	हमी भाव वाहून गेला	वि ल कुलट	

विभाग ड : उपयोजित मराठी

- १) स्वपरिचय पत्र व नोकरीसाठी अर्ज लेखन डॉ. भूषण केळकर
(संदर्भ ग्रंथ उपयोजित मराठी - संपादक केतकी मोडक व इतर)

बी.कॉम. भाग २

मराठी
सत्र तिसरे

एकूण गुण ५०
लेखी परीक्षा ☐ ४० गुण
अंतर्गत मूल्यमापन ☐ १० गुण
वेळ - २ तास

नेमलेले पाठ पुस्तक : अनुबंध भाग-२, सत्र ३ रे, राघव प्रकाशन, नागपुर

लेखी परीक्षा गुण विभागणी :

विभाग अ : वचारिक	०८ गुण
विभाग ब : ललित	०८ गुण
विभाग क : कविता	०८ गुण
विभाग ड : उपयोजित मराठी	०८ गुण
वरील सर्व विभागांवर आधारित वस्तूनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न	०८ गुण
एकूण	४० गुण

विभाग ड साठी संदर्भ ग्रंथ म्हणुन उपयोजित मराठी संपादक केतकी मोडक व इतर, पद्मगंधा प्रकाशन,पुणे हा ग्रंथ आहे. या ग्रंथातील प्रकरण ४ थे स्वपरिचय व नोकरीसाठी अर्ज लेखन, लेखक- भूषण केळकर हे प्रकरण नेमण्यात आले असून त्यावर आधारित दोन लघुत्तरी प्रश्न विचारण्यात येतील. चार गुणांचा एक प्रश्न प्रत्यक्ष प्रकरणावर आधारित असेल आणि चार गुणांचा दुसरा लघुत्तरी प्रश्न हा स्वपरिचय पत्र तयार करणे किंवा जाहिरातीचा संदर्भ देवून नोकरीसाठी अर्ज करणे अशा स्वरूपाचा असेल.

प्रश्ननिहाय गुण विभागणी

प्रश्न - १ ला (विभाग अ वचारिक) १ दीघात्तरी प्रश्न	०८ गुण
प्रश्न - २ ला (विभाग ब ललित) १ दीघात्तरी प्रश्न	०८ गुण
प्रश्न - ३ रा (विभाग क कविता) २ लघुत्तरी प्रश्न (प्रत्येकी ४ गुण)	०८ गुण
प्रश्न - ४ था (विभाग ड उपयोजित मराठी) २ लघुत्तरी प्रश्न (प्रत्येकी ४ गुण) (टिप - वरील सर्व प्रश्नांना अंतर्गत पर्याय राहिल.)	०८ गुण
प्रश्न - ५ वा (विभाग अ,ब,क,ड) ८ वस्तुनिष्ठ प्रश्न (प्रत्येकी १ गुण) (टिप ☐ अभ्यासक्रमातील अ.ब.क.ड या विभागांवर आधारीत प्रत्येकी २ प्रश्न.)	०८ गुण

अंतर्गत मूल्यमापन

एकूण १० गुणांची अंतर्गत मूल्यमापन परीक्षा राहिल.

गुण विभागणी

१) घटक चाचणी ☐ Class Test ☐	०५ गुण
२) गृहपाठ (स्वाध्याय) ☐ Home Assignment ☐	०५ गुण

लेखी परीक्षा व अंतर्गत मूल्यमापन या दोन्ही परीक्षांमध्ये स्वतंत्रपणे उत्तीर्ण होणे आवश्यक असेल. त्यासाठी किमान गुण खालील प्रमाणे आवश्यक असतील.

लेखी परीक्षा - ४० पकी १ गुण आवश्यक

अंतर्गत मूल्यमापन- १० पकी ४ गुण आवश्यक

सूचना :

- १) घटक चाचणी ही अभ्यासक्रमावर आधारित असेल आणि सत्रामध्ये किमान दोन वेळा चाचणी घेवून अंतिम परीक्षेत सरासरी गुणदान ग्रा धरण्यात यावे.
- २) गृहपाठ हा पाठ्यपुस्तकांव्यतिरिक्त इतर कोणत्याही भाषिक कौशल्य विकसित करणाऱ्या विषयावर असावा.

Appendix - D

बी. कॉम. द्वितीय वर्ष सत्र - तृतीय हिन्दी

समय - २ घण्टे

पूर्णांक - ४०

पाठ्यक्रम का इकाइयों में अंक विभाजन एवम् प्रश्नों का स्वरूप निम्न प्रकार से होगा।

इकाई : एक	- आधारभूत पाठ्यक्रम के तीन निबंध (१ से ३) से एक दीघात्तरी प्रश्न विकल्प के साथ पूरा जायेगा।	१ X ८ = ८ अंक
इकाई : दो	- भाषागत पाठ्यक्रम के पाँच पाठ (१ से ५) से कुल पाँच लघुत्तरी प्रश्न पूरे जायेंगे। जिनमें से तीन प्रश्न हल करना अनिवार्य होगा।	३ X ४ = १२ अंक
इकाई : तीन	- पद्य विभाग से : कविता (१ से) से दो कविताओं का केन्द्रीय भाव विकल्प के साथ पूरा जायेगा।	२ X ४ = ८ अंक
इकाई : चार	- एक कल्पना विस्तार विकल्प के साथ पूरा जायेगा।	४ X १ = ४ अंक
इकाई : पाँच	- इकाई एक, दो आर तीन से कुल आठ वस्तुनिष्ठ अतिलघुत्तरी प्रश्न पूरे जायेंगे।	८ X १ = ८ अंक

आन्तरिक मूल्यांकन	१० अंक
१. पाठ्यपुस्तक पर आधारित गृहपाठ	- ५ अंक
२. पाठ्यपुस्तक पर आधारित माखिकी	- ५ अंक
पुस्तक -	गानदा, संपादक - प्रो.(डॉ.) ज्योति यास, डॉ. तीर्थराज राय, प्रकाशक - राघव प ब्लशर्स एण्ड डॉ. निभा उपायाय, डॉ. सुशांत ठोके डि स्टब्युटर्स, नागपुर

Appendix - E

बी. कॉम.भाग-२
सत्र -३
संस्कृत (आवश्यक)

वेळ २ तास	लेखी परीक्षा □ ४० अंतर्गत मूल्यमापन - १० एकूण □ ५०
-----------	--

गद्य विभाग

युनिट -१ ०८ गुण

- १) मदनिकाया: चातुर्यम् ।
२) सज्जनश तः जागरणीयाः। डॉ.संध्या गाडगे

युनिट -२ ०८ गुण

- ३) आदिश :राचार्य ।
४) मनुमत्स्यकथा ।

पद्य विभाग

युनिट □ ३ ०८ गुण

- १) सुभाषितानि
२) ग्रामरक्षणम् - डॉ. पी भा.वणकर

युनिट □ ४ ०८ गुण

- ३) पितृमहात्म्यपध्दतिः । - डॉ.मधुसूदन पे ा
४) रघुवंशवर्णनम्

युनिट □ ५ ०८ गुण

प्रश्नावली □ कालिदास, भास, भवभूती या संस्कृत कव वर आधारित प्रश्नावली.

अंतर्गत मूल्यमापन :- १० गुण

घटकचाचणी - ०५ गुण

स्वाध्याय लेखन - ०५ गुण

प्रश्नपत्रिके स्वरूप गुण - ५०

प्रश्न १ ला	-	गद्य विभागातील ४ पैकी २ उत्तान्यांचे भाषान्तर	-	१० गुण
प्रश्न २ रा	-	गद्य विभागातील २ पकी १ प्रश्नांचे उत्तर	-	० गुण
प्रश्न ३ रा	-	पद्य विभागातील ४ पकी २ पद्यांचे भाषान्तर	-	१० गुण
प्रश्न ४ था	-	पद्य विभागातील २ पकी १ प्रश्नांचे उत्तर	-	० गुण
प्रश्न ५ वा	-	वस्तुनिष्ठ प्रश्न १० पकी ८	-	०८ गुण
		अंतर्गत मूल्यमापन	-	१० गुण

वाणिज्य स्नातक भाग-२
सेमिस्टर-३
पाली आणि प्राकृत (आवश्यक)

वेळ २ तास

लेखी परीक्षा-- ४०
अंतर्गत मूल्यमापन -१०
एकूण-- ५०

युनिट-१

- १) कुरुंगमिगजातक -- (जातक कथा) ०८ गुण
२) उचुंग जातक -- (जातक कथा)

युनिट-२

- १) चित्तवग्ग (धम्मपद) ०८ गुण
२) बुध्दवग्ग (धम्मपद)

युनिट-३

- १) पु ण्णका थेरी (थेरीगाथा) ०८ गुण
२) महाप्रजापती गातमी थेरी (थेरीगाथा)

युनिट-४

- १) नालंदा विद्यापीठ ०८ गुण
२) तक्षशिला विद्यापीठ

युनिट-५

- १) युनिट क्रमांक १ ते ४ वरील वस्तुनिष्ठ प्रश्न -- ०८ गुण

अंतर्गत मूल्यमापन

- १) माखिक परीक्षा -- ०५ गुण
२) गृहपाठ -- ०५ गुण

संदर्भग्रंथ

- १) जातक पालि -- नालंदा संस्करण, इगतपुरी
२) धम्मपद पालि -- डॉ.भदन्त आनंद कासल्यायन
३) थेरीगाथा -- डॉ.विमलकित
४) थेरीगाथा -- डॉ.आर.जे.वानखडे
५) पाली साहित्य का इतिहास - भरतसिंह उपाध्याय
) पाली साहित्य का इतिहास - डॉ.मालती साखरे

वाणिज्य स्नातक भाग-२
सेमिस्टर-३
पाली व प्राकृत (आवश्यक)

वेळ २ तास

५० गुण

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

- प्रश्न-१ अ) भाषांतर करा (दोन पकीएक) ०४ गुण
ब) सामान्य प्रश्न सोडवा (दोन पकीएक) ०४ गुण
प्रश्न-२ अ) संदर्भसह गाथांचे स्पष्टीकरण (दोन पकीएक) ०४ गुण
ब) सामान्य प्रश्न सोडवा (दोन पकीएक) ०४ गुण
प्रश्न -३ दीघात्तरी प्रश्न सोडवा (दोन पकीएक)) ०८ गुण
प्रश्न -४ सामान्य माहिती लिहा ०८ गुण
प्रश्न -५ वस्तुनिष्ठ प्रश्न सोडवा. (कोणतेही चार) ०८ गुण
(प्रत्येकी दोन गुण)

Compulsory Urdu

B. Com. - 2

Semister - III

Theory : 40 Marks

Time : 2 Hours

Text prescribed for study: FUROGH-E-ADAB (Part-II)

(As per model curriculum of the UGC for B. Com. Sem.-III and published by Mother India Publication, Amravati)

Unit - I : PROSE نثر

1. Intekhab Az Safare Hijaz (انتخاب از سفر حجاز) - Abdul Majid Daryabadi (عبدالماجد دریابادی)

Unit - II : PROSE نثر

1. Tijarat ka Asar: Aql-o-Akhlaq par (تجارت کا اثر: عقل و اخلاق پر) Maulana Hali (مولانا حالی)
2. Marhoom ki yaad mei'n (مرحوم کی یاد میں) - Pitras Bukhari (پطرس بخاری)

Unit - III : POETRY نظم

1. Mukaafaat-e-Amal (مکافات عمل) - Nazeer Akbarabdi (نظیر اکبر آبادی)

Unit - IV : COMMUNICATION SKILL فن تدرسیل و ابلاغ

1. Formal Letter Writing
Applications for Job, Complaint, Order etc.

Unit - V : MCQs

Based on Unit I, II and III

Distribution of Marks (40:10)

A. Theory - 40 Marks

Textual Components

Q. No. 1. Prose

Any two long answer questions to be attempted out of four each carrying four marks

Marks:

4 x 2 = 08

Q. No. 2. Prose

a) Any two short answer questions to be attempted out of four each carrying two marks based on "Tijarat ka Asar: Aql-o-Akhlaq par"

Marks: $2 \times 2 = 04$

b) Any two short answer questions to be attempted out of four each carrying two marks based on "Marhoom ki yaad mei'n"

Marks: $2 \times 2 = 04$

Q. No. 3. Poetry

Any two stanzas to be explained out of three each carrying four marks.

Marks: $4 \times 2 = 08$

Q. No. 4. Communication Skill

1. Formal Letter Writing

Applications for Job, Complaint, Order etc.

(Any two out of four)

Marks $4 \times 2 = 08$

Q. No. 5. Multiple Choice Questions

Marks $8 \times 1 = 08$

B. Internal Assessment - 10 Marks

1. Viva-voca 05 Marks

2. Assignment 05 Marks

**B.Com.II
Semester - III
Company Accounts**

Time: 3 Hours

Full Marks – 80

Objectives: This course enable the students to develop awareness about company account.

Unit-1

Issue, forfeiture and Re-issue of Shares.

Unit- 2

Final Accounts of company

Manufacturing Account, Trading Account, Profit & Loss Account, Profit & Loss Appropriation Account & Balance sheet with Adjustment.

Unit – 3

Profit prior to Incorporations.

Unit- 4

Amalgamation of Company

Unit- 5

Absorption of Company

Books Recommended:

- M.C. Shukla, T.S.Grewal & S.C. Gupta □ Advanced Accounts □ol.II
- □.□.Gupta & M.□adhaswamy □ Advanced Accountancy □ol.II
- S.N.Maheshwari □ Advanced Accountancy □ol.II
- □.D. Agrawal □ □inancial Accounting Advanced □ol.II
- Dr. S.M.Shukla, Dr. S.□.Gupta- Corporate □inancial Accounting.

**B.Com.II
Semester - III
Business Mathematics**

Time: 3 Hours

Full Marks – 80

Objective: The objective of this course is to enable the students to have such minimum knowledge of Mathematics.

Unit-1

- a) Natural Numbers, Integers H.C.□. & □.C.M. on two or more integers.
- b) □inear E□uation in one and two variables method with application

Unit- 2 a□

- Percentage
- b□ Discount
- c□ Commission and □rokerage

Unit – 3

- a□ Average,
- b□ Profit and □oss

Unit □4 Mathematics of □inance

- a□ Simple Interest
- b□ Compound Interest

Unit-5 Ratio and Proportion:

□atio and percentage Concept of proportion. Simple and Compound proportion, Direct and inverse proportion.

Books Recommended

- Allen □DG: □asic mathematics : Macmillan New Delhi.
- Soni □. S. : □usiness Mathematics, Pitamber Publishing House.
- apoor □. □. □usiness Mathematics , sultanchand & sons Delhi
- * एम. एम. कोलते, - व्यावसायिक अंकगणित, पिंपळापुरे अँड के प लीशर्स, नागपुर
- *नी.मा.झोंगेरे, -- व्यापार गणित
- Dr. Madhuri Datar, Dr.Sindhu Ghate, Dr. Parag Joshi.

**B.Com-II
Semester-III
Auditing**

Time 3 Hours

Marks-80

- Unit 01 Meaning of Auditing, Objectives & Advantages, Types of Audit, commencement of business audit.
- Unit-2 Internal Check system, Audit programme, Routine checking and Vouching, Verification and Valuation of Assets and liabilities.
- Unit-3 Company Auditor, Appointment, Power, duties, Liabilities.
- Unit-4 Audit of Divisible Profit, Dividend, Audit Report, Types of Report,
- Unit-5 Audit of Banking, Insurance & Educational Institutions.

Internal Assessment

20 Marks

- Visit to Auditor's firm & its Report 10 marks
Home Assessment 10 marks

- Books : 1. अंकेक्षणची मुलतत्वे -- ए.एस.उखलकर
2. अंकेक्षण के सिध्दात -- सुरेशचं शु ला
3. Auditing -- Ukhalkar

**B.Com. Part II
Semester III
Monetary System**

Time: Three Hours

Marks: 80

Unit I MONEY:

- 1.1 Barter System of Exchange and its Problems
- 1.2 Brief History, Meaning, Definition and Nature of Money
- 1.3 Functions and Importance of Money
- 1.4 Kinds of Money: Commodity, Metallic, Paper, E-Money and Virtual Currency
- 1.5 Demonetisation: Merits & Demerits

Unit II VALUE OF MONEY

- 2.1 Demand of Money- Meaning and Determinants
- 2.2 Supply of Money: Meaning and Determinants
- 2.3 Demand-Supply Equilibrium-Value of Money
- 2.4 Fishers Quantity Theory of Money
- 2.5 Criticism on Fishers Theory

Unit III : PRICE FLUCTUATIONS

- 3.1 Inflation-Meaning, Definition and Causes
- 3.2 Inflation-Effects and Measures
- 3.3 Deflation-Meaning, Definition and Causes
- 3.4 Deflation-Effects and Measures
- 3.5 Trade Cycle-Concept and Meaning

Unit IV: MONEY MARKET

- 4.1 Money Market-Meaning, Definition, Nature, Features and Objectives
- 4.2 Indian Money Market-Structure and Components
- 4.3 Functions and Importance of Money Market
- 4.4 Institutions and Instruments of Money Market
- 4.5 Impact of Demonetisation on Indian Money Market

Unit V: CAPITAL MARKET

- 5.1 Concept, Meaning, Definition, Features, Nature and Objectives of Capital Market
- 5.2 Structure and Components of Indian Capital Market
- 5.3 Functions and Importance of Capital Market
- 5.4 SEBI: Organisational Structure, Functions, Powers and Responsibilities
- 5.5 Role of SEBI in Money and Capital Market

References – III rd Semester

- 1) Gupta S. :- Monetary Planning of India, S. Chand, New Delhi
- 2) G.N. Halm :- Monetary theory
- 3) M.N. Garg :- Money Banking
- 4) Khan M. :- Indian financial system theory & practice, Tata Mcgraw Hill, New Delhi
- 5) Mithani Dr. D.M. Money, Banking, International Trade & Public Finance Himalaya Publishing house, New Delhi
- 6) Somashekar Ne.Thi : Money Banking International Trade & Public Finance, Anmol Publication Pvt. Ltd. New Delhi
- 7) RBI :- Bulletins
- 8) Report of currency and finance
9) पसा व वित्त :- डॉ. जितें अहिरराव,
10) मुद्रा आणि वित्तीय पत्र :- डॉ. जी.एन. तामरे
11) मुद्रा अधिकोष आणि सार्वजनिक वित्त :- डॉ. रवि- देशमुख, पिपळपुरे अॅण्ड प लीशर्स, नागपूर- २०१५
12) भारतीय ाँकीग प्रणाली :- डॉ. सुधीर गोधनकर, डॉ. मेघा कानेटकर, साईनाथ प्रकाशन, नागपुर
13) मातृक अर्थशास्त्र :- माधव शेळके

Appendix - L

**B.Com-II
Semester-III**

Information Technology & Business Data Processing-I

Time 3 Hours

Theory Marks – 80

Practical Marks 20

Objective – The objective of this course is to familiarize with basics of Information Technology and use of Spreadsheet Package for Business Data Processing

Unit – I Data and Data Processing:

Data: Concept and Use of Data in Computing.

Data Processing: Concept and Advantages of Data Processing, Application of Data Processing in Business.

Unit – II Database: Concept, Objectives, Need of Database, Database Users.

Data warehousing: Concept, Need and Advantages of Data Warehousing.

Data Mining: Concept, Advantages and Applications of Data Mining,

Unit – III Database management System:

DBMS Concept, Characteristics, Objectives, Advantages, Limitations,

Components of DBMS. **DBMS Models:** Hierarchical, Network and Relational.

Architecture of DBMS: Internal Level, Conceptual Level and External Level

Unit –IV Spreadsheet Package:

MS-Excel 2003 / Higher: Introduction to Spreadsheet Package, Components of Spreadsheet Windows

Spreadsheet Basics: Concept, Columns & Rows, Cell, Cell Address, Cell Range, Cell Pointer, Sheet Tabs.

Working in Spreadsheet:

Editing and Formatting Spreadsheet, Alignment of data in a Cell, Inserting & Deleting Cell, Rows and Columns, Changing the Column width and Row height, Page Setup, Saving and Printing of Spreadsheet.

Unit V Formulas, Functions and Chart in Excel:

Introduction to Formulas, Functions and Categories of Functions.

Working with Common Excel Functions: TODAY, DATEDIF, NOW, UPPER, LOWER, PROPER, CONCATENATE, AVERAGE, MAX, MIN, COUNT, COUNTIF, COUNTA, COUNTBLANK, SUM, SUMIF, AUTOSUM, IF

Chart in Excel: Introduction, Types, Creating and formatting a Chart Displaying, Saving & Printing.

Books Recommendation:

- Microsoft Office Excel 2007 Free Text Book at www.microsoft.com
- Curtis D. Fry Microsoft Excel 2007 Step by Step Published by Microsoft Press
- MS Office 2007
- Pradeep K. Sinha and Priti Sinha's Fundamentals of Computing P Publication.
- Alexis Leon and Mathews Leon's Fundamentals of Information Technology Published by Leon Nikas.
- **Practical Based on Microsoft Excel**

Appendix - M

**B.Com Part-II
SEMESTER-IV
ENGLISH (COMPULSORY)**

Time :- 2 Hours

Marks :- 100

I) Text Prescribed -

Impressions

□ An Anthology of Prose and Poetry Published by Vaghav Publishers & Distributors, Nagpur.

Unit- I :- Prose

1 □ The Town	□	Heek	-	E.O. Lucas
2 □ Florence Nightingale	□		-	Wynton Strachey
3 □ The Gift of Magi	□		-	Henry
4 □ Three Hermits	□		-	Leo Tolstoy

Unit-II :- Poetry

1 □ On His Blindness	□		-	John Milton
2 □ Solitude	□		-	Alexander Pope
3 □ Still I Rise	□		-	Maya Angelou
4 □ Money Madness	□		-	D.H. Lawrence

2) Book Prescribed :-

Synergy

□ Communication in English and Study Skills Ed.by Orient Black Swan.

□ Following chapters from Communication Skills are prescribed :-

- 1 □ Interview and Interviewing skills.
- 2 □ Meeting skills
- 3 □ Nonverbal Communication.

DISTRIBUTION OF MARKS

- 1) **Impressions :-**
Unit – I – Prose :
Any 3 out of 4 questions..... 12 Marks
4 Marks each
- Unit-II- Poetry :-**
Any 3 out of 4 questions..... 12 Marks
4 Marks each
- 2) **Unit-III- Communication Skills**
SYNERGY :-
Any 2 out of 3 questions..... 08 Marks
4 Marks each
- 8 Multiple Choice questions on Unit I & II 8 Marks
- Internal Assessment :- (10 Marks)**
1 Home Assignment 5 Marks
2 Personal Interview..... 5 Marks

Appendix - O

**B.Com Part-II
SEMESTER-IV
SUPPLEMENTARY ENGLISH**

Time :- 2 Hours

Marks :- 0

I) Text Prescribed -

Footprints

A Supplementary English Coursebook for Undergraduates Published by P. V. Raghav Publishers & Distributors, Nagpur.

Unit- I :- Prose

- 1 University Days - James Thurber
2 The Portrait of a Lady - Ruskin Bond
3 A Tryst with Destiny - Jawaharlal Nehru
4 My First Dollar - Stephen Leacock

Unit-II :- Poetry

- 1 The Human Seasons - John Keats
2 The Captain My Captain - Walt Whitman
3 A Fragment - P. B. Shelley
4 Stay Calm - Grenville Kleiser

Unit – III - Short Stories :-

- 1 The Bet - Anton Chekhov
2 Mr. Snow All - Somerset Maugham
3 Engine Trouble - K. V. Narayan

DISTRIBUTION OF MARKS

- 1) **Footprints :-**
Unit – I – Prose :
Any 3 out of 4 questions..... 12 Marks
4 Marks each
- Unit-II- Poetry :-**
Any 3 out of 4 questions..... 12 Marks
4 Marks each
- Unit- III- Short Stories :-**
Any 2 out of 3 questions..... 08 Marks
4 Marks each
- 8 Multiple Choice questions on Unit I & III 8 Marks
- Internal Assessment :- (10 Marks)**
1 Home Assignment 5 Marks
2 Personal Interview..... 5 Marks

बी.कॉम. भाग २

सत्र चाथे
मराठी

लेखी परीक्षा ४० गुण

अंतर्गत मूल्यमापन १० गुण

नेमलेले पाठ पुस्तक अनुबंध भाग-२ सत्र ३ रे

अनुक्रमणिका

विभाग अ : वचारिक

१)	आत्मनिरीक्षणाचा परिणाम	महात्मा गांधी	सत्याचे प्रयोग
२)	जेट युगातील माणूस	शंतनु ल. किलास्कर	जेट युगातील माणूस
३)	कर्मवीर आणि महाराष्ट्राची जडणघडण	गंगाधर पानतावणे	आधारवड : कर्मवीर भा राव पाटील गारवग्रंथ

विभाग ब : ललित

१)	धांदुलाचा प्दांत	सर्व ा पी चक्रधर स्वामी	लीळाचरित्र
२)	आगळ	महें कदम	
३)	आबा	विजय पाटील	

विभाग क : कविता

१)	एक आम्ही असे निघालो	नारायण सुव	मा े विद्यापीठ
२)	जुंज	सुरेश भट	एल्गार
३)	दुःखाचं महावस्त्र	पी वि ल	मा या वर्तमानाची नोंद
४)	या नभाला वेचतो मी.....	विष्णू सोळंके	
५)	डा वन	वभव भिवरकर	

विभाग ड : उपयोजित मराठी

- १) जाहिरात लेखन संदीप खरे
(संदर्भ ग्रंथ उपयोजित मराठी - संपादक केतकी मोडक व इतर)

बी.कॉम. भाग २

मराठी
सत्र चाथे

गुण विभागणी

एकूण गुण ५०
लेखी परीक्षा ☐ ४० गुण
अंतर्गत मूल्यमापन ☐ १० गुण
वेळ - २ तास

नेमलेले पाठ पुस्तक : अनुबंध भाग-२, सत्र ४ थे, राघव प्रकाशन, नागपुर

लेखी परीक्षा गुण विभागणी :

विभाग अ : वचारिक	०८ गुण
विभाग ब : ललित	०८ गुण
विभाग क : कविता	०८ गुण
विभाग ड : उपयोजित मराठी	०८ गुण
वरील सर्व विभागांवर आधारित वस्तूनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न	०८ गुण
एकूण	४० गुण

विभाग ड साठी संदर्भ ग्रंथ म्हणुन [उपयोजित मराठी] संपादक [केतकी मोडक व इतर, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे हा ग्रंथ आहे. या ग्रंथातील प्रकरण ८ वे [जाहिरात लेखन], लेखक- संदीप खरे हे प्रकरण नेमण्यात आले असून त्यावर आधारित दोन लघुत्तरी प्रश्न विचारण्यात येतील. चार गुणांचा एक प्रश्न प्रत्यक्ष प्रकरणावर आधारित असेल आणि चार गुणांचा दुसरा लघुत्तरी प्रश्न हा [माहिजेत] किंवा [वस्तू विक्रीची जाहिरात] तयार करणे अशा स्वरूपाचा असेल.

प्रश्ननिहाय गुण विभागणी

प्रश्न - १ ला (विभाग अ वचारिक) १ दीघात्तरी प्रश्न	०८ गुण
प्रश्न - २ ला (विभाग ब ललित) १ दीघात्तरी प्रश्न	०८ गुण
प्रश्न - ३ रा (विभाग क कविता) २ लघुत्तरी प्रश्न (प्रत्येकी ४ गुण)	०८ गुण
प्रश्न - ४ था (विभाग ड उपयोजित मराठी) २ लघुत्तरी प्रश्न (प्रत्येकी ४ गुण) (टिप - वरील सर्व प्रश्नांना अंतर्गत पर्याय राहिल.)	०८ गुण
प्रश्न - ५ वा (विभाग अ,ब,क,ड) ८ वस्तुनिष्ठ प्रश्न (प्रत्येकी १ गुण) (टिप [अभ्यासक्रमातील अ.ब.क.ड या विभागांवर आधारीत प्रत्येकी २ प्रश्न.]	०८ गुण

अंतर्गत मूल्यमापन

एकूण १० गुणांची अंतर्गत मूल्यमापन परीक्षा राहिल.

गुण विभागणी

३) घटक चाचणी [Class Test]	०५ गुण
४) गृहपाठ (स्वाध्याय) [Home Assignment]	०५ गुण

लेखी परीक्षा व अंतर्गत मूल्यमापन या दोन्ही परीक्षांमध्ये स्वतंत्रपणे उत्तीर्ण होणे आवश्यक असेल. त्यासाठी किमान गुण खालील प्रमाणे आवश्यक असतील.

लेखी परीक्षा - ४० पकी १ गुण आवश्यक

अंतर्गत मूल्यमापन- १० पकी ४ गुण आवश्यक

सूचना :

- घटक चाचणी ही अभ्यासक्रमावर आधारित असेल आणि सत्रामध्ये किमान दोन वेळा चाचणी घेवून अंतिम परीक्षेत सरासरी गुणदान ग्रा धरण्यात यावे.
- गृहपाठ हा पाठ्यपुस्तकांव्यतिरिक्त इतर कोणत्याही भाषिक कौशल्य विकसित करणाऱ्या विषयावर असावा.

Appendix - Q

बी. कॉम. द्वितीय वर्ष सत्र - चतुर्थ हिन्दी

समय - २ घण्टे

पूर्णांक - ४०

पाठ्यक्रम का इकाइयों में अंक विभाजन एवम् प्रश्नों का स्वरूप निम्न प्रकार से होगा।

इकाई : एक	-	आधारभूत पाठ्यक्रम के तीन निबंध (४ से) से एक दीघात्तरी प्रश्न विकल्प के साथ पूरा जायेगा।	१ X ८ = ८ अंक
इकाई : दो	-	भाषागत पाठ्यक्रम के पाँच पाठ (से १०) से कुल पाँच लघुत्तरी प्रश्न पूरे जायेंगे। जिनमें से तीन प्रश्न हल करना अनिवार्य होगा।	३ X ४ = १२ अंक
इकाई : तीन	-	पद्य विभाग से : कविता (से १२) से दो कविताओं का केन्द्रीय भाव विकल्प के साथ पूरा जायेगा।	२ X ४ = ८ अंक
इकाई : चार	-	कुल : लोको तयों पूरे जायेंगी, जिनमें से चार लोको तयों का अर्थ लिखना होगा।	१ X ४ = ४ अंक
इकाई : पाँच	-	इकाई एक, दो आर तीन से कुल आठ वस्तुनिष्ठ अतिलघुत्तरी प्रश्न पूरे जायेंगे।	८ X १ = ८ अंक

आन्तरिक मूल्यांकन

१० अंक

१. पाठ्यपुस्तक पर आधारित गृहपाठ - ५ अंक
 २. पाठ्यपुस्तक पर आधारित माखिकी - ५ अंक
 पुस्तक - आनदा, संपादक - प्रो.(डॉ.) ज्योति यास, डॉ. तीर्थराज राय, प्रकाशक - राघव प ब्लशर्स एण्ड
 डॉ. निभा उपायाय, डॉ. सुशांत ठोके डि स्टब्युटर्स, नागपुर

Appendix -R

बी. कॉम.भाग-२
 सत्र -४
 संस्कृत (आवश्यक)

वेळ २ तास

लेखी परीक्षा □ ४०
 अंतर्गत मूल्यमापन -१०
 एकूण □ ५०

गद्य विभाग

- युनिट -१ ०८ गुण
 १) व्यसने मित्रपरीक्षा । (हितोपदेश)
 ५) लवचन्दकेतुसंवादः ।
 युनिट -२ ०८ गुण
 १) महाराणाप्रतापः ।
 २) विजुतचरितम् ।

पद्य विभाग

- युनिट □ ३ ०८ गुण
 १) प्रवहतात् संस्कृतमन्दाकिनी । - डॉ.गं. आ.पळसुले
 २) चर्पटपत्रजरिका स्तोत्रम् ।
 युनिट □ ४ ०८ गुण
 ३) अन्यो तयः।
 ४) कलिविडम्बनम् - डॉ.नीलकण्ठ दीक्षित
 युनिट □ ५ ०८ गुण
 प्रश्नावली □ भारवी, माघ,अ ाघोष यांच्यावर आधारित प्रश्नावली.

अंतर्गत मूल्यमापन :- १० गुण

घटकचाचणी - ०५ गुण

स्वाध्याय लेखन - ०५ गुण

प्रश्नपत्रिके स्वरूप

गुण - ५०

- प्रश्न १ ला - गद्य विभागातील ४ पैकी २ उत्तान्यांचे भाषान्तर - १० गुण
 प्रश्न २ रा - गद्य विभागातील २ पकी १ प्रश्नांचे उत्तर - ० गुण
 प्रश्न ३ रा - पद्य विभागातील ४ पकी २ पद्यांचे भाषान्तर - १० गुण
 प्रश्न ४ था - पद्य विभागातील २ पकी १ प्रश्नांचे उत्तर - ० गुण
 प्रश्न ५ वा - वस्तुनिष्ठ प्रश्न १० पकी ८ - ०८ गुण
 अंतर्गत मूल्यमापन - १० गुण

वाणिज्य स्नातक भाग-२
सेमिस्टर-४
पाली आणि प्राकृत (आवश्यक)

वेळ २ तास

लेखी परीक्षा -- ४०
अंतर्गत मूल्यमापन - १०
एकूण -- ५०

युनिट-१

- अ) वेसालियाप चमदस्सन (महापरिनिब्बानसुत्त) ०८ गुण
ब) उलुक जातक (जातक कथा)

युनिट-२

- अ) सिविराज जरिय (चरियापिटक) ०८ गुण
ब) अकित्ती चरिय (चरियापिटक)

युनिट-३

- अ) चार आर्यसत्य ०८ गुण
ब) आर्य अष्टांगीक मार्ग

युनिट-४

- अ) पाली निबन्ध ०८ गुण

युनिट-५

- अ) युनिट क्रमांक १ ते ४ वरील वस्तुनिष्ठ प्रश्न ०८ गुण

अंतर्गत मूल्यमापन १० गुण

- १) माखिक परीक्षा - ०५
२) गृहपाठ - ०५

संदर्भग्रंथ

- १) दिघनिकाय -- नालंदा संस्करण, इगतपुरी
२) चरियापिटक -- डॉ.शेषराव मे ाम
३) पाली निबंधावली -- डॉ.हरिशंकर शु ला
४) पाली साहित्य का इतिहास - भरतसिंह उपाध्याय
५) पाली साहित्य का इतिहास - डॉ.मालती साखरे
जातक पालि -- नालंदा संस्करण, इगतपुरी

वाणिज्य स्नातक भाग-२
सेमिस्टर-४
पाली व प्राकृत (आवश्यक)

वेळ २ तास

५० गुण

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

- प्रश्न-१ दीघात्तरी प्रश्न सोडवा (दोन पकीएक)) ०८ गुण
प्रश्न-२ अ) संदर्भसह स्पष्टीकरण (दोन पकीएक) ०४ गुण
१) लघुत्तरी प्रश्न सोडवा (दोन पकीएक) ०४ गुण
प्रश्न -३ टिपणात्मक (दोन पकीएक)) ०८ गुण
प्रश्न -४ पाली भाषेमध्ये निबंध लिहा (कोणताही एक) ०८ गुण
प्रश्न -५ वस्तुनिष्ठ प्रश्न सोडवा.(कोणतेही चार)(प्रत्येकी दोन गुण) ०८ गुण

Compulsory Urdu

B. Com. - 2

Semister - IV

Theory : 40 Marks

Time : 2 Hours

Text prescribed for study: FUROGH-E-ADAB (Part-II)

(As per model curriculum of the UGC for B. Com. Sem.-III and published by Mother India Publication, Amravati)

Unit - I : PROSE نثر

1. Ek Shahr Paanch Hungame (ایک شہر پانچ ہنگامے) Intezar Husain (انتظار حسین)

Unit - II : PROSE نثر

1. Silsilae Kohe Himalya (سلسلہء کوہ ہمالیہ) - Muhammad Aslam Parvez (محمد اسلم پرویز)
2. Underline (انڈر لائن) - Dr. Muhammad Asadullah (ڈاکٹر محمد اسد اللہ)

Unit - III : POETRY نظم

- Ghazals 1,2,3 غزل - Hasrat Mohani (حسرت موہانی)

Unit - IV : COMMUNICATION SKILL فن ترسیل و ابلاغ

1. Newspaper Reports
2. Advertisement

Unit - V : MCQs

Based on Unit I, II and III

Distribution of Marks (40:10)

A. Theory - 40 Marks

Textual Components

Q. No. 1. Prose

Any two long answer questions to be attempted out of four each carrying four marks

Marks:

$$4 \times 2 = 08$$

Q. No. 2. Prose

a) Any two short answer questions to be attempted out of four each carrying two marks based on "Silsilae Kohe Himalya"

Marks:

$$2 \times 2 = 04$$

b) Any two short answer questions to be attempted out of four each carrying two marks based on " Underline "

Marks:

$$2 \times 2 = 04$$

Q. No. 3. Poetry

Any four couplets to be explained out of seven each carrying two marks.

Marks:

$$2 \times 4 = 08$$

Q. No. 4. Communication Skill

a) Newspaper Report

(Any one out of two)

Marks

$$4 \times 1 = 04$$

b) Advertisement

(Any one out of two)

Marks

$$4 \times 1 = 04$$

Q. No. 5. Multiple Choice Questions

Marks

$$8 \times 1 = 08$$

B. Internal Assessment - 10 Marks

1. Viva-voca 05 Marks

2. Assignment 05 Marks

B.Com.II
Semester - IV
Corporate Accounting

Time: 3 Hours

Full Marks 80

Objectives: This course enable the students to develop awareness about corporate accounting.

- Unit- 1** Final Accounts of Banking Company
Schedule wise Profit & Loss Account & Balance Sheet
- Unit – 2** Final Accounts of fire and accident Insurance Company
- Unit -3** Liquidation of Company
Including statement of affairs and deficiency Account
- Unit- 4** Valuation of Goodwill
Meaning of Goodwill, need, characteristics, method of valuation of goodwill.
Problems on following methods...
1 Average Profit Method
2 Super Profit Method
3 Capitalization Method.
- Unit- 5** Valuation of Shares:
Meaning of share, need, characteristics, method of valuation of Shares
Problem on following methods.
1 Net Asset Method
2 Field Method.

Books Recommended:

- 1 M.C. Shukla, T.S.Grewal & S.C. Gupta Advanced Accounts Vol.II
- 2 P.K.Gupta & M.Chadhaswamy Advanced Accountancy Vol.II
- 3 S.N.Maheshwari Advanced Accountancy Vol.II
- 4 P.D. Agrawal Financial Accounting Advanced Vol.II
- 5 Dr. S.M.Shukla, Dr. S.K.Gupta- Corporate Financial Accounting

B.Com.II
Semester - IV
Business Statistics

Time : 3 Hours

Full Marks 80

Objective: The objective of this course is to enable the students to have such minimum knowledge of Statistics.

Unit-1 :

Introduction :- Statistics as a subject, Descriptive Statistics- Compared to inferential Statistics, Types of data, Collection, Tabulation and presentation of statistical data.

Unit- 2

Index Numbers, Construction of Index Number

Unit – 3

Analysis of Universal Data : Construction of a frequency of distribution, concept of central tendency & their measures, Mean , Median, Mode

Unit – 4

Concept of Dispersion, Absolute and relative measures of dispersion Skewness.

Unit- 5

Co-efficient of correlation Karl Pearson's formula. Calculation of Co-efficient of correlation in grouped and ungrouped data. Probable error.

Books Recommended :-

Gupta S.P. : Statistical Methods

C.S. Sawlikar : Dr P. Ingole, S. Ashishor : Basic Computer and Statistical Techniques

Elhance D.N. : Fundamental of Statistics

Dr Sukhadeve Parsha S. : A Text book of Modern Approach to Statistics

C.S. Mahajan Applied Statistics.

Appendix - 1

**B.Com-II
Semester-IV
Income Tax**

Time 3 hours

Marks-80

- Unit 1 Basic Concept-Income Tax, Income, Total Income, Gross total Income , Assessment Year, Previous Year, Casual Income, Agricultural Income, Person, Heads of Income, Income which does not form part of total Income.
- Unit 2 Computation of Income from Salary & Income from House property
- Unit-3 Income from other sources, Deductions to be made from Gross Total Income, relating to resident Individual.
- Unit 4 Income tax Authorities, Power of Income tax Officer & Commissioner, Assessment procedure,
- Unit 5 Return of Income, e-filing procedure, filling of Form No .16 Form No. 10 E, Tax Planning, Advance tax, PAN, TDS.

Internal Assessment

20 Marks

Form No. 16, 10E, 15G, e-filing of return of Income

10 marks

Home Assessment

10 marks

Books :-

1. Income Tax Law & Practice

□

Chagwati Prasad

2. Income Tax Law & Practice

□

Malhotra & Goyal

3. आयकर तत्व आर व्यवहार

--

मेहरोत्रा आर गोयल

4. Taxmann's GST Manual

5. आयकर डॉ.घोरपडे आणि डॉ.गोंगले

. आयकर -- उखलकर

. आयकर व अंकेक्षण -- डॉ.विजय उपगडे

B.Com-II
Semester IV
Indian Financial System

Time : 3 Hrs

Total Marks : 80

Int.Ass. : 20

Unit-I Indian Financial Market :

- 1.1 Meaning, Features, Kinds of Finance
- 1.2 Definition & Significance of Indian Financial Market
- 1.3 Structure & Organization of Financial Market
- 1.4 Functions of Indian Financial Market
- 1.5 Problems & Importance of Financial System in Indian Economy.

Unit-II Indian Banks :

- 2.1 Brief History, Definition & Nature of Banks
- 2.2 Classification of Indian Banks.
- 2.3 Banking Services ATM, CDM, Debit Card, Credit Card, E-banking, HIM Bharat Interface for Money
- 2.4 Importance of Banking Services in India
- 2.5 Concept & Importance of Core Banking

Unit-III Commercial Bank :

- 3.1 Meaning & Definition of Commercial Bank
- 3.2 Functions of Commercial Bank
- 3.3 Process of Credit Creation of Commercial Bank
- 3.4 Limitations of Credit Creation
- 3.5 Role & Importance of Commercial Bank in India.

Unit-IV Reserve Bank of India (RBI) :

- 4.1 History, Meaning & Importance of RBI.
- 4.2 Functions of Reserve Bank of India.
- 4.3 Credit Control Quantitative Tools.
- 4.4 Credit Control Qualitative Tools.
- 4.5 Role of RBI in Indian Economy.

Unit-V Stock Exchange :

- 5.1 History, Meaning & Features of Stock Exchange
- 5.2 Structure & Components of Indian Stock Exchange.
- 5.3 Functions of Indian Stock Exchange
- 5.4 Role & Importance of Stock Exchange.
- 5.5 Concept of SENSEX & NIFTY

Books Recommended :

1. Gupta S. :- Monetary Planning of India, S. Chand, New Delhi
2. G.N. Halm :- Monetary theory
3. N. Garg :- Money Banking
4. Khan M. :- Indian financial system theory & practice, Tata Mcgraw Hill, New Delhi
6. Mithani Dr. D.M. Money, Banking, International Trade & Public Finance
7. Himalaya Publishing house, New Delhi
8. Somashekar Ne.Thi : Money Banking International Trade & Public Finance,
9. Anmol Publication Pvt. Ltd. New Delhi
10. :- Bulletins
11. Report of currency and finance
१२. प्रसा व वित्त :- डॉ. जितें अहिरराव,
१३. मुद्रा आणि वित्तीय पत्र :- डॉ. जी.एन. तामरे
१४. मुद्रा अधिाष आणि सार्वजनिक वित्त :- डॉ. रवि- देशमुख, पिपळापुरे अॅण्ड प लीशर्स, नागपूर- २०१५
१५. भारतीय ाँकीग प्रणाली :- डॉ. सुधीर ाधनकर, डॉ. मेघा कानेटकर, साईनाथ प्रकाशन, नागपुर
१६. मााीक अर्थशास्त्र :- माधव शेळके.

Appendix -Y

**B.Com-II
Semester-IV**

Information Technology & Business Data Processing-II

Time 3 Hours

Theory Marks – 0
Practical Marks 0

Objective – The objective of this course is to familiarize with basics of Database, Database management System and use of Accounting Package for Business Data Processing.

Unit – I Information – Concept, Characteristics, Data v/s Information, Uses of Information within the organisation and outside the organisation

Information Technology: Introduction, Definition of IT, Uses of IT in business and various fields.

Unit- II Computerised Accounting Package:

Computerised Accounting: Concept, Advantages and Limitation of Computer Accounting, Manual vs Computerised Accounting.

Unit-III Accounting Software Tally 9.0 / Higher: Introduction, Features, Company info, Menu, Gateway of Tally Menu, Button Bar, Status Bar, Calculator.

Unit- IV Working in Tally

Company Creation: Accounts only and Accounts with inventory.

Groups: Concept, Predefined Groups, Creation of New Single Group, Display, Alteration and Deletion of Group.

Ledgers: Concept, Single ledger Creation, Display, Alternation & Deletion.

Vouchers: Concept, Types of vouchers, Features and Configuration of Accounting vouchers

Transaction: Accounting voucher, Inventory vouchers.

Unit- V Reports and Advanced Features in Tally:

Reports Display and Printing: Balance Sheet, Profit & Loss Account, Ratio Analysis, Stock Summary, Trial Balance, Day Book and Account Book

Data Export & Import: ODBC outward and Inward Connectivity, Data Import and Export, Email, Upload, Backup, Restore.

Indian Tax System: TDS, TCS, GST: computation of GST

Book Recommendation-

Shiksha Gupta's Computer and Financial Accounting with Tally 9.0, Published by dreamTech.

Pradeep K. Sinha and Priti Sinha's Fundamentals of Computing P Publication.

Alexis Leon and Mathews Leon's Database Management System Published by Leonikas

Goods & Service Tax Act Sai Jyoti Publication, Nagpur--Prof. Pravin Kamthe, Prof. Meghana Patil.

Practical Based on Tally

NOTIFICATION

No. 62/2019

Date : 4 July, 2019

Subject : Implementation of New Syllabi of Various Course/Subjects as per semester and credit & Grade System in the Faculty of Commerce Management from the session 2019-2020 & onwards.

It is notified for general information of all concerned that, the authorities of the University has accepted Semester & Credit & Grade System syllabi of various Course/ Subjects of **B.Com. Part-III, Semester- V & VI** mentioned in column No.2 and which is to be implemented stagewise from the session 2019-2020 and onwards with appendices as shown in column No.3 of the following table.

TABLE

Sr.No. 1	Course / Subjects 2	Appendices of the new syllabi. 3
<u>B.Com. Semester- V</u>		
1.	Compulsory English	The Syllabi prescribed for the subject Compulsory English which is appended herewith as Appendix - A
2.	Supplementary English	The Syllabi prescribed for the subject Supplementary English which is appended herewith as Appendix - B
3.	Marathi	The Syllabi prescribed for the subject Marathi which is appended herewith as Appendix - C
4.	Hindi	The Syllabi prescribed for the subject Hindi which is appended herewith as Appendix - D
5.	Sanskrit	The Syllabi prescribed for the subject Sanskrit which is appended herewith as Appendix - E
6.	Pali & Prakrit	The Syllabi prescribed for the subject Pali & Prakrit which is appended herewith as Appendix - F
7.	Urdu	The Syllabi prescribed for the subject Urdu which is appended herewith as Appendix - G
8.	Cost Accounting	The Syllabi prescribed for the subject Cost Accounting which is appended herewith as Appendix - H
9.	Business Environment	The Syllabi prescribed for the subject Business Environment which is appended herewith as Appendix - I
10.	Business Regulatory Frame Work	The Syllabi prescribed for the subject Business Regulatory Frame Work which is appended herewith as Appendix - J
11.	Process Business - I	The Syllabi prescribed for the subject Process Business - I which is appended herewith as Appendix - K
12.	Co-Operative Business - I	The Syllabi prescribed for the subject Co-Operative Business - I which is appended herewith as Appendix - L
13.	Indian Insurance System - I	The Syllabi prescribed for the subject Indian Insurance System - I which is appended herewith as Appendix - M
14.	Indian Banking System- I	The Syllabi prescribed for the subject Indian Banking System- I which is appended herewith as Appendix - N
15.	Internet & www -I	The Syllabi prescribed for the subject Internet & www -I which is appended herewith as Appendix - O
16.	e-Commerce - I	The Syllabi prescribed for the subject e-Commerce - I which is appended herewith as Appendix - P

B.Com. Semester- VI

17. **Compulsory English** The Syllabi prescribed for the subject **Compulsory English** which is appended herewith as **Appendix - Q**
18. **Suppllementary English** The Syllabi prescribed for the subject **Suppllementary English** which is appended herewith as **Appendix - R**
19. **Marathi** The Syllabi prescribed for the subject **Marathi** The Syllabi prescribed for the subject Hindi which is which is appended herewith as **Appendix - S**
20. **Hindi** The Syllabi prescribed for the subject **Hindi** which is appended herewith as **Appendix - T**
21. **Sanskrit** The Syllabi prescribed for the subject **Sanskrit** which is appended herewith as **Appendix - U**
22. **Pali & Prakrit** The Syllabi prescribed for the subject **Pali & Prakrit** which is appended herewith as **Appendix - V**
23. **Urdu** The Syllabi prescribed for the subject **Urdu** which is appended herewith as **Appendix - W**
24. **Management Accounting** The Syllabi prescribed for the subject **Management Accounting** which is appended herewith as **Appendix - X**
25. **Economics of Development** The Syllabi prescribed for the subject **Economics of Development** which is appended herewith as **Appendix - Y**
26. **Company Law** The Syllabi prescribed for the subject **Company Law** which is appended herewith as **Appendix - Z**
27. **Process Business - II** The Syllabi prescribed for the subject **Process Business - II** which is appended herewith as **Appendix - AA**
28. **Co-Operative Business - II** The Syllabi prescribed for the subject **Co-Operative Business -II** which is appended herewith a **Appendix - AB**
29. **Indian Insurance System - II** The Syllabi prescribed for the subject **Indian Insurance System - II** which is appended herewith as **Appendix -AC**
30. **Indian Banking System- II** The Syllabi prescribed for the subject **Indian Banking System- II** which is appended herewith as **Appendix -AD**
31. **Internet & www -II** The Syllabi prescribed for the subject **Internet & www-II** which is appended herewith as **Appendix - AE**
32. **e-Commerce - II** The Syllabi prescribed for the subject **e-Commerce - II** which is appended herewith as **Appendix - AF**

Sd/-
Registrar
Sant Gadge Baba Amravati University
Amravati.

**B.Com. III
Semester- V
Compulsory English**

Time: 2 Hours

Marks: 40

Prescribed Textbook : Horizons by Board of Editors Published by Orient Blackswan.

CONTENTS

UNIT I : PROSE		
SR.NO	PROSE	AUTHOR
1	Ratan Tata	
2	Steve Jobs	
3	Vijay Bhatkar	
4	Black Money and the Black Economy	C. Rammanohar Reddy
UNIT II : POETRY		
1	A Red, Red Rose	Robert Burns
2	It is needless to ask the saint the caste to which he belongs	Kabir
3	Love's Philosophy	P.B. Shelly
4	The Garden	Andrew Marvell
UNIT III : BUSINESS COMMUNICATION		
Computer Technology & Recent Concepts in Business		
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Paperless office ✓ Video Conferencing ✓ E-Banking 		
Communication Skills		
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Public Speaking (Strategies for Effective Speaking, Types of Speeches) 		

MARKING SCHEME

UNIT I: Prose : Any THREE out of FOUR Questions (3 x 4 = 12 Marks)

UNIT II : Poetry : Any THREE out of FOUR Questions (3 x 4 = 12 Marks)

UNIT III : Business Communication :

Any TWO out of THREE Questions (2 x 4 = 8 Marks)

8 Multiple Choice Questions on Unit I & II (8 x 1 = 8 Marks)

INTERNAL ASSESSMENT :

Seminar Skill : 5 Marks

Home Assignment : 5 Marks

=====

B.Com. III
Semester- V
Supplementary English

Time: 2 Hours

Marks: 40

Prescribed Textbook : Golden Harvest An English Coursebook for Undergraduates by Board of Editors
Published by Orient Blackswan.

CONTENTS

UNIT I : PROSE		
SR.NO	PROSE	AUTHOR
1	A Real Good Smile	Bill Naughton
2.	What India Inc wants a. Our muddled generation : b. Employers look for potential employees, not exam results	Dinesh Kumar Manish Sabharwal
3	A Simple Philosophy	Seathl
4	Mother Teresa	R.G.Herod
UNIT II : POETRY		
1	My mind to Me a Kingdom Is	Edward Dyer
2	Drama for a Winter Night	Langston Hughes
3	Youssuf	James Russell Lowell
4	Flowers are Red	Harry Chopin
UNIT III : ☐ One Act Play ☐		
Death Trap : Saki		

MARKING SCHEME

UNIT I: Prose : Any THREE out of FOUR Questions (3 x 4 = 12 Marks)

UNIT II : Poetry : Any THREE out of FOUR Questions (3 x 4 = 12 Marks)

UNIT III : One Act Play

Any TWO out of THREE Questions (2 x 4 = 8 Marks)

8 Multiple Choice Questions on Unit I & II (8 x 1 = 8 Marks)

INTERNAL ASSESSMENT :

Seminar Skill : 5 Marks

Home Assignment : 5 Marks

=====

Appendix - C

बी.कॉम.भाग-३
विषय :- मराठी
सत्र पाचवे

लेखी परीक्षा - ४० गुण
अंतर्गत मूल्यामापन - १० गुण

नेमलेले पाठ पुस्तक “आशय” भाग-३

अनुक्रमणिका

विभाग अ : वैचारिक

- १) राजष शाहू महाराज यांचे शिक्षण विषयक कार्य - गो वद पानसरे
- २) आगरकरांच्या राजकीय विचारांची प भूमी - डॉ.अशोक चौसाळकर
- ३) पाणी आणि पर्यावरणनिष्ठ जागतिकीकरण - दिलीप पु. चित्रे

विभाग ब : ललित

- १) वटवृक्ष उन्मळून पडतोय - प्रा.अविनाश डोळस
- २) अनुभवातून शिकलेलं शहाणपण - धनंजय दातार
- ३) सुखदुःखाचा ताळेबंद - आशुतोष शेवाळकर
- ४) अधारयात्रा - सतीश तराळ

विभाग क : कविता

- १) सत्याच्या जातीला - शरच्चं मु तबोध
- २) मा गी कविता - नागराज मंजुळे
- ३) माती - शोभा रोकडे
- ४) दोन मुतुकं - संजय घरडे
- ५) पा स आला - विजय सोसे

विभाग ड : उपयोजित मराठी

- १) निविदासूचना लेखक -
- २) इतिवृत्त लेखन -

बी.कॉम.भाग-३
विषय :- मराठी
सत्र पाचवे

वेळ - २ तास

एकूण गुण - ५० गुण
लेखी परीक्षा - ४० गुण
अंतर्गत मूल्यामापन - १० गुण

नेमलेले पुठ पुस्तक : “आशय” भाग-३ (सत्र-५ व सत्र-६)

लेखी परीक्षा गुण विभागणी :

विभाग अ : वैचारिक	०८ गुण
विभाग ब : ललित	०८ गुण
विभाग क : कविता	०८ गुण
विभाग ड : उपयोजित मराठी	०८ गुण
वरिल सर्व विभागांवर आधारित वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न	०८ गुण
एकूण	४० गुण

विभाग “ड” साठी संदर्भ म्हणून “उपयोजित मराठी” , “निविदासूचना लेखन” “इतिवृत्त लेखन” हे दोन प्रकरण नेमण्यात आले असून त्यावर आधारित दोन लघु ारी प्रश्न विचारण्यात येतील. चार गुणांचा एक प्रश्न प्रत्यक्ष प्रकरणावर आधारित असेल आणि चार गुणांचा दुसरा लघु ारी प्रश्न हा निविदासूचना तयार करणे कवा इतिवृत्त तयार करणे अशा स्वरूपाचा असेल.

प्रश्ननिहाय गुण विभागणी

प्रश्न – १ ला (विभाग अ : वैचारिक) १ दीघा ारी प्रश्न	०८ गुण
प्रश्न – २ रा (विभाग ब : ललित) १ दीघा ारी प्रश्न	०८ गुण
प्रश्न – ३ रा (विभाग क : कविता) २ लघु ारी प्रश्न (प्रत्येकी ४ गुण)	०८ गुण
प्रश्न – ४ था (विभाग ड : उपयोजित मराठी) २ लघु ारी प्रश्न (प्रत्येकी ४ गुण)	०८ गुण

(टिप - वरील सर्व प्रश्नांना अंतर्गत पर्याय राहिल.)

प्रश्न – ५ वा (विभाग अ,ब,क,ड) ८ वस्तुनिष्ठ प्रश्न (प्रत्येकी १ गुण)	०८ गुण
--	--------

(टिप - अभ्यासक्रमातील अ,ब,क, ड या विभागांवर आधारीत प्रत्येकी २ प्रश्न)

अंतर्गत मूल्यामापन

एकूण १० गुणांची अंतर्गत मूल्यमापन परीक्षा राहिल.

गुण विभागणी

१) घटक चाचणी (Class Test)	०५ गुण
२) गृहपाठ (स्वाध्याय) (Home Assignment)	०५ गुण

लेखी परीक्षा व अंतर्गत मूल्यमापन या दोन्ही परीक्षांमध्ये स्वतंत्रपणे उ णीर्ण होणे आवश्यक असेल. त्यासाठी किमान गुण खालील प्रमाणे आवश्यक असतील.

लेखी परीक्षा - ४० पेकी १६ गुण आवश्यक

अंतर्गत मूल्यमापन - १० पेकी ४ गुण आवश्यक

सूचना :-

- १) घटक चाचणी ही अभ्यासक्रमावर आधारित असेल आणि सत्रामध्ये किमान दोन वेळा चाचणी घेवून अंतिम परीक्षेत सरासरी गुणदान ११ धरण्यात यावे.
- २) गृहपाठ हा पाठ पुस्तकांव्यतिरि त इतर कोणत्याही भाषिक कौशल्य विकसित करणा-या विषयावर असावा.

बी. कॉम. तृतीय वर्ष
सत्र - पंचम
हिन्दी

समय - २ घण्टे

पूर्णांक - ४०

पाठ्यक्रम का इकाइयों में अंक विभाजन एवम् प्रश्नों का स्वरूप निम्न प्रकार से होगा।

इकाई : एक - आधारभूत पाठ्यक्रम के तीन निबंध (१ से ३) से एक दीर्घा री प्रश्न विकल्प के साथ पूरा जायेगा। $१ \times ८ = ८$ अंक

इकाई : दो - भाषागत पाठ्यक्रम के पाँच पाठ (१ से ५) से कुल पाँच लघू री प्रश्न पूरे जायेंगे। जिनमें से तीन प्रश्न हल करना अनिवार्य होगा। $३ \times ४ = १२$ अंक

इकाई : तीन - प विभाग से : कविता (१ से ६) से दो कविताओं का केन्द्रीय भाव विकल्प के साथ पूरा जायेगा। $२ \times ४ = ८$ अंक

इकाई : चार - उत्पादित वस्तु के विक्री हेतु एक विापन का प्रारूप विकल्प के साथ पूरा जायेगा। $४ \times १ = ४$ अंक

इकाई : पाँच - इकाई एक, दो और तीन से कुल आठ वस्तुनिष्ठ अतिलघू री प्रश्न पूरे जायेंगे। $८ \times १ = ८$ अंक

आन्तरिक मूल्यांकन

१० अंक

१. पाठ्यपुस्तक पर आधारित गृहपाठ - ५ अंक

२. पाठ्यपुस्तक पर आधारित मौखिकी - ५ अंक

पुस्तक - प्रभास, संपादक - डॉ. निभा उपाध्याय, डॉ. सुशांत ठोके, डॉ. मनोज जोशी
प्रकाशक - राघव पब्लिशर्स एण्ड डिस्ट्रिब्यूटर्स, नागपुर.

वाणिज्य स्नातक [B.Com] भाग ३ (सत्र - ५)
संस्कृत आवश्यक

पुस्तक : गीर्वाणसारथिः - भाग ३

मुख्य संपादक - डॉ. भगवान पंडा,

सह संपादक - डॉ. मीना [] भादककर, [] आतिश कुलकर्ण []

गुण - लेखी परीक्षा - ४०

वेळ - २ तास

अन्तर्गत मूल्यमापन - १०

एकूण गुण - ५०

घटक - १ : ग पाठ १ व २	- ०८ गुण
घटक - २ : ग पाठ ३ व ४	- ०८ गुण
घटक - ३ : प पाठ १ व २	- ०८ गुण
घटक - ४ : प पाठ ३ व ४	- ०८ गुण
घटक - ५ : बरील ४ घटकांवर आधारीत प्रश्नावली (भाग ५)	- ०८ गुण

-०-

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

वेळ - २ तास	लेखी परीक्षा	पूर्ण गुण - ४०
	प्रश्न (१) दीघा ऱरी प्रश्न (दोन पैकी एक)	- ०८ गुण
	प्रश्न (२) ४ पैकी २ अनुवाद करा (५ ते ६ ओळ चे उतारे)	- ०८ गुण
	प्रश्न (३) दीघा ऱरी प्रश्न (दोन पैकी एक)	- ०८ गुण
	प्रश्न (४) ४ पैकी २ श्लोकांचा अनुवाद करा (४ ओळ चे)	- ०८ गुण
	प्रश्न (५) १० पैकी ०८ वस्तुनिष्ठ प्रश्न	- ०८ गुण
अन्तर्गत मूल्यमापन -		पूर्ण गुण - १०
१) स्वाध्याय	- ०५ गुण	
२) मौखिक	- ०५ गुण	
	एकूण गुण --१०	

टीप - लेखी परीक्षा व अंतर्गत मूल्यमापन या दोन्ही परीक्षांमध्ये एवढे उपाय्यतेने आवधिक असेल. यासाठी किमान गुण खालील एवढे आवधिक असतील.

लेखी परीक्षा	- ४० पैकी १६ गुण आवधिक
अंतर्गत मूल्यमापन	- १० पैकी ०४ गुण आवधिक

गीर्वाणसारथिः (भाग - ३)

संस्कृत आवधिक या विषयासाठी उतावित अयास

अनुक्रमणिका

पाचवेस

गविभाग

१) दानवीरः कणः	- कणभौरनाटकम्	महाकविः भासः
२) कापुषोपनिषद्	- कापुषोपनिषद्	राजशेखरः
३) मद्रिषसपथि कथा	- हितोपदेशः	नारायणशमा
४) धांदुलदृतिः	- सबीचधरलीलामृतम्	

प□विभाग

१) लोकस□हः	- गांधीगीता	एस. एन. ताडप□ीकर
२) अ□यो□यः	- भामिनीविलासः	पंडित जग□थः
३) भारवेरथगौरवम्	- किराताजुनीयम्	महाकविः भारविः
४) य□□□ः	- महाभारतम्	आदिकविः □ासः

□□वली भाग ५

Appendix - F

वाणिज्य स्नातक भाग-३
सेमिस्टर- ५
पाली आणि प्राकृत (आवश्यक)

वेळ २ तास

लेखी परीक्षा-- ४०
अंतर्गत मूल्यमापन -९०
एकूण-- ५०

युनिट-१

१) मशपरिनिब्बाण सु ।	--	१) राजग` २) अम्बलिकायं ३) अम्बपालिगणिकाय भोजनं	०८ गुण
----------------------	----	--	--------

युनिट-२

धम्मपद	--	१) तव्हावग्गो	०८ गुण
चरियापिटक	--	२) निमिराजचरिय	

युनिट-३

थेरीगाथा	--	१) अनोपमा थेरी २) सुजाता थेरी	०८ गुण
----------	----	----------------------------------	--------

युनिट-४

बौध्द लेणी	--	१) अंजिता लेणी २) वेरुळ लेणी ३) औरंगाबाद लेणी	०८ गुण
------------	----	---	--------

युनिट-५

युनिट क्रमांक १ ते ४ वरील वस्तुनिष्ठ प्रश्न सोडवा	--		०८ गुण
---	----	--	--------

अंतर्गत मूल्यमापन

१) घटक चाचणी	--	०५ गुण	(Class Test)
२) स्वाध्याय	--	०५ गुण	(Home Assignment)

सूचना :-

- १) घटक चाचणी ही अभ्यासक्रमावर आधारित असेल आणि सत्रामध्ये किमान दोन वेळ चाचणी घे न अंतिम परीक्षेत सरासरी गुणदान ॥ धरण्यात यावे.
- २) गृहपाठ (स्वाध्याय) हा अभ्यासक्रमावरील असेल.

वाणिज्य स्नातक भाग-३

सेमिस्टर- ५

पाली आणि प्राकृत (आवश्यक)

वेळ २ तास

लेखी परीक्षा-- ४०

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

प्रश्न - १	अ) भाषांतर करा (दोन पैकी एक)	--	४ गुण
	ब) सामान्य प्रश्न सोडवा (दोन पैकी एक)	--	४ गुण

प्रश्न - २	अ) संदर्भासह गाथांचे स्पष्टीकरण (दोन पैकी एक)	--	४ गुण
	ब) सामान्य प्रश्न सोडवा (दोन पैकी एक)	--	४ गुण
प्रश्न - ३	दिघा ारी प्रश्न सोडवा (दोन पैकी एक)	--	८ गुण
प्रश्न - ४	सामान्य माहिती लिहा	--	८ गुण
प्रश्न - ५	वस्तुनिष्ठ प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी दोन गुण)	--	८ गुण

Appendix - G

Urdu Compulsory
B.Com. III
Semester- V

Theory: 40 Marks Time: 2 Hours

Text prescribed for study: **ROOH-E-ADAB (Part III)**
(As per Model curriculum of the UGC for B.Com III Semester V and published by the Aadhaar Publication Amravati.)

Unit-I : PROSE

1. Aurat (عورت) Maulana Niyaz Fatahpuri (مولانا نياز فتح پوري)

Unit-II : PROSE

1. Ek wasiyat ki Tameel (ایک وصیت کی تعمیل) Mirza Farhatullah Baig (مرزا فرحت اللہ بیگ)

2. Chand Roz America mein (چند روز امریکہ میں) Ehtesham Husain (اعجاز حسین)

Unit-III : Poetry (شعر)

1. Akal aur Nafas ki Guftagoo (عقل اور نفس کی گفتگو) Altaf Husain Hali (الطاف حسین حالی)

Unit-IV : COMMUNICATION SKILL (ترکیبی مہارت)

1. Letter Writing
Applications for job Complaints Orders etc.

Unit-V : MCQs
Based on Unit. I, II and III

Distribution of Marks (40 : 10)

A : Theory - 40 Marks

Question No. 1 Prose

Any two long answer questions to be attempted out of four each carrying four marks based on

"Aurat (عورت)"

Marks: 4X2= 08

Question No. 2 Prose

a) Any two short answer questions to be attempted out of four each carrying two marks based on

"Ek wasiyat ki Tameel (ایک وصیت کی تمیل)"

Marks: 2X2= 04

b) Any two short answer questions to be attempted out of four each carrying two marks based on

"Chand Roz America mein (چند روز امریکہ میں)"

Marks: 2X2= 04

Question No. 3 Poetry

Any two stanzas to be attempted out of three each carrying two marks based on poem

"Akal aur Nafas ki Guftagoo (عقل اور نفس کی گفتگو)"

Marks: 4X2= 08

Question No. 4 COMMUNICATION SKILL

I. Letter Writing

Applications for job Complaints Orders etc.

(Any two out of four)

Marks: 4X2= 08

Question No. 5

Multiple Choice Questions based on Unit.I,II and III

Marks: 8X1= 08

B. Internal Assessment - 10 Marks

1. Viva-voce 05 Marks

2. Assignment 05 Marks

B.Com. III
Semester- V
Cost Accounting

Time : 3 Hours

Marks: 80

Objectives:

1. This course exposes the students to the basic concepts and tools used in Cost Accounting.
2. To provide an understanding of the applications of Cost Accounting techniques for determination of cost of production.

Unit I: 1.1: Cost Accounting: Meaning; Features; Functions; Advantages; Limitations; Difference between Cost Accounting and Financial Accounting.

1.2: Basic Cost Concepts: Concept of Cost; Cost VS Expenses and Losses; Cost Centre; Cost Unit; Cost Object; Methods of Costing.

1.3: Classification of Cost: Direct and Indirect Method; Fixed and Variable Costs; Historical and Pre-determined Costs.

Unit II: 2.1: Material Cost: Meaning and Classification of Materials; Material Purchase Procedure; Store Keeping; Stores Record.

2.2: Problems on Cost-Sheet (Cost Statements).

Unit III: 3.1: Labour Cost: Meaning of Direct Labour and Indirect Labour;

3.2: Methods of Time Keeping: Attendance Register (Muster Roll); Token or Disc Method; Time Recording Clocks; Biometric Time Recording Clocks.

3.3: Methods of Wage Payment: Time rate system; Piece Rate System; Incentive Schemes of Halsey and Rowan.

3.4: Problems on Tender.

Unit IV: 4.1: Overheads: Meaning and Definitions of Overheads; Classification of Overheads.

4.2: Reconciliation of Cost and Financial Accounts: Meaning; Reasons for Variations ; Different Treatment of Items; Items appearing only in Cost Accounts; Problems on Reconciliation of Cost Accounts with Financial Account.

Unit V: 5.1: Process Costing: Meaning and Characteristics; Process Costing Procedure; Process Losses and Wastages; Joint and By-products, Methods of Assigning Joint Costs; Accounting for Joint Costs.

5.2: Problems on Process Costing (Excluding Problems on Abnormal Gain/Loss and Internal Process Profit).

Books Recommended

1. Arora M.N. : Cost Accounting – Principles & Practice, Vikas, New Delhi.
2. Arora M.N. : Cost and Management Accounting – Theory Problems & Solutions, Himalaya Publishing House, Mumbai.
3. Tulsian P.C. Practical Costing : Vikas, New Delhi.
4. Maheshwari S.N. : Advanced Problems and Solutions in Cost Accounting, Sultan Chand, New Delhi.
5. M.C. Shukla, T.S. Grewal, M.P. Gupta : Cost Accounting ; Text and Problems; S.Chand & Co. Ltd., New Delhi.
6. Jawaharlal : Cost Accounting : Second Edition; Tata Mcgraw- Hill Publishing Co. Ltd., New Delhi.
7. SK. Sahajahan Ali. Subir Datta, Ashit Baran Saha: Theory and Practice of Cost Accounting: S.Chand & Company Ltd. Ramnagar, New Delhi 110055.

- W.W.Bigg : Cost Accounts
9. L.N. Gupta : Cost Accounts
10. R.R.Gupta : Cost Accounts
11. M.G. Shukla : Cost Accounts
12. Dr. Pramod Fating : Cost & Management Accounting , Sir Sahitya Kendra, Nagpur
13. Cost Management Accounting: Dr.Pramod Fating, Dr. Milind Gulhane, Dr. Abdui Bari, Dr. Raju Rathi, Dr. Vilas Chopade, Prof. Sanjay Kale: Sir Sahitya Kendra , Nagpur

हिन्दी

१. आई.बी.स सेना , लागत लेखा विधी

२. एम.एम.शु ला, लागत लेखा

३. एम.एल.अ त्वाल, परिव्यय लेखांकन

४. गुप्त त्रिवेदी , लागत लेखा

मराठी

१. प्रा.बी.एल. जिभकाटे, परिव्यय आणि व्यवस्थापन लेखाकर्म, वि । पब्लिशर्स, नागपुर

२. महाजन वाय.आर., परिव्यय आणि प्रबंधकीय लेखांकन, पपळापुणे अॅण्ड कं. पब्लिशर्स, नागपुर

३. पी किशोर मोहरील , परिव्यय आणि प्रबंधकीय लेखाकर्म, दासगणू प्रकाशन, नागपुर

४. सेठी, धूत , परिव्यय लेखांकन, वि । प्रकाशन, नागपुर

Appendix - I

**B.Com Part
Semester V
Business Environment**

Time :Three Hours

Marks 0

Course Outcome:-The contents herein intend to develop the ability to understand and interpret sector wise business environment of India.

Unit 1 Indian Business Environment

1.1 Concept, definition and Importance

1.2 Nature and scope of Business Environment

1.3 Components of Business Environment- Internal and External

1.4 Current trends in Business Environment:-Post Demonetization Business Environment

Unit 2 Indian Agricultural Environment

2.1 Role and Characteristics of Agriculture in India

2.2 Agricultural Marketing-APMC-Importance, Functioning and Problems

2.3 Need of credit for Indian Farmers- Structure and Importance of NABARD

2.4 Current Trends in Agriculture Environment-Crop Insurance Scheme, Kisan Credit Card, Minimum Support Price

Unit 3 Indian Industrial Environment

3.1 Industrialization: Role and Pattern

3.2 Definition and Role of Small Scale, Cottage and Micro Industries

3.3 Industrial Sickness: Concept, Definition, Causes and Remedies

3.4 Current Trends in Industrial Environment: Industrial Policy 2013

Unit 4 Indian Service Environment

4.1 Nature, Contribution, Scope and Coverage of Indian Service Sector

4.2 Growth and Present State of IT Services in India

4.3 Tourism And Hospitality Industry: Prospects and Problems

4.4 Current Trends in Service Environment: Right to Disconnect

Unit India and Foreign Trade Environment

- 5.1 Importance of Foreign Trade for a Developing Economy
- 5.2 Balance of Trade and Balance of Payment
- 5.3 Foreign Trade Policy
- 5.4 Current Trends in Foreign Trade Environment: FDI and FII

Books Recommended:

- 1) Indian economy-Dutt. R.,K Sundaram, S.Chand, Delhi
- 2) The International business Environment-Sundram and Black, Printice Hall, New Delhi.
- 3) Economic Environment of Business, Misra and Puri, HPH, Mumbai

Appendix - J

=====
**B.Com. III
Semester - V
Business Regulatory Frame work**

Time :3 Hours

Marks 0

Objective: To help the students to understand the concept of business Laws and it's applications in business regulation.

Unit-I : Indian Contract Act,1956 :-

- 1.1 Definition and Essentials of Valid Contract.
- 1.2 Classification of Contracts.
- 1.3 Communication, Acceptance and Revocation of Proposal.
- 1.4 Void and Voidable Contract. Agreement.
- 1.5 Contingent and Quasi Contract.
- 1.6 Performance of Contract.
- 1.7 Consequences and Remedies of Breach of Contract.

Unit- II Special Contracts:-

- 2.1 Indemnity & Guarantee:- Meaning, Rights, of Indemnity Holder and Indiminator. Essential and Kinds of Guarantee, distinction between Indemnity and Guarantee.
- 2.2 Bailment and Pledg :- Meaning and Elements; Classification Duties and Rights of Bailor and Bailee, Termination of Bailment. Meaning and Essentials of Pledge, Rights and Duties of Pledgee and Pledger.
- 2.3 Agency:- Meaning, Essentials. Agent, Rules, Test and Creation of Agency.
- 2.4. Appointment of Agent, Duties, Rights and Position of Principal and Agent.
- 2.5 Termination of Agency.

Unit- III Sales of Goods Act, 1930 and Consumer Protection Act, 1986:

- 3.1 General Principles - Meaning Essentials and formation of Contract of Sale.
- 3.2 Conditions and Warranties :- Meaning Difference
- 3.3 Transfer of Ownership - Importance and Rules Regarding transfer of Ownership Duties of Seller and Buyer, Unpaid Seller.
- 3.4 Definition of Consumer, Importance, Objectives of Consumer Protection Act.
- 3.5 Grievance Redressal Mechanism

Unit - IV : Negotiable Instrument Act, 1881:

- 4.1 Introduction and Characteristics of Negotiable Instrument
- 4.2 Promissory Note, Bill of Exchange, Cheque and Bank Draft and there Definitions Characteristics, Types of endorsements, Crossing of Cheque
- 4.3 Holder, Holder in due course, Discharge of parties
- 4.4 Acceptance, Dishonour and Discharge of Negotiable Instrument

Unit- V: Goods and Services Tax Act, 2017

- 5.1 Definition of Goods, Services, CGST, SGST and IGST
- 5.2 Input Tax Credit, Supply of Goods or Services or Both
- 5.3 Rate of GST.
- 5.4. Basic Procedures in GST.
- 5.5 Powers of GST Officer, Offences, Penalties and Appeals.

Reference Books:

1. A Manual of Business law :Dr.S.N. Maheshwari and S.K. Maheshwari, Himalaya Publishing house ,New Delhi
- 2.Business Like: Tejpal sheth dorling Kindersley (India) Pvt. Ltd.
3. Mercantile law: MC Shukla S.Chand and company limited, New Delhi
4. Business law P.C. Tulsani Tata Mc-graw Hill Publishing Company limited, New Delhi
- 5.Business Law: P.Sarvanavel S.Senthil & S.Balakumar, Himalaya publishing house New Delhi
- 6.Business Law: C.L. Bansal, Taxman 's New Delhi
7. GST Ready Reckoner V.S. Date ,Taxman 's New Delhi
8. Indian Contract Act. & Sales of Goods Act: P. Sarvenavel, S. Sumathi, Himalaya Publishing House, New Delhi.
9. Mercantile Law : N.D. Kapoor, Sultan Chand & Sons Educational Publishing. New Delhi.
10. व्यवसायिक कायदे : काश देहलवाल, वश पलिशर एंड डीप्टर, नागपुर
11. व्यवसाय नियामक तव मंडल कायदा डॉ. अरवंद शंदे, होते, जाधव, खडसे व नेउलकर, अनुराधा काशन, नागपुर
12. व्यवसाय नियामक फायदे रचना आणि कंमनीयांचा कायदा ए एस उखडकर, पंपलापुरे पलिशसनागपुर
13. व्यवसायिक नियमन संरचना डॉ चौधर आणि डॉ. तुषार कोटक : साई योत पलिक्शन , नागपुर

Appendix - K

B.Com.III
Semester- V
Process Business - I

Time: 3 Hours

Marks: 80

Objectives :

The course aims to educate the students with the different factors which effect business. This course aims to develop ability to understand and scan business environment as well as process in order to analyses the opportunities and take decisions under the uncertainty.

UNIT - I

Business Process :- concept, significance and nature, Elements of Business environment internal and external; Different roles of government in relation to business process. Social Responsibilities of Business.

UNIT - II

Industrial Policy - Its historical perspective in brief, Industrial Policy, Liberalisation. Economics Planning in India; Rational of economic planning, year plan - Eleventh five year plan concept & feathers.

UNIT - III

Public sector - its objectives and working, major problems of public sector enterprises; Privatisation of public sector enterprises - the issue involved. Role of Private and Joint Sectors.

UNIT - IV

Compensation Act - Industries Development and Regulation Act : Silent features, Foreign Exchange Regulation Act (FERA).

UNIT - V

Export- Import Policy ; Globalisation and Business Practices, WTO- Objectives and Role in International.

References Books

1. Indian Economy - By Sundrum R.K.
and Rreudradatta -- S.Chand Publications
2. Envirolmental Economics - Hedge Lao, Mc millan
3. Industrial Law - N.D.Kapoor.

Appendix - L

**B.Com. III
Semester - V
Co-operative Business- I**

Time :3 Hours

Marks 0

Objectives :

1. To grasp the historical development of Co-operatives in India
2. To Understand and appreciate theoretical development of the co-operative enterprises in India.
3. To appreciate role and relevance of co-operatives in the present economics environment.
4. To develop understanding and insight in co-operative development.

Unit - I

Cooperative Movement :- Origin, Meaning defination, Concept of Co-operation Principles of Co-operation.

Unit - II

Cooperative Movement in India History & growth of cooperative movement.
Post independence period / Trends in cooperative business in India.

Unit - III

Cooperative Management :- Concept - Goals - Governance Structure - Board - Executive Relationship Participative Democratic Control - Comparison of Managements of Profit Business and Cooperative (nonprofit) Business.

Unit - IV

Administrative System for Cooperatives :- At Central, State levels - secretary to government for Co-operatives - Registrars of Cooperative societies - Functional Registrars - Their powers and duties administrative set up under the control of RCS.

Unit - V

Issues In Co-operative Management :- Professional Management, De-officialisation - Operational Efficiency - Cooperative Democracy Vs. Efficiency - Key Result Areas - Strategies for sustainable Development of Cooperatives in India.

References Books:-

- 1.kamat G.S , New Dimensions of Cooperative Management, Himalaya Pubishing House, New Delhi, 1987.
2. Kapoor D.R. Hand Book of Cooperative Audit, Anmol Publications Pvt.Ltd.,New Delhi, 1998.
3. Krishnaswami O.R. Cooperative Account Keeping, Oxford IBH Co., New Delhi, 1990.
4. Krishnaswami O.R. Democracy in Action, Somaiya Publishing House, New Delhi, 1990.
5. Kulandaiswamy V.,Text Book of Cooperative Managements, Aruda academy,Coimbatore 2002 .
6. Manickavasagam P.A. Treatise on Cooperative Account Keeping, Rainbow Publications Coimbatore, 1989.
7. Nakkiran, S. A.Treatise on Cooperative Management, Rainbow publications, Coimbatore, 2002.
8. Shah, A.K. Professional Management for Cooperatives, Himalaya Publishing House, New Delhi, 1987
9. Sujit Jikidar and Alok K. Pramanik(ed) Accounting and Auditing, Deep & Deep Publications, New Delhi 2001
10. Weeraman P.E. AModal Cooperative Societies Law with the Authors Commentary, New Delhi,ICA 1994
11. Weeraman P.E. The Effect of Cooperative Law on the Autonomy of Cooperatives in South East Asia, New Delhi, ICA 1989.

B.Com.III
Semester - V
Indian Insurance System I

Time : Three Hours

Marks 80

Course Outcome: To provide an insight into the working of Insurance Industry

Unit I: Horizon of Insurance Industry

- 1.1 Insurance: Concept and Objectives
- 1.2 Insurance: Nature, Scope and Role
- 1.3 Risk Premises: Concept and Kinds
- 1.4 Risk: Identification, Assessment & Transfer

Unit II: Life Insurance

- 2.1 Meaning, Definition and Features, Scope and Coverage
- 2.2 Need and Assessment
- 2.3 Types of Plans
- 2.4 Claim settlement Procedure and Problems

Unit III: Insurance for Industry and Business [Fire & Marine]

- 3.1 Meaning, Definition and Features, Scope and Coverage
- 3.2 Need and Assessment
- 3.3 Types of Plans
- 3.4 Claim settlement Procedure and Problems

Unit IV: Insurance for Agriculture [Crop & Livestock]

- 4.1 Meaning, Definition and Features, Scope and Coverage
- 4.2 Need and Assessment
- 4.3 Types of Plans
- 4.4 Claim settlement Procedure and Problems

Unit V: Health and Accident

- 5.1 Meaning, Definition and Features, Scope and Coverage
- 5.2 Need and Assessment
- 5.3 Types of Plans
- 5.4 Claim settlement Procedure and Problems

Suggested Reading:

- 1) Insurance, Dr. C.J.Joshi, PhadakePrakashan, Kolhapur
- 2) Insurance Principles and Practice, M.N.Mishra, S.Chand & Company, New Delhi
- 3) Principles and Practices of Insurance, Dr. P.Periasamy, Himalaya Publishing Houses

□□□□□□□□□□□□

B.Com III SEM V
Indian Banking System-I

Time : 3 Hours

Marks: 80 Course

Outcome: To provide insight into the various types of banks and their role in Indian Economy.

Unit I: Public Sector Banks

- 1.1 Concept, features and objectives
- 1.2 Functions and Importance
- 1.3 Regulatory Provisions under Banking Regulation Act 1949
- 1.4 Origin and Role of State Bank of India in Indian Economy

Unit II: Private Banks

- 2.1 Concept, features and objectives
- 2.2 Functions and Importance

2.3 Regulatory Provisions under Banking Regulation Act 1949

2.4 Origin and Role of ICICI Bank, HDFC Bank and Axis Bank in Indian Economy

Unit III: Cooperative Banks

3.1 Concept, features and objectives

3.2 Functions and Importance

3.3 Regulatory Provisions under Banking Regulation Act 1949

3.4 Role of District Cooperative Bank in Indian Economy

Unit IV: Development Banks

4.1 Concept, features and objectives

4.2 Functions and Importance

4.3 Regulatory Provisions under Banking Regulation Act 1949

4.4 Role of NABARD in Indian Economy

Unit V: Non-Banking Financial Institutions

5.1 Concept, features and objectives

5.2 Functions and Importance

5.3 Regulations and Types

5.4 NBFC V/s Banks

Suggested Readings:

- 1) S. Natarajan & Dr. R. Parameswaran, Indian Banking, S.Chand
- 2) Dr. gangadhar Kayande-Patil, Fundamentals of Banking, Chaitanya Publications, Nashik
- 3) Panandikar S.G. and Mithani D.M., Banking in India, Orient Longman
- 4) Sayers R.S.: Modern Banking, Oxford University Press
- 5) Shekhar and Shekhar: Banking Theory and Practice, Vikas Publication House, New Delhi
- 6) Tennan M.L.: Banking Law and Practices in India, Indian Law House, New Delhi
- 7) Dr. Sudhir Bodhankar, Dr. Medha Kanetkar, Indian Banking System, Sainath Publication, Nagpur

Appendix - O

B.Com. III

Semester V

Internet and World Wide Web - I

Time : 3 Hours

Marks: 0 Theory

Objective : The course aims at familiarizing the students with the basic concepts and ground rules of Internet and the various services it offers including designing of website and how to access information from depositories in the world wide web.

Unit I:

1.1: Network: Meaning of Network, Types of Network Topologies: Bus Topology, Ring Topology, Star Topology, Mesh Topology, Tree Topology, Hybrid Topology

1.2: Types of Networks: Local Area Network (LAN), Metropolitan Area Network (MAN), Wide Area Network (WAN)

1.3 : Network Model: Peer to Peer Network, Server based Network

Unit II:

2.1 : Internet : Concept, Uses of Internet, essential components for internet

2.2 Internet Enabled Services: Usenet & News group, File Transfer Protocol, Internet Relay Chat, Frequently asked question

2.3 : The mechanism of the internet: Internet protocol suite, protocol stack, TCP/IP protocol model

2.4 : Open System Interconnection Reference Model (OSIRM): Application Layer, Presentation Layer, Transport Layer, Network Layer, Data-link layer and Physical Layer, and Application Layer, mechanism transmitting the message across the network and functions of each layer, processing data at the destination.

Unit III:

3.1: Electronic Mail : Procedure for creating new email ID , signing in to created email ID , sending email, meaning of BCC and CC, procedure to send attachment through email, deleting email.

3.2: Gmail: Uses and features of Gmail, components of Gmail

3.3: Password: meaning of password, how to create strong password, where password is use on internet.

3.4: Captcha : Meaning of Captcha, why and where Captcha is used, how Captcha is created.

Unit IV:

4.1: The World Wide Web Consortium (W3C): Origin and Evaluation , standardizing the web, W3C members, W3C recommendations.

4.2: Architecture of world wide web, exploring the world wide web, procedure of browsing and searching

4.3: Website: Meaning of Website, web page and home page, features of webpage, Meaning of portal, Address-URL, hyperlink

Unit V:

5.1 Designing Website/ Webpage: HTML: Concepts,features, advantages and limitations, versions of HTML Naming scheme for HTML document

5.2: Explanation of Structure of the home page, HTML Basic Tags, Formatting Tags, and Hyperlink tags, Table Tag, Image Tag, Forms Tags,

Note: For practical:1 Mail account opening, mail send & delete, Creation of web-page by using HTML tags in Note Pad/ Word Pad.2 Practical batch will be 20 students

Books Recommended:

- 1) Agarwala Kamlesh N. and Agrawala Deeksha
Bridge to the online storefront: Macmillon India, New Delhi
- 2) Phillips Lee Anne,
Practical HTML 4, Prentice Hall New Delhi.
- 3) Minoli Deniel, Minoli Emma.
Web Commerce Technology Hand book, Tata MC:Graw Hill, New Delhi.
- 4) Deitel Harvey M. and Deitel Paul J and Neita T.R. Complete Internet and World Wide Web programming Training courses, Prentice Hall, New Delhi.
- 5) इंटरनेट आणि वर्ल्ड वाईट वेब (WWW).. Prof. S.M. Kolte, Pimpalpure & Co. Publishers, Nagpur.

6) ,Internet and World Wide Web, Prof. UdayShrikrushna Kale, Shri SainathPrakashan, DharpethNagpur-10

Scheme of Examination

Year	Paper	Total Marks		Minimum Passing Marks	
		T	P	T	P
B.Com. Semester V	Internet and World Wide Web- I	40	40	20	10

Division of Marks for Practical

Record Preparations	:	10 Marks
Practical	:	15 Marks
Description	:	10 Marks
Viva	:	5 Marks
Total	:	40 Marks

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

Appendix - P

B.Com. III Semester V e-COMMERCE - I

Time : 3 Hours

Marks: 40

Objective: The objective of the course is to familiarize the students with the essentials of internet based e-commerce and to make them comprehend its practical aspects as well as growth potential of e-commerce in India.

Unit I: Basics of e-commerce:

Meaning of e-commerce, Essential components of e-commerce, four basic models/ concepts of e-commerce, Operational scheme of e-commerce, Benefits of e-commerce, Limitations of e-commerce and e-commerce v/s traditional commerce

Unit II: e-commerce in India:

History of Internet, Initiation of internet in India, Growth of internet users in India, Current scenario of e-commerce in India, Government FDI policy about e-commerce in India, Future of e-commerce in India

Unit III: Retail e-commerce:

Concepts of Business to Consumer (B2C), Consumer to Business (C2B) and Consumer to Consumer (C2C) e-commerce, Consumer’s shopping procedure on internet, Disintermediation and re-intermediation in B2C, E-auction procedure and benefits

Unit IV: B2B e-commerce:

Meaning and characteristics of Business to Business (B2B) e-commerce, Key technologies for B2B e-commerce, E- Marketplace models of B2B- Supplier oriented marketplace, Buyer oriented marketplace and Intermediary oriented marketplace

Unit V: e- Payment and e- Banking:

Indian Payment Models, e-payments options: Electronic fund transfer (EFT), Credit cards and debit cards based payment, Use of mobile applications (apps) for e-payment, Meaning of electronic banking, online banking services, benefits of online banking, Future of online financial services in India

Books Recommended

1. Agrawala Kamalesh N and Agrawal Deeksha :
Bride to Online Storefront, Macmillon India, New Delhi.
2. Agarwala Kamalesh N. and Agrawal Deeksha:
Business on the Net- Introduction toe- Commerce; Macmillon India, New Delhi
3. Agarwala Kamalesh N. and Agrawal Deeksha:
Bulls, Bears and The Mouse-An Introduction to Online Stock Market Trading; Macmillillon India, New Delhi.
4. Tiwari Dr. Murli Dr.:
Education and E-Governance; Macmillon India, New Delhi.
5. Afuah A.and Tucci C.:
Internet Business Models and Strategies; Mc Graw Hill, New York.

Internal Assessment Scheme

1. Theory paper will carry 60 marks and internal assessment 40 marks
2. 40 % Marks will be based on continue evaluation of the student assignment, class test, seminar and web-site visit /Industrial visit and project report.
3. Student will have to work under the guidance of the teacher and submit project report before fifteen days of the commencement of the theory examination.

Appendix - □

**B.Com. III
Semester- VI
Compulsory English**

Time: 2 Hours

Marks: 40

Prescribed Textbook : Horizons by Board of Editors Published by Orient Blackswan.

UNIT I: PROSE		
SR.NO	PROSE	AUTHOR
1	Sunder Pichai	
2	Mallika Srinivasan	
3	Muhammad Yunus	
4	Introduction to the Right to Information Act, 2005	Pralhad Kachare
UNIT II : POETRY		
1	All the World's A Stage	William Shakespeare
2	How Do I Love Thee	Elizabeth Barrett Browning
3	The Duck and the Kangaroo	Edward Lear
4	Ode To Autumn	John Keats
UNIT III: COMMUNICATION SKILLS		
Employability Skills		
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Leadership Skills ✓ Teamwork Skills ✓ Time Management ✓ Stress Management 		
Communication Skills		
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Advertising (Types of Advertising & Advertising Media, Techniques of effective advertising) 		

MARKING SCHEME

UNIT I: Prose : Any THREE out of FOUR Questions (3 x 4 = 12 Marks)

UNIT II : Poetry : Any THREE out of FOUR Questions (3 x 4 = 12 Marks)

UNIT III : Communication Skills :

Any TWO out of THREE Questions (2 x 4 = 8 Marks)

8 Multiple Choice Questions on Unit I & II (8 x 1 = 8 Marks)

INTERNAL ASSESSMENT :

Interview Skill : 5 Marks

Home Assignment : 5 Marks

Appendix - R

**B.Com. III
Semester- VI
Supplementary English**

Time: 2 Hours

Marks: 40

Prescribed Textbook : Golden Harvest [An English Coursebook for Undergraduates] by Board of Editors Published by Orient Blackswan.

UNIT I: [Prose & Poetry]		
SR.NO	Prose & Poetry	AUTHOR
1	My Struggle for an Education	Booker T. Washington
2	I am Getting Old Now	Robert Kroetch
3	Richard Cory	Edwin Arlington Robinson
4	Father Returning Home	Dilip Chitre
UNIT II : [Short Stories]		
1	The Thief	Ruskin Bond
2	An Accursed House	Emile Gaborian
3	Freedom at Midnight	Larry Collins and Dominique Lapierre
4	The Last Salvation	R.P.Sisodia.
UNIT III: [One Act Play]		
	A Marriage Proposal	Anton Chekhov

MARKING SCHEME

UNIT I : Prose : Any THREE out of FOUR Questions (3 x 4 = 12 Marks)

UNIT II : Poetry : Any THREE out of FOUR Questions (3 x 4 = 12 Marks)

UNIT III : One Act Play :

Any TWO out of THREE Questions (2 x 4 = 8 Marks)

8 Multiple Choice Questions on Unit I & II (8 x 1 = 8 Marks)

INTERNAL ASSESSMENT :

Interview Skill : 5 Marks

Home Assignment : 5 Mark

Appendix - S

बी.कॉम.भाग-३
विषय :- मराठी
सत्र सहावे

लेखी परीक्षा - ४० गुण
अंतर्गत मूल्यामापन - १० गुण

नेमलेले पाठ पुस्तक “आशय” भाग-३ (सत्र-५ व सत्र-६)

अनुक्रमणिका

विभाग अ : वैचारिक

- १) सावित्रीबाई जेठूले आणि ताराबाई शिंदे - डॉ.सदानंद मोरे
- २) डॉ.आंबेडकरांची राजकीय भूमिका - डॉ.भा.ल.भोळे
- ३) अंध ध्वा विनाशाय - पुरुषोत्तम अवारे

विभाग ब : ललित

- १) स्मशानातील सोन - अण्णाभा साठे
- २) अजातशत्रु अटलजी - शरद पवार
- ३) ललाटरेषा - मिल द जाधव
- ४) ठकन - दिवाकर सदांशिव

विभाग क : कविता

- १) गाभारा - कुसुमा राज
- २) बाई - सुखदेव ाणके
- ३) निर्धार - अनंत खेळकर
- ४) धोंडी धोंडी पाणी दे - रवि महल्ले
- ५) माणसं - अशोक इंगळे

विभाग ड : उपयोजित मराठी

- १) जाहीर निवेदन -
- २) अहवाल लेखन -

बी.कॉम.भाग-३
विषय :- मराठी
सत्र सहावे

वेळ - २ तास

एकूण गुण - ५० गुण
लेखी परीक्षा - ४० गुण
अंतर्गत मूल्यामापन - १० गुण

नेमलेले पुढ पुस्तक : “आशय” भाग-३ (सत्र-५ व सत्र-६)

लेखी परीक्षा गुण विभागणी :

विभाग अ : वैचारिक	०८ गुण
विभाग ब : ललित	०८ गुण
विभाग क : कविता	०८ गुण
विभाग ड : उपयोजित मराठी	०८ गुण
वरिल सर्व विभागांवर आधारित वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न	०८ गुण
एकूण	४० गुण

विभाग “ड” साठी संदर्भ म्हणून “उपयोजित मराठी ” , “जाहीर निवेदन ” “अहवाल लेखन ” हे दोन प्रकरण नेमण्यात आले असून त्यावर आधारित दोन लघु ारी प्रश्न विचारण्यात येतील. चार गुणांचा एक प्रश्न प्रत्यक्ष प्रकरणावर आधारित असेल आणि चार गुणांचा दुसरा लघु ारी प्रश्न हा जाहीर निवेदन तयार करणे कवा अहवाल तयार करणे अशा स्वरूपाचा असेल.

प्रश्ननिहाय गुण विभागणी

प्रश्न - १ ला (विभाग अ : वैचारिक) १ दीघा ारी प्रश्न	०८ गुण
प्रश्न - २ रा (विभाग ब : ललित) १ दीघा ारी प्रश्न	०८ गुण
प्रश्न - ३ रा (विभाग क : कविता) २ लघु ारी प्रश्न (प्रत्येकी ४ गुण)	०८ गुण
प्रश्न - ४ था (विभाग ड : उपयोजित मराठी) २ लघु ारी प्रश्न (प्रत्येकी ४ गुण)	०८ गुण
(टिप - वरील सर्व प्रश्नांना अंतर्गत पर्याय राहिल.)	
प्रश्न - ५ वा (विभाग अ,ब,क,ड) ८ वस्तुनिष्ठ प्रश्न (प्रत्येकी १ गुण)	०८ गुण

(टिप - अभ्यासक्रमातील अ,ब,क, ड या विभागांवर आधारीत प्रत्येकी २ प्रश्न)

अंतर्गत मूल्यामापन

एकूण १० गुणांची अंतर्गत मूल्यमापन परीक्षा राहिल.

गुण विभागणी

३) घटक चाचणी (Class Test)	०५ गुण
४) गृहपाठ (स्वाध्याय) (Home Assignment)	०५ गुण

लेखी परीक्षा व अंतर्गत मूल्यमापन या दोन्ही परीक्षांमध्ये स्वतंत्रपणे उ पूर्ण होणे आवश्यक असेल. त्यासाठी किमान गुण खालील प्रमाणे आवश्यक असतील.

लेखी परीक्षा	-	४० पैकी १६ गुण आवश्यक
अंतर्गत मूल्यमापन	-	१० पैकी ४ गुण आवश्यक

सूचना :-

- १) घटक चाचणी ही अभ्यासक्रमावर आधारित असेल आणि सत्रामध्ये किमान दोन वेळा चाचणी घे न अंतिम परीक्षेत सरासरी गुणदान ॥ धरण्यात यावे.
गृहपाठ हा पाठ पुस्तकांव्यतिरि त इतर कोणत्याही भाषिक कौशल्य विकसित करणा-या विषयावर असावा.

Appendix - T

बी. कॉम. तृतीय वर्ष

सत्र - षष्ठ

हिन्दी

समय - २ घण्टे

पूर्णांक - ४०

पाठ्यक्रम का इकाइयों में अंक विभाजन एवम् प्रश्नों का स्वरूप निम्न प्रकार से होगा।

इकाई : एक	-	आधारभूत पाठ्यक्रम के तीन निबंध (४ से ६) से एक दीघा री प्रश्न विकल्प के साथ पू ा जायेगा।	१ X ८ = ८ अंक
इकाई : दो	-	भाषागत पाठ्यक्रम के पाँच पाठ (६ से १०) से कुल पाँच लघू री प्रश्न पू े जायेंगे। जिनमें से तीन प्रश्न हल करना अनिवार्य होगा।	३ X ४ = १२ अंक
इकाई : तीन	-	प विभाग से : कविता (से १२) से दो कविताओं का केनीय भाव विकल्प के साथ पू ा जायेगा।	२ X ४ = ८ अंक
इकाई : चार	-	अपाठित ग ांश का सार एवं, शीर्षक पू ा जायेगा।	१ X ४ = ४ अंक
इकाई : पाँच	-	इकाई एक, दो और तीन से कुल आठ वस्तुनिष्ठ अतिलघू री प्रश्न पू े जायेंगे।	८ X १ = ८ अंक
आन्तरिक मूल्यांकन			१० अंक

- पाठ्यपुस्तक पर आधारित गृहपाठ - ५ अंक
- पाठ्यपुस्तक पर आधारित मौखिकी - ५ अंक

पुस्तक - प्रभास, संपादक - डॉ.निभा उपाध्याय, डॉ. सुशांत ठोके, डॉ.मनोज जोशी
प्रकाशक - राघव प ब्लशर्स एण्ड डि स्ट्रिब्युटर्स, नागपुर

वाणिज्य स्नातक B.Com भाग ३ (सत्र - ६)
संस्कृत आवश्यक

पुस्तक	: गीर्वाणसारथिः - भाग ३		
मुख्य संपादक	- डॉ. भगवान पंडा,		
सह संपादक	- डॉ. मीना आतिश कुलकर्णी		
गुण - लेखी परीक्षा	- ४०	वेळ	- २ तास
अन्तर्गत मूल्यमापन	- १०		
एकूण गुण	- ५०		
घटक - १ : ग पाठ १ व २			- ०८ गुण
घटक - २ : ग पाठ ३ व ४			- ०८ गुण
घटक - ३ : प पाठ १ व २			- ०८ गुण
घटक - ४ : प पाठ ३ व ४			- ०८ गुण
घटक - ५ : वरील ४ घटकांवर आधारित प्रश्नावली (भाग ६)			- ०८ गुण

-०-

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

वेळ - २ तास	
लेखी परीक्षा	पूर्ण गुण - ४०
प्रश्न (१) दीघा ारी प्रश्न (दोन पैकी एक)	- ०८ गुण
प्रश्न (२) ४ पैकी २ अनुवाद करा (५ ते ६ ओळ चे उतारे)	- ०८ गुण
प्रश्न (३) दीघा ारी प्रश्न (दोन पैकी एक)	- ०८ गुण
प्रश्न (४) ४ पैकी २ श्लोकांचा अनुवाद करा (४ ओळ चे)	- ०८ गुण
प्रश्न (५) १० पैकी ०८ वस्तुनिष्ठ प्रश्न	- ०८ गुण

अन्तर्गत मूल्यमापन - पूर्ण गुण - १०

१) स्वाध्याय - ०५ गुण

२) मौखिक - ०५ गुण

एकूण गुण - १०

टीप - लेखी परीक्षा व अंतर्गत मूल्यमापन या दोन्ही परीक्षांमध्ये वितरणे उणिवा होणे आवश्यक असेल. यामाठी किमान गुण खालील माणे आवश्यक असतील.

लेखी परीक्षा - ४० पैकी १६ गुण आवश्यक

अंतर्गत मूल्यमापन - १० पैकी ०४ गुण आवश्यक

-०-

संस्कृत आवधिक या विषयासाठी तावित अयासम
सहावेस

गविभाग

- १) कतबोधः - मुकुल कानिटकर
२) अपुजातकम् - जातकमाला
३) धयासि - कथामृतम्
४) कुमार यभिनिम् - उररामचरितनाटकम्

पविभाग

- १) यगृहवणनम् - मेघदृतम्
२) आमिषटकम् - तोवायः
३) सुभाषितानि - सुभाषितसंहः
४) ऋतुचया - साथवाभिटः

तावली भाग ६

Appendix - V

वाणिज्य स्नातक भाग-३
सेमिस्टर- ६
पाली आणि प्राकृत (आवश्यक)

वेळ २ तास

लेखी परीक्षा-- ४०
अंतर्गत मूल्यमापन -१०
एकूण-- ५०

युनिट-१	मिलिन्दपन्हो	--	१) नागसेनस्स पब्बज्जा २) नागसेनस्स धम्मदेसना ३) नागसेनेन मिलिन्दस्स पठमसमागमो	०८ गुण
युनिट-२	थेरगाथा खु कपाठ	-- --	१) अंगुलिमाल थेर २) महामंगल सु ।	०८ गुण
युनिट-३	जातकसु ।	--	१) म ।म ।क जातक २) उल्लक जातक	०८ गुण
युनिट-४		--	१) पालि निबंधो २) सामान्य माहिती	०८ गुण
युनिट-५	युनिट क्रमांक १ ते ४ वरील वस्तुनिष्ठ प्रश्न सोडवा	--		०८ गुण
अंतर्गत मूल्यमापन				
	१) घटक चाचणी	--	०५ गुण	
	२) स्वाध्याय	--	०५ गुण	

सूचना :-

- १) घटक चाचणी ही अभ्यासक्रमावर आधारित असेल आणि सत्रामध्ये किमान दोन वेळ चाचणी घे न अंतिम परीक्षेत सरासरी गुणदान ॥ धरण्यात यावे.
२) गृहपाठ (स्वाध्याय) हा अभ्यासक्रमावरील असेल.

वाणिज्य स्नातक भाग-३
सेमिस्टर- ६
पाली आणि प्राकृत (आवश्यक)

वेळ २ तास

लेखी परीक्षा-- ४०

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

प्रश्न - १	अ) भाषांतर करा (दोन पैकी एक)	--	४ गुण
	ब) सामान्य प्रश्न सोडवा (दोन पैकी एक)	--	४ गुण
प्रश्न - २	अ) संदर्भासह गाथांचे स्पष्टीकरण (दोन पैकी एक)	--	४ गुण
	ब) सामान्य प्रश्न सोडवा (दोन पैकी एक)	--	४ गुण
प्रश्न - ३	अ) लघु ारी प्रश्न सोडवा (दोन पैकी एक)	--	४ गुण
	ब) दिघा ारी प्रश्न सोडवा (दोन पैकी एक)	--	४ गुण
प्रश्न - ४	सामान्य माहिती लिहा	--	४ गुण
	पालि निबंध	--	४ गुण
प्रश्न - ५	वस्तुनिष्ठ प्रश्न सोडवा, (कोणतेही चार) (प्रत्येकी दोन गुण)	--	८ गुण

Appendix - W

Urdu Compulsory
B.Com. III
Semester- VI

Theory: 40 Marks Time: 2 Hours

Text prescribed for study: **ROOH-E-ADAB (Part III)**
(As per Model curriculum of the UGC for B.Com III Semester VI and published by the Aadhaar Publication Amravati.)

Unit-I : PROSE

1. Leader (لیڈر) Sultan Haidar Josh (سلطان حیدر جوش)

Unit-II : PROSE

1. Khawab Khawab Safar (خواب خواب سفر) Ram Lal (رام لعل)

2. E-Commerce (ای-کامرس) Edit by Dr. Shaheda Munaf (مرتبہ ڈاکٹر شاہدہ مناف)

Unit-III : Poetry (شعر)

1. Qaum Ki Ladkiyon Se Khitab (قوم کی لڑکیوں سے خطاب) Brij Narayan Chakbast (برج نارائن چکبست)

Unit-IV : COMMUNICATION SKILL (ارتداد)

1. Report Writing

Unit-V : MCQs
Based on Unit. I, II and III

Distribution of Marks (40 : 10)	
A : Theory - 40 Marks	
Question No. 1 Prose	
Any two long answer questions to be attempted out of four each carrying four marks based on	
" Leader (الہد) "	Marks: 4X2= 08
Question No. 2 Prose	
a) Any two short answer questions to be attempted out of four each carrying two marks based on	
" Khawab Khawab Safar (خواب خواب سفر) "	Marks: 2X2= 04
b) Any two short answer questions to be attempted out of four each carrying two marks based on	
"E-Commerce (ای-کامرس) "	Marks: 2X2= 04
Question No. 3 Poetry	
Any two stanzas to be attempted out of three each carrying two marks based on poem	
" Qaum Ki Ladkiyon Se Khitab (قوم کی لڑکیوں سے خطاب) "	Marks: 4X2= 08
Question No. 4 COMMUNICATION SKILL	
1. Report Writing	
(Any two out of four)	Marks: 4X2= 08
Question No. 5	
Multiple Choice Questions based on Unit.I,II and III	
Marks: 8X1= 08	
B. Internal Assessment - 10 Marks	
1. Viva-voce	05 Marks
2. Assignment	05 Marks

Appendix - □

B.Com. III
Semester - VI
Management Accounting

Time: 3 Hours

Marks: 80

Objectives:

1. This course exposes the students to the basic concepts and tools used in Management Accounting.
2. To provide an understanding of the applications of Management Accounting techniques for management decision making.

Unit I: 1.1: Management Accounting: Meaning; Features; Advantages; Limitations; Scope and Functions of Management Accounting.

1.2: Comparison: Between Management Accounting and Financial Accounting, Between Management Accounting and Cost Accounting.

Unit II: 2.1: Break-Even-Analysis: Concept, Uses and Limitations of Break-Even-Analysis, Margin of Safety, Contribution, Use of P/V ratio for decision making, Cost-Profit-Volume Relationship, Fixed Cost Variation.

2.2: Problems on Break Even Analysis.

Unit III: 3.1: Ratio Analysis: Meaning of Ratio Analysis, Advantages and Limitations of Ratio Analysis

3.2: Problems on Profit and Loss Account Ratio.

3.3: Simple Problems on Balance-Sheet Ratio: Current Ratio; Quick Ratio and Proprietary Ratio

Unit IV: 1: Budget: Meaning and Definition of Budget; Characteristics of Budget; Types of Budget.

2: Problems on Cash budget

Unit V: 1: Budgetary Control: Meaning and Definition of Budgetary Control, Objectives of Budgetary Control; Limitations of Budgetary Control.

2: Problems on Flexible Budget.

Books Recommended

1. Khan M.Y. and Jain P.K. : Management Accounting; Tata Mcgraw- Hill Publishing Co. Ltd., New Delhi.
2. Kaplan R.S. and Atkison A,A, : Advanced Management Accounting; Prentice India International.
3. S.P. Gupta : Management Accounting; Sahitya Bhawan, Agra
4. Man Mohan Goyal: Principles and Practice of Management Accounting
5. N. Sarkar : Management Accounting
6. Hingorani : Management Accounting
7. R.K. Sawlikar; Management Accounting ; Das Ganu, Prakashan, Nagpur.

हिन्दी

१. आई.बी.स सेना , प्रबंधन लेखांकन
२. एस.पी.गुप्ता, प्रबंधकीय लेखाविधि

मराठी

१. देशकर सेठी , प्रबंधन लेखांकन
२. प्रा. एस.एन. पजरकर , प्रबंधकीय लेखांकन , किताब महल, नागपुर

डॉ प्रमोद ट ग , परिचय आणि प्रबंधकीय लेखांकन, सर साहित्य कें , नागपुर

B.Com. III
Semester - VI
Economics of Development

Time : Three Hours

Marks 100

Course Outcome: To provide an insight into various growth models and their applicability in present scenario.

Unit 1 Economic Development

- 1.1 Economic Underdevelopment: Concept, Definition and Indicators
- 1.2 Economic Development: Concept, Definition and Indicators
- 1.3 Economic Growth: Concept, Definition and Indicators
- 1.4 Economic Development V/s Economic Growth

Unit 2 Economic Growth Models

- 2.1 Harrod & Domar model
- 2.2 Classical theories of Development: Adam Smith & David Ricardo
- 2.3 Karl Marx Theory of Development
- 2.4 Schumpeter and Capitalistic Development

Unit 3 Economic Growth Models

- 3.1 Vicious Circle of Poverty
- 3.2 Gunnar Mirdal's Theory of Circular Causation
- 3.3 Lewis theory of Unlimited Supplies of Labour
- 3.4 Big Push Theory of Development

Unit 4 Growth: Balanced & Unbalanced

- 4.1 Balanced Growth: Concept, Essentials and criticisms, Rodan's Approach
- 4.2 Duseanbari Effect, Prof. Nerks Approach of Balanced Growth
- 4.3 Unbalanced Economic Growth: Concept, Nature and Principle
- 4.3 SEZ: A Solution over Unbalanced Growth in India

Unit 5 Development of Capital: Human & Financial

- 5.1 Indicators and Importance of Human Resource Development
- 5.2 Quality of Human Capital - Role of Education and Health
- 5.3 Requirement of Capital Formation: Desired Rate of Growth and Incremental Capital-output ratio
- 5.4 Domestic Savings and Capital Formation in India: Trends and Analysis

Suggested Readings:

- a) Michel .P. Todaro and Stephen .C. Smith ,Economic Development ,Pearson Publication
- b) Ahluwalia ,Montek Singh,Economic Development and Planning,The new Oxford Companion
- c) Indian Economy and Reforms, Taxmann Publication
- d) Mishra and Puri,Himalaya Publication Indian Economy
- e) Dr. G.N.Zamare, Pimpalure Publication, Indian Economic Development & Economical Environment
- e) Ashwathappa,Himalaya Publication Business Environment,
- f) Cherunilam Francis ,Business Environment ,Himalaya Publication

=====

**B.Com. III
Semester - VI
COMPANY LAW**

Time : 3 Hours

Marks: 0 Theory

Unit I – Introduction

- 1.1 – Introduction; definition, silent features of company, Act 2013
- 1.2 – Formation of company, stages of formation
- 1.3 - Promoters, Functions of promoter, Duties and liabilities of promoter,
- 1.4 -Types of company,

Unit II – Incorporation of company

- 2.1– Incorporation of company
- 2.2 – Prospectus of company
- 2.3– MOA of company
- 2.4– Article of company

Unit III – Share capital of company

- 3.1 – Share capital of company, Types of share and debenture
- 3.2 – Issue of shares, Allotment, calls and forfeiture share
- 3.3 – Transfer & transmission of share
- 3.4-Share certificate and share warrant

UNIT IV - SECURITIES MARKET:

- 1- Brief history of Stock Exchange, Study of functions of BSE and NSE
- 4.2- Stock Exchanges and its importance.
- 4.3 - Primary Market and Secondary Market: Components of Primary Markets
- 4.4 - D-Mat Account: Definition and Procedure.

UNIT – V COMPANY SECRETARY AND COMPANY MEETINGS:

- 5.1 - Appointment, Duties and Responsibilities of Company secretary
- 5.2– Types of company meeting: Annual and General meeting of company, Statutory meeting of Company, – Extraordinary meeting
- 5.3 – Notice of meeting & Agenda of meeting, proceedings of meeting,
- 5.4 - Voting methods of meeting and quorum. Minutes proceeding of meetings, its contents

Reference books:

1. Company Law (volume-I) Rakesh Bhargava: Taxmann 's, New Delhi.
2. Company Act-2013: Ravi Puliani, Mahesh Puliani, Bharat Law House Pvt. LTD., New Delhi.
3. Principles of Company Law: M.C. Shukla, S.S. Gulshan, S Chand Company LTD., New Delhi.
4. A Tax Book of Company Law: P.P. Gogna. Chand & Company, New Delhi.
5. Company Law: Ashok K. Bagrial, Vikas Publishing House Pvt. LTD. Bangalor
6. Indian Company Law: Awatar Singh, Sultan Chand & Sons, New Delhi
7. Guide to Company Law: Procedures, M.C. Bhandari, Wadhwa & Company, Nagpur
8. Company Law: H.K Saharaya, Universal Law Publishing Co., New Delhi
9. कम्पनी कायदा: [करण चंद नेरकर ,होते, वषाठाकरे आणि सी एस कांबले, साई योत पब्लिकेशन , नागपूर
10. कम्पनी [वाध: डॉ. आर. एल. नौलखा. नौलखा, रमेश बुक [डपो, जयपुर
11. कम्पनी अधिनियम व अंकेण: डॉ. डी.पी. जैन, डॉ. आर.एम.एस. मालक, धनपतराय पब्लिकेशन कम्पनी , नईदिल्ली
12. कम्पनी साचवाची कायपणतः ए. एस. उखडकर.

Appendix - AA

**B.Com. III
Semester - VI
Process Business- II**

Time :3 Hours

Marks 0

Objectives : The course aims to educate the student with the different factors which effect business. This course aims to develop ability to understand business environment as well as process in order to analyses theopportunities and take decisions accordingly.

Unit - I

Business Policy as a study; Its Nature & Importance, Development & Classification of Business Policy; Mechanism of Policy making.

Unit - II

Levels of Management : Concept, types & responsibilities

Unit - III

Corporate Planning ; Concept of Long term Planning, Strategic Planning Nature, Process Importance.

Unit - IV

Strategy Formulation: Concept, Process & Affecting Factors. Strategy Evaluation : Process, Environmental Analysis.

Unit - V

International business environment - The economic environment; social and cultural environment, Political legal and regulatory environment, natural environment. Technological environment.

Reference Books :-

1. Business Organisation and Industrial Management - Daver.
2. Environmental Economics - Hedge Lan.
3. International Business Environmental . Sundaram & Black Prentice Hall, New Delhi.
4. Business Process Management. - By Routledge
5. Managing performance through Business Processes, Dominique Thiault.

Appendix - AB

**B.Com. III
Semester - VI
Co-operative Business- II**

Time :3 Hours

Marks 0

Objectives : To understand the structural and functional dynamics of Co-operatives.

Unit - I

Indian Economy :- Its resource base - optimizing resources for balanced economic growth; integration of primary, secondary and tertiary sectors- the rolw of co-operatives, Co-operation and other business enterprise.

Unit - II

Primary Sector Co-operatives :- Constitution, Structure, Working Performance of agricultural and allied cooperatives, their Problems and prospects.

Unit - III

Secondary Sector Cooperatives :- Constitution, structure and working Performance of manufacturing / industrial/ processing cooperatives their problem and prospectus.

Unit - IV

Tertiary Sector of Cooperatives :- Constitution, Structure and working performance of education, medical, tourism, housing, banking & insurance, marketing and consumer Coopeatives - their problems and prospects.

Unit - VI

Cooperative Development Agencies :- Constitution and working of ICA, NCDC, NCUI, NABARD, NDDB, RBI.

Reference Books :-

1. Asian Drama - Gunna Mirdal
2. Dubhuashi, P.R. Principles and philosophy of Cooperation, VAMNICOM, Pune, 1970
3. Hajela T.N., Principles, Problems and Practices of Cooperation , Konark Publishers, New Delhi, 2000
4. Ian Mac Pherson, Cooperative Principles for the 21 st Centruy, ICA, Geneva 1995.
5. Krishnasamy O.R. and Kulandaiswamy, V., Cooperation : Concept and Theory, Arudra Academy.
6. Krishnasamy O.R. Fundamentals of Cooperation., S. Chand & Co., New Delhi., 1985
7. Mathur B.S. , Cooperation in India , Sahithya Bhavan Publishers, Agra, 2000
8. Paul Lambert, Studies in social philosophy of Cooperation, Cooperative Union Ltd.,Manchester, 1963
9. Plunkett Foundation, The World of Cooperative Enterprises, 1996.
10. Puri, S.S. Ends and Means of Cooperation, NCUI, New Delhi, 1979.
11. Rajagopalan R.Rediscovering Cooperation (Vo. I,II,III) IRMA Anand 1996.
12. Ravichandran K and S. Nakkiran(2009), Cooperation: Theory and Practice, Abhijit publication New Delhi.
13. Sivaprakasam, P. Personnel Management in Central Cooperative Banks in India, Kanishka Publication, New Delhi., 1993.
14. Socialisation & Inclusion - Amarthiya Sen.

Appendix - AC

B.Com. III
Semester - VI
Indian Insurance System II

Time :Three Hours

Marks 0

Course Outcome: To provide an insight in to the regulating and functioning of Insurance Business

Unit I: Insurance corporations:

- 1.1 LIC: Formation, Management &Functions
- 1.2 LIC: Role and Importance in Economic Development
- 1.3 New India Assurance Company: History, Management, Functions
- 1.4 New India Assurance Company: Role and Importance in Economic Development

Unit II: Insurance Regulations and Acts

- 2.1 IRDA: History, Role and Limitations
- 2.2 IRDA Act 2002
- 2.3 Life Insurance Act 1956
- 2.4 General Insurance Business Act 1972

Unit III Career in Insurance-Agent

- 3.1 Definition, Meaning and Functions of an Agent
- 3.2 Procedure for obtaining an agency
- 3.3 Economic Reward of an agent
- 3.4 Suspension and Termination of an Agency

Unit IV Insurance Marketing

- 4.1 Marketing Dimensions of Insurance Industry
- 4.2 Distribution Patterns and Channels
- 4.3 Pricing and Promotion of Insurance policies
- 4.4 Advertising and Branding of Insurance policies

Unit V Current Scenario of Insurance Industry

- 5.1 Information Technology and Insurance Procedure
- 5.2 Insurance and Social Security
- 5.3 PradhanmantriJeevanjyotiBimaYojana&PradhanmantriSurakshaBima Yojana
- 5.4 Ayushman Bharat-Pradhanmantri Jan AroogYojana

Suggested Reading:

- 1) Insurance, Dr. C.J.Joshi, PhadakePrakashan, Kolhapur
- 2) Insurance Principles and Practice, M.N.Mishra, S.Chand& Company, New Delhi
- 3) Principles and Practices of Insurance, Dr. P.Periasamy, Himalaa Publishing Houses
- 4) Insurance Regulatory Development Act
- 5) Life Insurance Corporation Act 1965

=====

Appendix - AD

**B.Com III SEM VI
Indian Banking System-II**

Time : 3 Hours

Marks: 0

Course Outcome: To provide insight into the various functions of retail banks and associated proceduralaspects.

Unit I: Retail Banking

- 1.1 Concept, Role and Importance
- 1.2 Scope and Coverage
- 1.3 Objectives and Importance
- 1.4 Future of Retail Banking in India

Unit II: Deposits: A Banking Shake hand

- 2.1 Concept, Role and Importance
- 2.2 Types of Deposits and their relevance
- 2.3 Procedure and formalities (KYC)
- 2.4 Prime minister JandhanYojana: Concept, Objectives and Importance

Unit III: Advances: Ultimate Banking Purpose

- 3.1 Concept, Role and Importance
- 3.2 Types of Advances and their relevance
- 3.3 Procedure and formalities
- 3.4 Prime minister Mudra Yojana:Concept, Objectives and Importance

Unit IV: Agency Functions: Trusteeship

- 4.1 Concept, Role and Importance
- 4.2 Types of Agency Functions and their relevance

4.3 Procedure and formalities

4.4 Agency functions towards Government

Unit V: Online Banking: Modern Incarnation

5.1 Internet Banking: Concept, Procedure and Precautions

5.2 Mobile Banking: Concept, Procedure and Precautions

5.3 Mobile Payment Wallets: Concept, Procedure and Precautions

5.4 Plastic money: Concept, Procedure and Precautions

Suggested Readings:

- 1) S. Natarajan & Dr. R. Parameswaran, Indian Banking, S. Chand
- 2) Dr. Gangadhar Kayande-Patil, Fundamentals of Banking, Chaitanya Publications, Nashik
- 3) Panandikar S.G. and Mithani D.M., Banking in India, Orient Longman
- 4) Sayers R.S.: Modern Banking, Oxford University Press
- 5) Shekhar and Shekhar: Banking Theory and Practice, Vikas Publication House, New Delhi
- 6) Tennan M.L.: Banking Law and Practices in India, Indian Law House, New Delhi
- 7) Dr. Sudhir Bodhankar, Dr. Medha Kanetkar, Indian Banking System, Sainath Publication, Nagpur

Appendix - AE

**B.Com. III
Semester VI**

Internet and World Wide Web - II

Time : 3 Hours

Marks: 100 Theory

Objective : The course aims at familiarizing the students with the basic concepts and ground rules of Internet and the various services it offers including designing of website and how to access information from depositories in the world wide web.

Unit I :

1.1 Web Browsing: History of web Browsers, Basic Functions of Web Browser, Types of Web Browsers.

1.2 Features of: Internet Explorer, Google Chrome, Mozilla Fire Fox, UC Browser and Opera Mini

Unit II:

2.1: Web Directory: Meaning of Web Directory, Features of Web Directory, Types of Web Directory.

2.2: Search Engines: Meaning of Search engines, history of search engines, guideline for effective searching.

2.3: Features of Google, Bing and Yahoo Search engines

Unit III:

3.1: Social Networking Websites: Meaning of social networking website, Features of Social networking websites, objectives of social networking website. Features of Facebook, Instagram and Tweeter Website.

3.2: Mobile Applications (App): Meaning of Mobile App, Features of Mobile App, Feature of What's App, Google Play Store and BHIM App.

Unit IV:

4.1: Google Drive: Meaning of Google Drive, Features and Uses of Google Drive

**B.Com. III
Semester VI
e-COMMERCE- II**

Time : 3 Hours

Marks: 00

Objective: The objective of the course is to acquaint the students with the internet- based e-commerce business models, internet marketing and e-governance.

Unit I: Internet e-commerce Business Models:

Social media model, advertising model, retail model, hybrid model, merchant model, informational model, drop-shipping model and revenue model.

Unit II: B2C Internet Marketing

Meaning of online marketing or internet marketing, online marketing strategies, marketing channels, internet branding, online publishing and advertising.

Unit III: B2B Online Marketing

Use of internet based electronic data interchange (EDI), Benefits of online marketing in B2B e-commerce, procurement reengineering, just in time delivery, online marketing issues.

Unit IV: E-governance:

Meaning of e-governance and e-government, Objectives of E-governance, Private sector interface in E-Governance, Concepts of government to Business (G2B), Business to Government (B2G), Citizen to Government (C2G),

Unit V: E- Governance Models

Application of Internet EDI in E-governance, E-governance in India, E-Governance Models, Comparative Analysis Model, Wider Dissemination Model, Critical Flow Model, E-advocacy Model

Books Recommended

1. Agrawala Kamalesh N and Agrawal Deeksha :
Bride to Online Storefront, Macmillon India, New Delhi.
2. Agarwala Kamalesh N. and Agrawal Deeksha:
Business on the Net- Introduction to e- Commerce; Macmillon India, New Delhi
3. Agarwala Kamalesh N. and Agrawal Deeksha:
Bulls, Bears and The Mouse-An Introduction to Online Stock Market Trading; Macmillillon India,
New Delhi.
4. Tiwari Dr. Murli Dr.:
Education and E-Governance; Macmillon India, New Delhi.
5. Afuah A.and Tucci C.:
Internet Business Models and Strategies; Mc Graw Hill, New York.

Internal Assessment Scheme

1. Theory paper will carry 60 marks and internal assessment 40 marks
2. 40 % Marks will be based on continue evaluation of the student assignment, class test, seminar and web-site visit /Industrial visit and project report.
3. Student will have to work under the guidance of the teacher and submit project report before fifteen days of the commencement of the theory examination.